

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ PROGRAMI

**GÜMÜLCİNE TÜRK AĞZINDAKİ
BATI KAYNAKLI KELİMELE
(TESPİTLER)**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan:
20096199 Gönül AKTAŞ

Danışman:
Prof. Dr. Gül den SAĞOL YÜKSEKKAYA

İSTANBUL - 2010

Gönül AKTAŞ tarafından hazırlanan Gümölcine Türk Ağzındaki Batı Kaynaklı Kelimeler (Tespitler) adlı bu çalışma aşağıda adları yazılı jüri üyelerince Oybirliğiyle / Oyçokluğuyla Yüksek Lisans Tezi olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 10 / 03 / 2010

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi : Prof.Dr.Gölden SAĞOL YÜKSEKKAYA (Danışman) .....

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Sezer ÖZYAŞAMIŞ ŞAKAR

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Nesrin ALTUN (Kocaeli Ün.v.Öğr.Üy.) .....

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa no.</u>
ÖNSÖZ	II
ÖZET	IV
SUMMARY	V
KISALTMALAR	VI
1. GİRİŞ	1
1.1. Gümülcine'nin Coğrafi Konumu	1
1.2. Gümülcine Adının Kökeni	1
1.3. Gümülcine'nin Tarihi	2
1.4. Gümülcine'nin Nüfusu	4
1.5. Gümülcine Türk Ağzının Özellikleri	5
1.6. Gümülcine Türk Ağzı İle Türkiye Türkçesinin Mukayesesi	6
2. SÖZLÜK	9
3. DİZİN	230
3.1 Türkiye Türkçesi İle Gümülcine Türk Ağzında Ortak Kullanılan Batı Kaynaklı Kelimeler	230
3.2. Gümülcine Türk Ağzında Türkiye Türkçesindeki Kullanıma Göre Farklı Ses Özelliği Gösteren Batı Kaynaklı Kelimeler	317
3.3. Türkiye Türkçesinde Bulunmayıp Gümülcine Türk Ağzında Kullanılan Batı Kaynaklı Kelimeler	326
3.4. Türkiye Türkçesi ve Gümülcine Türk Ağzında Ortak Kullanılıp Anlamları Farklı Olan Batı Kaynaklı Kelimeler	329
4. BİBLİYOGRAFYA	330
5. ÖZGEÇMİŞ	334

ÖN SÖZ

Gümülcine Türk ağzı, Yunanistan'ın kuzeydoğu bölgesinde konuşulan Batı Rumeli ağzlarından biridir. Türk dilinin sınıflandırılmasında, Türkiye Türkçesinin güneybatı grubunda yer almaktadır. Yunanca resmî adı Komotini olan Gümülcine'de bugün Türkler, nüfusun yaklaşık %55'ini oluşturmaktadır. 1361'de Gazi Evrenos Paşa'nın fethettiği Gümülcine; 1923'te imzalanan Lozan Antlaşması ile Osmanlı hâkimiyetinden çıkıp Yunanistan sınırları içine dâhil olmuştur.

Gümülcine Türk Ağzındaki Batı kaynaklı kelimeler üzerinde daha önce yapılmış bilimsel bir çalışma bulunmamaktadır. Aslında bölgenin tarih ve edebiyatı üzerine bazı çalışmalar yapılmıştır. Özellikle son on beş yılda, başta edebiyat sahasında olmak üzere, Prof. Dr. Feyyaz Sağlam'ın katkıları yadsınamayacak kadar değerlidir. Aynı zamanda folklor ve etnografya derlemeleri yapılmış; her ne kadar bunlar konunun uzmanları tarafından değil de sadece bu konuda hevesli, farklı mesleklere mensup kişilerce gerçekleştirilmiş olsa da bugüne değin neşredilen bütün eserler bölge için son derece değerlidir.

Gümülcine Türk ağzındaki Batı kaynaklı kelimelerin tespitinde bölgede yayımlanan gazete, dergi ve kitaplar tarafımdan titizlikle tarandı. Bilhassa taramış olduğum kitap, dergi ve gazetelerin son on ile yirmi yıl içinde yayımlanmış olmasına özen gösterdim. Sayıca daha az da olsa eski dergi ve gazetelerden de Batı kaynaklı kelimeleri tespit edip çalışmama dâhil ettim. Bu tespitlerin dışında sözlü derlemeler de yaptım. Bu sözlü derlemeyi yaparken her yaş ve meslek grubu kişiler ile sohbet ettim. Yirmi beş yaş ve altındaki gençlerin Batı kaynaklı kelimelere daha çok ağırlık verdiklerini, yirmi beş yaş ve üstü kişilerin Türkçe kelimeleri daha çok kullandıklarına şahit oldum. Dolayısıyla Gümülcine Türk ağzının Türkiye Türkçesi ile sıkı bir paralellik gösterdiğini söyleyebilirim. Günümüz Türkiye Türkçesinde kullanılan Batı kaynaklı kelimelerin özellikle İngilizcenin sıklığı, yoğunluğu günümüz Gümülcine Türk gençlerinin Batı kaynaklı kelimelerden özellikle Yunancanın gelişi güzel kullanışı arasında bir bağ görülür.

Bu çalışma uzun ve zahmetli bir sürecin sonucunda ortaya çıktı. Danışmanlığımı üstlenip, tezimi yöneten ve çalışmamın her safhasında beni

yönlendiren değerli hocam Prof. Dr. Gülden Sağol Yüksekaya'ya sonsuz şükranlarımı sunarım. Bu tez konusunu seçmemde yol gösteren ve çalışmalarım sırasında yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Halil Ersoylu'ya teşekkür ederim.

Yıldız Sarayı Kütüphanesinde çalışmamı sağlayan IRCICA Genel Müdürü Dr. Halit Eren'e, Gümölcine Türk Gençler Birliği Başkanı Adnan Selim'e ve kütüphanesinde haftalarca çalışmamı sağlayan Gümölcine Türk Öğretmenler Birliği eski başkanı Sadık Salih'e, Gümölcine'nin Türk nüfusu ile ilgili bilgileri benimle paylaşan İbrahim Trakyalı'ya teşekkürlerimi sunarım.

Gönöl Aktaş

İstanbul, 2010

Özet:

Gümölcine Türk ağızındaki Batı kaynaklı kelimelerin Türkiye Türkçesindeki anlamlarından başka mevcut bulunan anlamlarının tespit edilmesi suretiyle *Gümölcine Türk Ağızındaki Batı Kaynaklı Kelimeler* adlı tez çalışması yapılmıştır.

İzlenen yöntem sırasıyla TDK Türkçe Sözlükteki Batı kaynaklı kelimelerin anlam açısından Gümölcine Türk ağızında mukayesesi, farklı durumda anlamların tespit edilmesi ve Gümölcine Türk ağızıyla yazılmış eserlerin taranılarak Batı kaynaklı kelimelerin derlenmesi olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gümölcine, Türk ağızı, Batı kaynaklı kelime, sözlük, Batı Rumeli ağızı.

Summary:

With the aim of finding out words of western origin in the Komotini (Gümülcine) language differing in meaning from the ones being used in the Turkish language spoken in Turkiye a study entitled *Gümülcine Türk Ağzındaki Batı Kaynaklı Kelimeler* has been carried out.

As steps of the research method, the meaning-wise comparison of the western words in the Turkish Dictionary published by TDK (Turkish Language Institute) with the ones in the Komotini (Gümülcine) Turkish dialect, detection of different meanings in varying cases, scanning of the works written in the Komotini (Gümülcine) Turkish dialect and compilation of words of western origin have been applied

Key Words: Komotini (Gümülcine), Turkish Dialect, word of western origin, dictionary, Western Rumelia dialect

KISALTMALAR

<i>Alm.</i>	Almanca	<i>Lat.</i>	Latince
<i>anat.</i>	anatomi	<i>Mac.</i>	Macarca
<i>argo</i>	argo söz	<i>mat.</i>	matematik
<i>ask.</i>	askerlik	<i>mdn.</i>	madencilik
<i>astr.</i>	astronomi	<i>mec.</i>	mecaz
<i>biy.</i>	biyoloji	<i>meteor.</i>	meteoroloji
<i>bot.</i>	botanik	<i>mim.</i>	mimarlık
<i>Bulg.</i>	Bulgarca	<i>müz.</i>	müzik
<i>coğ.</i>	coğrafya	<i>Port.</i>	Portekizce
<i>dbl.</i>	dilbilgisi	<i>psikol.</i>	psikoloji
<i>den.</i>	denizcilik	<i>Rus.</i>	Rusça
<i>din b.</i>	din bilgisi	<i>Rum.</i>	Rumca
<i>ed.</i>	edebiyat	<i>sf.</i>	sıfat
<i>eğt.</i>	eğitim	<i>sin</i>	sinema
<i>ekon.</i>	ekonomi	<i>Sl.</i>	Slavca
<i>Erm.</i>	Ermenice	<i>sos.</i>	sosyoloji
<i>fel.</i>	felsefe	<i>sp.</i>	spor
<i>Fr.</i>	Fransızca	<i>TT</i>	Türkiye Türkçesi
<i>geom.</i>	geometri	<i>tar.</i>	tarih
<i>hlk.</i>	halk	<i>tek.</i>	teknik
<i>huk.</i>	hukuk	<i>tekno.</i>	teknoloji
<i>hris.</i>	hristiyanlık	<i>tıp</i>	tıp
<i>İng.</i>	İngilizce	<i>tic.</i>	ticaret
<i>is.</i>	İsim	<i>tiy.</i>	tiyatro
<i>İsp.</i>	İspanyolca	<i>tv.</i>	televizyon
<i>İt.</i>	İtalyanca	<i>ünl.</i>	ünlem
<i>jeol.</i>	jeoloji	<i>Yun.</i>	Yunanca
<i>kim.</i>	kimya	<i>zf.</i>	zarf
		<i>zool.</i>	zooloji

GİRİŞ

Yunanistan'ın kuzeydoğu bölgesinde, doğuda Evros, batıda Nestos olmak üzere iki nehir arasında, kuzeyde Rodop dağları ve güneyde Ege Denizi ile sınırları çizilmiş olan Gümülcine şehri, Yunanistan'ın Batı Trakya kesiminde Bulgaristan sınırının güneyinde yer alır.

Gümülcine'nin yakın çevresinde ise kuzeyinde Rodop dağları, batısında İskeçe (Ksanthi), güneybatısında Kavala ve Selanik şehirleri, güneyinde Ege Denizi, güneydoğusunda ise Dedeoğaç (Alexandroupolis) şehri yer almaktadır. Gümülcine şehrinin yüz ölçümü 2543 km²'dir.

Gümülcine'nin en eski adı Phoros, Helenistik çağdaki adı ise Porsulae'dir.¹ Gümülcine, (MS 395) Roma İmparatorluğunun doğu ve batı Roma olarak ikiye ayrılmasından sonra, Komarhia adıyla Bizans'ın egemenliğine geçmiştir.² Evliya Çelebi bu şehri Yunanlıların kurduğunu belirtir.³ Kurulan bu şehrin bugün Gümülcine'nin 5 km batısında bulunan Misinopolis antik şehri olma ihtimali kuvvetlidir. Diğer bilgi de, Roma İmparatoru Theodosios'un MS 380-385 yıllarında Misinopols'te Koumoutsina adlı bir kaleyi inşa ettirdiğine dairdir. Komarhia kelimesinin söylenişi Bulgarcadır.

Evliya Çelebi ise, bu konuda iki görüşten bahseder.⁴ Birincisi: "Yahudi Banisi Gümülcin" in adına izafe edilerek Gümülcine adını aldığıdır. İkinci görüş ise dönemin ünlü Yunan hekimlerinden Bilkos cüzzam hastalığına yakalanan kızı Rumçine'yi bu şehre gönderir. Gümülcine'nin havası ve suyu kızının iyileşmesini sağlar ve bunun ardından Bilkos, şehri imar ettirir ve adını Rumçine olarak değiştirir.

---

¹ Pars Tuğlacı, (1985), *Osmanlı Şehirleri*, İstanbul: Milliyet Yayınları, s. 347.

² Pars Tuğlacı, (1985), *Osmanlı Şehirleri*, İstanbul: Milliyet Yayınları, s. 347.

³ Zuhuri Danışman, (Çev.) (1971), *Evliya Çelebi Seyahatnamesi/ Evliya Çelebi*, Cilt 8, İstanbul: Zuhuri Danışman Yayınevi.

⁴ Zuhuri Danışman, (Çev.) (1971), *Evliya Çelebi Seyahatnamesi / Evliya Çelebi*, Cilt 8, İstanbul: Zuhuri Danışman Yayınevi.

Gümülcine'nin halk arasındaki diğer bir adı da Kömürcü Nine'dir.⁵ Bu adın zamanla ses değişikliğine uğrayarak Gümülcine şekline dönüştüğü söylenir.

Trak kabilelerinden Odrys'lerin eski bir şehri olan Gümülcine, bu kabilenin kurduğu feodal krallığın yıkılması üzerine MÖ V. asırda Perslerin, MÖ IV. asırda Makedon kralı II. Philpos'un eline geçti. Galat saldırısında MÖ 280'de yıkıldı. Makedonya krallığının Roma imparatorluğuna katılması nedeniyle MÖ 168'de Gümülcine de Roma imparatorluğuna bağlandı.⁶

Bugün Gümülcine olarak bilinen, Fatih Sultan Mehmet dönemi kayıtlarında Gömenciye⁷ olarak adlandırılan şehir, 1361-63 yıllarında Osmanlı hükümlerine geçmiştir. Bazı kaynaklarda 1372-73 yılları olarak kaydedilse de; Osmanlıların 1371 Maritsa (Meriç- Çirmen) savaşından birkaç yıl evvel, Trakya'yı egemenliği altına almaya başladıkları tarihlerde, Gümülcine'yi de fethettikleri yaygın bir görüş olarak kabul görmüştür.

Gümülcine şehrinin fâtihi Gazi Evrenos Bey'dir.⁸ Osmanlı topraklarına katılan Gümülcine, daha sonra Rumeli Beylerbeyliğinin uç merkezi hâline geldi. Gazi Evrenos Bey'in Gümülcine'yi fethinden hemen sonra buraya yoğun olarak Türkler yerleştirilmeye başlandı.⁹ XVI. asır sonlarında Gümülcine'de 588 köy, 82 mezra, 7 çiftlik ve bir Tanrıdağı Yürük cemaati vardı. Gümülcine'deki Türk varlığının en iyi kanıtlarından biri Edirne Muradiye İmarat Vakfı kaynaklarında yer alan Türkçe köy isimleridir. Anadolu'dan Gümülcine'ye yerleştirilen Türklerin köylerinin isimleri de konuştukları dil gibi Türkçeydi.¹⁰

---

⁵ Nuri Nuri (1974), *Gümülcine*, Lisans Tezi, Numara 1565, İstanbul Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı, İstanbul.

⁶ Tuğlacı Pars (1985), *Osmanlı Şehirleri*, İstanbul: Milliyet Yayınları, s. 348.

⁷ İsmail Bıçakçı (2003), *Yunanistan' da Türk Mimari Eserleri*, İstanbul: İSAR Vakfı Yayınları, s. 122.

⁸ Joseph Von Hammer (1983), *Osmanlı Devleti Tarihi I*, İstanbul: Üçdal Neşriyat.

⁹ H. Çetin Arslan (2001), *Türk Akıncı Beyleri ve Balkanların İmarına Katkıları*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, s. 41.

¹⁰ Ahmet Turan (1991), "Batı Trakya ve Doğu Anadolu Köy Adları Üzerine Bir Mukayese", S 70-72, *Türk Dünyası Araştırmaları*, s. 169.

1876-77 Osmanlı-Rus savaşında Ruslar, Gümülcine de dâhil olmak üzere birçok Türk toprağını Bulgarlara bırakmak istedilerse de Ayastefanos antlaşmasıyla Gümülcine tekrar Osmanlı idaresine bırakıldı. Fakat Balkan savaşları sırasında 22-23 Ekim 1912'de Kırcaali-Edirne Savaşı'nda Osmanlı ordusunun yenilmesi üzerine, Gümülcine Türk egemenliğinden 551 yıl sonra çıkmış oldu.

Hurşit Paşa'nın son gayretleriyle 31 Ağustos 1913'te Edirne'nin geri alınışından sonra, Gümülcine de tekrar kısa bir süre Osmanlı egemenliğine geçti. Gümülcine'de Garbi Trakya, geçici hükümeti kuruldu; fakat Batı Trakya'yı alan Kuşçubaşı Eşref ve Süleyman Askeri beyler Osmanlı idaresince geri çağrıldı. Bütün çaba ve direnişlerin hiçbiri Gümülcine'yi elde tutmaya yetmedi. I. Dünya Savaşı sonunda (1919), Gümülcine Fransızlar tarafından Bulgarlardan alınıp Yunanlılara verildi.¹¹

Türkler, Yunanistan'ın Batı Trakya Bölgesinde; İskeçe, Gümülcine ve Dedeağaç şehirlerinde yaşamaktadır. Gümülcine, özellikle Türklerin yoğun yaşadığı bir şehirdir. 1923 yılında Türk nüfusun Gümülcine'nin 141 köyünün tamamına hâkim olduğu bilinmektedir. Günümüzde bu şehirde 83 tane Türk köyü, 13 tane Yunan köyü ve 36 tane de Türk-Yunan karışık olmak üzere toplam 132 köy bulunmaktadır.¹²

2001 yılında yapılan nüfus sayımına göre bugün Gümülcine'nin merkezinde 15.000 Türk yaşamaktadır. Rodop ili genelindeki sayıma göre ise, kayıtlı Türk nüfusu sayısı 120.000'dir. Günümüzdeki en son nüfus bilgilerine göre, Rodop ilinin yaklaşık % 55'ini Türkler , % 45' ini de Yunanlılar oluşturmaktadır. Türk nüfusun % 88'i köylerde, % 12 'si şehirde yaşamaktadır.

Doğu Trakya bölgesinde konuşulan Türkçe ile, Bulgaristan, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya topraklarında konuşulan Türkçe arasında ortak özellikler gözlenir. Bu bölgelerde konuşulan Türk ağızlarına Rumeli ağızları denir. Rumeli

---

¹¹ Şevket Kemal Batıbey (1999), *Batı Trakya Türk Devleti (1919 – 1920)*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

¹² İsmail Tuna (2003), *Öğretmenin Sesi*, "Gümülcine'nin Tarihi ve Bugünü", *Öğretmenin Sesi*, S. 116, s. 17.

ağızları iki gruba ayrılır:¹³ Doğu Rumeli ağızları, Batı Rumeli ağızları. Her iki grup arasındaki sınır Bulgaristan'da Sofya, Samakov, Köstendil'den geçerek kuzeyden güneye doğru inen çizgidir. Bu çizginin doğusunda kalan bölgede konuşulan ağızlar İstanbul Türkçesine yakınlık gösterir. Doğu Rumeli ve Batı Rumeli ağızlarının bibliyografya taramalarında Doğu Rumeli ağızlarına dair pek çok çalışma tespit edilmesine rağmen, Batı Rumeli ağızlarından Gümülcine Türk ağızlarına dair bir makale dahi tespit edilememiş ve Gümülcine Türk ağız araştırmalarının ne denli eksik olduğu görülmüştür. Bu ağızla ilgili ne bir sözlük ne de bir dil çalışması mevcuttur.¹⁴

Bu tezde Gümülcine'de gerek yazı dilinde gerekse halk ağzında kullanılan Batı kaynaklı kelimeler tespit edilmeye çalışılmıştır. Gümülcine Türk ağzındaki kelimeler gramatikal olarak cins isim, sıfat, zarf, yardımcı fiiller ile birleşerek birleşik fiil oluşturan isimler şeklinde tasnif edildi. Özel isimler, basit ve türemiş fiiller sözlüğe dâhil edilmedi. Batı kaynaklı kelimelerin tespitinde Gümülcine ve çevresinde etraflıca bir araştırmaya özen gösterildi. Gümülcine Türk ağzındaki Batı kaynaklı kelimelerin ses ve şekil özellikleri taranan metinlerden alınan örneklerle verildi. Böylelikle konuşma ve yazı dilindeki farklılıkların veya benzerliklerin ortaya konulması sağlanmaya çalışıldı.

Gümülcine Türk ağzındaki Batı kaynaklı kelimelerin köken bakımından ait olduğu dil değil de en son aracılık yapan dil belirtildi. Örneğin, Yunanca kökenli "psihologia" kelimesi, Türkiye Türkçesi yoluyla Gümülcine Türk ağzına Fransızcadan alınan biçimi ile girmiştir. Fransızca sözlükler bu kelimeyi alıntı olarak göstermektedir. Türkçe sözlükler ise "psikoloji" kelimesinin kaynağı olarak Fransızcayı göstermektedir.

Türkiye Türkçesi vasıtasıyla Gümülcine Türk ağzına giren özellikle teknik, tıp, müzik veya üst kültür kelimelerinin -yazı dilinde yaygın olarak kullanılması sebebiyle- tespit edilmesi büyük bir zorluk teşkil etmedi. Türkiye Türkçesinde de

---

¹³ *İslam Ansiklopedisi* (1987), "Türkler maddesi", İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, s. 508.

¹⁴ Tuncer Gülensoy (1981), *Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası*, Ankara: Başbakanlık Basımevi.

kullanımı olup; Gümülcine Türk ağızı özellikleriyle yoğrulmuş ve tanınmaz hâle girmiş kelimeleri tespit etmek; bilhassa halk dilindeki kelimeleri tespit etmek, bir hayli zorluk oluşturmuştur. Gümülcine ve çevresini iyi bildiğimizden bu zorluk da kolaylıkla aşılmıştır.

Türkiye Türkçesinde kullanılmayan sadece Gümülcine Türk ağızındaki matbu metinlerde geçen Batı kaynaklı kelimeler, genellikle Türkiye Türkçesindeki şekillerini muhafaza ederken, bazı matbu metinlerde ise bu tür kelimelerin Türkiye Türkçesindeki şekillerinden farklı kullanılışları tespit edilmiştir: *direk* < *direkt*, *cigara* < *sigara*

Türkiye Türkçesinin yazı dilinde *direkt* ve *sigara* şeklini muhafaza ederken, ağızlarda *direk* ve *cigara* şeklinde kullanılmaktadır.

Gümülcine Türk ağızındaki Batı kaynaklı kelimelerin tespiti çalışmasında dikkati çeken dört unsur olmuştur:

1. Gümülcine Türk ağızıyla Türkiye Türkçesinde ortak kullanılan Batı kaynaklı kelimeler: Gerek metinlerde, gerekse sözlü derleme yoluyla tespit ettiğimiz Batı kaynaklı kelimeler Türkiye Türkçesindeki şekliyle kullanılmaktadır. Bu kelimeler, Türkiye Türkçesine yerleşmiş Batı kökenli kelimelerdir. Bunlar genellikle teknik, tıp, bilimsel konular ile ilgili terimlerdir.

2. Gümülcine Türk ağızında bazı Batı kaynaklı kelimeler Türkiye Türkçesinden farklı şekilde kullanılır. Bu kelimeler genellikle ses değişikliğine uğramış kelimelerdir. Bu ses değişikliği iki şekilde görülmektedir:

a. Gümülcine Türk ağızında ses değişikliğine uğrayarak kullanılan kelimeler, bu biçimleriyle Türkiye Türkçesinin genellikle konuşma dilinde görülürler:

abacur < *abajur*, *anatar* < *anahtar*, *piskot* < *bisküvi*, *çukulata* < *çikolata*

b. Türkiye Türkçesinin yazı ve konuşma dilinde rastlanmayan, ama yazılı metinlerde görülmemekle birlikte Gümülcine Türk ağızından derlenen batı kaynaklı kelimeler, daha çok halk dilinde görülür:

alemin, *alümin* < *alüminyum*, *aftomatik* < *otomatik*.

3. Gümölcine Türk ağızında kullanılıp Türkiye Türkçesinde bulunmayan Batı kaynaklı kelimeler: Bu tür kelimelerin sayısı 50'dir. Gerek sözlü derleme, gerekse yazılı metinlerde tespit ettiğimiz bu Batı kaynaklı kelimeler çoğunlukla Yunanca kökenlidir: *astiko* < *otobüs*, *asfalya* < *karakol*, *asfalya* < *sigorta*, *adya* < *ruhsat*, vb. Genellikle yazı dilinde kullanımına birkaç örnekte rastladığımız bu kelimeler, halk dilinde çok yaygın olup, anlamı bilinmeksizin şüursuzca kullanılmaktadır: "Bu gün halkımızın hangi dilden olduğunu bilmeden kullanmış olduğu birçok kelime vardır. Halkımızın kullanmış olduğu bu kelimelerde bir tutarlılık görünmemektedir. Bazı kelimelerle belki de meramını bölgede anlatabiliyor ama aynı kelimeleri başka muhitte kullansa muhakkak ki meramını karşısındakilere anlatamayacaktır. Azınlıktan olmayan bir Türk'e: "ben gramatyö yaptım veya adyan var mı", desek acaba o bizim bu, sözlerimizden bir şeyler anlayıp bize cevap verebilir mi? veremeyecektir; Böylece bu kelimelerin Türkçelerini de bilmeyen halkımız, karşısındaki ile anlaşamayan bir duruma gelecektir."¹⁵

4. Gümölcine Türk ağızında Türkiye Türkçesindekinden farklı bir anlamda kullanılan kelimeler. Gümölcine Türk ağızında tespit edebildiğimiz Türkiye Türkçesiyle aynı olup fakat anlamları farklı olan kelime neredeyse yok gibidir: *piyaz (fırında balık yemeği)* < *piyaz (kuru fasulye ile yapılan bir çeşit salata)*; *barba (yaşlı Hıristiyan erkek)* < *barba (ihtiyar Rum meyhanecisi)*.

Dizinde madde başları esas alındığında, Gümölcine Türk ağızında toplam 2874 tane Batı kaynaklı kelime tespit edilmiştir. Bunlardan 2616 kelime, Türkiye Türkçesi ile Gümölcine Türk ağızında ortak kullanılan Batı kaynaklı kelimelerdir. Gümölcine Türk ağızında Türkiye Türkçesindeki kullanıma göre farklı ses özelliği gösteren Batı kaynaklı kelime sayısı 205'dir. Türkiye Türkçesinde bulunmayıp Gümölcine Türk ağızında kullanılan Batı kaynaklı kelime sayısı 50'dir. Türkiye Türkçesi ve Gümölcine Türk ağızında ortak kullanılıp anlamları farklı olan Batı kaynaklı kelimeler ise 3 tanedir.

Türkiye Türkçesi ile Gümölcine Türk ağızında ortak kullanılan Batı kaynaklı kelime sayısı 2616 %91,02,

---

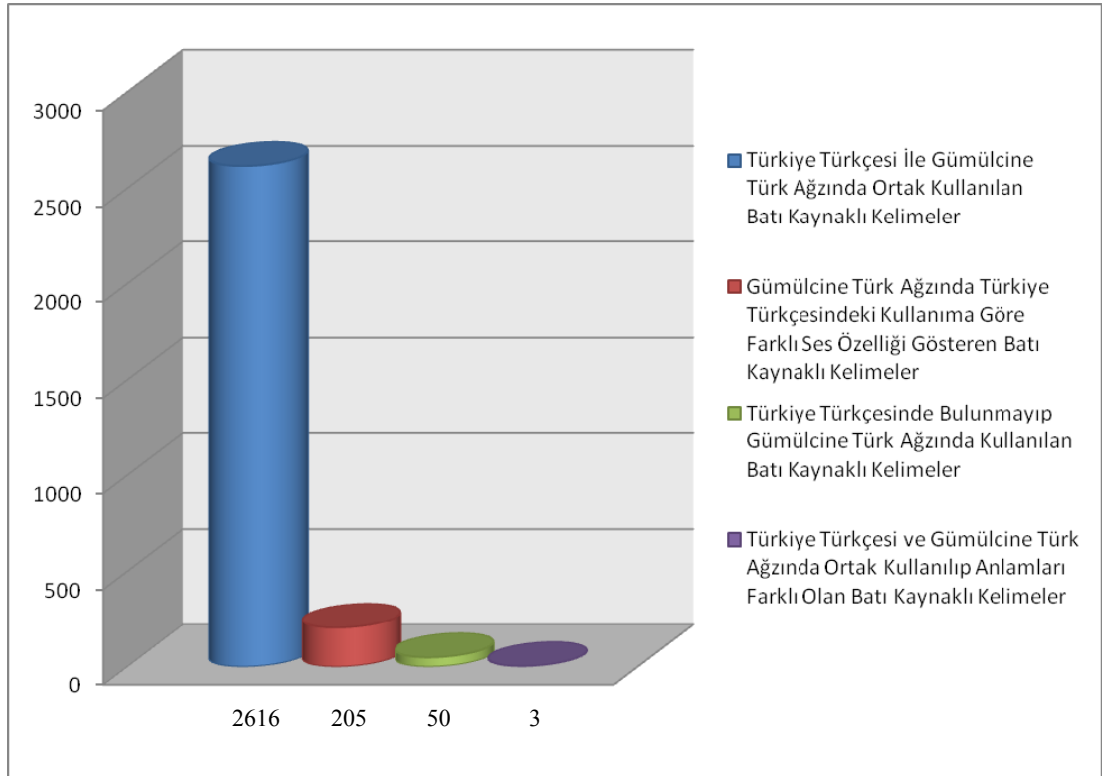
¹⁵ R.T. (1966), "Dilimizin Melezleşme Tehlikesi", *Birlik*, Ekim, S. 8, s. 4.

Gümölcine Türk ağızında Türkiye Türkçesindeki kullanıma göre farklı ses özelliği gösteren Batı kaynaklı kelime sayısı 205 %7,13,

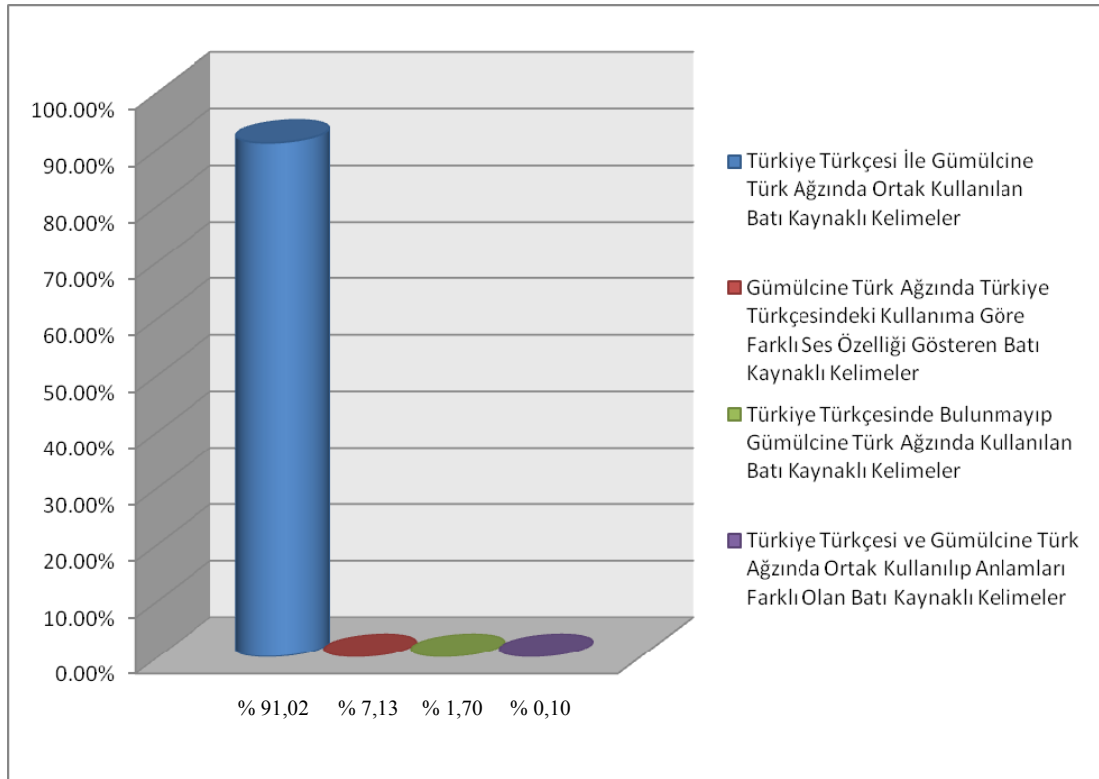
Türkiye Türkçesinde bulunmayıp Gümölcine Türk ağızında kullanılan Batı kaynaklı kelime sayısı 50 %1,70,

Türkiye Türkçesi ve Gümölcine Türk ağızında ortak kullanılıp anlamları farklı olan Batı kaynaklı kelime sayısı 3 %0,10'dir.

Gümölcine Türk Ağızında Kullanılan Batı Kaynaklı Kelime Sayısı:

Gümülcine Türk Ağzında Kullanılan Batı Kaynaklı Kelime Yüzdesi:

Bu çalışmaya konu olan Gümülcine şehrinin seçilmesinin sebebi iki noktada özetlenebilir:

1. Doğduğum ve uzun yıllar yaşadığım yer olması sebebiyle, bu bölge ağzını yakından tanıma imkânına sahip oluşum ve bu çalışmanın ağız araştırmalarında ve söz varlığı derlemelerinde sağlayacağı kazanç için,

2. Etnik yapısındaki özellik dolayısıyla, Gümülcine'nin özel bir konumunun olması. Türklerin ve Yunanlıların yıllardır birlikte yaşadığı bu topraklar, iki dilin kullanılması bakımından bölgeye kültürel anlamda bir zenginlik katmaktadır.

Gümülcine Türk ağzı, dil çalışmaları ve ağız araştırmaları açısından bakir bir konumdadır. Bu alandaki araştırmaların çoğalıp çeşitlenmesiyle Gümülcine Türk ağzı ile ilgili zenginlikler de gün yüzüne çıkacaktır.

A

abacur *is.* (*hlk.*) Bk. **abajur**

abajur, abacur *is.* < *Fr. abat-jour* TT **abajur** 1. Işığı bir yere toplamak, doğrudan gözlere vurmasını önlemek için kullanılan lamba siperi; 2. Üzeri siperli masa lambası veya ayaklı lamba.

abaküs *is.* < *Fr. abacus (mat.)* Sayı boncuğı.

abluka *is.* < *İt. abloco* Bir ülkenin veya bir yerin dışarı ile olan bağlantısını kesme.

abiye *is.* < *Fr. habillé* Fantezi kadın giysisi.

abone *is.* < *Fr. abonne* Önceden ödeme yaparak süreli yayınlara alıcı olma: "Bir okurumuz geldi bugün. Uzakça sayılacak köylerimizin birinden. Abone ücretini ödemek istiyormuş. " Mücahit Mümin, *Şafak*, Mart 1997, S. 67, s. 6.

abonman *is.* < *Fr. abonnement* Bir satıcı ile alıcılar arasında yapılan anlaşma, sürdürüm.

acan *is.* (*hlk.*) Bk. **ajan**

açelya *is.* < *Yun. azalea (bot.)* Fundagillerden, kokusuz, renkli çiçekler açan bir bitki.

ajan, acan *is.* < *Fr. agent* TT **ajan** Bir devlet veya kuruluşunun gizli amaçları için çalışan kişi, casus: "Ajan kim?" İbrahim Onsunoglu, *Azınlıkça*, Şubat 2006, S. 19, s.15.

acanta *is.* (*hlk.*) Bk. **ajanda**

ajanda, acanta *is.* < *Fr. agenda* TT **ajanda** Unutulmaması gereken notları yazmaya yarayan takvimli defter.

acans *is.* (*hlk.*) Bk. **ajans**

acenta *is.* (*hlk.*) Bk. **acente**

acente, acenta *is.* < *İt. agente (hlk.)* TT **acente** Bir kuruluşun malî ve ticarî işlerini yürüten ticarethane : "Acentanın önü eşya doluydu yine." Rahmi Ali, *Zor İş.*

acur *is.* (*hlk.*) Bk. **ajur**

adaptasyon *is.* < *Fr. adaptation* 1. Bir eseri çevrildiği dilin toplumun yaşayışına, gelenek ve göreneklerine uyarlama; 2. (*mec.*) İçine girdiği çevreye, iklime vb. uyma.

adapte *is.* < *Fr. adapte* Uyarlanmış.

adapte olmak Uymak, uyum sağlamak

adaptör *is.* < *Fr. adapteur* Bir aletin çapları birbirinden farklı olan parçalarından birini ötekine geçirebilmek için faydalanılan bağlayıcı.

adrenalin *is.* < *Fr. adrenaline* Böbrek üstü bezlerinin etkili bir maddesi: "İç ortamını belli sınırlar içinde dengede tutmaya çalışan organizma bu tehdit yani dengenin bozulması durumunda hipofiz ve böbrek üstü bez yanıtının karşıtı olarak kana bol miktarda adrenalin salgılar." Orhan Çakır, *Öğretmenin Sesi*, Kasım 1999, S. 17, s. 20.

adres *is.* < *Fr. adresse* 1. Bir kimsenin arandığında bulunabileceği yer; 2. Gönderilen mektubun üzerine, alıcının adını ve bulunduğu yeri bildirmek için yazılan yazı: "Adres: Gümülcine (Komotini) – Kozluköy (Karıdy) yolu üzeri 1. km.'de." *Öğretmenin Sesi*, Eylül 2000, S.27, s. 21.

adres defteri / adres rehberi Ev ve iş adreslerini toplu olarak gösteren küçük defter.

adres bırakmak / göstermek / vermek Arandığı zaman bulunduğu ve oturduğu yeri bildirmek.

adya *is.* < *Yun. adeia* 1. İzin, müsaade; 2. Ruhsat: "Her işi yaparız / Yalnız şöförlük yapamayız / Başka bir şeyden değil, adya vermiyorlar." İbrahim Onsunoglu, *Şafak*, Ekim 2004, S. 151, s. 8.

aerobik *is.* < *Fr. aérobique (sp.)* Tempolu bir müzik eşliğinde yapılan jimnastik: "Tuz alımı azaltılmalıdır ve haftada üç kez aerobik egzersizleri yapılmalıdır." *Öğretmenin Sesi*, Mayıs 2001, S. 35, s. 31.

aerodinamik *is.* < *Fr. aérodynamique* Fizik biliminin havanın ve diğer gazların hareketlerini, bu hareketler dolayısıyla ortaya çıkan kuvvetleri, bu kuvvetlerin cisimler üzerindeki etkilerini inceleyen kolu: "Yapraksı varlığın biçimi, kanatlarını açmış bir kuşa benziyor. Aynı aerodinamik geometriye sahip." İbrahim Onsunoglu, *Şafak*, Mart 2000, S. 100, s. 6.

afiş *is.* < *Fr. affiche* Bir şeyi duyurmak, tanıtmak için asılan, çoğu resimli duvar ilânı.

afiş asmak Duvarlara ilân yapıştırmak.

afişe *is.* < *Fr. affiche* Açığa çıkmış, duyulmuş olma.

afişe etmek Açığa çıkarmak, dile çıkarmak, dile düşürmek, duyurmak.

aforoz *is.* < *Yun. aphorismos* 1. Hristiyanlıkta kilise tarafından verilen 'cemaatten kovma' cezası; 2. (*mec.*) Küssüp biriyle konuşmamak, ilişisini kesmek; 3. Ortak düşünce ve görüşteki kişilerin oluşturdukları siyasal topluluk: "PASOK lideri Yorgo Papandreu'nun başkanlığında ilerici güçlerle yapılan diyalogun hızlandırıldığı bir dönemde partinin yerel organları yerel seçimler için yapılan işbirliklerini şikayet ediyor ve bu işbirliklerini ifade eden üyeleri aforoz etmeye kalkışıyorlar." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 1.

aftomat *is.* (*hfk.*) Bk. **otomat**

aftomatik *is.* (*hfk.*) Bk. **otomatik**

afyon *is.* < *Fr. afion* Olgunlaşmamış haşhaş kapsüllerinden sızıp, sonradan katılaştıran madde. İçinde morfin ve kodein gibi birçok uyuşturucularda bulunan hekimlikte de kullanılan zehirli ve değerli bir ilaç.

agora *is.* < *Yun. agora* Yunan klasik devrinde, halkın yönetim, politika ve ticaret işlerini konuştuğu alan.

ağustos, austos *is.* < *Lat. augustus* TT **ağustos** Yılın otuz bir gün süren sekizinci ayı.

ahlat *is.* < *Yun. ahladi* Armuta benzeyen, iyice olgunlaştığında da meyvesi yenilen: "Sağdaki boşlukta büyük bir ahlat ağacı." Rahmi Ali, *Zor İş*.

ahtapot, ohtopot *is.* < *Yun. ohtopodi* TT **ahtapot** Kafadan bacaklılardan, dokunaçlı bir mürekkep balığı türü.

ajans, acans, is. < *Fr. agence* TT **ajans** Haber toplama ve yayma işiyle uğraşan kurum.

ajur, acur *is.* < *Fr. ajour* TT **ajur** Delikli örgü: "Zaten öğrenci temel ajuru öğrendikten sonra kendi yaratıcılığını da kullanarak değişik ajurlar çalışabiliyor." *Öğretmenin Sesi*, Mart 2002, S. 45, s. 29.

akademi *is.* < *Fr. academie* Yüksek okul.

- akademik** *sf.* < *Fr. academique* 1. Akademi ile ilgili; 2. Bilimsel niteliği olan.
- akademisyen** *is.* < *Fr. academicien* Akademi üyesi: "Bizler genç akademisyenler olarak; Batı Trakya Türk Gençliği'nin yararlanabileceği, içinde 2000'li yılların kaçınılmaz gereği olan bilgisayarların bulunduğu, bilgisayar kurslarının verildiği, gençlerimizin bir arada bulunarak çeşitli sohbetlerde, toplantılarda kaynaştığı, internet ortamından yararlanabildiği, çeşitli seminer ve konferansların verilebildiği bir mekanı oluşturmaya karar verdik." Sonnur Halil, *Öğretmenin Sesi*, Mayıs 2001, S. 35, s. 16.
- akasya** *is.* < *Fr. acacia* Bir tür süs ve gölge ağacı: "Taş döşeme bahçenin etrafını gölgeleyen akasyaların yeşilliği, cami bahçesinin renk kompozisyonu okulun bahçesine taşıyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- akordeon, akordiyon** *is.* < *Fr. accordeon* TT **akordeon** Üstündeki düğmelere ya da tuşlara basarak çalınan körüklü, elde taşınabilir bir çalgı.
- akordiyon** *is.* (*hfk.*) Bk. **akordeon**
- akort** *is.* < *Fr. accord* Bir müzik aletinin doğru sesi vermesi için ayarlama.
- aksan** *is.* < *Fr. accent* Bir ülkenin insanlarına veya bir çevreye özgü söyleyiş özelliği.
- aksesuar** *is.* < *Fr. accessoire* Kadın giyiminde kıyafeti bütünleyen eşya.
- aksiyon** *is.* < *Fr. action* 1. Hareket; 2. Bir gücün, maddi bir etkenin, bir fikrin ortaya çıkması.
- aktif** *sf.* < *Fr. actif* 1. Hareketli, canlı, çalışkan kimse; 2. İşler durumda olan, işleyen; 3. Etkileyen, etkili: "Bir aile dramına dönüşme eğilimi gösteren bu olayda aktif bir rol üstlenmeliydim, ama yapabileceğim, somut bir sonuca ulaşabileceğim bir çözüm vaatmeliydim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- aktivist** *is. ve sf.* < *Fr. activiste* Eylem yapan veya düşüncesini eylemleriyle gerçekleştiren veya buna çalışan kimse: "Devletin 'Müslüman azınlık' için ilk ve ortaokulları açtığı ve iki medrese ile Kur'an'ın öğretildiği ileri sürülen raporda, Türkçe konuşan aktivistlerin Batı Trakya'daki azınlık okullarında eğitim sisteminin ve kalitesinin iyi olmadığı, devlet memuru olan S.Ö.P.A.'lı öğretmenlerin eğitim vermekten yoksun olduğu

konusunda şikâyet ettikleri belirtildi." *Gündem*, 11 Mart 2005, S. 417, s.3.

aktivite *is.* < *Fr. activite* Etkin olma durumu, çalışma.

aktör *is.* < *Fr. acteur (tiy.)* ve *(sin.)* Erkek oyuncu.

aktris *is.* < *Fr. actrice (tiy.)* ve *(sin.)* Kadın oyuncu.

aktüalite *is.* < *Fr. actualite* Günün konusu durumunda bulunan her türlü haber, olay.

aktüel *is.* < *Fr. actuel* Günün konusu olan olay, haber.

akü *is.* < *Fr. accumulateur* Akümülatör sözcüğünün kısaltılmışı.

akümülatör *is.* < *Fr. accumulateur* Elektrik enerjisini, gerektiğinde kullanmak üzere depo eden aygıt.

akupunktur **is.** < *Fr. acupuncture* Vücudun belirli noktalarına genellikle altın batırarak yapılan bir tedavi yöntemi.

akustik *is.* < *Fr. acoustisque (fiz.)* Yankı, ses ile ilgili: "Parlak mavi gökyüzüne, ince bir fırçayla çizilmişçesine serpiştirilen tek tük beyaz bulutların renk, ton ve zariflik kattığı, asılı güneşin yansıyan ışınlarınınve hafif rüzgarın akustik sesiyle bütünleştiği ılık bir Pazar sabahı." Orhan Çakır, *Öğretmenin Sesi*, Şubat 2001, S. 32, s. 21.

akvaryum *is.* < *Fr. aquarium* Balık gibi tuzlu veya tatlı su hayvanlarının beslendiği cam su kabı.

alabora *is.* < *İt. albura* Geminin devrilecek kadar yan yatması.

alafranga *sf.* < *İt. alla franca* 1. Frenklerin yaşam biçimi ve alışkanlıklarına uygun; 2. Avrupa eğitimiyle yetişmiş ve batı uygarlığını benimsemiş kişi.

alafranga müzik Avrupa müziği ölçülerine uyularak bestelenmiş müzik.

alafranga tuvalet Üzerine oturularak kullanılan kapaklı helâ, tuvalet.

alarm *is.* < *Fr. alarme* 1. Bir tehlike anında herkese bildirmek amacıyla çalınan uyarı işareti; 2. Bazı saatlerde bulunan uyandırma zili.

alaturka *sf.* < *İt. alla turca* Eski Türk gelenek ve göreneklerine uygun yaşama biçimi veya bu yaşam biçimine uyan kişi.

alaturka müzik *İt. Fr.* Türk sanat müziği.

alay *is.* < *Yun. alagion* Ses tonu, söz, davranış gibi yollarla biriyle veya bir şey ile küçümseyerek eğlenme.

alay etmek Bir kimsenin, bir şeyin gülünç ve kusurlu yönlerini küçümseyerek eğlenmek.

alaya almak Alay etmek, eğlenmek.

(bir şeyin) alayında olmak Bir işi önem vermeyerek yapmak.

albatros *is.* < *Fr. albatros (zool.)* Atlantik Okyanusu'nda yaşayan, iri bir kuş türü.

albüm *is.* < *Fr. albume* 1. Fotoğraf, pul ve benzeri şeyleri saklamaya yarayan özel defter; 2. (*müz.*) Bir ses sanatçısının eserlerinden veya belli bir müzik türüne ait parçalardan oluşan kaset veya kompakt disk: "Albüm benim için önemli bir kıstas değil o kadar..." Orhan Osman, *Öğretmenin Sesi*, Mart 2002, S. 45, s. 18.

alemin, alümin *is. (hlk.)* Bk. **alüminyum**

alentrık *is. (hlk.)* Bk. **elektrik**

alerji *is.* < *Fr. allergie* 1. İnsanların birtakım yiyeceklere, koku, toz gibi nesnelere karşı gösterdikleri hastalık derecesindeki tepki: "Alerji, insan bünyesinin dış etkenlere karşı gereğinden fazla, aşırı ve abartılı tepki göstermesidir." *Öğretmenin Sesi*, Mayıs 2001, S. 35, s. 30; 2. (*mec.*) Bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan aşırı derecedeki duyarlılık.

alerjik *sf.* < *Fr. allergique* 1. Alerji ile ilgili olan: "Alerjik nezle diğer gripal nezleler gibi üşütme sonucu ve ateşli değildir"; *Öğretmenin Sesi*, Mayıs 2001, S.35, s. 30; 2. (*mec.*) Herhangi bir madde veya bir kimseye karşı alerjisi olan.

alfabe *is.* < *Fr. alphabet* 1. Bir dilin seslerini gösteren, belirli bir sıraya göre dizilmiş harflerin bütününe verilen ad; 2. Bir dilin harflerini tanıtarak okuma ve öğrenmeyi sağlayan kitap.

alfabetik *sf.* < *Fr. alphabetique* Alfabe sırasına göre dizilmiş.

alfavitaryo *is.* < *Yun. alfavitario (hlk)* Bk. **alfabe**.

alkol *is.* < *Fr. alcool* 1. Şarap, bira gibi sıvıların veya pancar, patates nişastasının şekerleştirilmesi mayalaşmış özlerinin damıtılmasıyla elde edilen, kokulu, yanıcı, uçucu, renksiz sıvı; 2. (*mec.*) Her türlü alkollü içki.

alkolik *sf.* < *Fr. alcoolique* Alkollü içkilere hastalık derecesinde düşkün olan kimse

alkolizm *is.* < *Fr. alcoolisme* Alkollü içkilere hastalık derecesinde bağlı olma durumu.

alternatif *is.* < *Fr. alternatif* Seçilebilecek bir başka yol, yöntem: "Bunun dışında şekillenebilecek, her ne şekilde olursa olsun, bir takım alternatifler olarak ileri sürülebilecek eğitim sistemleri, Batı Trakya Türk Azınlığı tarafından kesinlikle onaylanmayacaktır." İlknur Halil, *Öğretmenin Sesi*, Mayıs 2001, S. 35, s.1.

alüminyum, alümin, alemin *is.* < *Fr. aluminium (kim.)* TT **alüminyum** Beyaz, 660 C de eriyen, özellikle mutfak eşyası yapımında çok kullanılan hafif bir element; 2. *sf.* Bu elementten yapılmış.

alyans *is.* < *Fr. alliance* Nişan yüzüğü.

amatör *sf.* < *Fr. amateur* Bir işi para kazanmak için değil, yalnız kendisi için yapan kimse, hevesli: "Amatör bir ressam olan Füsün Suka, gördüğüm kadarıyla, yağlı boya tekniğini ustaca kullanabiliyor." Mücahit Mümin, *Şafak*, Mart 1997, S. 67, s. 6.

ambalaj *is.* < *Fr. emballage* Eşyayı sarmaya yarayan mukavva, kâğıt, tahta, plastik madde gibi malzeme.

ambargo *is.* < *İsp. embargo* 1. Bir devletin, gemilerin kendi limanlarından ayrılmasını yasaklama buyruğu; 2. Bir malın serbest sürümünü engellemek için konulan yasak: "20 yıldır savaştan, 10 yıldır ambargo altında ölüm korkusuyla, rejim baskısıyla, geçim kavgasıyla aç yaşayan ve kişi başına ortalama gelir yılda 1000 dolara ulaşmayan Irak halkı yine açlık ve sefalet içinde kıvranıyor." İlknur Halil, *Öğretmenin Sesi*, Mart 2003, S. 57, s. 1.

amblem *is.* < *Fr. embleme* Soyut bir şeyin, bir kavramın sembolü olan varlık, eşya.

ambülans *is.* < *Fr. ambulance* Hasta arabası: "Ambülans acil servisin girişine yanaştığında sohbetimizi başka bir zaman devam üzere bitirdik." Dr. Hakan Memet, *Şafak*, Temmuz 2003, S. 61, s. 13.

ametal *is.* < *Fr. amétal (kim.)* Metal olmayan element.

ametist *is.* < *Fr. améthyste (jeol.)* Mor renkte, değerli bir süs taşı.

amfiteatr, amfityatro *is.* < *Fr. amphitheatre* TT **amfiteatr** 1. Dinleyicilerin oturduğu, sıraları arkaya doğru basamaklı olarak yükselen salon; 2. Eski Roma ve Yunanda açık hava tiyatrosu: "Beşiktaş Belediyesi'nden gelen folklor ekibi karnaval etkinlikleri çerçevesinde şehir meydanında ve

İskeçe Belediyesi'nin amfiteyatrosunda gösteri sundu." *Gündem*, 23.04.2006, S.460, s. 1.

amfiteatro *is.* (*hfk.*) Bk. **amfiteatr**

amigo *is.* < *İsp. amigo* Çoğunlukla spor karşılaşmalarında seyirciyi coşturan kimse.

amip *is.* < *Fr. amipe* (*zool.*) Tatlı ve tuzlu sularda yaşayan, bölünme yoluyla çoğalan, tek hücreli bir canlı.

amiral *is.* < *Fr. amiral* (*ask.*) Rütbesi general ile aynı düzeyde olan deniz subayı.

amonyak *is.* < *Fr. ammoiaque* Birleşiminde azot ve hidrojen bulunan keskin kokulu bir gaz.

amorti *is.* < *Fr. amortir* 1. Bir girişime yatırılan parayı zamanla kazanç olarak geri gelmesi; 2. Piyangoda bilet değeri kadar kazanılan ikramiye.

amortisör *is.* < *Fr. amortiseur* 1. Motorlu taşıtlarda sarsıntı, sallantı gibi hareketleri en aza indiren düzen; 2. Bu düzeni kuran öge: "O küçük küçük kuşun gagasındaki darbe gücünü ve darbe sarsıntısından hayvanın beynini koruyan amortisör sistemini düşündüm." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

amper *is.* < *Fr. ampère* (*fiz.*) Elektrik akımında şiddet birimi.

ampul *is.* < *Fr. ampoule* İçinde elektrik akımı bulunan ve ışık verebilen cam şişe: "Sarmaşık yeşilliğinin arasında kaybolmuş ve yalnız kendini aydınlatabilen koyu mor ampulün etrafında sivrisinekler uçuşuyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

analfabetizm *is.* < *Fr. is. analphabetisme* Okuma ve yazma bilmeme durumu: "Kati nispeti bilememekle beraber bizde analfabetizm pek cüzidir." *Trakya Gazetesi*, F. O. Nuri, 28 Mart 1955, S. 618, s. 2.

anahtar, **anatar** *is.* < *Yun. aniktirion* TT **anahtar** Bir kilidi açıp kapamaya yarayan, ucu ve sapı değişik biçimlerde olabilen araç.

analiz *is.* < *Fr. analyse* Çözümleme, tahlil: "Uzaklardan siren sesleri duyulmaya başladığında,boş zamanlarımızda birçoğu tartışmalarla sonuçlanan derin konulardan birini konuşup analiz etmeye çalışıyorduk." Dr. Hakan Memet, *Şafak*, Temmuz 2003, S. 61, s. 13.

analiz etmek Çözümlemek: "Adamın bütün davranışlarını analiz edip bir sonuca varmak istiyordum." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

ananas *is.* < *İng. ananas* Anayurdu Amerika olan, sıcak ülkelerde yetiştirilen, yaprakları dikenli, kısa boylu, uzun ömürlü bir bitki ve bu bitkinin meyvesi.

anarşi *is.* < *Fr. anarchie* 1. Siyasi ve idari kurumlardaki çözülme sonucu olarak devlet denetiminin kalmaması; 2. Kargaşa, başıboşluk.

anarşik *is.* < *Fr. anarchique* Anarşi niteliğinde olan.

anarşizm *is.* < *Fr. anarchisme* Devletin ortadan kaldırılmasına çalışan öğretisi.

anason *is.* < *Yun. glikanison* Maydanozgillerden, kokulu tohumu hamur işlerinde ve rakı yapımında kullanılan bir çeşit bitki.

anatar *is.* (*hlk.*) Bk. **anahtar**

anatomi *is.* < *Fr. anatomie* 1. İnsan, hayvan ve bitkilerin yapısını ve organlarının birbiriyle olan ilgilerini inceleyen bilim; 2. Beden yapısı; 3. (*mec.*) Bir şeyin oluşumunda göze çarpan özel yapı.

andart *is.* < *Yun. andartis* Komünist çeteci: "İkinci Dünya savaşının bitiminden hemen sonra Yunanistan'da başlayan iç savaşta babasını yitirmişti. 1946 yılının bir kış gecesi köyü basan andartlar (komünist çeteciler yani) o zaman yirmi üç yaşlarında olan babasını dağa kaldırmışlardı." Abdurahim Subaşılar, *Şafak*, Kasım 1996, S. 63, s. 4.

anemi *is.* < *Fr. anemie (tıp)* Kansızlık.

anestezi *is.* < *Fr. anesthesie* Uyuşturuculu bir ilaçla vücudun bütününe veya belirli bir bölgesinde duyuların yok olması.

angar *is.* (*hlk.*) Bk. **hangar**

angar gibi Çok büyük ve geniş yer.

angarya *is.* < *Yun. angaria* 1. Ücret vermeden yaptırılan iş; 2. (*mec.*) İnsana yük gibi gelen, gönülsüz ve isteksiz yapılan iş: "Yalnızca angarya, nöbet ve saatlerimi dolduran bir sürü lüzumsuz ve anlamsız meşgale." İbrahim Onsunoglu, *Şafak*, Mart 2004, S. 144, s. 8.

angora *is.* < *Fr. angora* < *Angora* < *Ankara* Ankara tavşanın tüyünden veya Ankara keçisinin kılından elde edilen iplik ile dokunan giyecek.

animasyon *is.* < *Fr. animation* Canlandırma.

anket *is.* < *Fr. enquête* Bir konuyu, aynı soruyu çeşitli kimselere sorup düşüncelerini alma yoluyla araştırma ve alınan cevaplara, edinilen bilgilere göre

konuyu inceleme: "Alidin Mümünçe'nin hazırladığı sitede köşe yazıları, anketler ve birbirinden ilginç bölümler bulunuyor." *Azınlıkça*, Temmuz 2009, S. 12, s. 16.

anonim *sf.* < *Fr. anonyme* Yazanı, söyleyeni belli olmayan eser, destan, vb.

anons *is.* < *Fr. annonce* Bir şeyi radyo, hoparlör vb. araçlarla duyurma.

anormal *sf.* < *Fr. anormal* 1. Genel olana, kurala aykırı olan, normal olmayan: "Beklenmedik yağmurda gafil avlananlar ise, kaldırımın çukur yerlerine basmamak için anormal adımlarla sığınacak bir yer arıyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Dengesi yerinde olmayan, davranışları normal olmayan kimse.

ansiklopedi *is.* < *Fr. encyclopédie* Her türlü bilgiyi veya bir alandaki bütün bilgileri içine alan, bunların genellikle alfabetik tarzda sıralandığı büyük eser: " Ama bakıyorum ki, eski sözlük ve ansiklopedilerin bazılarında da Türkoloji ile ilgili bir şeyler bulunmuyor." Rahmi Ali, *Şafak*, Mart 2000, S. 100, s. 3.

ansiklopedik *sf.* < *Fr. encyclopédique* Ansiklopedi ile ilgili, ansiklopedi özelliği taşıyan.

anten *is.* < *Fr. antenne* 1. Elektromanyetik dalgaları alan veya yayımlayan iletici tel veya madeni çubuk; 2. Böceklerde, kabuklu hayvanlarda dokunma suretiyle hissetmeyi sağlayan ince boynuz gibi çıkıntı, duyarga.

antibiyotik *is.* < *Fr. antibiotique* Birçok mikrobu yok etmek veya gelişmesini önlemek için tedavi amacıyla kullanılan bir ilaç çeşidi.

antidemokratik *sf.* < *Fr. antidémocratique* Demokrasiye karşı olan, demokrasiye uymayan, demokratik düzenin yerleşmesini önleyen: "Bu antidemokratik ve cunta kalıntısı yöntemlerle toplumumuz 27 yılını geçirmiştir." *Gündem*, 31.07.2001, S. 229, s. 3.

antik *sf.* < *Fr. antique* Eski çağlardaki büyük medeniyetler ile ilgili : "Şiirler yazsam diyorum / Antik, tarihsel, romantik, bilimsel olan." Gülten Mustafa AliOsman, *Sessizliğin Sesleri*.

antika *is.* < *İt. antico* 1. Eski çağlardan kalma, tarihi değeri olan eşya; 2. (*mec.*) Eskimiş, modası geçmiş: "2000'e adım adım, / Antika söğüt dallarım. / Önce sinmişler rüzgârdan / Boyun bükmüşler yağmurdan / Oturmuş size

ağlarım / Antika söğüt dallarım." İlker Mehmet, *Şafak*, Şubat 1999, S. 88, s. 2.

antipati *is.* < *Fr. antipathie* Bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan belli bir sebebe dayanmayıp içten gelen soğukluk.

antipatik *sf.* < *Fr. antipathique* Sevimsiz, soğuk, antipati uyandıran.

antisosyal *sf.* < *Fr. antisocial* Sosyal olmayan, sosyal çevresi olmayan: "Acaba bu genç insanlar normal bir toplumun antisosyal bireyleri miydi, yoksa anormal bir toplumun raydan çıkardığı masum insanları mıydı?" Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

antitez *is.* < *Fr. antithèse* Karşı görüş: "Ona, İhsan hakkında somut sorular soracaktım, alacağım yanıtları mantık süzgecinden geçirecektim, tutarsız tezlerini tutarlı antitezlerle çürütecektim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

anti-virüs *is.* < *Fr. anti-virus* Virüs koruma programı: "Hepimiz virüs kelimesini de duymuşuzdur. Çünkü daha bilgisayar programlarını yüklerken, bir de anti-virüs programını yükleriz ki, bilgisayarımıza virüs girmesin veya virüsten korusun diye." Ahmet Vraloğlu, *Gündem*, 3 Haziran 2005, S. 435, s. 5.

antre *is.* < *Fr. entrée* Bir binanın veya dairenin giriş kısmı.

antreman *is.* (*hlk.*) Bk. **antrenman**

antrenman, antreman *is.* < *Fr. entraînement* TT **antrenman** Bir spor dalında yapılan hazırlık çalışması, idman.

antrenör *is.* < *Fr. entraîneur* Bir spor dalında sporcuyu eğiten, yetiştiren ve çalıştıran kişi, çalıştırıcı: "Üniversitelerde mezun olan beden eğitimi öğretmenleri lisans eğitimi düzeyine sahipken, antrenör eğitime ilköğretim düzeyindekiler de kabul edilmektedir." Varol Haliloğlu, *Gündem*, 3 Haziran 2005, S.435, s. 3.

apandis *is.* (*hlk.*) Bk. **apandisit**

apandisit, apandis *is.* < *Fr. appendicite* TT **apandisit** Kör bağırsağın apandis denilen parçasının iltihaplanması.

apartman *is.* < *Fr. appartement* Bir ailenin veya bir kişinin oturmasına elverişli, odaları bulunan, bağımsız dairelere bölünmüş bina: "Ancak benim

komşum dev bir ağaç. İçinde bulunduğu zor koşullara uyum sağlamış, güneş ışınlarına kavuşayım derken apartmanların üstüne çıkmış." İbrahim Onsunoglu, *Şafak*, Mart 2000, S. 100, s. 6.

arena is. < *Fr. arena* 1. Amfiteatrın ortasında, boğa güreşi, yarış, oyun gibi türlü gösteriler yapılan alan: "Arenada boğaların sırtına bıçak darbeleri indiren ve en sonunda kılıçla indirdiği büyük darbeye boğayı öldüren matadorların ve her darbeyi indirişte ona 'Ole! Ole!' diye çılgınca tezahürat yapan kalabalıkların bu kutlamalarda ne işi var?" Abdurrahim Subaşılar, *Şafak*, Şubat 1997, S. 66, s. 5 ; 2. (*mec.*) Siyasi çekişmelerin geçtiği yer.

aristokrasi is. < *Fr. aristocratie* Soylular ve imtiyazlılar zümresi, asiller sınıfı.

aristokrat is. ve sf. < *Fr. aristocratique* Cemiyetin asil sayılan sayılan sınıftan olan.

aristokratik sf. < *Fr. aristocratique* Aristokrasiye ait olan.

aritmetik is. < *Fr. arithmetique* 1. Konusu gerçek ve sıfırdan büyük sayılarla hesap yapmak olan bilim; 2. *sf.* Bu bilim ile ilgili.

armoni is. < *Fr. harmonie* Uyum, âhenk.

aroma is. < *Yun. aroma* Koku alma duyusunu etkileyen hoş ve keskin koku.

aromatik is. < *Fr. aromatique* Hoş ve keskin kokulu.

arş ünl. < *Fr. marche* (marş'tan) Askerlikte 'yürü' anlamında kumanda sözü.

arşiv is. < *Fr. archives* 1. Belli bir konuya ait biriktirilmiş eski ve önemli evrak, defter ve belgeler; 2. Ferman, evrak, defter gibi tarihi resmî belgelerin saklandığı yer.

artist, artiz is. < *Fr. artiste* TT **artist** 1. Güzel sanatların birini meslek edinen kimse; 2. Eğlence yerlerinde gösteri yapan kimse.

artiz gibi güzel ve alımlı kimse.

artistik is. < *Fr. artistique* Güzel sanatların gerektirdiği niteliğe uygun, sanatlı: "Biz daha çok elle şekillendirme ve artistik çalışmalar yapıyoruz." Zeynep Teflikoğlu, *Öğretmenin Sesi*, Temmuz 2009, S.133, s. 5.

artiz is. (hkk.) Bk. **artist**

asanser, asansor is. (hkk.) Bk. **asansör**

asansör, asanser, asansor *is.* < *Fr. ascenseur* İnsanları veya yükleri yüksek yerlere, bir binanın katlarına çıkarmaya veya indirmeye yarayan cihaz: "Kalkıp aşağıya otelin lobisine iniyorum. Asansörden çıkarken karşı koltuklarda oturan dört kişi gözüme çarpıyor." Mücahit Mümin, *Şafak*, Aralık 1997, S. 75, s. 10.

aseton *is.* < *Fr. acéton* Cila, plastik gibi maddelerin çözücüsü olarak kullanılan, renksiz, uçucu bir sıvı.

asfalt *is.* < *Fr. asphalte* Ana maddesi katran olan ve yolların kaplanmasında kullanılan karışım: "Sadık Ahmet ölmüş dediler / Yüreklere kara bulutlar üşüştü / Müslüman asfaltlarından kalkan." İbrahim Baltalı, *Şafak*, Ağustos 1995, S. 49, s. 4.

asfalya (I) *is.* (*hlk.*) Bk. **sigorta**

asfalya atmak Bir arıza sonucu sigortada elektrik akımının kesilmesi.

asfalyası atmak (*argo*) Çığırından çıkmak, sinirlenmek.

asfalya (II) *is.* < *Yun. asfalia* (*hlk.*) 1. Güvenlik işlerinin yürütüldüğü yer: "Üç asfalya arabası ve 10 kadar polis evi sarmış." İbrahim Onsunoğlu, *Şafak*, Şubat 2004, S.143, s. 5 ; 2. Bir şeyin veya bir kimsenin herhangi bir yönden ileride karşılaşılabileceği zararı gidermek için önceden ödenen prim karşılığında bu işle uğraşan kuruluşun yapılan iki taraflı bağlantı sözleşmesi.

asimetri *is.* < *Fr. asymétrie* Simetrinin bulunmaması durumu.

asimetrik *is.* < *Fr. asymétrique* Simetrik olmama durumu.

asimilasyon *is.* < *Fr. assimilation* Benzeşme.

asimile *is.* < *Fr. assimilé* Kendine benzer kılmak, özümsemek: "Ya asimile olmaya doğru gidecekti öğrencilerimiz ya da iyice kendi içimize kapanıp bir getto oluşturacaktık." *Gündem*, 03.06. 2005, S. 435, s. 12.

asistan *is.* < *Fr. assistant* 1. Yüksek öğretim kurumlarında öğretim üyesi yardımcısı; 2. Bir işin başında bulunan kimsenin yardımcısı.

asit *is.* < *Fr. acide* (*kim.*) Turnosolün mavi rengini kırmızıya çevirmek özelliğinde olan ve birleşimindeki hidrojenin yerine maden alarak tuz oluşturan hidrojenli birleşik.

asorti *sf.* < *Fr. assorti* Birbirine uygun, birbirini tutar renk ve yapıda olan.

- asortik sf.** < *Fr. assortique* 1. Giysilerini birbirine uygun giyen; 2. Sosyetik.
- asosyal sf.** < *Fr. asocial* Sosyal olmayan.
- aspirin is.** < *Fr. aspirine* Ağrı kesici ve ateş düşürücü olarak kullanılan beyaz renkli ilaç: "Çıkıp bir aspirin alsa, temiz havada beş on dakika dolaşsa ağrının geçeceğini biliyordu, ama çıkmıyordu." Rahmi Ali, *Zor İş*.
- astım is.** < *Fr. asthme (tıp)* Bronşların daralmasından ileri gelen nefes darlığı.
- astiko is.** < *Yun. astiko* Şehir içi ve civarına yolcu taşıyan belediye otobüsü.
- astinomia is.** < *Yun. astinomia (hık.)* Karakol, güvenlik işlerinin yürütüldüğü yer.
- astroloji is.** < *Fr. astrologie* Yıldız falcılığı.
- astrolojik is.** < *Fr. astrologique* Astroloji ile ilgili.
- astronomi is.** < *Fr. astronomie* Gök bilimi.
- astronot is.** < *Fr. astronote (astr.)* Uzay bilimci: "Astronotların aydan getirdikleri kaya parçaları dünyanın her yerinde sergilenmişti." Mücahit Mümin, *Şafak*, Eylül 2000, S.105, s. 2.
- aşortman is. (hık.)** Bk. **eşofman**
- ataşe, ateşe is.** < *Fr. attaché* Bir elçiliğe bağlı uzman, elçi uzmanı.
- ateist sf.** < *Fr. athéiste (fel.)* Tanrı tanımaz kimse: "Ama dostlarım arasında ateist olduğunu söyleyenler de var." Abdurrahim Subaşılar, *Şafak*, Kasım 1996, S. 63, s. 5.
- ateizm is.** < *Fr. athéisme (fel.)* Tanrıtanımazlık.
- ateşe is. (hık.)** Bk. **ataşe**
- atlas is.** < *Fr. atlas* 1. Dünyaya, bir bölgeye veya ülkeye ait coğrafya haritalarını bir araya toplayan dergi; 2. Herhangi bir bilim koluna ait olup bir araya getirilmiş harita, levha ve tablolar.
- atlet is.** < *Fr. athlète* 1. Atletizm dalında spor yapan kimse; 2. Yaka kısmının ön ve arkası yanlara doğru açık, kolsuz, pamuklu erkek fanilas.
- atletizm is.** < *Fr. athlétisme* İnsanın beden gücünü geliştirmeye yarayan, zaman, mesafe ve yüksekliğe göre değerlendirilen koşu, yüzme, atlama vb. vücut hareketlerinin bütünü.
- atmosfer is.** < *Fr. atmosphère* 1. Yeryüzünü çepeçevre saran gaz tabakası: "Dış etkenler de; yiyecek, içecek, koku, atmosferdeki gazlar ve tozlardır." *Öğretmenin Sesi*, Mayıs 2001, S. 35, s. 3 ; 2. (fiz.) Basınç birimi; 3.

(*mec.*) Bir yerin hissedilecek derecede olan ve insana tesir eden manevi havası: "Kışın düşlediğiniz sıcak bir atmosfer, şiir tadında bir ortam..."
Öğretmenin Sesi, Kasım 1999, S. 17, s. 34.

atmosferik *sf.* < *Fr. atmosphérique* Atmosfer ile ilgili.

atom *is.* < *Fr. atome* Bir elementin, kimyasal reaksiyonlara giren proton ve nötronların meydana getirdiği bir çekirdek ile onun etrafında dönen elektronlardan ibaret olan en küçük parçası.

atölye *is.* < *Fr. atelier* Resim veya sanat dalları ile uğraşanların çalıştığı yer.

austos *is.* (*hlk.*) Bk. **ağustos**

avanta *is.* < *Fr. avantage (argo)* Açıkta elde edilen kâr, pek de haklı olmadan sağlanan kazanç.

avantaj *is.* < *Fr. avantage* 1. Bir kimseye herhangi bir hususta üstünlük ve yarar sağlayan imkân ve nitelikler; 2. (*sp.*) Karşı takım oyuncusunun yaptığı hatadan faydalanma.

avlu *is.* < *Yun. avli* Çevresi duvar ile çevrili, üstü açık bahçe: "Temizlikler önceden bitirilmiş olmalıdır. Avlular ve sokak duvarlarında kadınlar tarafından badana (çırpma) etrafı düzenleme yapılır." *Öğretmenin Sesi*, Ocak 2004, S. 67, s. 24.

avakado *is.* < *İsp. avacado* Tropikal bölgelerde yetişen, armut biçiminde, etli bir meyve.

avkat *is.* (*hlk.*) Bk. **avukat**

avro *is.* < *İng. euro* Avrupa birliği para birimi: "AİHM kararı gereği Yunanistan, şikâyet başvurusunda bulunan kişiye 10 bin avro maddi tazminat ödeyecek." *Millet*, 25.06.2009, S.185, s. 2.

avukat, avkat *is.* < *İt. avvocato* TT **avukat** 1. Mesleği hukuki işlerde ücret karşılığı yol göstermek, hakkı savunmak olan, kendisine kanunen savunma hakkı tanınmış kimse: "Dergimiz yazı ailesinden ve B.T.A.Y.T.D. Çocuk Kulübü öğretmenlerinden Emine Ramadan ile Avukat Sadık Ali, 12 Temmuz Cuma akşamı düzenlenen düğün töreni ile yaşamlarını birleştirdiler." *Öğretmenin Sesi*, Temmuz 2002, S. 49, s. 13; 2. (*mec.*) Üstüne vazife olmadığı halde, bir kimsenin hakkını savunmaya kalkışmak.

azot *is.* < *Fr. azote (kim.)* Havanın beşte dördünü meydana getiren renksiz, kokusuz, tatsız, gaz hâlindeki madde.

B

badana *is.* < *Fr. badigeon* Duvarları boyamak için kullanılan sulandırılmış plastik boya veya kireç.

bagaj *is.* < *Fr. bagage* 1. Yolcu yükü; 2. Yolcu taşıtlarında yolcuların yüklerinin konulduğu yer; 3. Otomobillerin yük konulabilen, arka bölümleri.

baget *is.* < *Fr. baguette* 1. Bateria çalmaya yarayan ince, kısa çubuk; 2. İnce, uzun ekmek; 3. Tavuk, piliç gibi kanatlı hayvanların but ve paça arasında kalan etli bölüm.

bakalorya *is.* < *Fr. baccalauréat (eğit.)* Üniversiteye girebilmek için lise öğreniminden sonra verilen sınav.

bakara *is.* < *Fr. baccara* İskambil kâğıdı ile oynanan kumar.

bakteri *is.* < *Fr. bactérie* Toprakta, suda, canlılarda bulunan hastalıklara yol açabilen, silindimsi, kıvrık biçimde olan, tek hücreli canlı.

bakteridi *is.* < *Fr. bactériodie* Şarbon hücresi gibi hareketsiz bakteri.

bakteriyel *sf.* < *Fr. bactériel (tıp)* Bakterilerle ilgili.

bakteriyolog *is.* < *Fr. bactériologie (tıp)* Bakterilerin biçimlerini, niteliklerini inceleyen bilim.

bakteriyolojik *is.* < *Fr. bactériologique (tıp)* Bakteri bilimi ile ilgili.

bakteriyoskopi *is.* < *Fr. bactérioscopie (tıp)* Bakterilerin mikroskopla incelenmesi işlemi.

balans *is.* < *Fr. balance* Denge.

balat *is.* < *Fr. ballade* 1. (eğt.) Orta Çağ'da üç bentten oluşan Batı şiir türü; 2. (müz.) Batı'da belirli danslara eşlik eden bir tür şarkı; 3. (müz.) Serbest biçimli, romantik, müzik aletleriyle çalınan veya şarkı olarak söylenen eser.

balata *is.* < *Alm. balata* Soğuk ve sıcak havalarda büyük bir kat sayısına sahip olan, su ve yağa dayanıklı bir madde; 2. Motorlu taşıtlarda fren yapmayı sağlayan, tekerlek mili üzerine yerleştirilmiş alet.

bale *is.* < *Fr. ballet* 1. Belli figürlere adım atışlara, çoğunlukla sahne düzenine ve müziğe dayalı gösteri türü; 2. Bu tür gösteri yapan sanatçı topluluğu.

balerin *is.* < *Fr. ballerine* Bale yapan kadın sanatçı: "Kollarını kaldırmaz, omuz hareketlerin, tatlı hareketlerle kıvrılması, usta bir balerinin hareketlerinden alınmış bazı figürleri andırıyordu." Rahmi Ali, *Zor İş*.

balet *is.* < *Fr. ballet* Bale yapan erkek sanatçı.

balina *is.* < *İt. balena* Balinalardan yaklaşık olarak uzunluğu 20 m, ağırlığı 200 ton olarak memeli ve denizde yaşayan hayvan.

balistik *is.* < *Fr. balistique (ask.)* Ateşli silahlarda barut gazının basıncı ile fırlayıp hedefe varıncaya kadar merminin havadaki hareketini inceleyen bilim.

balkon *is.* < *Fr. balcon* 1. Bir yapının dışarıya doğru çıkmış, çevresi duvar veya parmaklıkla çevrili bölümü; 2. Tiyatro, sinema gibi salonlarda bulunan asma kat.

balo *is.* < *İt. ballo* Danslı ve özel giysili gece eğlencesi.

balon *is.* < *Fr. ballon* 1. Isıtılmış hava veya hafif bir gazla doldurulan, atmosferde uçabilen araç: "Yarınlarda Şafak dergisi sayfalarını inceleyenler orada Batı Trakya Türk toplumunun toplumsal tarihini, onun acılarını, sevinçlerini, çektiği çileleri, yaşadığı göç olaylarını bulacaktır. Şafak dergisinin içindeki malzeme şişirilmiş balonlardan oluşmamıştır." Rahmi Ali, *Şafak*, Nisan 2004, S. 145, s. 7; 2. Hava veya gazla doldurulmuş, çocuk oyuncağı.

balya *is.* < *İt. bella* Çember ve demir tellerle bağlanmış ticaret eşyası: "Kahvenin önündeki yoldan balya yüklü motor arabaları geçiyor." Rahmi Ali, *Zor İş*.

balya yapmak Balyalamak.

balyos *is.* (*hık.*) Bk. **balyoz**

balyoz, balyos *is.* < *Yun. varea* TT **balyoz** Balyoz, taş kırma, kazık çakma gibi işlerde kullanılan iri, iki ucu fazla keskin olmayan, ağır çekiç.

balyos gibi Çok ağır, ezici kol veya yumruk.

bambu *is.* < *Fr. bambou* 1. Buğdaygillerden, sıcak ülkelerde yetişen, mobilya, baston gibi birçok eşyanın yapımında kullanılan bir tür, hint kamışı; 2. *sf.* Bu kamıştan yapılmış olan.

banal *sf.* < *Fr. banal (mec.)* Bayağı, sıradan.

bandaj *is.* < *Fr. bandage* 1. Bir şeyi sargı ile sarma; 2. Bağ, sargı.

bandana *is.* < *İng. bandana* Başı değişik biçimlerde bağlamak amacıyla kullanılan büyük mendil.

bandıra *is.* < *İt. bandiera* 1. Bir geminin hangi devlete ait olduğunu gösteren bayrak; 2. Yabancı devlet bayrağı.

bando *is.* < *İt. bando* 1. (müz.) Üflemeli ve vurgulu çalgılardan oluşan genellikle törenlerde görev yapan müzik topluluğu; 2. Takım, topluluk.

bandrol *is.* < *Fr. banderole* 1. Devlet tarafından verginin alındığını gösteren ve satılan şeylerin üzerine konulan, yapıştırılan etiket; 2. Bayrak direğinin tepesine süs olarak konan uzun şerit kumaş.

bank *is.* < *Fr. banc* Parklarda ve bahçelerde oturulacak sıra: "Yaşlı bir ceviz ağacının altındaki bankın üzerine oturmuştu." Rahmi Ali, *Zor İş*.

banka *is.* < *İt. banca* 1. Faizle para alıp veren, kredi, kambiyo işleri yapan, kasalarında para, değerli belge, eşya saklayan ve başka ekonomik etkinliklerde bulunan kuruluş; 2. Banka işlemlerinin yapıldığı yer: "Çalışmak için bir bankaya baş vurmuştu." Rahmi Ali, *Zor İş*.

bankadan çekmek / almak Bankadaki hesabından para almak.

banka gibi Çok zengin kimse.

bankaya yatırmak Bankadaki hesabına para koymak.

bankamatik *is.* < *İt. banca+* < *Fr. automatique* 'den Banka para işlemlerini günün her saatinde otomatik olarak yapan makine.

banker *is.* < *Fr. banquier* 1. Banka sahibi; 2. Para, altın gibi taşınır değerlerin ticaretiyle uğraşan kişi.

banket *is.* < *Fr. banquette* 1. Şehirler arası yolların iki tarafın yayaların yürütmesine ve taşıtların trafiği aksatmadan durabilmesine yarayan çakıl veya toprak yol; 2. Yamaçlardan kayan toprağın yerinde durmasını ve ekilmeye elverişli yer kazanmak için türlü yollarla yapılan dar basamak.

banknot *is.* < *İng. bank-note* Kâğıt para.

banko *is.* < *İt. banco* 1. İş yerlerinde üzerine eşya koymaya ve iş takibi için gelen kişiyle görevli arasına konulmuş tezgah; 2. Talih oyunlarında, oyunu yönetenin ortaya koyduğu para; 3. Talih oyunlarında oyunu yöneten

kimse; 4. *zf.* Kesinlikle; 5. *ünl.* Talih oyunlarında ortada toplanan paranın hepsine oynandığını anlatan bir söz.

banliyö *is.* < *Fr. banlieue* Şehir merkezlerine uzakta veya sınırlarına yakın yerlerde bulunan şehir çevresi.

bant *is.* < *Fr. bande* 1. Yapılış özelliğine göre sarma, yapıştırma gibi işlerde kullanılan düz, ensiz şerit; 2. Yara üzerine yapıştırılan özel olarak hazırlanmış ilaçlı şerit; 3. Ses alma aletlerinde seslerin kaydı ile kullanılan manyetik plastik veya şerit.

banda almak Bir sesi, ses cihazı ile bant üzerine kaydetmek.

bant doldurmak Bir bandı ses kaydederek kullanmak.

banttan vermek Genellikle radyo ve televizyonda banttan faydalanarak daha önceden alınmış bir sesi veya görüntüyü yayımlamak.

banyo *is.* < *İt. bagno* 1. Yapıların içinde bulunan yıkanmaya yarayan bölüm; 2. Yıkanma işi; 3. Tedavi amacı ile hazırlanan ilaçlı su; 4. Vücudun bir bölümünü ya da bütünü, fiziksel ve kimyasal bir etki altında bulundurmaya; 5. Fotoğrafçılıkta ve filmcilikte duyarlı yüzeylerin işlenmesinde belirli bir işlemin gerektirdiği maddeyi içinde bulunduran SIVI.

banyo yapmak Yıkanmak.

bar (I) *is.* < *İng. bar* 1. Danslı, içkili eğlence yeri: "İhsan'ın durumu felâketin sebebi değil sonucudur, barlarda tuzağa düşürülen gençlerin bir örneğidir." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Bir salonda içki içmek için hazırlanmış köşe.

bar (II) *is.* < *Fr. bar* Hava basıncı birimi.

baraj *is.* < *Fr. barrage* 1. Suyu toplama, sulama ve elektrik üretme amacıyla akarsu üzerine yapılan bent; 2. Futbol ya da hentbolda serbest atışı yapacak oyuncunun karşı takımının yan yana oluşturdukları set; 3. (*mec.*) Herhangi bir alanda başarının tespiti için gerekli olan şart.

baraj yapmak / kurmak (*sp.*) Futbol ya da hentbolda kaleye yapılan vuruşları önlemek için oyuncular tarafından kalenin önüne geçip sıralanmaları.

barajı aşmak Herhangi bir sebeple konulan şartı yerine getirip başarı sağlamak.

baraka *is.* < *İt. baracca* Ahşaptan yapılmış, temelsiz eğreti yapı ve içinde sigara, gazete vb.lerin satıldığı yer: "Köprü'nün doğu tarafında Vasil adlı bir malül gaziye, batı tarafında ise Coni adlı başka bir gaziye ait sigara barakaları vardı." Abdurrahim Subaşılar, *Şafak*, Kasım 1999, S. 96, s. 7.

baranga *is.* (hlk.) TT **baraka**

baraka *is.* < *İt. baracca* TT **baraka** Tahta, kontrplak vb. hafif malzemenen yapılmış, temelsiz eğreti yapı.

barba *is.* < *İt. barba* İhtiyar Rum erkek: "Barba Nikola... Ne adamdı... Babacan, gözlerinin içi gülen biri..." Rahmi Ali, *Zor İş*.

barba *is.* < *İt. barba* İhtiyar Rum meyhanecisi

barbar *sf.* < *Fr. barbare* 1. Medenileşmemiş kavim topluluk; 2. Kaba saba, ilkel; 3. (*mec.*) Kaba ve kırıcı.

barbekü *is.* < *İng. barbecue* 1. Genellikle balkonların duvarlarının içerisinde gömülmüş olarak bulunan, ızgara et pişirmek için kullanılan ocak; 2. Açık havalarda mangalla et ve deniz ürünlerini pişirme.

barbunya (I) *is.* < *Yun. barbouni (zool.)* Kırmızı pullu, beyaz etli, kemikli bir balık.

barbunya (II) *is.* < *Yun. barbouni (bot.)* Taneleri yuvarlak, oval veya yassı, kırmızı benekli bir tür fasulye.

barfiks *is.* < *Fr. barre fix* Çeşitli beden hareketleri yapmaya uygun yükseklikte olan, iki ayak üzerine tutturulmuş çubukları olan jimnastik aracı.

barikat *is.* < *Fr. barre fix* Bir yolu veya geçidi kapamak için her türlü araçtan faydalanarak yapılan engel: "Ancak bu barikatlar, toplumsal kimliğin yok edilmesi tehditi karşısında ayaklanan azınlık insanını durdurmaya yetmedi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

barikat kurmak Engel oluşturmak.

barikat yapmak Çeşitli araçlarla bir engel oluşturmak.

bariton *is.* < *Fr. baryton* 1. (*müz.*) Tenor ve bas arasındaki erkek sesi; 2. Pistonlu bir tür ağız çalgısı.

bariyer *is.* < *İng. barrier* 1. Hemzemin geçitlerde karayolu güvenliği için kullanılan çılır kapanır engel; 2. Kara yollarının kenarlarına yapılan korkuluk, engel; 3. Herhangi bir yolu kapamak için konulan engel; 4. Engelli at yarışlarında üzerinden atlanması gereken yapay engel.

barkod *is.* < *İng. barcode* Çizgi işaret. (im)

barmen *is.* < *İng. barmen* Barda çalışan erkek: "Uzun boylu, sarkık göbekli bir barmen, bahçenin öbür tarafına gelen kadınlı erkekli bir gruptan sipariş aldıktan sonra, beyaz çakıl döşeli dar yoldan yanıma geldi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

baro *is.* < *Fr. barreau* Bir şehir ya da bir bölge avukatlarının bağlı oldukları meslek kuruluşu.

barok *is.* < *Fr. baroque* 1. 1600-1750 yılları arasındaki klasik sanatı izleyen resim ve mimarlık üslûbu; 2. Edebi akım.

barometre *is.* < *Fr. baromètre (fiz.)* Basınçölçer.

baron *is.* < *Fr. baron* Batı ülkelerinde vilont ile şövalye arasında soyluluk ünvanı.

baryum *is.* < *Fr. baryum (kim.)* Çabuk oksitlenen, gümüş renginde, katı ve basit bir element.

bas *is.* < *Fr. basse* 1. (müz.) En kalın erkek sesi. 2. Sesi bas olan sanatçı; 3. En kalın sesli orkestra çalgısı.

bas tutmak İnce sesli çalgılara tek perdeden eşlik etmek.

basen *is.* < *Fr. bassin* Vücutun bel ve kalça arasındaki bölümü.

basil *is.* < *Fr. bacille (biy.)* Bakterilerin çomak biçiminde, ince, uzun olan çeşidi.

basket *is.* < *İng. basket (sp.)* 1. Basketbolda kazanılan sayı; 2. Basketbol.

basket yapmak Basketbolda sayı kazanmak.

basketbol *is.* < *İng. basketball (sp.)* Beşer kişilik iki takım arasında topu 3m yükseklikteki karşılıklı iki sepetten birine sokup sayı kazanmak esasına dayanan bir oyun.

basklarnet *is.* < *Fr. basse clarinette (müz.)* Kalın sesli klarnet.

baskül *is.* < *Fr. bascule* Büyük ağırlıkları tartmakta kullanılan tartı aracı.

baston *is.* < *İt. bastone* 1. Yürürken dayanmaya yarayan ağaçtan ve metalden yapılan araç; 2. Geminin baş tarafındaki yatık olan direğin dışarıya doğru uzanan parçası.

baston gibi / baston yutmuş gibi Dimdik duran veya yürüyen kimse.

batariya *is.* (*hlk.*) Bk. **pil**

batarya *is.* < *İt. bataria* 1. (*ask.*) En küçük topçu birliği; 2. Savaş gemilerinde borda topları ile bunların bulunduğu güverte parçası; 3. Pil; 4. (*tek.*) Birkaç aygıtın bir araya getirilerek belirli biçimde eklenmesinden oluşan takım.

bateri *is.* < *Fr. batterie* (*müz.*) Orkestrada vurmali çalgı takımı, davul.

baterist *is.* < *Fr. batteriste* (*müz.*) Davulcu.

batöz *is.* < *Fr. batteuse* Harman dövme makinası.

bavul *is.* < *İt. baule* Yolculukta, içine eşya konulan büyük çanta.

baypas *is.* < *İng. by-pass* (*tıp*) Damar aktarma.

baz *is.* < *Fr. base* 1. Temel, esas; 2. (*kim.*) Bir asitle birleştiği zaman bir tuz oluşturan madde.

baz almak Esas ve temel olmak.

baza *is.* < *İt. base* Yatağın yerden yüksek olmasını sağlayan ya sandık olarak kullanılan boş bölümü.

bazilika *is.* < *Fr. basilique* 1. (*mim.*) Dikdörtgen biçiminde büyük kilise; 2. Kral sarayı.

bazuka *is.* < *İng. bazooka* Bir silah çeşidi.

bez *is.* (*hlk.*) Bk. **bej**

bej *is.* < *Fr. beig* TT **bej** 1. Sarıya yakın renkte olan açık kahverengi; 2. *sf.* Bu renkte olan.

benzin *is.* < *Fr. benzine* 1. Petrolün damıtılması ile elde edilen renksiz, uçucu, kendine özgü kokusu bulunan bir sıvı; 2. Bir tür organik yağ çözücü.

berber *is.* < *İt. barbiere* 1. Saç ve sakal kesilmesini, taranmasını ve yapılmasını meslek edinen kimse; 2. Bu işin yapıldığı dükkân.

bere *is.* < *Fr. béret* Yuvarlak, yassı, siperi olmayan başlık.

bergamot *is.* < *İt. bergamotto* (*bot.*) Turunçgillerden bir ağaç; 2. Bu ağacın kabuklarından reçel yapılan meyvesi.

berilyum *is.* < *Fr. béryllium* (*kim.*) Zümrüt gibi taşların birleşiminde bulunan, simgesi Be olan, ince bir oksit tabakasıyla kaplı element.

berjer *is.* < *Fr. bergère* Arkası yüksek, oturacak yeri geniş olan koltuk.

bermuda *is.* < *Fr. bermuda* Dize kadar olan, dar pantolon.

bestseller *sf.* < *İng. bestseller* Çoksatar.

beşamel *is.* < *Fr. béchamel* Un, tereyağı ve sütle yapılan bir türlü sos.

beton *is.* < *Fr. béton* Çimentonun su yardımıyla kum, çakıl gibi maddelerle karışması sonucu oluşan sert, dayanıklı yapı malzemesi: "Betondan bir setle desteklenerek oluşturulmuş küçük köy meydanına çıktık." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

beton gibi 1. Çok sağlam, dayanıklı; 2. Güçlü.

betonarme *is* < *Fr. béton armé* 1. (*mim.*) Yapıda dayanıklılığı ve esnekliği artırmak için metal ve çimentodan yararlanma yöntemi; 2. *sf.* Bu yöntemle yapılmış.

betoniyer *is.* < *Fr. bétonnière* Beton karma makinesi.

beze (I) *is.* < *Yun. maza* Hamur topağı

beze (II) *is.* < *Fr. baiser* Yumurta akı ve pudra şekeri ile yapılan bir tür pasta.

bezelya *is.* (hлк.) Bk. **bezelye**

bezelye, bezelya *is.* < *İt. pisello* TT **bezelye** 1. Baklagillerden bir bitki; 2. Bu bitkinin yuvarlak tanesi.

bezik *is.* < *Fr. bésigue* İki, üç ya da dört kişi arasında doksan altı kâğıtla oynanan bir tür iskambil kâğıdı oyunu.

biberon *is.* < *Fr. biberon* Süt çocuklarına süt ve sulu yiyecekleri içirmek için kullanılan emzikli şişe.

bibliyograf *is.* < *Fr. bibliographe* Bibliyografya uzmanı, kaynakları bilen uzman.

bibliyografik *is.* < *Fr. bibliographique* Kaynakla ilgili.

bibliyografya *is.* < *Fr. bibliographie* Kaynakça.

biblo gibi Zarif, ufak tefek kız.

biblo *is.* < *Fr. bibelot* Çeşitli maddelerden yapılan heykel, vazo gibi küçük süs eşyası.

bidon *is.* < *Fr. bidon* İçine çeşitli maddeler konulan plastik, sac, çinkodan yapılmış kap.

bienal *sf.* < *Fr. bienal* Yıl aşırı.

biftek *is.* < *Fr. bifteck* Izgara ve tavada pişirilen, dana eti dilimi.

bigudi is. < *Fr. bigoudi* Kadınların saçlarını kıvırmak için kullandıkları boru biçimindeki küçük araç: "Köşe başlarını tutmuş börekçiler bağıyor, bigudili kadınlar balkonlarda battaniyelerini silkeliyor, öğrenciler kalabalık gruplar halinde okullarına gidiyor, bazı dükkân sahipleri kepenklerini gürültüyle kaldırıyor, mankenvari giyimli tezgâhtar kızlar zinde adımlarla yürüyor, çöp arabaları sokak sokak dolaşıyorlardı." Rahmi Ali, *Zor İş*.

bijuteri is. < *Fr. bijouterie* Değerli veya değerli olmayan takı eşyaları.

bikini is. < *Fr. bikini* Denize, havuza girerken veya güneşlenirken giyilen, iki parçadan oluşan kadın giysisi.

bilanço is. < *İt. bilancio* 1. Bir kuruluşun, bir ticarethanenin belli bir dönem sonunda alacak verecek durumunu, bütün mal ve para varlığını gösteren çizelge; 2. (*mec.*) Girişilen herhangi bir işte, belirli bir süre sonunda elde edilen iyi ve kötü sonuçların karşılıklı durumu.

bilardo is. < *İt. biliardo* Bir masa üzerinde, toplarla ve ıstaka ile oynanan oyun.

bilet is. < *Fr. billet* Para karşılığında alınan ve konser, sinema gibi yerlere girme, ulaşım araçlarına binme veya bir talih oyununa katılma imkânını veren belge.

bilet kesmek 1. Bileti alıcıya vermek, bilet satmak 2. (*mec.*) İşine son vermek, işten uzaklaştırmak.

bilye is. < *İt. biglia* Çocukların oynadığı taş, maden, cam gibi malzemelerden yapılmış, küçük yuvarlak nesne, misket; 2. Motorlu taşıtlarda dönme veya sürtünme etkilerini azaltmak, aşınmayı ve enerji yitimini önlemek için yataklara yerleştirilen küçük yuvarlak.

birra is. < *İt. birra* Arpa ile şerbetçi otunu mayalandırarak yapılan bir içki.

bisiklet is. < *Fr. bicyclette* Tekerlekleri pedal aracılığıyla döndürülen binek aracı.

bisküvi, piskot is. < *Fr. biscuit* TT **bisküvi** Un, şeker, süt veya tuzla yapılan ince kuru yiyecek.

bitter is. < *Alm. bitter* Bir çeşit acı çikolata.

biye is. < *Fr. biais* Giysinin yaka, kol, etek çevresine kendi kumaşından veya başka bir kumaştan geçirilen ince şerit.

biyodizel *is.* < *Fr. biodiesel* Ayçiçeği, soya gibi yağlı tohum bitkilerinden elde edilen yağların veya hayvansal yağların bir katalizör eşliğinde kısa zincirli bir alkol ile reaksiyonu sonucunda açığa çıkan ve yakıt olarak kullanılan bir ürün: "Bayraktar, biyodizel sektöründe yaşanan gelişmeler ve sorunlarla ilgili olarak düzenlenen basın toplantısında, özellikle Avrupa Birliği'nde (AB) biyodizel üretimine her geçen gün daha fazla önem verilmeye başlandığını belirtti." *Ötüken*, 28.02.2006, S. 13, s. 2.

biyoelektrik *is.* < *Fr. bioélectrique* Canlıların ürettiği elektrik.

biyoenerji *is.* < *Fr. bioénergie* Biyokütlenin kimyasal dönüşümüyle elde edilen enerji.

biyofizik *is.* < *Fr. biophysique* Fizyolojide geçen fiziksel olayların bilimi.

biyogaz *is.* < *Fr. biogaz* Gübre gazı.

biyograf *is.* < *Fr. biographe* Hayat hikâyesi yazarı.

biyografi *is.* < *Fr. biographie* Öz geçmiş.

biyografik *sf.* < *Fr. biographique* Öz geçmiş ile ilgili.

biyokimya *is.* < *Fr. bio* + < *Ar. kīmyā (kim.)* Hücrede en gelişmiş organa kadar canlı dokusunu inceleyen bilim dalı.

biyokütle *is.* < *Fr. bio* + < *Ar. kütle* Belli zamanlarda sınırları belirli bir biyotopta bulunan canlı organizmaların toplam kütlesi.

biyolog *is.* < *Fr. biologiste* Biyoloji ile uğraşan kimse.

biyoloji *is.* < *Fr. biologie* Bitki ve hayvanların doğma, üreme, gelişme gibi yaşayış evrelerini inceleyen bilim dalı.

biyolojik *sf.* < *Fr. biologique* Biyoloji ile ilgili.

biyomedikal *sf.* < *Fr. biomédical* Biyoloji ve tıpla ilgili.

biyomekanik *is.* < *Fr. biomécanique* Biyoloji, fizyoloji ve tıp konularını mekanik kanunlar metoduyla inceleyen bilim dalı.

biyometeoroloji *is.* < *Fr. biométéorologie* Canlılar üzerinde hava olaylarının etkisini inceleyen bilim dalı.

biyometeorolojik *sf.* < *Fr. biométéorologique* Biyometeoroloji ile ilgili.

biyomikroskop *is.* < *Fr. biomicroscope* Kendine özgü ışık ile kullanılabilen çift göz merceklı bir mikroskop.

biyopsi is. < *Fr. biopsie (tıp)* Mikroskopta yapısını incelemek amacıyla canlıdan bir doku parçası alma.

biyopsi yapmak Parça almak.

biyosfer is. < *Fr. biosphère* Üzerinde hayat olan yeryüzü bölgesi.

biyotin is. < *Fr. biotene* Birçok enzimin yapısına giren, enerji ve amino asit metabolizmasında rol oynayan, suda çözünen, renksiz B grubundan bir vitamin: "Yumurta, balık, süt, peynir, lahana ve patates biyotin içerir." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 6.

bizon is. < *Fr. bison (zool.)* Amerika' da yaşayan bir cins yaban öküzü.

blender is. < *İng. blender* Elektrikle çalışan, sebze ve meyve ezme, karıştırma ve çalkalama işlerinde kullanılan mutfak aracı.

blok is. < *Fr. bloc* 1. Çok büyük ve ağır olan kitle; 2. Birden çok bölümü bir araya getirilmiş olan: "Orta boy bir bloktan çekilirken, üst tarafı anormal bir şekilde yırtılmış olan pusulayı okudum." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 3. Politik çıkarları nedeniyle birlik kuran devletler topluluğu; 4. İçine resim veya kâğıtlar konulan karton kap; 5. Birbirine bitişik büyük yapılar.

blokaj is. < *Fr. blocage* 1. Bloke etme işi; 2. Hareketine engel olma; 3. Sivri taşların toprak zemine çakılarak üzerine beton dökülmesiyle yapılan dolgu; 4. (*ekon.*) Bankacılıkta bir varlığın yetkili otoriterlerin izni olmadan sahibi tarafından kullanılamaması durumu.

bloke etmek 1. Kullanılmasını önlemek amacıyla el koymak; 2. Kapatmak, durdurmak; 3. (*ekon.*) Ödenmeyen borç yüzünden veya şifreyi yanlış girmeden dolayı banka kredi kartının kullanılmasını engellemek; 4. (*sp.*) Futbolda kalecinin topu yakalaması.

bloke sf. < *Fr. bloqué* Kullanılması önlenmiş, el konulmuş.

bloknote is. < *İng. block note* Not defteri: "Elinde bir bloknote vardı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

blucin is. < *İng. blue-jeans* Kot: "Üstünde blucin bir pantolon, yakası açık bir tişört ve kurşuni renk baharlık bir mont vardı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

bluz is. < *Fr. blouse* Vücutun üst bölümüne giyilen, kumaştan yapılan veya örülen kadın giysisi.

bobin is. < *Fr. bobine* 1. Makara; 2. Fotoğraf filmi rulosu; 3. (*fiz.*) İçinde elektrik akımı geçebilen yalıtılmış tel ile bu telin sanlı bulunduğu silindirden oluşan aygıt.

bobinaj is. < *Fr. bobinage (fiz.)* Bir filmi veya mıknatıslı kuşağı bir makaradan başka bir makaraya sarma.

boca is. < *İt. poggia (den.)* Geminin rüzgâr almayan yanı.

bocuk is. < *Erm. poci* 1. Ortodokslarca kutlanan İsa'nın doğum günü; 2. Domuz.

bocuk domuzuna dönmek Çok semiz olmak.

bodoslama is. < *Yun. podostamo* Geminin baş ve arka tarafından yukarıya uzanan ağaç veya demir direklerden her biri.

bodrum is. < *Yun. boudroumi* Bir yapının aşağıda kalan bölümü.

bohem sf. < *Fr. bohème* Yarınını düşünmeden, derbeder bir yaşayışı olan edebiyat ve sanat çevresinden kimse veya topluluk.

boks is. < *Fr. boxe (sp.)* Belli kurallar çerçevesinde yapılan yumruk dövüşü oyunu.

boksör is. < *Fr. boxeur (sp.)* Boks oyunu yapan kimse.

bol is. < *Fr. bol* Likör, şarap, meyve ve maden suyu karıştırılarak hazırlanan içki.

bolero is. < *Fr. boléro* Kısa ve kolsuz kadın ceketi.

bomba is. < *İt. bomba* 1. Çeşitli büyüklükte patlayıcı, ateşli silah: " Bir çocuğum ben / Bombalardan pek korkmuyorum / Hani havadan gelen / Kanım akabilir ölebilirim / Ama tertemizdir yine / Bir melek olurum belki / Kanatlanıp uçabilen." Mustafa Tahsinoğlu, *Şafak*, Şubat 1998, S. 77, s. 7 ; 2. Bomba biçiminde, kalın demirden kap.

bomba gibi 1. Sağlam, gözalıcı, gösterişli; 2. Çok iyi çalışmış ve hazırlanmış.

bomba gibi patlamak 1. Bir olay birdenbire ortaya çıkarak herkesi şaşırtmak; 2. Öfkelenerek birdenbire ve yüksek sesle bağırıp çağırmak.

bombardıman is. < *Fr. bombardement* 1. (*ask.*) Topa tutma: "Bir çocuğum ben / Saf ve temiz / Ama öyle bir bombardıma tutulmaktayım ki / Sağanak yağmur / Kimse farkında bile değil bunun/Annem babam da." Mustafa

Tahsinoğlu, *Şafak*, Şubat 1998, S. 77, s.7; 2. Bombalama; 3. (*mec.*) Etkili bir biçimde ve sık olarak gündeme getirme.

bombardıman etmek 1. Bomba ile bir yere saldırmak; 2. (*mec.*) Bir kimseyi ağır sözlerle paylamak; 3. (*mec.*) Etkili bir biçimde ve sık olarak gündeme getirmek.

bombe *is.* < *Fr. bombé* Kabarıklık, şişkinlik.

bone *is.* < *Fr. bonnet* Başlık.

bonfile *is.* < *Fr. bonfilet* 1. Kasaplık hayvanlarda bel kemiğinin iki yanında bulunan ve yumuşaklığı nedeniyle beğenilen et bölümü.

bonkör *sf.* < *Fr. boncoeur* İyi yürekli ve cömert insan.

bono *is.* < *İt. buono (huk.)* Belli bir süre sonunda, belirli bir paranın, belirli bir kimseye ödeneceğini belirten senet.

borda *is.* < *İt. bordo (den.)* Geminin veya kayığın yanı: "Hatıralar ufuklarımda / Yelken yelken şişmiş / Bordama çarpan her çılgın dalga." Salahaddin Galip, *Şafak*, Mart 1998, S. 78, s.8.

bordo *is.* < *Fr. bordeaux* 1. Mora çalan kırmızı renk; 2. *sf.* Bu renkte olan.

bordro *is.* < *Fr. bordereau* Bir maaşın ayrıntılarını gösteren çizelge.

bordür *is.* < *Fr. bordure* 1. Giyim malzemelerindeki kenar süsü; 2. Banyo, tuvalet, mutfak gibi ıslak zeminlerde duvar döşemeleri arasına konan motifli bir tür fayans.

borsa *is.* < *İt. borsa (ekon.)* Bazı tüccarların ve özellikle sarraflarla değerli kağıt ve tahvil alışverişiyle uğraşanların alım satım ve değişim amacıyla devlet denetimi altında iş yaptıkları yer.

bot (I) *is.* < *İng. boat* 1. Küçük gemi; 2. Ağaç, plastik ve kuuçuktan yapılmış küçük sandal.

bot (II) *is.* < *Fr. botte* Uzun konçlu, kapalı ayakkabı.

botanik *is.* < *Fr. botanique (bot.)* Bitki bilimi.

boycot *is.* < *İng. boycott* 1. Bir işi, bir davranış, yapmama kararı alma; 2. Bir kimse, bir topluluk veya bir ülkeyle amaca ulaşmak için her türlü ilişkiyi kesme.

boycot etmek Bir işi, bir davranışı yapmama kararı almak: "Oturuma katılan 285 milletvekilinin 120'si karşı oy kullanırken, Komünist Partisinden 12

milletvekili de oylamayı boykot etti." *Azınlıkça*, Temmuz 2005, S. 12, s.7.

branda *is.* < *İt. branda* Dikdörtgen biçiminde, astarlanmış bezden yapılan, halatlarla bir yere tutturulan asılı yatak.

brans *is.* < *Fr. branche* Dal, şube, kol.

bravo *ünl.* < *İt. bravo* 'Aferin, yaşa' anlamlarında beğeni bildiren söz.

bre *ünl.* < *Yun. vre* 1. 'Hey, ey' anlamında kullanılan bir seslenme sözü; 2. 'Be' anlamına gelen bir seslenme sözü; 3. 'Vay' anlamında kullanılan bir seslenme sözü; 4. *bağ.* Tekrarlanan iki emir kipi arasına getirilerek işin sürekliliğini anlatan bir söz.

brıç *is.* < *İng. bridge* Dört kişi arasında oynanan bir iskambil oyunu.

brifing *is.* < *İng. briefing* Bilgilendirme.

brifing vermek Belli bir konuda özet bilgi vermek.

briket *is.* < *Fr. briquette* Kum ve çimentoğunun birleştirilmesiyle elde edilen yapı malzemesi.

briyantın *is.* < *Fr. brillantine* Saçı parlatmak ve yatırmak için kullanılan bir madde: "Akşamüstleri briyantınli saçlarıma köyün sokaklarında dolaşırken o sinema takılırdı aklıma." Rahmi Ali, *Zor İş*.

brokoli *is.* < *İt. broccoli* Küçük, yeşil yumrular halinde olan, haşlanarak salatası yapılan bir tür sebze: "Göz sağlığına etkisi büyük. Bunun için havuç, ıspanak, rezene, patates, brokoli, fındık ve mercimek yenmeli." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 8.

brom *is.* < *Fr. bromme (kim.)* Deniz ve göllerde bulunan, kırmızı renkli, pis kokulu, zehirli, sıvı bir element.

bromhidrik *sf.* < *Fr. bromhydrique (kim.)* Bromun hidrojenle birleşmesinden oluşan.

bromür *is.* < *Fr. bromure (kim.)* Bromhidrik asidin tuzu ya da esteri.

bronş *is.* < *Fr. bronche (anat.)* Soluk borusunun akciğerlere giden iki kolundan her biri.

bronşit *is.* < *Fr. bronchite (tıp)* Bronş ve bronşçukların iltihaplanmasıyla oluşan hastalık.

bronz gibi Tunca benzeyen, tunç renginde olan.

bronz is. < *Fr. bronze* 1. Tunç; 2. *sf.* Bu maddeden yapılmış olan: "Bronz, şeftali gibi sıcak tonlar ise yüze daha yumuşak bir görünüm sağlar." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 8.

broş is. < *Fr. broche* Kadınların takındıkları süs iğnesi.

broşür is. < *Fr. brochure* Bir şeyi tanıtmayı amaçlayan sayfa sayısı az, küçük kitap.

brozlamak sf. < *Yun. bros/mpros.* Arabaya hareket verme: "Brozla motoru da kaçalım kayırkın." Ahmet Emre, *Şafak*, Ekim 2004, S. 150, s. 8.

brüt is. < *Fr. brut* 1. Kesintisi yapılmamış para; 2. Darası çıkarılmadan tartılan ağırlık.

buat is. < *Fr. boîte (fiz.)* Elektrik akımı devrelerini birleştirme yapmak veya akımı bir veya daha fazla kollara ayrılmak için kullanılan kutu.

buğaça is. < *Yun. bugaça* Börek.

buket is. < *Fr. bouquet* Çiçek demeti.

bukle is. < *Fr. boucle* Küçük lüle durumunda kıvrımlı saç.

buklet is. < *Fr. bouclette* 1. Bükülmüş iplik; 2. *sf.* Bu iplikten dokunmuş giyecek.

buldok is. < *Fr. bouledogue (zool.)* Köpekgillerden, burnu basık, alt çenesi uzun, iri ve güçlü bir köpek türü.

buldozer is. < *Fr. bulldozer* Önündeki geniş bıçakla toprağı sıyırap kaldıran, tekerlekli ya da paletli bir yol makinesi: "Yerel idare seçimlerinde oyları onun listesine vermediğimiz için bu yolu görmezlikten geliyor, belediye buldozerini bizim tarafa göndermiyor..." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

burjuva sf. < *Fr. bourgeois* Şehirde yaşayan, özel imtiyazlardan yararlanan.

burjuvazi is. < *Fr. bourgeoisie* Burjuva sınıfı, kent soyluluk.

burs is. < *Fr. bourse* 1. Bir kimsenin öğrenimini yapması veya araştırmalarda bulunması için devlet veya özel bir kuruluştan, belli bir süre ödenen aylık; 2. Bu amaçla vakfedilmiş paranın ya da malın geliri.

butik is. < *Fr. boutique* Giyim ve süs eşyası satan dükkân.

buton is. < *Fr. bouton* Çalıştırmaya yarayan düğme.

buzera is. < *Yun. buzeria.* Buzdolabı.

buzuki is. < *Yun. buzuki* Bağlamaya benzeyen, bozuk düzen çalınan bir Yunan çalgısı: "Radyodan süzülen buzuki sesinin / her coşturan nağmesinde /

'Opa' demesinden belli / Bir Akdenizli..." İsmail Yusuf, *Şafak*, Mart 2000, S. 100, s. 19.

bufan *is.* < *Yun. mpouthan (hık.)* Kaban.

büfe *is.* < *Fr. buffet* 1. İçine genellikle sofrta takımlarının konulduğu dolap; 2. Toplantılarda, misafirleri ağırlamak için, üzerine yiyecek ve içeceklerin konulduğu masa; 3. Gazete, dergi, sigara gibi şeyler ya da bunlarla birlikte yiyecek içecek de satan küçük dükkân: "Ben büfenin ardında uykusuzluktan yıkılacak haldeyken onlar yiyip içiyor, gülüp şakaşıyorlardı." Rahmi Ali, *Zor İş*.

bülten *is.* < *Fr. bulletin* 1. Halka bilgi vermek üzere, belli zamanlarda veya zaman zaman çıkarılan resmî duyuru; 2. Dergi.

büro *is.* < *Fr. bureau* 1. Çalışma odası; 2. Danışma ve yazı işlerinin yürütüldüğü iş yeri: "Yıllık abone ücretlerini ödemek isteyen okuyucularımızın Serron 29 numarada bulunan büromuzdan geçmeleri rica olunur." *Öğretmenin Sesi*, Şubat 2001, S. 32, s. 32; 3. Bölüm, şube.

bürokrasi *is.* < *Fr. bureaucratie* 1. Devletle ilgili işlerin yürütülmesinde gereksiz kural ve işlemler: "Öyle ki burada işleyen vatandaşlık mekanizması Gümölcine belediyesinin kendilerine söylediği gibi Atina bürokrasi engeline takılmış kalmış." *Ötüken*, 28.02.2006, S. 13, s. 3.

bürokrat *is.* < *Fr. bureaucrate* Devlet kurumlarında çalışan üst düzey yönetici.

bürokratik *sf.* < *Fr. bureaucratique* Kamu yöntemi ile ilgili: "Onlara hasta yatırmanın yasal formaliteleri, bürokratik güçleri var, zaman alır..." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

büst *is.* < *Fr. buste* 1. Vücutun, omuzlarla birlikte göğüsten yukarı bölümü; 2. Heykel sanatında başı, göğsü, bazen de omuzları içine alan sanat ürünü.

büstiye *is.* < *Fr. bustier* Bayanların ceket vb. kıyafetlerin içinde kullanılan çarpıcı, işlemeli kumaştan yapılmış askılı veya askısız üstlük.

bütan *is.* < *Fr. butane (kim.)* Yakıt olarak yararlanılan bir gaz.

bütçe *is.* < *Fr. budget* Devletin, bir kuruluşun, bir aile veya bir kimsenin gelecekteki belirli bir süre için tasarladığı gelir ve giderlerin tümü.

C

candırma is. (hbk.) Bk. **jandarma**

carse is. (hbk.) Bk. **jarse**

caz is. < İng. jazz 1. Kuzey Amerika zencilerine ait iken sonraları bütün dünyada benimsenen bir müzik türü; 2. Bu müziği çalan orkestra.

ceket is. < Fr. jaquette Erkeklerin ve kadınların giydiği, genellikle önden düğmeli, kalçayı örten, kollu, üst giysisi.

celatin, cilatin is. (hbk.) Bk. **jelatin**

centilmen sf. < İng. gentleman İyi arkadaşlık eden, saygılı görgülü, kibar erkek.

cibre is. < Yun. tsipoura Sıkılıp suyu alınan üzüm veya sulu meyvelerin posası.

cigara is. (hbk.) Bk. **sigara**

ciklet is. < Fr. jiclet Sakız: "Tezgâhta genç bir kadın, paralarını bölüşemeyen iki kız çocuğuna çikolata ve ciklet veriyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

cilet is. (hbk.) Bk. **jilet**

cimnastik is. (hbk.) Bk. **jimnastik**

cin (I) is. < Fr. jiclet Bir tür alkollü içki.

cin (II) is. < İng. jean Pamuklu, kalın kumaştan giysi veya pantolon.

cinsenk is. (hbk.) Bk. **ginseng**

cip is. (hbk.) Bk. **jip**

ciro is. < İt. giro (tic.) 1. Bir ticaret senedinin, alacaklı tarafından başkasına çevrilmesi ve senedin arkasına gereken yazının yazılıp imzalanması; 2. Bir ortaklığın bir yıl boyunca alış ve satış tutarlarının genel toplamı.

ciro etmek Bir ticaret senedinin veya çekin arkasına gereken yazıyı yazmak.

cokey is. (hbk.) Bk. **jokey**

corcet is. (hbk.) Bk. **zorjet**

conta is. < İt. giunta Geçirmezliği sağlamak için sıkıştırılmış iki yüzey arasında yerleştirilen, kauçuk ve kurşundan yapılan ince parça.

cunta is. < İsp. junta Bir ülkede yönetime el koyan kişilerden oluşan kurul: "Bu antidemokratik ve cunta kalıntısı yöntemlerle toplumumuz 27 yılını geçirmiştir." *Gündem*, 31.07.2001, S. 229, s. 3.

Ç

çaçaron *sf.* < *İt. chiacchierone* Çok konuşan, çenesi kuvvetli kadın.

çağanoz *is.* < *Yun. çaganos* Eti yenen, küçük su hayvanı.

çakra *is.* < *Sanskritçe* 'den Vücutta enerji üreten noktalardan her biri.

çapa *is.* < *İt. zappa* 1. Toprağı işlemek için kullanılan ağaç ve demir saplı kazı aracı;
2. Çapalama işi.

çar *is.* < *Rus. tsar (tar.)* Rus imparatorlarına ve Bulgar krallarına verilen ünvan.

çariçe < *is. Rus. tsaritse (tar.)* Rus karısına veya kadın çara verilen ünvan.

çarliston *is.* < *İng. charleston* 1. Bir dans türü; 2. Çarliston dansın müziği; 3. (*bot.*)
Sivri uçlu, yeşil biber.

çek *is.* < *İng. check* Bir kimsenin, satın aldığı hizmet ve ürün karşılığında para yerine
verdiği yazılı belge.

çello *is.* < *İt. cello* Viyolonsel.

çete *is.* < *Bul.* 1. Ordu birliklerinden olmayan silahlı küçük birlik; 2. Yasa dışı işler
yapmak için toplanmış grup.

çetele *is.* < *Yun. çetula* 1. Çizilerek veya oyularak açılan kertik; 2. Eskiden ekmekçi,
sütçü, gibi esnafın uzunlamasına ikiye bölüp üzerine kertikler çenterek
hesap tuttıkları ağaç dalı.

çetele tutmak Hesap tutmak amacıyla bir yere çizgiler çizmek.

çingar *is.* < *Yun. tsingra (argo)* Kavga, gürültü.

çingar çıkarmak (koparmak) Kavga çıkarmak.

çingar çıkmak (kopmak) Kavga çıkmak.

çikolata, çukulata *is.* < *İt. cioccolata*. TT **çikolata**. Kakao içerisine şeker, süt,
fıstık, badem, fındık katılan bir tür yiyecek: "Çukulata da getirecek mi?"
Öğretmen 'Pancar Çapacıları', Hüseyin Mahmutoğlu, Eylül 1977, S. 35,
s. 5.

çimento *is.* < *İt. cemento* Yapılarda harç malzemesi olarak kullanılan kül renginde
veya beyaz toz: "Aklımda kalan, oldukça büyük, çimento yollu, duvar
boyları türlü çiçeklerle süslü bahçeleri..." Rahmi Ali, *Zor İş*.

çinekop *is.* < *Rum. tsinokopos (zool.)* Lüfer balığının küçüğü.

çinka *is. (hlk.)* Bk. **çinko**

çinko, çinka *is.* < *İt. zinco* TT **çinko** 1. (*kim.*) Mavimsi beyaz renkte olan sert bir element; 2. *sf.* Bu elementten yapılmış: " İç kulakta meydana gelen kulak çinlamalarının ve duyma bozukluklarının, çinko eksikliğinden kaynaklanabileceği belirtiliyor." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s.7.

çipura *is.* < *Rum. tsipoura* (*zool.*) Karagöz balığına benzeyen eti beyaz bir Akdeniz balığı.

çiroz ,çiros *is.* < *Rum. tsiros* 1. Yumurtasını atarak zayıflamış uskumru balığı; 2. Uskumru balığın kurutulmuşu; 3. *sf. (mec.)* Çok zayıf kimse.

çukulata *is. (hfk.)* Bk. **çikolata**.

D

daktilo *is.* < *Fr. dactylo* Yazı makinesi.

daktilo etmek Yazı makinesiyle yazmak.

dalavera *is. (hfk.)* Bk. **dalavere**

dalavere, dalavera *is.* < *İt. il dare el'avere* TT. **dalavere** Yalan dolanla gizlice görülen kötü iş, gizli oyun.

dalavere çevirmek / döndürmek Yalan dolanla gizlice kötü görmek.

dam *is.* < *Fr. dame* 1. Dansta kavalyenin eşi; 2. İskambil kâğıtlarında kız.

dama *is.* < *İt. dama* Karelere ayrılmış zemin üzerinde on altı taşla iki kişi arasında oynanan oyun.

damacana *is.* < *İt. damigiana* Su taşımaya yarayan, dar ağızlı, şişkin karınlı, büyük şişe.

damper *is.* < *İng. dumper* Bir şasinin üzerine takılmış inip kalkar bir kasası olan, kendinden hareketli, yükü boşaltan düzen.

dans < *is. Fr. dance* Müzik temposuna uyularak yapılan ve estetik değer taşıyan düzenli vücut hareketleri, raks.

dansöz *is.* < *Fr. danseuse* Dans eden kadın.

dantel, tentene *is.* < *Fr. dentelle* TT **dantel** İnce dantel ipliyle yapılan tığ işi örgü.

dara *is.* < *İt. tata* Kabıyla birlikte tartılan bir nesnenin kabının ağırlığı.

data *is.* < *İng. data* Veri, bilgisayarda, alfabetik ve sayısal bilgilerin adı.

debi *is.* < *Fr. débit (coğ.)* Bir akarsuyun herhangi bir kesiminden saniyede geçen suyun hacmi.

debriyaj *is.* < *Fr. debrayage* Otomobilde motor ile vites kutusunu birbirine bağlayıp ayıran, motordan gelen hareketi diğer aktarma parçalarına ileten sistem.

dedektif *is.* < *İng. detective* Gizli, sivil polis.

dedektör *is.* < *Fr. détecteur* Mayın, gaz vb. bulmaya yarayan cihaz.

defans *is.* < *Fr. défense (sp.)* savunma.

defile *is.* < *Fr. défilé* Giyecekleri tanıtmak amacıyla mankenlerin yaptıkları gösteri.

defne *is.* < *Yun. dafni* Defnegillerden, yaprakları güzel kokulu, yaz kış yeşil olan, bir ağaç.

defo *is.* < *Fr. défaut* Kusur, özür, bozukluk.

deformasyon *is.* < *Fr. déformation* Biçimi bozulma.

deforme *sf.* < *Fr. deforme* Biçimi, kalıbı bozulmuş.

deforme olmak Biçimi kalıbı bozulmak.

degaje *sf.* < *Fr. dagagé* 1. Serbest, geniş. 2. Açık.

dejenere *is.* < *Fr. dégénéré* Soysuz: "Bizleri pasifize ve dejenere etmek isteyenlere kanmayalım." Özkan Hüseyin, *Hür Hakka Davet*, Ocak 2000, S. 95, s.19.

dejenere etmek 1. Soysuzlaştırmak; 2. Yozlaştırmak.

dejenere olmak 1. Soysuzlaşmak; 2. Yozlaşmak.

dekagram *is.* < *Fr. décagramme (mat.)* On gram ağırlığında bir ölçü birimi.

dekalitre *is.* < *Fr. décalitre (mat.)* On litre hacminde bir ölçü birimi.

dekametre *is.* < *Fr. décamètre (mat.)* 10 metre uzunluğunda bir ölçü birimi.

dekan *is.* < *Alm. dekan* Üniversite bir fakültenin yönetiminden sorumlu profesör.

dekara *is.* < *Yun. dekara* 1. Drahminin onda biri; 2.(*mec.*) Meteleksiz, kuruş yok: "Çalışmalıyım. Cebimde dekara yok." İbrahim Onsunoglu, *Şafak*, Mart 2004, S.144, s.9.

deklanşör *is.* < *Fr. déclencheur* 1. Fotoğraf makinesi ile fotoğraf çekilirken basılınca objektifin açılmasını sağlayan düğme; 2. Bir elektrik çevrimi kesicisinin çalışmasını etkileyerek açılmasını önleyen düzen.

deklarasyon *is.* < *Fr. déclaration* 1. Bildirme, duyurma, ilan etme; 2. Bir konunun kamuoyuna duyurulması için yapılan açıklama, bildiri: "Deklarasyonu

başlatanlardan biri olan Menderes Küngün, radyoya yaptığı açıklamada, Bulgaristan'ın AB' ye başarılı üyeliği amacıyla bu isteklerin devlet için öncelik olması gerektiğini söyledi." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 2.

deklare *sf.* < *Fr. déclarer* Bildirilmiş, ilân edilmiş.

deklare etmek 1. Bildirmek; 2. (*huk.*) Gümrüklerde vergi konusu olacak eşya gibi şeyleri resmî makama bildirmek.

dekoder *is.* < *İng. decoder* Elektronik alıcılar için şifre çözücü aygıt.

dekolte *is.* < *Fr. décolléte* 1. Kolları, göğüs ya da sırt kısmı açık olan kadın giysisi; 2. *sf.* Açık, saçık: "Eğer dekolte bölgeniz yağlanmaya müsaitse buhar banyosu iyi bir çözüm olacaktır." *Gündem*, 23.12.2005, S. 458, s.8.

dekont *is.* < *Fr. décompte (ekon.)* Bankalarda çekilen veya yatırılan para karşılığında verilen belge.

dekor *is.* < *Fr. décor* 1.Tiyatro, sinema ve televizyonda sahne konulan eserin yazıldığı yerin ve çağın özelliklerini belirleyen öğelerin tümü; 2. Süsleme amacıyla verilen düzen; 3. (*mec.*) Görünüş, manzara.

dekorasyon *is.* < *Fr. décoration* Dekor yapma ve süsleme işi.

dekoratif *is.* < *Fr. décoratif* Dekor olarak kullanılan ve süslemeye yarayan.

dekoratör *is.* < *Fr. décorateur* 1. Tiyatro, opera gibi yerlerin dekorlarını tasarlayan sanatçı; 2. İç mimar.

dekore *is.* < *Fr. décoré* Süsleme ve dekor yapma amacıyla düzenlenmiş.

dekore etmek Bir yere süsleme amacıyla düzen vermek.

delegasyon *is* < *Fr. délégation* Herhangi bir topluluğu temsil etmekle görevli yetkili kurul: "ABTTF yetkililerinin Ocak ayı sonunda Strasburg'ta yaptıkları temaslarda Yunanistan delegasyon başkanı ile yaptıkları görüşme sırasında Sayın Papadimitriou'nun söyledikleri bu yaraya bir kez daha parmak basıyor." *Gündem*, 10.02.2006, S. 465, s.1.

delege *is.* < *Fr. délégué* 1. Kendisine yetki verilerek bir yere ya da birinin katına gönderilen kimse, elçi; 2. Parti, sendika gibi kuruluşları toplantılarda temsil eden kimse.

delta *is.* < *Yun. delta* 1. Yunan alfabesinin dördüncü harfi (Δ); 2. (*coğ.*) Bir ırmağın çatallanarak denize veya ırmağa kavuştuğu yerde oluşan üçgen şekilde ova.

demagog *is.* < *Fr. démagogue* Demagoji yapan kimse.

demagoji *is.* < *Fr. démagogie* Bir kimsenin, bir başka kimsenin veya grubun duygularını kamçılıyarak abartılı sözler söyleyip onları kazanmaya çalışması.

demagoji yapmak Bir kimsenin veya grubun duygularını kamçılıyarak, abartılı sözler söyleyerek onları kazanmaya çalışmak.

demet *is.* < *Yun. dema* 1. Bağlanarak oluşturulmuş deste; 2. Bitki veya çiçek destesi; 3. (*bot.*) Üstün yapılı bitkilerde özsuynun akmasına yarayan, bitkiye destek olan damarlı veya lifli kordon.

demode *sf.* < *Fr. démodé* Modası geçmiş.

demode olmak Modası geçmek, değerini yitirmek.

demograf *is.* < *Fr. démographe* Nüfus bilimci.

demografi *is.* < *Fr. démographie* Nüfus bilimi.

demografik *sf.* < *Fr. démographique* Nüfus bilimiyle ilgili.

demokrasi *is.* < *Fr. démocratie (sos.)* Halkın egemenliği temeline dayanan yönetim biçimi.

demokrat *sf.* < *Fr. démocrate* Demokrasi yanlısı olan: " 'Hâlâ bekliyorum demokrat Yunanlı çıksın da 29 Ocak olaylarını sorsun, konuşsun' diye konuştu." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s.3.

demokratik *sf.* < *Fr. démocratique* Demokrasiye uygun: "Bürokratik engellerle / İşlerimiz zor yürüyor / Demokratik yöntemlerle / Yaşam kavgamız sürüyor..." Alırza Saraçoğlu, *Ey Yağız Toprak*.

demonstrasyon *is.* < *Fr. démonstration* Gösteri.

deodorant *is.* < *Fr. déodorant* Vücudun hoş kokması için sıkılarak kullanılan madde.

depar *is.* < *Fr. départ (sp.)* Çıkış.

departman *is.* < *Fr. département* Bir işyerinde veya kuruluştaki belli bir işi yapmak üzere ayrılmış olan bölümlerden biri.

deplasman *is.* < *Fr. déplacement (sp.)* Spor takımlarının kendi sahaları dışında oyun oynadıkları saha.

deplasmana gitmek / çıkmak Spor takımları kendi şehirleri dışında maç yapmaya gitmek.

depo *is.* < *Fr. dépôt* 1. Korunmak, saklanmak için bir şeyin konulduğu yer; 2. Bir malın toptan satıldığı ve çokça bulunduğu yer: "Evimin büyük bir kısmı, tütün iskeleleri ve depo olduğu gibi sular altında kalmıştır." *Gündem*, 13.01.2006, S. 461, s. 4.

derbi *is.* < *İng. derby (sp.)* 1. Aynı şehrin takımları arasında oynanan oyun; 2. Büyük takımlar arasında oynanan oyun; 3. Üç yaşına gelmiş atların yılda bir kez katıldığı yarış.

dermatit *is.* < *Fr. dermatite (tıp)* Deride görülen iltihaplı hastalık.

dermatolog *is.* < *Fr. dermatologue (tıp)* Deri hastalıkları uzmanı.

dermatoloji *is.* < *Fr. dermatologie (tıp)* Deri hastalıkları ile ilgili dal.

dermatolojik *sf.* < *Fr. dermatologique (tıp)* Dermatoloji ile ilgili.

desen *is.* < *Fr. dessin* 1. Kâğıt, tahta, kumaş gibi yüzeylerin üzerine yapılan çizim; 2. Görsel bir etki yaratmak amacıyla yapılmış çizimlerin ortak adı; 3. Desen çizme sanatı.

desibel *is.* < *Fr. décibel (fiz.)* Ses şiddetini gösteren birimin onda biri.

desigram *is.* < *Fr. décigramme (mat.)* Bir gramın onda biri.

desilitre *is.* < *Fr. décilitre (mat.)* Bir litrenin onda biri.

desimetre *is.* < *Fr. décimètre (mat.)* Bir metrenin onda biri.

desinatör *is.* < *Fr. dessinateur* 1. Mesleği desen yapmak olan kimse; 2. Mimarlık, endüstri v.b. desen yapan kimse.

despot *is.* < *Yun. despotis* 1. (*din b.*) Ortodoks Rumların din başkanları: "Despot, İsa'yı gücendirdiğini bilir mi acap / Ezanımıza tepki göstermesine çok üzüldük biz." Alırza Saraçoğlu, *Ey Yağız Toprak*; 2. (*mec.*) Her istediğini ve dilediğini yaptırmak isteyen kimse. 3. *sf.* Zorba.

destroyer *is.* < *İng. destroyer (ask.)* Yüksek hızlı savaş gemisi.

deşarj *is.* < *Fr. décharge* 1. Boşalma; 2. (*mec.*) Rahatlama.

deşarj olmak 1. Akü, pil gücünü yitirmek; 2. (*mec.*) İçini dökmek, rahatlamak.

deşifre *sf.* < *Fr. déchiffré* Açıklanmış, çözülmüş.

deşifre etmek Bir şifreyi çözmek.

deşifre olmak Gizli durum açığa çıkmak.

detay *is.* < *Fr. détail* Ayrıntı: "Yirmi yıl önceki öğretmenleri ismen biliyordu, lisede karşılaştığı zorlukları detaylarıyla anlatmıştı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

deterjan *is.* < *Fr. détergent* Toz, sıvı ya da krem durumunda olabilen, temizleme özelliği bulunan, kimyasal madde.

determinant *is.* < *Fr. déterminant (mat.)* Birkaç bilinmeyenli birinci dereceden eşitlik sistemlerini çözmekte kullanılan yardımcı cebirsel anlatım.

determinasyon *is.* < *Fr. détermination (fel.)* Bir kavramın içeriğinin, anlamının, kapsamının kesin olarak belirlenmesi işi.

determinist *is.* < *Fr. déterministe (fel.)* Determinizm görüşüne bağlı kimse.

determinizm *is.* < *Fr. déterminisme (fel.)* Her olayın başka olay veya olaylardan doğduğunu, evrende olup biten her şeyin bir nedeni bulunduğunu öne süren düşünce akımı.

detoksifiye *is.* (Kökünü tespit edilmemiştir.) "Bazı ilaçlarla hastanın detoksifiye olmasını sağlayacağız." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

detone *is.* < *Fr. détonner (müz.)* Yanlış ve kusurlu ses.

detone olmak Bir müzik aletini yanlış çalmak ve söylemek.

devalüasyon *is.* < *Fr. dévaluation (ekon.)* Milli paraların yabancı paralara göre değerinin belli ölçüde düşürülmesi işlemi.

dezavantaj *is.* < *Fr. désavantage* Avantajlı olmama durumu: "Azınlık dezavantaj değildir." *Rodop Rüzgârı*, 13.03.2006, S. 189, s. 2.

dezenfeksiyon *is.* < *Fr. désinfection (tıp)* Mikroplardan temizleme işi.

dezenfektan *sf.* < *Fr. désinfectant (tıp)* Mikrop kırma özelliği olan madde.

dezenfekte *sf.* < *Fr. désinfecter (tıp)* Mikroplardan temizlenmiş olan.

dezenfekte etmek Mikroplardan temizlemek.

diaspora *is.* < *İt. diaspora* Yahudilerin veya herhangi bir ulusun ana yurtlarından ayrılarak yabancı ülkelerde yerleşen kolları.

didaktik *sf.* < *Fr. didactique* 1. Öğretici, nasihat verici; 2. *is. (eğit.)* Öğretim yönlerini ele alan bilim.

difenbahya *is.* < *Alm. diffenbach (bot.)* Sera veya salonlarda yetiştirilen, güzel yapraklı bir süs bitkisi.

diferansiyel *is.* < *Fr. différentiel* 1. Dönemeçlerde otomobilin iki arka tekerleğinin ayrı hızla dönmesini sağlayan aygıt; 2. (*mat.*) Fonksiyonların değişimleri ile ilgili matematik dalı.

difteri *is.* < *Fr. diphtérie (tıp)* Çoğunlukla çocuklarda görülen mikropların yol açtığı bulaşıcı hastalık, kuşpalazı.

difüzyon *is.* < *Fr. diffusion (fiz.)* Işığın, pürüzlü bir yüzeyin her noktasında yansiyarak çok yönde yayılması olayı.

dijital *is.* < *Fr. digital* 1. Sayı ile ilgili, sayı temeline dayalı; 2. Verileri bir ekran üzerinde elektronik olarak gösteren.

diikitis *is.* < *Yun. dikitis* Emniyet amiri: "Diikitis benim iyi olduğumu söylemiş, ancak, 'senin çocuk Selanik'te komünistlerin saflarına katılmış' demiş." İbrahim Onsunoglu, *Şafak*, Şubat 2004, S. 143, s. 15.

diksiyon *is.* < *Fr. diction* 1. Seslerin, sözlerin, vurguların, anlam ve heyecan duraklarını kurallarına uygun olarak söyleme biçimi; 2. (*tiy.*) Duru, açık vurgulamaya tam uyarak konuşma.

dikta *is.* < *Alm. diktat* Hiçbir şart olmaksızın körü körüne uyulması gereken emir: "Vatanımızda yaşanan en çalkantılı zamanlarda, hatta dikta rejiminde dahi, isimlerinde Türk kelimesinin varlığından ötürü kapatılması talep edilmeyen derneklerimize karşı alınan böyle kararlar demokrasi ilkeleriyle bağdaşmamaktadır." Gümülcine Belediyesi Türk Meclis Üyelerinin kınama yazısından, *Bülten*, 28 Şubat 2005, S. 156, s. 4.

diktatör *is.* < *Fr. dictateur* 1. Bütün siyasi yetkileri kendinde toplamış bulunan kimse; 2. *sf. (mec.)* Zorba.

dikte *is.* < *Fr. dictée* Bir başkasına o anda söyleyerek yazdırma; 2. (*mec.*) Birine isteklerini zorla kabul ettirmek.

dikte etmek Yazdırmak için söylemek: "Adresi muhatabına dikte ettirdi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

dimit *is. (hfk.)* Bk. **dimi**

dimi, dimit *is.* < *Yun. dimito* T.T. **dimi** Sıkı dokunmuş bir tür pamuklu.

din *is.* < *Fr. dyne (fiz.)* Ağırlığı bir gram olan bir kütlenin hızını saniyede bir santimetre artıran güç birimi.

dinamik *sf.* < *Fr. dynamique* 1. (*fiz.*) Hareketli, her an değişebilen; 2. *is.* (*fiz.*) Mekaniğin kuvvet, hareket, enerji arasındaki ilişkilerini inceleyen dalı; 3. (*mec.*) Canlı, etkin, hareketli.

dinamit *sf.* < *Fr. dynamique* 1. (*kim.*) Patlayıcı bir madde; 2. (*mec.*) Tutku, özlem, heyecan; 3. *sf.* (*mec.*) Şiddetli, korkunç, hırslı.

dinamizm *is.* < *Fr. dynamisme (mec.)* Davranışları canlı ve hareketli olan canlının özelliği: "İnsanoğlu kendi ruhunun ilahî özelliğini ve metafiziğin dinamizmini göz ardı edip, manevi değerleri madde alanında aramakla hayatı başlatmıştır." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

dinamo *is.* < *Fr. dynamo* Mekanik gücü elektrik gücüne çeviren alet.

dinazor, dinozor *is.* < *Fr. dinosaure* TT **dinazor** 1. (*zool.*) Dinozorlar takımından, boyu 20 m. kadar olabilen, ilk çağlarda yaşamış bir sürüngen; 2. (*mec.*) Çağın gerisinde kalmış veya mevcut durumu korumak isteyen kimse.

dinozor *is.* (*hлк.*) Bk. **dinazor**

dipfriz *is.* < *İng. deep freeze* Derin dondurucu, yiyecekleri uzun süre saklamak için kullanılan buzdolabı.

diploma *is.* < *İt. diploma* Bir kimseye herhangi bir okulu veya öğrenim programını başarı ile tamamladığını, bir iş, sanat veya meslek dalında çalışacağını belirtmek için bir öğretim kurumu tarafından verilen resmî belge: "Azınlık maarifi kötürüm hale geldi / Yüksek tahsillilerimiz ise aç kaldı / Hala diplomaları tanınmıyor / Azap topraklarında yaşamak zor kardeşim zor." Alırza Saraçoğlu, *Ey Yağız Toprak*.

diplomasi *is.* < *Fr. diplomatie* 1. Uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmaların bütünü; 2. Yabancı bir ülkede ve uluslararası toplantılarda ülkesini temsil etme işi; 3. (*mec.*) Güç bir görüşme sırasında gösterilen beceriklik.

diplomat *is.* < *Fr. diplomate* 1. Dış politika ile uğraşan ve ülkesini temsil etmekle görevlendirilen kimse; 2. (*mec.*) İlişkilerinde kurnaz, açıkgozlu olan.

diplomatik *sf.* < *Fr. diplomatique* Diplomasi ile ilgili.

direksiyon *is.* < *Fr. direction* Taşıta istenilen yönü vermeye ve belirli bir doğrultuda götürmeye yarayan sistem: "Taksi şoförü de parmaklarını direksiyonun üstünde oynatıp tempo tutuyordu ." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

direksiyon kırmak Aracı istenilen yöne çevirmek için direksiyonu o yöne döndürmek.

direksiyon sallamak (*argo*) Motorlu taşıt kullanmak.

direksiyona geçmek Aracı kullanmak üzere sürücü yerine oturmak.

direk *is.* (*hlk.*) Bk. **direkt**

direkt, direk *sf.* < *Fr. directe* TT **direkt** 1. Dolaysız, aracısız; 2. *sf.* Duraksız, hiç bir yerde durmadan: "Ve en önemlisi de biz, yani Batı Trakyalılar gittik, kurbanları elden direk fakire dağıttık." *Azınlıkça*, Mart 2006, S.20, s. 20.

direktif *is.* < *Fr. directive* Her hangi bir konuda tutulacak yol vb. için üst makamlardan alt makamlara, üst aşamadakilerin alt aşamadakilere verdikleri sözlü veya yazılı buyruk.

direktif almak Talimat almak.

direktif vermek Talimat vermek.

direktör *is.* < *Fr. directeur* Bir kuruluşu yönetme yetkisinde bulunan kimse, yönetmen: "Teknik direktör Christoph Daum'un da onay verdiği genç futbolcu için yapılan ilk temaslardan olumlu sonuç alınamadı." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 8.

disiplin *is.* < *Fr. discipline* 1. Kişilerin, içinde buldukları toplumun düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin hepsi; 2. Sıkı düzen.

disipline *is.* < *Fr. discipliner* 'Sıkı düzen ve denetim altına alınmak' anlamlarında **disipline edilmek**, 'Sıkı düzen ve denetim altına almak' anlamlarında **disipline etmek**, 'Kendi kendine denetim altına girmek' anlamında **disipline olmak** birleşik fiillerinde geçen bir söz.

disk *is.* < *Fr. disque* 1. (*sp.*) Disk atmada kullanılan, genellikle metal bir çember ile çevrelenmiş tahta ağırsak; 2. Gramofon plağı; 3. (*anat.*) Omurları birbirine birleştiren ana madde; 4. (*fiz.*) İnce ve çapı oldukça büyük teker şeklinde parça.

diskalifiye *sf.* < *Fr. disqualifier* Yarış dışı bırakma.

diskalifiye etmek Yarış dışı bırakmak.

diskalifiye olmak Yarış dışı kalmak.

disket is. < *İng. diskette* Bilgisayardaki işlemlerin kaydedildiği manyetik araç.

diskjokey is. < *Fr. disc-jockey* Radyo ve diskolarda müzik yayınlarını yöneten kimse.

disko is. < *Fr. disco* Diskotek.

diskotek is. < *Fr. discothèque* 1. Dans edilen kulüp; 2. Plak, ses bandı koleksiyonu.

dispanser is. < *Fr. dispensaire* Sağlık ocağı.

disribütör is. < *Fr. distributeur* Dağıtıcı.

divitin is. < *Fr. duvetin* Bir yüzü havlu, pamuklu veya yünlü kumaş.

diya is. (*hfk.*) Bk. **dia**

dia, diya sf. < *Fr. diapositive*'nin kısaltması TT **dia** Slayt, pozitif fotoğraf filmi çeşidi.

diyabet is. < *Fr. diabète (tıp)* Şeker hastalığı.

diyabetik sf. < *Fr. diabétique (tıp)* Şeker hastalığı ile ilgili.

diyabetolog is. < *Fr. diabétoque (tıp)* Diyabet uzmanı.

diyabetoloji is. < *Fr. diabétologie (tıp)* Diyabet bilimi.

diyafram is. < *Fr. diaphragme* 1. (*anat.*) Göğüs ve karın boşluklarını birbirinden ayıran kas; 2. (*fiz.*) Bir ışık demetinin çevresini sınırlamak, uçtaki ışıkları tutmak ve optik araçlarda daha seçik bir görüntü sağlamak için, delik çapı ayarlanabilir ışık geçirmez levha.

diyagram is. < *Fr. diagramme* Herhangi bir olayın değişimini gösteren grafik.

diyalekt is. < *Fr. dialecte (dlb.)* Lehçe.

diyalektik is. < *Fr. dialectique* Akli doğru ve yöntemli bir biçimde kullanma, tartışmayı doğru bir şekilde yürütme sanatı.

diyalektolog is. < *Fr. dialectologue (dlb.)* Diyalektoloji uzmanı.

diyalektoloji is. < *Fr. dialectologie (dlb.)* Lehçe bilimi.

diyalektolojik sf. < *Fr. dialectologique (dlb.)* Diyalektoloji ile ilgili.

diyaliz is. < *Fr. dialyse (kim.)* Bazı cisimlerin gözenekli zarlardan geçebilmesi temeline dayanan bir çözümlenme veya arıtma metodu.

diyalog is. < *Fr. dialogue* 1. Karşılıklı konuşma; 2. (*mec.*) Anlaşma, uyum sağlama veya bu yolda çalışma.

diyalog kurmak Anlaşma ve uyum sağlayacak yolda konuşmak.

diyet *is.* < *Fr. diète* Sağlığı korumak, düzeltmek amacıyla uygulanan beslenme düzeni.

diyetisyen *is.* < *Fr. diététicien* Diyet uzmanı.

diyez *is.* < *Fr. diése* 1. (*müz.*) Bir sesin yarım ton inceltileceğini gösteren nota işareti; 2. *sf.* Yarım ton inceltilmiş ses.

dizanteri *is.* < *Fr. dysenterie (tıp.)* Bağırsakta yaralara yol açan bulaşıcı, kanlı ishal ile beliren, salgın hastalık.

dizayn *is.* < *İng. design* Çizim, tasarım.

doçent *is.* < *Alm. dozent* Üniversitelerde profesörden önceki basamakta bulunan öğretim üyesi.

dogma *is.* < *Fr. dogme* 1. Bir konuda ileri sürülen bir görüşün sorgulanamaz, tartışılmaz gerçek olarak kabul edilmesi; 2. (*fel.*) Doğruluğu bir denemeden geçirilmeden benimsenen, olduğu gibi kabul edilen, bir ideolojinin temeli yapılan sav.

dogmatik *sf.* < *Fr. dogmatique* Felsefe ve din doğrularının mantıksal bir yöntemle ortaya konuluşu.

dogmatizm *is.* < *Fr. dogmatisme (fel.)* Dogmacılık.

doktor *is.* < *Fr. docteur* 1. (*tıp*) Hekim; 2. Bir yüksekokulu bitirdikten sonra belli bir bilim dalında en yükseköğretim basamağına vardığını, geçirdiği özel sınavla, başarılı bir eserle gösterenlere verilen akademik ünvan.

doktor doktor gezmek / dolaşmak Tedavide kesin sonuç alabilmek ümidi ile birçok doktora gitmek.

doktora *is.* < *Fr. doctorat* Bir fakülte veya yüksekokulu bitirdikten sonra o bilim dalında sınav ve bilimsel eserle erişilen derece.

doktora yapmak Yüksek öğretiminden sonra üst düzeyde öğretim yapmak.

doktrin *is.* < *Fr. doctrine* Öğreti: " 'İrkçı Avrupalı bir Türkiye bizim çıkarımızdır, ancak bu politika doktrin değildir' diyen Bakoyani, Türkiye'nin Rum Bandıralı gemilere ve yolcu uçaklarına liman ve havaalanlarını açması konusunda Türkiye ek protokolü 2006 yılsonuna kadar uygulama yükümlülüğü altına girdi." *Trakya'nın Sesi*, 02.03.2006, S. 926, s. 5.

doküman *is.* < *Fr. document* Belge, vesika.

dokümantasyon *is.* < *Fr. documentation* Belgeleme, bir çalışma için gerekli belgeleri arama ve sağlama.

dokümanter *sf.* < *Fr. documantaire* Belgesel: "Dokümanter sunucu: Elena Horti." *Rodop Rüzgârı*, 29.03.2001, S.75, s. 4.

domata *is.* (*hlk*) Bk. **domates**

domates, domata *is.* < *Amerika yerlilerinin dilinden (bot.)* TT **domata** Yaprakları yeşil tüylü, çiçekleri sarı renkte olan, vitamin açısından zengin, kırmızı, sebze türü.

domino *is.* < *Fr. domino* Üzerleri noktalarla işaretli dikdörtgen şeklinde yirmi sekiz taşla masa üzerinde oynanan bir oyun.

dopamin *is.* < *İng. dopamine* Vücutta doğal olarak üretilen bir kimyasaldır. Beyinde, hipofiz bezinden salgılanır ve kana karışarak nörohormon görevi yapar: "Serotonin, dopamine, oksitosin gibi hormonların seviyelerinin değiştiği ispatlanmış." *Gündem*, 17.02.2006, S. 466, s. 8.

doping *is.* < *İng. doping (sp.)* Bir spor yarışmasında vücuda ek enerji sağlamak için kullanılan uyarıcı ilaç: "Bir haftada kazandığım moral gücü, bende bir doping etkisi yaptı ve uyuşturucu maddelerin psikolojik bağımlılığından kurtuldum." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

doping yapmak Spor yarışmasında bazı bedensel özellikleri uyaran maddeyi almak.

dosya *is.* < *Fr. dossier* 1. Aynı konu, aynı kimse, aynı işle ilgili belgeler bütünü; 2. Bu gibi belgelerin toplandığı karton kap: "Bunu hatırladığım o anda kitaplıktan dosyayı çıkardım." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

dosya açmak / hazırlamak Bir kimse, konu veya işle ilgili yeni bir dosya düzenlemek.

doz *is.* < *Fr. dose* 1. Bir ilacın bir kerede veya bir günde alınması gereken miktarı; 2. (*mec.*) Bir davranış, bir konuşmada yeterli görülen ölçünün dozu kaçmak, ölçüsünü kaçırmak.

dozunu ayarlamak 1. İlacın ölçüsünü aşmamak, gerektiği kadar vermek, almak. 2. (*mec.*) Aşırı davranmayıp, ölçüyü aşmamak.

dozunu kaçırmak 1. İlaçta ölçüyü tutturmamak. 2. (*mec.*) Ölçüyü aşmak, aşırı gitmek.

dozaj *is.* < *Fr. dosage* Dozu ayarlama.

dozer *is.* < *İng. dozer* Yol yapım makinesi, buldozer.

döpyes *is.* (*hlk.*) Bk. **döpiyes**

döpiyes, döpyes *is.* < *Fr. deux pièces* TT **döpiyes** Etek ceketten oluşan kadın giysisi.

döviz *is.* < *Fr. devise* 1. (*ekon.*) Ülkeler arası ödemelerde kullanılabilir para, çek gibi her türlü ödeme aracı; 2. (*ekon.*) Yabancı ülke parası.

döviz kaçırmak Yurt dışına izinsiz para kaçırmak.

dragon *is.* < *Fr. dragon* 1. Ejderha; 2. (*tar.*) Batı ordularında atlı veya yaya olarak çarpışan asker sınıfı.

drahmi *is.* < *Yun. drahmi* Yunan para birimi: "Adam gelip odunlara kaç drahmi istediğini babasına soruyor, sonra 'tamam be' diyor." Rahmi Ali, *Zor İş*.

drahoma *is.* < *Yun. drahoma* Hristiyanlarda gelinin güveye verdiği para veya mal.

draje *is.* < *Fr. dragée* 1. Renkli ve parlak bir madde ile kaplanmış hap; 2. Çikolata ile kaplanmış kuruyemiş.

dram *is.* < *Fr. dramma* 1. (*tiy.*) Sahnede oynanmak için yazılmış, acıklı, üzüntülü, bazen güldürücü yönlerini de katarak konu alan oyun. 2. (*mec.*) Acıklı olay: "Bir aile dramına dönüşme eğilimi gösteren bu olayda aktif bir rol üstlenmeliydim, ama yapabileceğim, somut bir sonuca ulaşabileceğim bir çözüm vaat etmeliydim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

dramatik *sf.* < *Fr. dramatique* 1. Sahne oyununa özgü olan; 2. İçinde gerilim, çatışma, ve bazı olaylar bulunan eser, olay; 3. (*mec.*) Coşku veren, duyguları harekete geçiren, acıklı.

dramatize *sf.* < *İng. dramatize* 1. Bir edebi eserin radyo, televizyon veya sahne oyunu biçimine getirilen; 2. (*mec.*) Bir olayı olduğundan daha acıklı, abartılı biçimde ortaya koyan.

dramatize etmek 1. Bir edebi eseri radyo, televizyon veya sahne oyunu biçimine getirmek; 2. (*mec.*) Bir olayı olduğundan daha acıklı, abartılı biçimde ortaya koymak.

dramaturg *is.* < *Fr. dramaturge* (*tiy.*) Oyun yazarı, tiyatro yazarı.

dramaturji *is.* < *Fr. dramaturgie* Oyun yazma ve yönetme bilgisi.

duayen is. < Fr. *doyen* 1. Kıdem bakımından başta gelen diplomat; 2. Bir meslekte yaşça ve kıdemce ileri olan kimse.

dublaj is. < Fr. *doublage* 1. (*sin.* ve *tv.*) Çekilmiş bir filmi sonradan sesli duruma getirmek. 2. Yabancı dildeki filmlerin başka bir dile tercüme edilme işi.

duble is. < Fr. *doudle* Belirli bir miktarın ya da büyüklüğün iki katı: " 'Ne alacaksınız?' dedi bir eliyle masaya dayanarak 'Viski, bir double viski' dedim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

dubleks sf. < Fr. < *dublex* içinde merdiven bulunan iki katlı ev.

dublör is. < Fr. < *doublure* (*sin.*) ve (*tv.*) Bir oyuncunu yerine oynayabilecek benzer, başka bir oyuncu.

duka is. < İt. *duca* 1. (*tar.*) Dük ünvanının eskiden kullanılan biçimi; 2. Bir çeşit Venedik altın akçesi.

duko is. < İt. *duco* (*argo*) Peşin para anlamında kullanılan bir söz.

duko para Paranın peşin olarak verileceğini bildiren söz.

duş is. < Fr. *douche* 1. Suyu yüksekten üzerine doğru püskürtme yoluyla yıkanma; 2. Bu biçimde yıkanmaya yarayan alet.

duy is. < Fr. *douille* Elektrik ampülünün takıldığı bakır veya pirinçten yivli yer.

dübel is. < Fr. *double* Vidanın daha sağlam yerleşmesi için duvarda açılan deliğe önceden çakılan plastik yuva.

düello is. < İt. *duello* 1. İki kişi arasında yapılan silahlı vuruşma; 2. İki kişi arasında yapılan sözlü atışma; 3. (*mec.*) İki siyasi, ekonomik güç arasındaki çatışma.

düet is. < İt. *duetto* (*müz.*) Bir kadın ve bir erkek solistin dönüşümlü olarak okudukları hafif müzik parçası.

dük is. < Fr. *duc* Prensten sonra gelen soyluluk ünvanı.

dümen is < İt. *timone* 1. Deniz ve hava taşıtlarında, taşıta istenilen yönü vermeye ve bir doğrultuda götürmeye yarayan hareketli parça; 2. (*mec.*) İdare, yönetim; 3. (*argo*) Hile, dalavere.

dümen çevirmek (*argo*) Hileye, düzene başvurmak.

dümen kırmak Yön değiştirmek.

dümen kullanmak (*argo*) Bir işi kurnazca yönetmek.

dümen tutmak (*den.*) Teknenin gideceği yolu gözleyerek dümeni yönetmek.

dümen yapmak (*argo*) Dalavere, hile ile birini kandırmak, aldatmaya çalışmak.

dümenine bakmak (*argo*) Şartlar ne olursa olsun çıkarını gözetmek.

düşes *is.* < *Fr. duchesse* Dükün karısı.

düzüne *is.* (*hlk.*) Bk. **düzine**

düzine, düzüne *is.* < *İt. dozzina* TT **düzine** Aynı cinsten on iki parçanın oluşturduğu takım.

E

editör *is.* < *Fr. éditeur* 1. Yayımcı; 2. Yazıları düzenleyip yayıma hazırlayan kimse.

efekt *is.* < *İng. effect* (*sin.*) ve (*tv.*) Radyo ve televizyon yayınlarında, tiyatro oyunlarında ya da film seslendirmelerinde, konu gereği kullanılması, bulunması gereken seslerin doğal kaynakların dışında optik, mekanik, vb. yollarla yapay olarak gerçekleştirilmesi.

efektif *is.* < *Fr. effectif* Nakit para.

efemine *sf.* < *Fr. efféminé* Kadınlara özgü davranışları olan erkek.

efendi *is.* < *Yun. afendis* 1. Özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan; 2. Sözü geçen kimse; 3. Koca; 4. *ünl.* Erkekler için seslenme sözü olarak kullanılır; 5. (*mec.*) Görgülü, nazik, kibar; 6. Eskiden eğitim görmüş kişiler için özel adlardan sonra kullanılan unvan;

efendi gibi yaşamak Sıkıntısız, varlık içinde yaşamak.

efendiden bir adam Terbiyeli, kibar, ağırbaşlı kimse.

efendime söyleyeyim 1. Söz söylerken gerekli kelimeyi bulamayan bir kimsenin kullandığı bir söz; 2. Örnek olarak, meselâ.

efor *is.* < *Fr. effort* Bedensel ve zihinsel olarak ortaya konan çaba.

egoist *sf.* < *Fr. égoïste* Bencil, yalnız kendi çıkarını düşünen kimse.

egzama *is.* < *Yun. ekzema* (*tıp*) Kızartı, kaşınma, sulanma vb. doku bozukluklarıyla belirginleşen bir deri hastalığı.

egzistensiyalist *is.* < *Fr. existentialiste* (*fel.*) Varoluşçu.

egzistensiyalizm *is.* < *Fr. existentialisme* (*fel.*) Varoluşçuluk.

egzotik *sf.* < *Fr. exotique* Uzak, yabancı ülkelerle ilgili.

egzotizm *is.* < *Fr. exotisme* Bir eserde uzak, yabancı ülkelerle ilgili olayları, kişileri yansıtmaya.

egzoz *is.* < *İng. exhaust* 1. İçten yanmalı motorlarda, yanan akaryakıtın gazı; 2. Bu gazın boşaltılması; 3. Bu gazın atılmasını sağlayan düzen; 4. Susturucu: "Fabrika bacalarından çıkan dumanlar, motorlu taşıtlardan çıkan egzoz gazları hava kirliliğini arttırmaktadır." *Arkadaş Çocuk dergisi*, Aralık 2000, S.256, s. 7.

ekarte *is.* < *Fr. écartier* 'Saf dışı etmek, konu dışında bırakmak' anlamlarında kullanılan;

ekarte etmek birleşik fiilinde geçen bir söz.

ekip *is.* < *Fr. équipe* Takım: "Ekip olarak köylerimizde yaşayan bayanları çeşitli konularda bilgilendirmeye devam edeceğiz." *Gündem*, 03.02.2006 S. 464, s. 5.

ekipman *is.* < *Fr. équipement* Takım.

eklektik *sf.* < *Fr. éclectique (fel.)* Seçmeci.

eklektizm *is.* < *Fr. éclectisme (fel.)* Seçmecilik.

ekler *is.* < *Fr. éclair* İçi krema ile doldurulmuş bir pasta çeşidi.

ekol *is.* < *Fr. école* Bir bilim ve sanat kolunda ayrı nitelik ve özellikleri bulunan metot veya akım.

ekolog *is.* < *Fr. écologue* Ekoloji ile uğraşan kimse.

ekoloji *is.* < *Fr. écologie* Canlıların hem kendi aralarındaki hem de çevreleri ile olan ilişkilerini tek tek veya birlikte inceleyen bilim dalı.

ekolojik *is.* < *Fr. écologique* Ekoloji ile ilgili olan.

ekolojist *is.* < *Fr. écologiste* Ekolojiyi savunan kimse.

ekonomi *is.* < *Fr. économie* 1. Bir insan topluluğunun veya bir ülkenin, yaşayabilmek için üretme ve bunları bölüşme biçimlerinin ve bu eylemlerden doğan ilişkilerinin bütünü: "Her şeyin başı ekonomi değildir, tabii ekonomi günlük yaşantımızda büyük rol oynuyor, ancak akşam kahveye çıkıp kâğıt oynayacağımıza evde çocuğumuzla 1 saat ilgilensek, onun kurmak istediği dünyayı kendisiyle paylaşıp tecrübelerimizden aktarsak hiç de fena olmaz." *Ötüken*, 28.02.2006, S.13, s. 2 ; 2. Az masraflı, kazançlı, hesaplı; 3. (*mec.*) Kolay kullanılabilen.

- ekonomist** *is.* < *Fr. économiste* Ekonomi uzmanı.
- ekose** *sf.* < *Fr. écosais* Çeşitli renk ve büyüklükteki karelerden oluşan.
- ekran** *is.* < *Fr. écran* 1. Üzerine bir cismin ışık yoluyla görüntüsü düşürülen, saydam olmayan düz yüzey; 2. Beyaz perde; 3. Televizyon camı.
- eksantrik** *sf.* < *Fr. excentrique* 1. Dış merkezli, merkez dışı olan; 2. (*mec.*) Alışılmamış.
- ekselans** *is.* < *Fr. excellence* 1. Bakanlık ve elçilikten başlayarak cumhurbaşkanlığına kadar yükselen, yüksek meslek sahibi yabancılara verilen şeref ünvanı; 2. Bu ünvanı taşıyan kimse: "İskeçe vilayeti resmi zevata İskeçeli bakan yardımcısı Aleko Kondos'un ve Türkiye Cumhuriyeti Başkonsolosu ekselansları Ümit Yardım'ın katılmış olmaları, uzun yıllar azınlık ailesinin görmek istediği bir şölen olmuştur dememiz çok yerinde olur kanısındayım." Rıza Kırıldökme, *Gündem*, 31 Mart 2006, S. 472, s. 11.
- eksper** *is.* < *Fr. expert* Bilirkişi.
- ekspertiz** *is.* < *Fr. expertiz* Ekspertler tarafından inceleme.
- ekspoze** *is.* < *Fr. exposé* Bir yere sunulan bildiri özeti.
- ekspres** *is.* < *Fr. express* 1. Yalnız belirli duraklarda duran: "Akşam ekspresinin klaksönü arka arkaya iki kez duyuldu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. *sf.* Özel posta; 3. *sf.* Çabuk yapılan.
- ekspresyonist** *is.* < *Fr. expressioniste* Dışa vurumcu.
- ekspresyonizm** *is.* < *Fr. expressionisme* Dışa vurumculuk.
- ekstra** *sf.* < *Fr. extra* 1. En iyi, üstün nitelikli; 2. *zf.* Fazladan, ek olarak: "Ben oynamak için ekstra çalışıyor, yılmıyorum." *Gündem*, 20.01.2006, S. 462, s. 5.
- ekstrafor** *is.* < *Fr. extrafort* Giysilerin etek, kol, yaka parçalarına, perdelerin ucuna geçirilen keten şerit.
- ekstre** *is.* < *Fr. extrait* 1. (*tic.*) Hesap özeti veya dökümü; 2. Öz, hülâsa.
- ekstrem** *sf.* < *Fr. extrême* Aşırı.
- ektoderm** *is.* < *Fr. ectoderme* Dış deri.
- ekvator** *is.* < *Fr. équateur* Fındık, ceviz gibi meyvelerin ölçümünde kullanılan bir birim.

ekvatorial *is.* < *Fr. equatorial (astr.)* Yıldızların açılımını ve yükselimini ölçmek için kullanılan dürbün.

ekzotermik *sf.* < *Fr. exothermique* (kim.) Isı açığa çıkaran, çevresine ısı saçıan.

elastik *sf.* < *Fr. élastique* Esnek.

elastiki *sf.* < *Fr. élastique* +<*Ar. -i* Esnek: "İmzaladıkları ve kabul ettikleri insan hakları belgelerinin, kendilerini daha rahat hareket etmede belli sınırlamalar getirdiği ve dünya kamuoyunda insan haklarını tarafsız olarak savunan insanlar önünde, zor duruma düşürdüğünden olsa gerek, daha elastiki özgürlüklerin, sınırlandırılmış yeni insan hakları belgeleri oluşturma ihtiyacını hissettirmiştir." Fehim Kelahmet, *Gündem*, 31 Mart 2006, S.472, s. 6.

elektrik, alentrik *is.* <*Fr. électrique* TT **elektrik** 1. (*fiz.*) Maddenin elektron, pozitron vb. parçacıklarının hareketleriyle ortaya çıkan enerji türü; 2. Bu enerjinin gündelik hayatta kullanılma şekli: "Salondaki büyük avizeyi, dışarıdan içeri giren elektrik kablolarını iki eliyle göstererek ayağa kalktı, pencereye koştu, karşıdaki elektrik direklerinin üstünden uzayıp giden telleri gösterdi." Tevfik Hüseyinoğlu., *Meslek Borcu*; 3. Bu enerjiden elde edilen aydınlanma; 4. *sf.* Elektrikle çalışan; 5. (*mec.*) Cazibe, çarpıcılık.

elektrik almak Etkisi altında kalıp etkilenmek.

elektrik vermek 1. Bir yeri elektrikle donatmak; 2. İşkence etmek için birinin çıplak bedenine doğru akım vermek; 3. Elektrik enerjisini kullandırmak; 4. (*mec.*) Etkilenmek.

elektriği kesmek Elektrik enerjisinin akışına engel olmak.

elektriği yakmak Bir yeri aydınlatmak için elektrik enerjisini açıp kullanmak.

elektro *is* <*électro* Bk. **elektrokardiyografi**

elektrodinamik *is.* < *Fr. électrodynamique* 1. Elektrik akımlarını dinamik hareketlerini konu edinen fizik dalı; 2. *sf.* Bu dal ile ilgili olan.

elektrodinamometre *is* <*Fr. électrodynamomètre* Elektrik akımının şiddetini ölçen cihaz.

elektrodiyaliz *is.* < *Fr. électrodialyse (kim.)* Kimyasal arıtma yönteminin elektrik enerjisiyle hızlandırılmış türü.

elektrofil *is.* < *Fr. électrophile (kim.)* Bir iyondan, atomdan elektron alabilen veya elektron paylaşan madde.

elektrofon *is.* < *Fr. électrophone* Fonograf kayıtlarını okuyup elektrik akımı aracılığıyla yükselterek sese çevirmek için gerekli araçları içinde toplayan cihaz.

elektrogitar *is.* < *Fr. électro + guitare (müz.)* Elektriğe bağlanarak çalınan gitar.

elektrojen *is.* < *Fr. électrogène* Elektrik üreten sistem.

elektrokardiyografi *is.* < *Fr. éleccrocardiogrphie* Kalp hareketlerini kaydetme yöntemi.

elektrolit *is.* < *Fr. électrolyte* 1. (*fiz.*) Elektroliz işlemiyle çözülen madde; 2. (*biy.*) Hücre içi ve dışı sıvısındaki sodyum, potasyum gibi madensel iyotlar.

elektroliz *is.* < *Fr. électrolyse (fiz.)* Bir elektrik akımının etkisiyle ortaya çıkan ayrışma.

elektromanyetik *is.* < *Fr. électromagnétique (fiz.)* Elektromanyetiği bulunan veya bununla ilgisi olan.

elektromanyetizma *is.* < *Fr. électromagnétisme* 1. (*fiz.*) Elektriklenme ile mıknatıslanmanın karşılıklı olarak etkilenmeleri sonucunda ortaya çıkan olayların bütünü; 2. Elektrik akımı ile mıknatıs oluşturma.

elektromekanik *is.* < *Fr. électromécanique* Mekaniğe uygulanmış olan elektriği konu alan bilim.

elektrometre *is.* < *Fr. électrometre* elektrikle kullanılan ölçü cihazları.

elektromotor *is.* < *Fr. électromoteur* 1. Elektrik enerjisini mekanik enerjiye dönüştüren cihaz; 2. (*fiz.*) Kimyasal ya da mekanik bir etki altında elektrik üreten araç.

elektron *is.* < *Fr. électron* Negatif elektrik atomu.

elektronegatif *sf.* < *Fr. électronégatif (fiz.)* Elektrolizde artı kutupta toplanma özelliği olan cisimler.

elektronik *sf.* < *Fr. électronique* 1. (*fiz.*) Elektron ile ilgili; 2. *is.* Serbest elektronların etkisiyle oluşan olayları inceleyen bilim dalı.

elektropozitif *sf.* < *Fr. électropositif (fiz.)* Elektrolizde eksi kutupta toplanma özelliği olan cisimler.

elektroradyoloji *is.* < *Fr. électroradiologie (tıp)* Hastalıkların teşhis ve tedavi edilmesinde elektrik ışınlarının vurgulanmasını konu alan hekimlik dalı.

elektroskop *is.* < *Fr. électroscope (fiz.)* Bir cismin elektriklenmesini ve bu elektriklenmenin derecesini gösteren cihaz.

elektrostatik *sf.* < *Fr. électrostatique* 1. *(fiz.)* Elektrikle ilgili. 2. *is.* Elektriklenmiş cisimler üzerinde elektriği denge durumunda inceleyen fizik dalı.

elektroşok *is.* < *Fr. électrochoc (tıp)* Beyinden kısa süreli yüksek elektrik akımı geçirerek hastayı iyileştirme metodu.

elektrot *is.* < *Fr. électrode (fiz.)* Bir elektrolitin içine daldırılan iki iletken çubuktan her biri.

elektroteknik *sf.* < *Fr. électrotechnique* Elektrik tekniği ile ilgili.

eleman *is.* < *Fr. élément* 1. Öge, unsur; 2. Bir toplulukta çalışan insanların her biri; 3. *(mat.)* Kümeye ait varlıkların her biri.

element *is.* < *Alm. element (kim.)* Kimyasal çözümlenme ile ayrıştırılamayan veya bileşim ile elde edilemeyen madde.

elips *is.* < *Fr. ellipse (mat.)* Odak denilen iki ayrı noktaya uzaklıklarının toplamı birbirine denk olan noktalar kümesinin oluşturduğu kapalı eğri.

eliptik *is.* < *Fr. elliptique (mat.)* Elips biçiminde olan.

elit *sf.* < *Fr. élite* Seçkin.

emay *is.* < *Fr. émail* Bazı maddeleri korumak, boyamak ve onlara belirli parlaklık kazandırmak için kullanılan, cama benzeyen, donuk cila.

emaye *sf.* < *Fr. émaille* Üzeri emayla kaplı kaplanmış olan.

embesil *sf.* < *Fr. imbécile* Ahmak, budala, aptal.

embrime *is.* *(hfk.)* Bk. **emprime**

emprime, embrime *is.* < *Fr. imprimé* TT **emprime** Türlü desenli kumaş türü.

embriyo *is.* < *Fr. embryon* Dölllenmiş olan yumurtacığın gelişmeye başladığı andan kan dolaşımı başlayıncaya kadar geçen süredeki adı.

embriyolog *is.* < *Fr. embryologue* Embriyoloji uzmanı.

embriyoloji *is.* < *Fr. embryologie (biy.)* Dölllenmiş olan bir yumurtacığın gelişmeye başladığı andan itibaren gelişim evrelerini konu alan bilim dalı.

embriyolojik sf. < *Fr. embryologique (biy.)* Embriyoloji ile ilgili.

emision is. < *Fr. émission* 1. (*ekon.*) Devlet tarafından para, senet ve tahvil çıkarma; 2. Dışarı atma, çıkarma.

empati is. < *Fr. empathie (psikol.)* Duygudaşlık.

emperyalist is. < *Fr. impérialiste* Emperyalizm yanlısı olan kimse, yayılımcı: "Moskof maşası ili o Babrak Karmal Cennet vatani sattı emperyalist Dayı'ya." Alırza Saraçoğlu, *Ey Yağız Toprak*.

emperyalizm is. < *Fr. impérialisme* Bir ulusun başka bir ulusun veya ulusların topraklarını ele geçirerek yayılması, siyasal ve ekonomik egemenliği altına alması.

empoze is. < *Fr. imposé* Zorla kabul ettirilmiş olan.

empoze etmek Bir şeyi zorla benimsetmek, kabul ettirmek.

empresyonist is. < *Fr. impressionniste* İzlenimci.

empresyonizm is. < *Fr. impressionisme* İzlenimcilik.

endeks is. (*hfk.*) Bk. **indeks**

endeks, indeks is. < *Fr. index* TT **indeks** Alfabetik olarak sıraya koymak, dizin.

endekslenmek İndekse bağlamak: (*mec.*) "Beyaz zehre odaklanmış, ölüme endekslenmiş bir hayat anlayışını mantık çerçevesinde anlatmak mümkün mü Hakim Bey?" Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

endirekt sf. < *Fr. indirect* Doğrudan olmayan, dolaylı.

endoderm is. < *Fr. endoderme (anat. ve bot.)* İç deri.

endokrin is. < *Fr. endocrine (biy.)* İç salgı.

endokrinoloji is. < *Fr. endocrinologie* İç salgı bilimi.

endokrinolojik sf. < *Fr. endocrinologique* Endokrinoloji ile ilgili.

endoskopi is. < *Fr. endoscope (tıp)* Endoskopi adlı tıbbi cihaz ile mide hastalıklarını teşhis etme yöntemi.

endotermik sf. < *Fr. endothermique (kim.)* Isı alan.

endüstri is. < *Fr. industrie* Sanayi.

endüstriyel sf. < *Fr. industriel* Endüstri ile ilgili olan.

enerji is. < *Fr. énergie* 1. (*fiz.*) Maddede var olan ve ısı, ışık biçiminde ortaya çıkan güç; 2. Organların çalışabilmesini ve vücut ısısının sürdürülebilmesini sağlayan besinlerin oluşturduğu güç; 3. (*mec.*) Manevi güç.

enerjik sf. < *Fr. énergique* 1. Enerji ile ilgili; 2. Hareketli, aktif: "Cildinizin parlak ya da enerjik olması için ne tarz beslendiğiniz değil vitamin ve mineral zengini yiyeceklerin alımı önem taşıyor." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 8.

enfarktüs is. < *Fr. infarctus (tıp)* Kalp vb. organda atardamarın, doku bozukluğu nedeniyle, kan pıhtısı ile tıkanması.

enfeksiyon is. < *Fr. infection (tıp)* Organizmada hastalığa neden olan bir mikrobu yerel veya genel olarak yayılması, bulaşması.

enflasyon is. < *Fr. inflation* 1. (*ekon.*) Dolanımda bulunan para miktarıyla, malların ve satın alınabilir olan hizmetlerin toplamı arasındaki açığın büyümesi nedeniyle ortaya çıkan ve fiyatların yükselişi, para değerinin düşmesi şeklinde olan ekonomik süreç; 2. Pahalılık; 3. Bir şeyin gereğinden çok olması.

enformasyon is. < *Fr. information* 1. Danışma, tanıtma; 2. Haber alma, haber verme, haberleşme.

enformatik is. < *Fr. informatique* İnsanların teknik, ekonomik ve toplumsal iletişimde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin bilgisayarla ve benzeri elektronik aletler aracılığıyla işlenmesi bilimi, bilişim.

enginar is. < *Yun. anginara* 1. (*bot.*) Killi, kumlu ve nemli topraklarda yetişen, kökü yıllarca yaşayan, mavi ile mor renkte çiçekler açan, dikenli bir bitki; 2. Bu bitkinin sebze olarak tüketilen, yuvarlak yeşil çiçeği.

engizisyon is. < *Fr. Inquisition (tar.)* Ortaçağda, batı ülkelerinde, Katolik mezhebinin katı inançlarına karşı gelenleri günahkâr sayarak cezalandırmak için kullanılan kilise mahkemesi: "Engizisyon hiç kalıyor / Türk'e kurt, kuş, taş ağlıyor / Ne zulümler gördüğünü / Bulgaristan Türk'üne sor..." Alırza Saraçoğlu, *Ey Yağız Toprak*.

enjeksiyon is. < *Fr. injection* İğne vurma, iğne yapma.

enjekte is. < *Fr. injecté* 'enjektör ile vücuda iğne yapma' anlamında kullanılan enjekte etmek birleşik fiilinde kullanılan bir söz.

enjektör is. < *Fr. injecteur* Şırınga.

ensest is. < *Fr. inceste (sos.)* Aile içi yasak ilişki.

enstantane *is.* < *Fr. instantané* 1. Işık alma süresi çok az olan hızlı devinimi olduğu anda saptayan fotoğraf çekme yöntemi; 2. Bu yöntemle çekilen fotoğraf; 3. *sf.* Bir anda olan.

enstitü *is.* < *Fr. institut* Bir üniversiteye bağlı olarak veya bağımsız bir kuruluş biçiminde olan ve belli konularda araştırmalar yapan ve öğretime de yer veren eğitim kurumu.

enstrüman *is.* < *Fr. <instruman (müz.)* Çalgı.

enstrümantal *sf.* < *Fr. instrumentale (müz.)* Yalnız çalgılarla ilgili olan.

entegrasyon *is.* < *Fr. intégration* Bütünleşme, birleşme: "Fransa'nın entegrasyon politikasının yanlılığı konuşulanların başında geliyor. "Gündem, 11.11.2005, S. 452, s. 4.

entegre *sf.* < *Fr. intégré* Bir bütünü, bür grubu oluşturan.

entel *sf.* < *Fr. intellectuelle* Entellektüel olmaya özenen.

entellektüel *sf.* < *Fr. intellectuel* 1. Bilim, teknik ve kültürün, değişik dallarında özel öğrenim görmüş kimse, aydın; 2. Fikir sorunlarıyla ilgili.

enterasan *sf.* < *Fr. intéressant* İlgi çekici, ilginç: "Gazeteci olarak bu güne kadar öyle enteresan şeyler yaşadım ki evlatçıklarım size ne anlatsam." Abdulhalim Dede, *Trakya'nın Sesi*, 09.03.2006, S. 927, s. 10.

enternasyonal *is.* < *Fr. internationale* Uluslararası.

enternasyonalizm *is.* < *Fr. internationalisme* Uluslararasıılık

enterne *sf.* < *Fr. interne* Gözaltında olan.

enterne etmek Gözaltına almak.

entomoloji *is.* < *Fr. entomologie (zool.)* Böcek bilimi.

entomolojik *is.* < *Fr. entomologique* Böcek bilimi ile ilgili.

entomolojist *is.* < *Fr. entomologiste* Böcek bilimci.

entrika *is.* < *Fr. Intrigue* Bir işin gerçekleşmesini veya gerçekleşmemesini sağlamak için girişilen gizli çalışma, düzen, hile.

entrika çevirmek Entrika ile amacına ermeye çalışmak.

entrikaya kurban gitmek Bir hileli iş sonucunda zarara uğramak.

envanter *is.* < *Fr. inventaire* 1.(*tic.*) Bir işletmenin para, taşınır ve taşınmaz mal varlıklarıyla alacaklarını ve borçlarını oluşturan miktarları ve değerleriyle ayrıntılı olarak gösterme işlemi; 2. Bu durumu gösteren çizelge.

enzim *is.* < *Fr. enzyme (biy.)* Bir kimyasal tepkimeye sebep olan ve onu hızlandıran, eriyebilen organik madde.

epiderm *is.* < *Fr. épiderme (anat.) ve (bot.)* Üst deri.

epigraf *is.* < *Fr. épigraphie* Yazıları konu alan, araştıran, inceleyen bilim, yazıt bilimi.

epik *sf.* < *Fr. épique (ed.)* Destansı.

epilasyon *is.* < *Fr. épilation* Vücutta istenmeyen tüyleri alma.

epilepsi *is.* < *Fr. épilepsie (tıp)* Sara hastalığı.

epileptik *sf.* < *Fr. épileptique (tıp)* Sara hastalığı ile ilgili.

epilog *is.* < *Fr. épilogue (ed.)* Bir eserin sonuç bölümü.

epope *is.* < *Fr. epopée* Destan

ergonomi *is.* < *Fr. ergonomie* İnsanın, bir iş yerinde işe uyum sağlamasını, işin gerekliliğine göre çalışmasını düzenlemeye yönelik araştırma ve incelemelerin tümü.

ergonomik *sf.* < *Fr. ergonomics* Kullanımı kolay: "İç faktörler veya internal (kişisel) faktörler adını verdiğimiz faktörler şunlardır: a. Antrenman düzeyi, b. Yaş, c. Cinsiyet, d. Fiziksel uygunluk (Physical Fitness), e. Irksal faktörler, f. Stres düzeyi, g. motivasyon durumu, h. Beslenme, i. Ergonomik destekleyiciler, j. Sağlık durumu, k. İlaç kullanımı" *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 7.

eritrosit *is.* < *Fr. érythrocyte (anat.)* Alyuvar.

eroïn *is.* < *Fr. héroïne* Morfinden kimyasal yolla elde edilen uyuşturucu bir madde: "Kendi kendine eroïn iğnesi yapmış ve ondan ölmüş diye yazıyormuş ölüm raporunda." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu..*

eroïn kullanmak Eroïni sıvı ya da toz halinde vücuda enjekte etmek.

eroïnman *is.* < *Fr. héroïnman* Eroïnci.

erotik *sf.* < *Fr. érotique* Aşkla ilgili olan, aşkı anlatan, cinsel aşk, cinsellikle ilgili olan.

erotizm *is.* < *Fr. érotisme* Erosçuluk, şehvet: "Tabii, siz aşklı-meşklı ve erotizm ağırlıklı öyküler yaratmak istiyorsanız, o zaman otobüs terminalinin etrafındaki تنها sokaklarda, biraz parkta ve biraz da Tabakhane Camii

taraflarındaki dar sokaklarda dolaşmanız gerekecek." Abdurrahim Subaşılar, *Şafak*, Şubat 1998, S. 77, s. 7.

erotomani is. < Yun. *Erotomania* (psikol.) Cinselliği, şehvete aşırı düşkünlük: "Erotomani, (ki bir çeşit akıl hastalığıdır) en sık rastlananıdır." *Gündem*, 17.02.2006, S. 466, s. 8.

erozyon is. < Fr. *érosion* (jeol.) 1. Yer kabuğunu oluşturan kayaların, su, yel gibi doğal güçlerle yıpratılması, aşındırılması, koparılması, eritilmesi veya başka bir yere taşınması olayı; 2. (mec.) Zarara uğramak: "İnsanlık borcumuzu ödemenin çarelerini aramazsak, kimi inanmazsak, harekete geçmezsek, mesleki ideallerimiz erozyona uğramaz mı, insanlık hasletlerimiz örselenmez mi?" Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

esans is. < Fr. *essence* (kim.) Bitkilerden elde edilen veya kimyasal yöntemler ile yapılan, kokulu ve uçucu sıvı.

eskiz is. < Fr. *esquisse* Taslak.

eskort is. < Fr. *escorte* Koruma takımı.

eskrim is. < Fr. *escrime* (sp.) Bir tür kılıç oyunu.

espas is. < Fr. *espace* 1. Basımcılıkta, bir sözcüğün harflerinin veya sözcüklerin aralarını açmak için kullanılan, harflerden daha kısa ve ince metal çubuk; 2. 'Aralık' anlamında.

espri is. < Fr. *esprit* İnce, anlamlı, düşündürücü ve şakalı söz: "Bunu elinden geldiğince esprili söyledi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

espri patlatmak Konuşma sırasında, beklenmedik anda, hoş, nükteli veya ilginç söz söylemek.

espri yapmak Nükteli, şakalı söz söylemek.

esprituél sf. < Fr. *esprituel* İnce, anlamlı, düşündürücü söz söyleyen, nükte yapan kimse.

ester is. < Alm. *ester* (kim.) Oksijenli asitler ile alkollerin aralarında bir su molekülü ayrılması sonucunda verdikleri madde.

estetik is. < Fr. *esthétique* 1. Sanatta ve yaşamda güzel ve güzellik denen kavramın bilimi, güzeli araştıran bilim dalı: "Bir sanat eseri yani estetik obje, ilkin bir yaratma olayı ile ilgilidir." Hüseyin Mustafa, *Öğretmenin Sesi*, Şubat 2001, S. 32, s. 26; 2. sf. Güzellik duygusu ile ilgili olan; 3. sf. Güzellik

duygusuna uygun olan; 4. *sf. (tıp)* Kusurlu bir organı düzeltmek veya güzelleştirmek amacıyla uygulanan yöntemler.

estetizm *is.* < *Fr. esthétique (fel.)* Estetikçilik.

eşantiyon *is.* < *Fr. échantillon* Bir malın veya ürünün niteliklerini tanıtmak üzere verilen örnek.

eşarp *is.* < *Fr. écharpe* Baş örtüsü.

eşofman, aşortman *is.* *Fr.* < *échauffement* TT **eşofman** Spor çalışmalarında giyilen, iki parçalı giysi.

etajer *is.* < *Fr. étagère* Rafı, kapaksız dolap.

etamin *is.* < *Fr. étamine* Pamuk, ipek veya ketenden yapılmış delikli bir tür kumaş.

etap *is.* < *Fr. étape (sp.)* Bir yarışım belirli uzaklığı kapsayan bölümlerden her bir aşaması.

eter *is.* < *Fr. éther* 1. (*kim.*) Oksijenli asitlerin alkollerle birleşmesinden oluşan sıvılar; 2. Hekimlikte kullanılan, renksiz, uçucu bir sıvı, lokman ruhu; 3. Organik yağ çözücü.

etik *is.* < *Fr. éthique* 1. (*sos.*) Töre bilimi; 2. Ahlak; 3. *sf.* Ahlak ile ilgili.

etiket *is.* < *Fr. étiquette* 1. Bir malın türünü, miktarını, fiyatını ve benzer niteliklerini veya kitap, defter gibi şeylerin kime ait olduğunu belirtmek için üzerine konulan küçük kâğıt; 2. Kimlik.

etil *is.* < *Fr. éthyle (kim.)* Organik birleşiklerin birleşimine giren karbon ve hidrojen atomları grubu.

etilen *is.* < *Fr. éthylène (kim.)* Yanıcı, renksiz, az kokulu, karbon ve hidrojen birleşimi.

etimolog *is.* < *Fr. étymologue (dilb.)* Etimoloji uzmanı.

etimoloji *is.* < *Fr. étymologie (dilb.)* 1. Köken bilimi; 2. Bir kelimenin kökeni.

etimolojik *is.* < *Fr. étymologique (dilb.)* Köken bilimsel.

etioloji *is.* < *Fr. étiologie (fel.)* ve (*tıp*) Neden bilimi.

etiolojik *is.* < *Fr. étiologique* Neden bilimi ile ilgili.

etnik *sf.* < *Fr. ethnique (sos.)* Kavim ile ilgili: "Osmanlılar, etnik gruplara hürriyet bahşetti / Öz Milletinden, azınlıkları daha özgür yaşattı." Alırza Saraçoğlu, *Ey Yağız Toprak*.

etnograf *is.* < *Fr. ethnographe* Etnografya uzmanı.

etnografya *is.* < *Fr. ethnographie* Kavimleri karşılaştırarak inceleyen, kültür oluşumlarını araştıran bilim.

etnolog *is.* < *Fr. ethnologue (sos.)* ve (*anat.*) Etnoloji uzmanı.

etnoloji *is.* < *Fr. ethnologie (sos.)* ve (*anat.*) İnsanların ırklara ayrılışını, bunların nereden çıktığını, oluşumunu, yeryüzüne yayılışını inceleyip karşılaştıran ve sınıflayan bilim, ırk bilimi.

etnolojik *sf.* < *Fr. ethnologique* Etnoloji ile ilgili.

etol *is.* < *Fr. étol* Uzun omuz atkısı.

etoloji *is.* < *Fr. éthologie* Hayvanların davranışlarını doğal çevrelerinde, deney yapmadan karşılaştırmalı olarak inceleyen bilim dalı.

etolojik *sf.* < *Fr. éthologique* Etoloji ile ilgili.

etüt *is.* < *Fr. étude* 1. Herhangi bir konuda yapılan inceleme, araştırma; 2. Ön çalışma; 3. Bir konuyu inceleyen, araştıran eser veya yazı; 4. Öğrencilerin, bir belletmenin gözetimi, denetimi altında ders çalışmalarına ayrılan zaman.

evye *is.* < *Fr. évier* Mutfakta musluk altında bulaşık yıkamaya yarayan tekne.

F

fabl *is.* < *Fr. fable (ed.)* Kahramanların daha çok hayvanlardan seçilen, sonunda ders verme amacı güden, genellikle manzum hikâye.

fabrika *is.* < *İt. fabbrica* İşlenmiş veya yarı işlenmiş maddelerin makine ile işlenerek tüketime hazırlayan sanayi kuruluşu.

fabrikasyon *sf.* < *Fr. fabrication* Fabrikada yapılarak tüketime hazır duruma getirilen madde.

fabrikatör *is.* < *Fr. fabricant* Fabrikası olan.

faça *is.* < *İt. faccia (argo)* 1. İskambil destesinin en altındaki kâğıt; 2. Yüz, çehre, surat.

fahrenheit *is.* *Alm. Fahrenheit*'in adından (*fiz.*) Bir tür termometre.

faks *is.* < *Fr. fax* Belgegeçer.

faksimile *is.* < *Fr. fac-similé* Tıpkıbasım.

faktör *is.* < *Fr. facteur* Etken, etmen.

fakülte *is.* < *Fr. faculté.* Bir üniversitenin, öğrenim alanı veya uzmanlık konusu bakımından ayrılmış kollarından her biri: "Üniversiteye bağlı bir fakültede Türkçe dersi veren Gönül Hüseyin'in, üniversitenin ismini Türkçe olarak yazdığı için sözleşmesi yenilenmedi." Hülya Emin, *Gündem*, 21 Mayıs 2004, S. 375, s. 3.

falçata, falçeta *is.* < *İt. falcetto* Kunduracı bıçağı.

falso *is.* < *İt. falso* 1. (*mec.*) Yanlış davranış; 2. (*müz.*) Bir müzik parçasında notayı yanlış çalma.

falso çıkmak Bozuk olmak, umduğunu bulamamak.

falso vermek 1. Bozulmaya başlamak; 2. Açık vermek.

falso yapmak 1. (*müz.*) Yanlış çalmak, söylemek; 2. Yanlış davranışta bulunmak.

familya *is.* < *İt. famiglia* 1. Aile; 2. (*biy.*) Birçok ortak özellikleri nedeniyle bir araya getirilen cinslerin topluluğu.

fan *is.* < *İng. fan* 1. Pervane, vantilatör; 2. Sıcak ve soğuk havayı dengeli savuran araç.

fanatik *sf.* < *Fr. fanatique* Bağnaz.

fanatizm *is.* < *Fr. fanatisme* Bir kimseye veya bir şeye aşırı düşkünlük, bağlılık, bağnazlık.

fanile, fanle *is.* (*hlk.*) Bk. **fanila**

fanila, fanile, fanle *is.* < *İt. phanella* TT **fanila** 1. İnce pamuk ipliğinden dokunmuş iç çamaşırı; 2. *sf.* Yumuşak, yünden, hafif ve gevşek kumaş: "Sırtında kırmızı bir atlet fanila ve ayağında kot bir pantolon." Rahmi Ali, *Zor İş*.

fantastik *sf.* < *Fr. fantastique* Gerçekte var olmayan, hayali.

fantezi *is.* < *Fr. fantasia* 1. Sonsuz, sınırsız hayal; 2. Değişik heves ve düşünüş; 3. *sf.* Süslü ve değişik olan.

far (I) *is.* < *Fr. phare* Taşıtların ön bölümünde bulunan, kısa ve uzun mesafeyi aydınlatan araç.

far (II) *is.* < *Fr. fard* Kadınların göz kapaklarına sürdükleri çeşitli renkte boya.

farbala *is.* (*hlk.*) Bk. **farbela**

farbela, farbala *is.* < *İt. falbala* TT **farbela** Terzilikte; giysilerin veya örtülerin etek kısımları için; büzülerek dikilmiş her çeşit kumaşa verilen ad.

farenjit *is.* < *Fr. pharyngite (tıp)* Yutak iltihabı.

farmakolog *is.* < *Fr. pharmacologue (tıp)* Farmakoloji uzmanı, ilaçlarla uğraşan.

farmakoloji *is.* < *Fr. pharmacologie (tıp)* İlaçların etkisini ve kullanımını inceleyen bilim dalı.

farmakolojik *sf.* < *Fr. pharmacologique* Farmakoloji ile ilgili.

fasarya *sf.* < *Yun.. fasariya (argo)* 1. Boş, anlamsız söz; 2. *is.* Gürültü, patırtı.

fasikül *is.* < *Fr. fascicule* Büyük eserlerin ayrı ayrı bölümler halinde yayınlardan her biri.

fasile *is.* (*hlk.*) Bk. **fasulye**

fason *is.* < *Fr. facon* 1. (*tic.*) Malzemesi marka sahibi tarafından karşılanarak başka firmaya yaptırılan mal.

fasulye, fasile *is.* < *Yun. fasolia* TT **fasulye** 1. Fasulyegillerden, barbunya, çalı vb. türleri bulunan bitki; 2. Bu bitkinin yeşil ve kuru tohumları.

fasulye sırtığı gibi Zayıf, sıska ve uzun boylu.

fasulye gibi kendini nimetten saymak Kendini beğenmek, kendini bir şey sanmak.

faşist *is.* < *Fr. fasciste* Faşizm yanlısı, taraftarı olan kimse, görüş.

faşizan *sf.* < *Fr. fascisant* Faşist olan.

faşizm *is.* < *Fr. fascisme* 1. Devlet sınırlarını genişletmeyi amaçlayan, yetkinin tek partinin elinde topladığı düzen; 2. Demokratik düzenin tersine aşırı bir milliyetçilik düzeni kurmayı amaçlayan öğretisi.

fatura *is.* < *İt. fattura* Satılan bir ürünün sonunda satıcının alıcıya verdiği hesap pusulası.

faturasını birine çıkarmak / ödetmek / kesmek Sorumluluğu başkasına yüklemek.

faul *is.* < *İng. faul (sp.)* Oyunlarda rakip oyuncuya yapılan kural dışı hareket.

fauna *is.* < *Lat. fauna (zool.)* Belli bir bölgede yaşayan hayvanların tümü.

fava *is.* < *Yun. fava* Bakla içi ile yapılan bir tür ezme.

favori *sf.* < *Fr. favori* Herhangi bir iş veya yarışmada üstünlük sağlayacağına inanılan kimse, taraf, takım; 2. En çok beğenilen; 3. *is.* Yüzün iki yanında, saçın devamı olarak bırakılan sakal.

fay is. < *Fr. faille (jeol.)* Kayaç kütlelerinin bir kırılma düzlemi boyunca yerlerinden kayması.

fayans is. < *Fr. faïence* Duvarları kaplamak için kullanılan, bir yüzü sırlı, çeşitli desenleri olan, levha.

fayton, payton is. < *Fr. phaeton* TT **fayton** Tek körüklü, dört tekerlekli, genellikle çift atlı binek arabası: "Sıra sıra paytonları / Getirdim sana / Ne dedim sana Marikam / Darıldın bana / Sıra Sıra Paytonlar (Batı Trakya Halk Türküsü) Derleyen: Nuş Aluş, *Öyküsüyle Notasıyla Batı Trakya Türküleri*, Hazırlayanlar: Reşit Salim, Osman H.Arda, 1994.

federalist sf. < *Fr. fédéraliste* Federalizme bağlı olan.

fedarel sf. < *Fr. fédéral* Federasyon durumunda birleşmiş olan.

federalizm is. < *Fr. fédéralisme* Birçok devletin özel yasalara ve bağımsızlığa sahip olarak tek bir devlet olarak birleşmeleri.

federasyon is. < *Fr. fédération* 1. Savunma ve dış politikada dayanışma amacıyla birden fazla devletin birleşmesi: "Avrupa'nın göbeğinde olmanın avantajlarından faydalanan federasyon yetkilileri, sorunlarımızı dile getirmek için her türlü fırsatı değerlendiriyorlar." *Gündem*, 10.02.2006, S.465, s. 1; 2. Aynı alandaki çeşitli kuruluşları bir arada toplayan dayanışma birliği.

federatif sf. < *Fr. fédératif* Federalizme bağlı veya uygun olma.

federe sf. < *Fr. fédéré* Bir federasyona bağlı olan.

feminen sf. < *Fr. féminin* Kadınsı davranış.

feminist sf. < *Fr. féministe* Feminizm yanlısı.

feminizm is. < *Fr. féminisme* Kadın haklarını erkeğinkilerle aynı düzene getirme amacını güden düşünce akımı.

fener is. < *Yun. fanari* 1. İçinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı; 2. Gemilere yol gösteren ışık kulesi, deniz feneri.

fenoloji is. < *Fr. phénologie* Belirti bilimi.

fenolojik sf. < *Fr. phénologique* Belirti bilimi ile ilgili.

fenomen sf. < *Yun. fenomenos* Gözlenebilen, duyularla algılanabilen her şey: "Çünkü bu azınlığın varlığı, yaşayan bir fenomendir." Cemil Kabza, *Gündem*, 6.05.2005, S.425, s. 5.

fenomenal *sf.* < *Fr. phénoménal* Olguya ilişkin.

fenomenizm *is.* < *Fr. phénoménisme (fel.)* Duygularla algılanabilecek her şey.

fenomenoloji *is.* < *Fr. phénoménologie* Fenomen bilimi.

fenomenolojik *is.* < *Fr. phénoménologique* Fenomen bilimi ile ilgili.

feodal *sf.* < *Fr. féodal* Derebeylikle ilgili.

feodalite *is.* < *Fr. féodalité* Derebeylik.

feodalizm *is.* < *Fr. féodalisme* Derebeylik sistemi.

ferforje *is.* < *Fr. ferforge* Kapılara, pencerelere süsleme amacıyla takılan dövme demir.

feribot *is.* < *İng. ferry-boat* Araba vapuru, arabaları, yolcuları bir kıyıdan diğer kıyıya geçirmeye yarayan gemi: "Fotoğrafın, Taşöz adasına yaptığımız bir gezide çekildiği, objektife takılan bir feribotun adından belliydi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

fermantasyon *is.* < *Fr. fermentation* Mayalama.

fermuar *is.* < *Fr. fermir* Giysi, çanta gibi yerlerde kullanılan üzerinde yürüyen kapaticıdan oluşan düzeneç.

fesleğen, peslan *is.* < *Yun. basilikos* TT **fesleğen** Ballıbabagillerden, ufak yeşil yapraklı, küçük beyaz çiçek açan; kurutulmuşu yemeklere çeşni olarak katılan keskin ve aromatik kokulu, saksıda yetişen süs bitkisi.

festival *is.* < *Fr. festival* 1. Dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı programla belirtilen özel sanat gösterisi. İstanbul festivali; 2. (*sin.*) ve (*tiy.*) Belli bir sanat dalında oyun ve filmlerin gösterilmesi, sunulması sonunda verilmesi biçiminde düzenlenen ulusal ya da uluslararası şenlik.

fetiş *is.* < *Fr. fétishe (sos.)* İlkel toplumlarda canlı ve cansız nesnelere doğa üstü bir güç taşıdığına inanma düşüncesi.

fetişist *sf.* < *Fr. fétichiste (sos.)* Fetişizmi uygulayan kimse ya da görüş.

fetişizm *is.* < *Fr. fétichisme (sos.)* 1. Canlı ve cansız nesnelere tapınma; 2. (*psikol.*) Karşı cinsin bir uzvundan veya giysisinden cinsel doyum sağlama.

fiçı *is.* < *Yun. vareli* Tahtalardan yapılan, yuvarlak, karnı şiş, altı üstü düz kap; 2. *sf.* Bu kabın alabileceği miktarda olan: "Değişik sosyal çevrelerden gelmiş, bilgi ve gelişim düzeyleri birbirinden çok farklı olan öğrencileri eğitmenin güçlükleri bir ressam fırçasıyla şekillendirip renklendirilseydi,

zorluğun büyüklüğünü sergileyen karmaşık bir tablo çıkardı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

fıçı gibi Kısa boylu ve çok şişman.

fırça is. < Yun. *bourtsa* Bir şeyin tozunu gidermek veya bir şeye boya, cila sürmek için kullanılan araç.

fırça çekmek (mec.) Birini çok azarlamak.

fırça gibi Dik, sert ve sık saç sakal.

fırın is. < Yun. *fournos* 1. İçinde genellikle odun yanan, ekmek, kek vb. pişirmeye yarayan, tavanı tonoz biçiminde, önünde tek açıklık bulunan ocak; 2. Ekmek, pasta, kek vb. pişirildiği ve satıldığı dükkan; 3. Elektrik, tüp gazla çalışan, yiyecek pişirmeye yarayan alet: "Bir de sık sık fırın kızdırırdı." Rahmi Ali, *Zor İş*.

On fırın ekmek yemesi lazım Bir duruma erişmek için çok emek vermesi, çalışması gerekir.

fırkata is. < İt. *fregata* Eski bir savaş gemisi.

fırkateyn is. < İt. *fregatone (den.)* Üç direkli, yelkenli bir savaş gemisi.

fırtına is. < İt. *fourtuna* 1. Yağmur ve kasırga getiren çok kuvvetli rüzgâr; 2. Bu rüzgârın denizde veya kum çöllerinde yarattığı dalgalanma; 3. (mec.) Zor atlatılan kötü durum; 4. (mec.) Zıt görüşlerin ve durumların yarattığı sıkıntı; 5. (coğ.) Saatteki hızı 70 mil olan rüzgâr.

fırtına çıkmak Sert rüzgâr esmeye başlamak.

fırtına gibi 1. Hızla, birdenbire; 2. Aceleci.

fırtına kopmak / patlamak 1. Şiddetli fırtına çıkmak; 2. (mec.) Bir yerde kavga ve gürültü çıkmak.

fıta is. < Yun. *futa (hık.)* Mutfakta kullanılan önlük.

fiber is. < İng. *fiber* Bitki tellerinden yapılmış mukavva veya tahta.

fiberglas is. < İng. *fiber glass* Plastik maddelerden polyester parça yapımında kullanılan sağlamlaştırma maddesi.

fidan is. < Yun. *phytane* Yeni yetişen ağaç.

fidan gibi İnce uzun boylu.

fide (I) is. < Yun. *phitia* Tohumdan yetiştirilip başka yerlere dikilmek için hazırlanan sebze ve körpe çiçek.

fide (II) is. < Yun. *fides* (hbk.) Çorbaların içine konulan şehriye.

figür is. < Fr. *figure* 1. Resim ve heykel sanatlarında varlıkların biçimi; 2. Bir dansı veya oyunu oluşturan ölçülü adımlarla beliren zincirleme hareketlerden her biri: "Kollarını kaldırman, omuz hareketlerin, dar elbise içinde vücudunun tatlı hareketlerle kıvrılması, usta bir balerinin hareketlerinden alınmış bazı figürleri andırıyordu." Rahmi Ali, *Zor İş*.

figüran is. < Fr. *figurant* Genellikle tiyatro ve sinemada, konuşması az veya olmayan rollere çıkan kimse.

figüratif sf. < Fr. *figuratif* Figürlü.

fiks menü is. Fr. < *fiz menu* Tek liste.

fikstür is. < İng. *fixture* (sp.) Yarışma veya karşılaşmaların zamanını ve sırasını belirleyen çizelge: "Ligde Fenerbahçe'ye göre daha avantajlı bir fikstürümüz var." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 10.

filarmoni is. < Fr. *philharmonie* 1. (müz.) Aşırı müzik sevgisi; 2. Müzik konserleri derneği. 3. Orkestrası.

filarmonik sf. < Fr. *philharmonique* 1.(müz.) Müziği seven kimse; 2. is. Müzik severlerin kurduğu dernek.

file is. < Fr. *filet* 1. Alışverişte öteberi taşımak için kullanılan, ilmeklerden oluşan ağ torba: "Bazı şişman kadınlar ellerinde dolu filelerle caddede yürürlerdi." Rahmi Ali, *Zor İş*; 2. Saçların dağılmaması için kullanılan ağ şeklinde örgü.

fileto is. < İt. *filetto* Kasaplık hayvanların sırtında, bel bölgesi boyunca iki yandaki değerli et.

filika is. < İt. *feluca* (den.) Gemilerin yanlarında bulunan cankurtaran sandalı.

filim is. (hbk.) Bk. **film**

filit is. < İng. *flit* Böcek, sivrisinek öldürmek için kullanılan ilaç.

filis is. (hbk.) Bk. **filiz**

filiz, filis is. < Yun. *elika* TT **filiz** Yeni sürmüş, körpe, küçük dal veya yaprak.

filiz gibi İnce ve güzel vücutlu.

filiz vermek Dal ve yaprak çıkmaya başlamak.

film, filim is. < Fr. *film* TT **film** 1. Fotoğrafçılıkta, radyografide ve sinemacılıkta görüntü elde etmek için kullanılan, selülozdan üretilmiş, üzeri ışığa

duyarlı bir tabakayla kaplı, saydam ve türlü boyutlarda olan yaprak; 2. Sinemacılıkta bir senaryonun elde edilmiş bütün görüntülerini taşıyan şerit veya şeritlerin tümü: "Yatak odalarınızı film artistlerinin posterleriyle süslerdiniz." Rahmi Ali, *Zor İş*.

film çekmek 1. (*sin. ve tv.*) Bir sinema kamerasıyla görüntüleri tespit etmek; 2. (*tıp*) Vücudun röntgenini almak.

film çevirmek 1. (*sin. ve tv.*) Sinemada oynatılacak bir eseri filme almak veya bu eserin çekilişi sırasında rol almak; 2. (*argo*) Eğlenmek, hoş vakit geçirmek.

film oynamak Bir film, sinemada gösterilmekte olmak

film oynatmak Bir filmi sinemada göstermek.

filo *is.* < *İt. filo* 1. (*ask.*) Bir arada ve bir komuta altında bulunan savaş gemilerinin ya da uçaklarının hepsi; 2. Aynı tür yük taşıyan ticaret gemilerinin veya kara taşıtların hepsi.

filolog *is.* < *Fr. filologue* Filoloji ile uğraşan bilim adamı.

filoloji *is.* < *Fr. filologie* 1. Dili ve yazılı belgeleri dil ve tarih açısından inceleme; 2. Dil yoluyla bir toplumun kültürünü inceleyen bilim.

filolojik *sf.* < *Fr. philologique* Filoloji ile ilgili.

filozof *is.* < *Fr. philosophe* 1. Felsefe ile uğraşan ve felsefenin gelişimine katkısı bulunan kimse; 2. (*mec.*) Felsefe yapmaya meraklı olan kimse; 3. (*mec.*) Sakin ve kendi halinde yaşayan kişi.

filtre *is.* < *Fr. filtre* Süzgeç: "Filtreli sigarası elinde tütüyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu..*

final *is.* < *Fr. final* 1. Bir işin sonu; 2. (*sp.*) Elemeli yarışmalarda sonucu belirten karşılaşma: "Tavla turnuvasının yarı finali ile final karşılaşması 18 Aralık Pazar günü yapıldı." *Gündem*, 23.12.2005, S. 458, s. 7; 3. (*eğt.*) Dönem sonu sınavı.

finale kalmak Şampiyonu belirleyecek son yarışmaya katılma hakkını kazanmak.

finalist *is.* < *Fr. finaliste* Son yarışmaya kalan sporcu veya yarışmacı.

finans *is.* < *Fr. finance* 1. Para, mal: "BAKEŞ bu konuda sadece finans sağlayabilir." *Öğretmenin Sesi*, Temmuz 2009, S.133, s. 9; 2. Malî işler.

finansal *is.* < *Fr. finance* Malî.

finans *is.* < *Fr. finance (ekon.)* 'Bir girişim için gereken parayı ve krediyi sağlamak' anlamında kullanılan,

finans etmek ve 'parayla, krediyle desteklenmek' anlamında kullanılan,

finans edilmek birleşik fiillerinde geçen bir söz.

finansman *is.* < *Fr. financement (ekon.)* Bir girişime gereken para ve krediyi sağlama: "Avrupalı yerel yöneticiler ne diyor? Kardeşim projeni üret göreyim, ve finansman sağlayayım." *Ötüken*, 28.02.2006, S. 13, s. 4.

fino *is.* < *İt. fino (zool.)* Çok tüylü küçük bir köpek türü.

fire *is.* < *Yun. fira 1.(tic.)* Her türlü ticari malda çeşitli sebeplerden dolayı eksilme, ağırlık yitimi; 2. Bir iş yapılırken çıkan artık parça.

fire vermek Kuruma dolayısıyla eksilmek.

firkete, furketa *is.* < *İt. fourchetta* TT **firkete** Kadınların saçlarını tutturmak için kullandıkları telden saç tokası.

firma *is.* < *İt. firma 1. (tic.)* Tüzel kişiliği olsun olmasın bir ekonomik etkinlik birimi: "Eski komşum Necdet'in ticarete atıldığını, ticarete söz sahibi bir firma haline geldiğini memnuniyetle öğrendiğimi, ama aslında bunun bir paravan olduğunu, Necdet'in uyuşturucu bağımlısı, bir beyaz ölüm kaçakçısı olduğunu sonunda nasıl kaybolup gittiğini bütün detaylarıyla anlattın." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. *sf.* (*argo*) Yoldan çıkmış, erkeklerle para karşılığında yatan kadın.

fiska *is.* (*hfk.*) Bk. **fiske**

fiske, fiska *is.* < *Yun. fouska* **fiske** 1. Parmak uçlarıyla yapılan hafif vuruş; 2. *sf.* İki parmak ucu ile tutulabilen miktarda olan; 3. İnsan derisinde herhangi bir nedenle ortaya çıkan küçük kabartı.

fiska fiska kaparmak / olmak Kabarcıklar oluşmak.

fiska kondurmamak / dondurmamak Bir kişi veya nesneyi en küçük bile tehlikeden korumak.

fisto *is.* < *İsp. festone* 1. Dantele benzer süsleri olan bir tür kumaş; 2. *sf.* Bu kumaştan yapılmış.

fiş *is.* < *Fr. fiche* 1. Prizden elektrik akımı almaya yarayan araç; 2. Alışverişlerde ödenen paranın miktarını gösteren belge; 3. Bir işi yaptırmak veya

gereken sıranın alındığını belirtmek için alınan kâğıt; 4. Okuma yazma öğretiminde kullanılan, üzerine hece, kelime, cümle yazılı karton parçası.

fişne *is. (hlk.)* Bk. **vişne**

fit (I) *is. < İng. feet* 30.5 cm.lik İngiliz uzunluk ölçüsü birimi.

fit olmak Ödeşmek, razı olmak.

fit (II) *is. < İng. fit* Ödeşme, razı olma.

fiyaka *is. < İt. fiacco* Gösteriş, çalım, caka.

fiyaka satmak (*argo*) Gösteriş yapmak, çalım satmak.

fiyasko *is. < İt. fiasco* Bir girişimde başarısız ve gülünç duruma düşme.

fiyasko vermek Bir girişim başarısızlıkla sonuçlanmak.

fiyong *is. (hlk.)* Bk. **fiyonk**

fiyonk, fiyong *is. < İt. fianco* **T.T.fiyonk** Kurdele, şerit vb. kelebek şeklinde bağlanmış biçimi.

fiyort *is. < Fr. fjord (coğ.)* Norveç, İskoçya ve Kuzey Amerika kıyılarında buzların oluşturdukları dik yamaçlı derin eski kayalıkların deniz altında kalmasıyla oluşan körfez.

fizibilite *is. < İng. feasibility* Bir işin yapılabilirlik olması.

fizik *is. < Fr. physique* 1. Maddenin kimyasal yapısındaki değişiklikler dışında kalan genel özelliklerini deney yoluyla incelenebilen, genel veya geçici yasalara bağlı, matematiksel olarak tanımlanabilen durum ve devinimlerini konu alan bilim dalı; 2. İnsanın doğal yapısı; 3. Kişinin dış görünüşü.

fiziksel *sf. < physique + Tr. sel* Fizik ile ilgili olan: "Bu insanlar fiziksel yorgunluktan duydukları mutsuzluğu çocuklarının başarılarını görmeye mutluluğa dönüştürmek isteyen, kırdan bayırda yorulmuş, yıpranmış insanlardı çoğu." Tefik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

fizyolog *is. < Fr. physiologue* Fizyoloji bilimi ile uğraşan: "Fizyologlar antrenmanın tanımını şöyle yapmaktadır:" *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 6.

fizyoloji *is. < Fr. physiologie (biy.)* Canlıların, hücre, doku ve organlarının görevlerini ve bu görevlerin nasıl yerine geldiklerini inceleyen bilim dalı.

- fizyolojik** *sf.* < *Fr. physiologique* 1.Vücutla ilgili: "Fizyolojik belirtilerin gösterdikleri dalgalanmalar bazen ölümle sonuçlanır." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Doğal olarak işleyen.
- fizyolojist** *is.* < *Fr. physiologiste* Fizyoloji bilgini, fizyolog.
- fizyonomi** *is.* < *Fr. physionomie* İnsanın yüz çizgilerinden çıkan anlam.
- fizyoterapi** *is.* < *Fr. physiothérapie (tıp)* Fizik tedavi.
- fizyoterapist** *is.* < *Fr. physiothérapeiste* Fizik tedavisini yapan kimse.
- flama** *is.* < *İt. flamma* İşaret olarak ve çeşitli amaçlarla kullanılan küçük bayrak.
- flamingo** *is.* < *İng. flamingo (zool.)* Leyleksilerden, tüyleri beyaz bir kuş, flaman kuşu.
- flanel** *is.* < *Fr. flanelle* Keten ve yünden dokunan bir tür kumaş.
- flaş** *is.* < *İng. flash* 1. Fotoğraf çekiminde ışık yeterli olmadığı zaman bir görüntü net almak için kullanılan kısa süreli güçlü parıltı; 2. *sf. (mec.)*Önceliği olan, önemli haber.
- flaşör** *is.* < *İng. flasher* Otomobillerde dört sinyal lambasının aynı anda yanıp sönmesini sağlayan düzen.
- flor** *is.* < *Fr. fluor (kim.)* Yeşilimtrak sarı renkte olan bir elementtir: "Sağlıklı bir cilt için bu önerilere uyun: Florlu sulardan içmeyin." *Gündem*, 20.01.2006, S. 462, s. 9.
- floresans** *is.* < *Fr. fluorescence* Flor ışığı: "Floresan lambaların aydınlattığı uzun koridorda hızlı adımlarla ilerlediğim anda, yüzünün rengi sırtındaki pijamasının rengi kadar solmuş yaşlı bir hasta yolunu kesti ve iyice önüme dikildi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- florin** *is.* < *Fr. florin* Eski Hollanda para birimi.
- florür** *is.* < *Fr. fluorure (kim.)* Florun başka bir elementle verdiği ikili birleşik.
- floş** *is.* < *Fr. floche* Selülozdan yapılan, parlak iplik.
- flört** *is.* < *Fr. flirt* Kadımla erkek arsındaki duygusal ilişki.
- flu** *sf.* < *Fr. flou* 1. Tam olarak, belli olmayan: "Yaşam genel olarak herkes özel olarak kadınlar için çok zordur, gelecek uzundur ve çok fludur." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 7; 2. *is.* Fotoğrafta net olmayan görüntü.
- flüt** *is.* < *Fr. flute (müz.)* Yan tutularak çalınan, orkestrada yer alan üflemeli bir çalgı.

fobi is. < *Fr. phobie (psikol.)* Belirli nesnelere ve durumlar karşısında duyulan korku.

fodra is. < *İt. fodera* Elbisenin düz ve dik durmasını sağlamak için, içine konulan sert ve kolalı bez.

fok is. < *Fr. phoque (zool.)* Postu değerli, memeli deniz hayvanı.

fol is. < *Yun. foli* Tavuğun istenilen yere yumurtlaması için o yere konulan yumurta.

ortada fol yok yumurta yok Bir konu ile ilgili ortada hiçbir belirti olmadığı halde varmış gibi kuşkuyla kapıldığında söylenen bir söz.

folklor is. < *İng. folklore* Halk bilimi: "Derneğin amacı, yıllarca Bulgaristan'da yasaklanmış olan Türk kültürünü, folklorunu yaşatmak ve geliştirmektir." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 6.

fon sf. < *Fr. found 1.(ekon.)* Belirli bir iş için gerektiğinde harcanmak üzere ayrılıp işletilen para, kaynak; 2. Sinemada tiyatrodaki oyuncuların arkasında bulunan dekor, görüntü.

fondan is. < *Fr. fondant* İçinde badem, fındık gibi şeylerin bulunduğu küçük çikolata.

fondöten sf. < *Fr. fond de teint* Cildi pürüzsüz göstermek için kadınların yüzlerine kullandığı yarı sıvı krem: "Cildinizde taze bir görünüm içinse asla cilt tonunuzdan daha koyu bir fondöten kullanmayın." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 9.

fonetik is. < *Fr. fonétique* Ses bilgisi.

fonksiyon is. < *Fr. fonction* 1. İşlev; 2. Görev; 3. (*kim.*) Bir birleşikte bulunan bir madde grubunun kimyasal görevi; 4. (*mat.*) Bir veya birçok değeri değişebilen niceliklere bağlı olarak değişen nicelik.

fonksiyonel sf. < *Fr. fonctionnel* 1. Fonksiyonla ilgili: "Vücuda yapılan tüm yüklenmelerde fonksiyonel ve morfolojiye uygunluk, yüklenmeler sonucu organizmada bir değişikliğin meydana gelmesi ve sonuçta verim artışına neden olunma." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S.188, s. 6. 2. İşlevsel.

font (I) is. < *Fr. fonte* Dökme demir.

font (II) is. < *İng. fount* Yazı karakteri.

fora is. < *İt. fuori* 1. (*den.*) Yelken açtırma; 2. *ünl.* Yelkenleri açtırmak için verilen komut.

fora etmek 1. Açmak, çözmek; 2. (*argo*) Çekip çıkarmak; 3. Çıplak duruma getirmek.

form is. < *Fr. forme* 1. Biçim, şekil; 2. İstenilen şeylerin yazılması, doldurulması için hazırlanmış basılı belge: "Başvuruları kabul eden görevli meslektaş, dilekçe formunu doldurduktan sonra, iki eliyle masaya dayanmış olan kadına, dilekçenin alt kısmını parmağıyla göstererek 'Şurayı imzalayın lütfen', dedi. Tefik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 3. Bir şeyin istenilen ve olması gereken durumu: "Spor giyinişi ve tam formunu almış vücuduyla imamdan ziyade seksen kiloda güreşen bir pehlivana benziyordu." Tefik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

formda olmak Gerekli güç ve yeteneklere sahip olmak.

formdan düşmek Güç ve yeteneği kaybetmek

formunu korumak 1. Gerekli güç ve yeteneği bozmadan hayatını sürdürmek; 2. Diri ve canlı görünmek

forma is. < *İt. forma* 1. Biçim, şekil; 2. İstenilen şeylerin yazılması, doldurulması için hazırlanmış basılı belge; 3. Bir şeyin istenilen ve olması gereken durumu.

formalite is. < *Fr. formalité* 1. Yöntem veya yasaların gerektirdiği işlem; 2. (*mec.*) Önem verilmediği halde bir zorunluluğa bağlı olarak yapılan biçimsel davranış: "Onlara hasta yatırmanın yasal formaliteleri, bürokratik güçlükleri var, zaman alır, dedim." Tefik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

formasyon is. < *Fr. formation* 1. Biçimleme; 2. Yetişim: "Çünkü resmî makamlar dağ köylerine formasyonlu öğretmen tayin etmiyorlardı." Tefik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

formik asit is. < *Fr. acide formique (kim.)* Karınca ve bazı bitkilerde bulunan asit.

formayka is. (*hlk.*) Bk. **formika**

formika, formayka is. < *İng. formica* TT **formika** Marangozlukta kullanılan bir çeşit madde.

formül is. < *Fr. formule* 1. Genel bir olguyu, bir kuralı veya ilkeyi açıklayan simgeler takımı.

formül bulmak Bir işi çözümleyecek çıkar yol bulmak, çözüm bulmak.

formüle *is.* < *Fr. formule* 'Bir düşünceye bir anlatım biçimi vermek' anlamında kullanılan,

formüle etmek birleşik fiilinde geçen bir söz.

fors *is.* < *İng. force* 1. Devlet başkanının ve bu düzeydeki görevlilerinin arabalarına çekilen üç veya dört köşeli bayrak; 2. (*mec.*) Söz geçirirlik, saygınlık; 3. (*mec.*) Gösterişlilik.

forsu olmak Bir konuda saygınlığı ve söz geçerliliği olmak.

forsunu kaybetmek Saygınlığını kaybetmek.

forsunu kaybetmek Saygınlığını kaybetmek

fortigo *is.* < *Yun. fortigo* Kamyon.

forum *is.* < *Lat. forum* 1. Dinleyici olanların da söz alabildikleri belli bir konu üzerinde düzenlenmiş toplantı; 2. Bazı sorunların görüşülerek karara bağlandığı genel toplantı.

forvet *is.* < *İng. forward (sp.)* Futbolda görevi karşı tarafa top sürmek ve gol atmak olan ileri uçtaki oyuncu.

fosfat *is.* < *Fr. phosphate (kim.)* Yapay gübre ve bazı ilaçların yapımında kullanılan madde.

fosfor *is.* < *Fr. phosphore (kim.)* Bal mumu kıvamında, karanlıkta ışıldayan zehirli bir element.

fosforik asit *is.* < *Fr. acide phosphorique (kim.)* Gübre, sabun, deterjan yapımı ve eczacılıkta kullanılan, renksiz bir asit.

fosil *is.* < *Fr. fossile* 1. Geçmiş yer bilimi zamanlarına ait hayvanların ve bitkilerin yer kabuğu içindeki kalıntıları, izleri: "Alternatif enerji ve Biyodizel Üreticileri Birliği (ALBIYBİR) Genel Tamer Afacan da, biyodizelin dünyada petrol rezervlerinin tükeniyor olması, petrol fiyatlarının artması ve fosil yakıtların ve atık yağların çevreye kaynağı olarak ciddi bir alternatif oluşturduğunu söyledi." *Ötüken*, 28.02.2006, S.13, s. 3; 2. (*mec.*) Yaşayış biçimi ve düşünce bakımlardan çağın gerisinde kalmış kişi.

fotoğraf *is.* < *Fr. photographe* 1. Görüntüyü, ışığa karşı duyarlıklı cam, kâğıt bir yüzey üzerinde özel makine ile tespit etme metodu; 2. Bu metotla aktarılarak çoğaltılan resim, foto.

fotoğraf çekmek Fotoğraf makinesiyle görüntü tespit etmek.

fotojen *sf.* < *Fr. photogène* Işık yaratan.

fotojenik *sf.* < *Fr. photogénique (fiz.)* 1. Işığın bazı cisimler üzerine yaptığı kimyasal etkiyle ilgili veya bu etkileri yaratma özelliği taşıyan; 2. (*mec.*) Fotoğrafta veya sinema filminde güzel bir etki bırakan yüz, duruş.

fotokopi *is.* < *Fr. photocopie* Tıpkıçekim: "Yıllarca hep eski kitaplara ait fotokopilerle derslere giriyor ve okuyorduk." *Ötüken*, 28.02.2006, S.13, s. 6.

fotomekanik *sf.* < *Fr. photomécanique* Fotoğraftan baskı klişesi elde etmek için uygulanan bir türlü metod.

fotomodel *is.* < *Fr. photomodèle* Fotoğraf veya reklam fotoğrafları için modellik eden kimse.

fotomontaj *is.* < *Fr. photomontage* Eksik fotoğraf bölümleri tamamlamak veya daha çok konuyu bir araya getirmek için birkaç fotoğrafın birleştirilmesi.

fotoroman *is.* < *Fr. photoroman* Bir metinle bir dizi fotoğraftan oluşan hikâye veya roman.

fotosentez *is.* < *Fr. photosynthèse (biy.)* Yeşil bitkilerin ışıktaki basit birleşiklerinden karmaşık yapıları organik moleküller yapması.

foya *is.* < *İt. foglia* Parıltısını artırmak için elmas taşların altlarına konan metal.

foyasını belli etmek Kötü niteliği ve gizli niyeti ortaya çıkarmak.

foyası meydana / ortaya çıkmak Bir olay dolayısıyla bir kişinin kötü niteliği ortaya çıkmak.

fön *is.* < *Fr. foehn* Saçı kurutma aleti ile saçta biçim vererek kurutma.

fötr *is.* < *Fr. feutre* Şapka veya başka süs eşyası yapmak için kullanılan ince ve yumuşak keçe.

fragman *is.* < *Fr. fragment (sin.)* Tanıtma filmi.

frak *is.* < *Fr. frac* Resmi törenlerde erkeklerin giydiği, uzun etekli siyah erkek ceket ve takımı.

fraksiyon *is.* < *Fr. fraction (sos.)* Genellikle bir siyasi akım veya parti içinde, akımdan kopmaksızın bu çizgiyle savaşan ve kendine göre çizgisi olan topluluk.

francola *is.* (*hlk.*) Bk. **francala**

francala, francola *is.* < *İt. frangiula* TT **francala** Kalitesi iyi undan yapılan ince uzun ekmek.

frank *is.* < *Fr. franc* Eskiden Fransa, İsviçre vb. ülkelerin para birimi.

frapan *sf.* < *Fr. frappant* Göz alıcı, alımlı.

frape *is.* < *Yun. frape* Bir alet aracılığıyla köpürtülen ve buzlu servis edilen neskafe: "Kahveci, birer soğuk frape..." Rahmi Ali, *Zor İş*.

frekans *is.* < *Fr. fréquence* Sesin, dalganın birim zamandaki titreşim sayısı: "Fakat 1994 döneminden sonra kesinlikle hiçbir müracat kabul edilmiyor. Çünkü potansiyel, frekanslar dolmuş." *Öğretmenin Sesi*, Şubat 2001, S. 32, s. 9.

fren *is.* < *Fr. frein* Bir taşıtın, bir makinenin hızını kesmeye veya gerektiği zaman onu durdurmaya yarayan mekanizma.

frenlemek Aracın durmasını sağlamak: "Önümdeki yol ayırımını fark edince arabamı frenledim ve durdum." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

fren yapmak Bu mekanizmayı kullanarak taşıtın, makinenin hızını kesmek ya da durdurmak.

freni patlamak (tutmamak) 1. Fren, görevini yapmamak; 2. (*mec.*) Bir iş denetimden çıkmak.

fresk *is.* < *Fr. fresque* Yaş duvar sıvası üzerine resim yapma metodu.

freze *is.* < *Fr. fraiser* Tornacılıkta bir deliğin ağzını genişletmek için kullanılan çelik alet.

frikik *is.* < *İng. free-kick* 1.(*sp.*) Serbest vuruş; 2. (*argo*) Giysinin yanlışlıkla açılmasıyla göğüs veya bacağın görünmesi.

fritöz *is.* < *Fr. friteuse* Patates vb. sebzeleri kızartmaya yarayan özel alet.

fruktoz *is.* < *Fr. fructose* (*kim.*) Meyve şekeri.

fuar *is.* < *Fr. foire* Belli zamanlarda, belli yerlerde ticari mal sergilemek için açılan büyük sergi.

ful *sf.* < *İng. full* Tam eksiksiz, bütün.

fular *is.* < *Fr. fullard* Genellikle boyuna bağlanan, bir tür ipek kumaş.

fulya *is.* < *İt. foglia* (*bot.*) Güzel kokulu bir çiçek.

funda *is.* < *İt. fondo* (*bot.*) Süpürge otu.

fundamentalist *is.* < *Fr. fondamentalest* Fundamentalizm yanlısı olan kişi.

fundamentalizm *is.* < *Fr. fondamentale* (*din b.*) I. Dünya Savaşı yıllarında Amerika'da çıkan protestan kökenli dini akım.

furketa *is.* (*hlk.*) Bk. **firkete**

furya *is.* < *İt. furia* Modaya uyma, moda akımı.

futbol *is.* < *İng. football (sp.)* On birer kişilik iki takım arasında oynanan top oyunu, ayak topu: "Engin kapıdan çıktıktan sonra, futbol sahasında koşarmış gibi koridoru arşınladı, gitti." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

füme *is.* < *Fr. fumé* 1.Duman rengi; 2. *sf.* Bu renkte olan.

fütürist *is.* < *Fr. futuriste* Gelecekçi.

fütürizm *is.* < *Fr. futurisme* 1909 yılında, İtalyan şairi Marinetti'nin yayınladığı bildiri ile ortaya çıkan, yeni hayatı övme amacı güden edebiyat akımı, gelecekçilik.

füze *is.* < *Fr. fusée* İtiş gücü, bir yanıcı ve bir yakıcı maddenin sürekli olarak etkileşmesi sonucu doğan hareket sağlayan düzenek.

füzyon *is.* < *Fr. fusion (fiz.)* Birleşme, kaynaşma.

G

gabardin *is.* < *Fr. gabardine* 1.Bir tür ince veya pamuku kumaş. 2. *sf.* Bu kumaştan yapılmış giysi.

gaf *is.* < *Fr. gaffe* Beceriksiz, zamansız, söz veya davranış: "Güldüğüme pişman oldum. Acaba gaf mı yapmıştım?" *Meslek Borcu.*, Tevfik Hüseyinoğlu.

galaksi *is.* < *Fr. galaxie (astr.)* Gök ada: "Ne görkemli bir manzara! Kusursuz ve pürüzsüz bir sistem içinde hareket eden, gezegenler, yıldızlar, galaksiler." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

galeri *is.* < *Fr. galerie* Sanat eserlerinin sergilendiği salon: "Ve de bunlar arasında, insanlar için yaratılmış sayısız nimetlerin sergilendiği tabiat galerisi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

galeta *is.* < *İt. galletta* Fırında iyice pişirilerek kurutulan çeşitli biçimde unlu yiyecek.

galon *is.* < *İng. galon* Sıvı maddeleri taşımada kullanılan, silindir biçiminde büyük kap.

- galop** *is.* < *İng. gallop* Siyasi seçimlerden önce yapılan kamuoyu araştırması, anket.
- galoş** *is.* < *Fr. galoche* Sağlık veya özel bölümlere girerken ayakkabı üzerine geçirilen ince ve şeffaf korumalık.
- galvaniz** *is.* < *Fr. galvanise* Üzeri değerli bir madenle kaplanacak bir bakır levhanın batırıldığı altın, gümüş banyosu.
- galyum** *is.* < *Fr. gallium (kim.)* Alüminyuma benzeyen bir element.
- gamet** *is.* < *Fr. gamét* Erkek veya dişi üreme hücresi.
- gangster** *is.* < *İng. gangster* 1.Yasa dışı işler yapan çete üyesi; 2. (*mec.*) Çıkar için her türlü kötülüğü yapan kimse.
- ganyan** *is.* < *Fr. gagnant* 1. At yarışmalarında birinciliği kazanan at; 2. *is.* Bu at için alınan bilet.
- gar** *is.* < *Fr. gare* Büyük tren istasyonu.
- garaj** *is.* < *Fr. garage* 1. Otomobil gibi taşıtların konulduğu yer; 2. Otomobillerin bakım ve tamirlerinin yapıldığı yer; 3. Toplu taşıma araçlarının hareket ve varış yapıldığı yer.
- garanti** *is.* < *Fr. garantie* 1. Güvence, teminat. 2. *zf.* Kesinlikle, kesin olarak: "Yasalarına hürmet ederiz. / Kendimizi bildik bileli de çile çekeriz. / Oysa Lozan'da belgelenmişti haklarımız / Garanti altına alınmıştı yarınlarımız." Alırıza Saraçoğlu, *Ey Yağız Toprak*.
- garantör** *is.* < *Fr. garant* Güvence veren bunun gerçekleşmesini gözetleyen ve denetleyen kimse, kuruluş veya devlet: "Garantör devletler antlaşmalara imza attılar / Bizi, Yunanistan'a emanet ettiler. / Azınlığımız, koyundan uysal bir halktı." Alırıza Saraçoğlu, *Ey Yağız Toprak*.
- gard** *is.* < *Fr. garde (sp.)* Boks vb.oyunlarda korunmak için alınan durum.
- gardenya** *is.* < *Fr. gardenia* 1.Sıcak bölgelerde yetişen bir ağaç veya bitki; 2.Bu bitkinin güzel kokulu çiçeği.
- gardırop** *is.* < *Fr. garde-robe* 1. Giysilerin konulduğu dolap; 2. Bir kişinin sahip olduğu bütün giysileri: "Acentanın sağındaki boşluğa park edilmiş bir otobüsün üstüne, gardıroplar, divanlar, dikiş-nakış makineleri, yorgan ve döşekler yerleştirilip bağlanıyor, mantolu, feraceli kadınlardan bir grup, üstlerinden sıkıca bağlanmış valizler ve ambalajlı battaniyelerin arasında konuşuyorlardı." Rahmi Ali, *Zor İş*.

gardiyan *is.* < *İt. guardiano* Cezaevlerinde düzeni sağlamakla görevli kimse.

garidaki *is.* < *Yun. garida (hlk.)* Karidese benzemesi sebebiyle bu isim verilen, bir çeşit abur cubur, patates cipsi.

garides *is.* (*hlk.*) Bk. **karides**

garnitür *is.* < *Fr. garniture* 1. Herhangi bir şeyi bütünleyen kendisine uygun nesne; 2. Et ya da balık gibi esas yemeğin yanına eklenen yiyecekler.

garnizon *is.* < *Fr. garnision (ask.)* Askeri birliklerin bulunduğu yer.

garson *is.* < *Fr. garçon* Lokanta, kahvehane vb. yerlerde müşterilere hizmet eden kimse: "Garsonlar ve yardımcı işçiler, bir gün önce üst üste yığıldıkları plastik koltukları meydanın bir tarafına dağıtıyorlardı." *Meslek Borcu*, Tevfik Hüseyinoğlu.

garsonyer *is.* (*hlk.*) Bk. **garsoniyer**

garsoniyer, garsonyer *is.* < *Fr. garçonnière* TT **garsoniyer** Küçük, mini daire.

gaste *is.* (*hlk.*) Bk. **gazete**

gastrit *is.* < *Fr. gastrite (tıp)* Mide iltihabı.

gastroenterolog *is.* < *Fr. gastroenterologue* Sindirim bilimci.

gastroenteroloji *is.* < *Fr. gastro-entéroloji* 1. (*tıp*) Sindirim bilimi; 2. Sindirim organları hastalıklarının incelendiği bölüm.

gastronom *is.* < *Fr. gastronome* Damak zevki olan, iyi yemekten anlayan kimse.

gastronomi *is.* < *Fr. gastronomie* Yemeği iyi yeme merakı, yemek düzeni ve sistemi.

gastroskop *is.* < *Fr. gastroscope (tıp)* Mide, on iki parmak bağırsağının ve yutma borusunun göz ile görülmesini sağlayan alet.

gastroskopi *is.* < *Fr. gastroscopie (tıp)* Gastroskopiyle yapılan muayene.

gayda *is.* < *Bul. gaida* Bir bölümü zurnaya benzeyen, tiz sesli, tulumlu bir tür çalgı.

gaz *is.* < *Fr. gaz* 1. İçinde bulunduğu kabın her tarafına yayılmak ve bu kabın iç yüzeyinin her noktasına basınç yapmak özelliğinde olan akışkan madde; 2. Petrol, gaz yağı; 3. Ağızdan yutulan hava ya da mayalanma sonucu, sindirim borusunda oluşan uçucu maddelerin karışımı.

gaz vermek 1. Motorku taşıtlarda gaz pedalına basmak; 2. (*mec.*) Dolduruşa getirmek.

gaza basmak 1.Motorlu taşıtı harekete geçirmek veya hızını artırmak için gaz pedalına basmak; 2. (*mec.*) Bir işi hızlandırmak, harekete geçirmek.

gaza gelmek Dolduruşa gelmek.

gaza getirmek Birini olmadık şeylerle dolduruşa getirmek.

gazete, gaste is. < *İt. gazetta* TT **gazete** 1. Politika, ekonomi vb. konularda haber ve bilgi vermek için, her gün veya belli aralıklarla çıkarılan yayın; 2. Bu yayının yönetildiği, basıldığı yer.

gazino is. < *İt. casino* Yemek yenilen, müzik dinlenen, gösteri izlenen eğlence yeri.

gazoz is. < *Fr. gazeuse* Karbon asidi, meyve esansı ve şekerle yapılan, basınçlı hava ile şişelere doldurulan içecek.

gen is. < *Alm. gen (biy.)* Kuşaktan kuşağa ve hücreden hücreyegeçen kalımsal öge.

general is. < *Alm. general (ask.)* Orduda, kara ve hava kuvvetlerinde albaydan mareşalliğe kadar olan yüksek rütbeli subaylara verilen ortak ad.

genetik is. < *Alm. genetik (biy.)* İnsan, hayvan ve bitkilerde kalıtım olaylarını inceleyen bilim dalı.

geometri is. < *Fr. géométrie* 1. Nokta, çizgi, açı, yüzey ve cisimlerin birbiri ile olan ilişkilerini, ölçümlerini, özelliklerini inceleyen bilim dalı; 2. Bu konuyla ilgili olan ders veya kitap.

geometrik sf. < *Fr. géométrique* Geometri ile ilgili veya geometriye uygun olan: "Bu yolla eroin kullanımı geometrik bir dizi şeklinde artar." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

geriatri is. < *Fr. geriatrie* Yaşlılık ile ilgili sağlık konuları üzerinde duran tıp dalı.

gerilla is. < *Fr. guérilla* 1. Bağımsız çete; 2. Bir örgütten güç alan, baltama eylemlerine katılan birlik; 3. Bu örgütten olan: "Bundan sonra, Yunanistan'daki / Komünist çeteler dağlara çıkıyor. / Böylece, iki kardeş arasındaki kavga, / Bir gerilla savaşına dönüşüyor." Alırza Saraçoğlu, *Buz Dağları Eriyecek*.

germanyum is. < *Fr. germanium (kim.)* Kalay ve silisyuma benzeyen, az bulunan bir element.

gestapo is. < *Alm. Geheime Staatspolizei* Hitler döneminde, Almanya'da kurulan gizli, politik polis örgütü.

getto *is.* < *Fr. ghetto* 1. Bir kentin, herhangi bir azınlık kümesi tarafından yerleşilen kesimi: (*mec.*) "Bir takım kişilerin, toplumun dışına itilmiş olarak, kötü yaşam sürdürdükleri yer: 'Durum böyle olunca; azınlık gettoda yaşıyor, gettoyu kurmuyor, kurmak istemiyor' şeklindeki eleştiriler sürekli dile getiriliyor." Ozan Ahmetoğlu, *Gündem*, 15.04.2005, S. 422, s. 6; 2. (*mec.*) Bazı kişilerin, toplumun dışına itilmiş olarak kötü yaşam sürdürdükleri yer: "Ya asimile olmaya doğru gidecekti gençlerimiz ya da iyice kendi içimize kapanıp bir getto oluşturacaktık." *Gündem*, 14.03.2003, S. 312, s. 5.

geyşa *is.* < *İng. geisha* Şarkıcı ve dansçı japon kadını.

ginseng, cinsenk *is.* < *İng. ginseng* TT **ginseng** Uzakdoğu ülkelerinde yetişen, geleneksel tedavilerde kullanılan otsu, çok yıllık bir bitki.

gişe *is.* < *Fr. guichet* İstasyon, sinema, banka ve giriş kapılarında bilet veya para alınıp verilen yer.

gitar *is.* < *Fr. guitare* Altı telli, telleri iki parmak arasında çekilerek çalınan bir tür çalgı.

gitarist *is.* < *Fr. guitariste* Gitar çalan kimse.

giyotin *is.* < *Fr. guillotine* Eskiden Fransa'da ölüm cezasına çarptırılanların başını kesmek için kullanılan bir araç.

gladyatör *is.* < *Fr. gladiateur* Eskiden Roma'da birbirleriyle veya yırtıcı hayvanlarla dövüşen kimse.

glase *sf.* < *Fr. glacé* Meyve ve tatlıların üzerine konulan karemerleşmiş şurup.

glasnost *is.* < *Rus. glasnot* Açıklık politikası.

glikojen *is.* < *Fr. glycogène (kim.)* Karaciğer ve kaslarda bulunan, hidrolizle şeker veren karbonhidrat.

glikoz *is.* < *Fr. glycose (kim.)* Özellikle üzüm suyunda bulunan karbon, hidrojen ve oksijenden oluşan şeker.

gliserin *is.* < *Fr. glycérine (kim.)* Sabunlaştırma yoluyla çıkarılan renksiz, şurup kıvamındaki sıvı.

global *sf.* < *Fr. global* 1. Küresel; 2. Toptan.

globalizm *is.* < *Fr. globalisme* Bazı ülkelerin evrenselleşmek için karşılıklı bütünleşmeleri, birlik içinde hareket etmeleri.

- globin is.** < *Fr. globuline (kim.)* Kanı oluşturan maddelerden biri olan moleküllü protein.
- goblen is.** < *Fr. gobelin* 1. Kanaviçe veya telli özel bir kumaşa yapılan işleme; 2. *sf.* Bu tür işlenmiş kumaş.
- gocuk is.** < *Bulg. gocuk* Kalın bir tür ceket.
- gofret is.** < *Fr. gaufrette* Arasında krema bulunan, bisküviye benzeyen tatlı bir yiyecek.
- gol is.** < *İng. goal (sp.)* Futbolda veya hentbolda topun kaleye sokulması.
- golf is.** < *Fr. golf (sp.)* Çimenlerle kaplı geniş bir alanda, küçük bir topu özel bir sopa ile ilerleterek bir deliğe sokma amaçlı oynanan oyun.
- gomalak is.** < *İt. gomma lacca* Bir tür cila.
- gondol is.** < *İt. gondole* Genellikle Venedik'te kullanılan yassı ve iki başı kıvrık kayık.
- gong is.** < *Malezya dilinden* 1. Bazı saatlerde belirli zamanları bildiren zil düzeneği; 2. *(sp.)* Boksta her raundun başlangıç ve bitimini bildiren ses verici araç.
- goril is.** < *Fr. gorille (zool.)* Afrika'da ormanlarda yaşayan iri ve güçlü bir maymun türü.
- gönder is.** < *Yun. kondari* Bayrak direği.
- gönye is.** < *Yun. gonía* Dik açıları ölçmeye ve ölçmeye yarayan dik üçgen biçiminde araç.
- grafik is.** < *Fr. graphique* 1. Bir olayın çeşitli durumlarını göstermeye veya birkaç şey arasında karşılaştırma yapmaya yarayan çizgilerden oluşmuş şekil; 2. Şekil, desen veya çizgilerle gösterme.
- grafit is.** < *Fr. graphite (jeol.)* Kurşun kalemi ve bazı araçların yapımında kullanılan gri siyah renkli bir tür karbon.
- grafolog is.** < *Fr. graphologue* Yazı uzmanı: "Yukarıdaki yargıya varmak için grafolog olmaya gerek yok, üç bildirim de aynı kişi tarafından yazılmış." İbrahim Onsunuğlu, *Azınlıkça*, Nisan 2006, S.21, s. 18.
- grafoloji is.** < *Fr. graphologie* 1. Yazı bilgisi; 2. Yazı bilimi.
- grafolojik sf.** < *Fr. graphologique* Grafoloji ile ilgili.
- gram is.** < *Fr. gramme* Kilogramın binde biri değerinde olan ağırlık ölçüsü birimi: "Sanığın üstünde on gram esrar bulundu." Tevfik Hüseyinoğlu., *Zor İş.*

gramaj *is.* < *Fr. gramme+ -age* Ekmek ve kâğıt için ağırlık ölçüsü birimi.

gramatikal *sf.* < *Fr. grammatical* Dilbilgisi kurallarına uygun.

gramer *is.* < *Fr. grammaire* 1. Dilbilgisi. 2. Dilbilgisi kitabı.

gramafon *is.* (*hlk.*) Bk. **gramofon**

gramofon, gramafon *is.* < *Fr. gramophone* TT **gramofon** Özel bir madde üzerine önceden tespit edilmiş sesleri istendiğinde tekrarlayan alet.

grandük *is.* < *Fr. grand-duc* 1. Büyük bir düklüğü yöneten duk; 2. Rusya'da çarlık döneminde prenslere ünvan.

granit *is.* < *Fr. granite* Türlü renkleri olan, bilurso, çok sert bir kayaç: "Granitleşen bu tek taraflı nahoş sistemler, / Fikirler değişince, parlak olur istikballer. / Olayların seyrinden bulanık aksa da dereler, / Sular durulunca, yıkılacak doğruluğu engeleyen setler." Alırıza Saraçoğlu, *Buz Dağları Eriyecek*.

granül *is.* < *Fr. granoule* Bir maddenin en küçük tanesi.

gravür *is.* < *Fr. gravure* 1. Ağaç, taş, metal, plastik bir levhanın oyularak işlenmesi ve basılması tekniği; 2. Bu teknikle yapılmış resim.

gravyer *is.* < *Fr. gruyère* Bir tür sarı ve yağlı peynir.

grekoromen *is.* < *Fr. grécoromain (sp.)* Bir tür güreş oyunu.

gırep *is.* (*hlk.*) Bk. **krep**

gres *is.* (*hlk.*) Bk. **gres**

gres, gresa, graso *is.* < *Fr. graisse* TT **gres** Yarı koyu yağlama yağı, makine yağı.

grev *is.* < *Fr. grève* İş bırakma eylemi.

grev yapmak İş bırakmak.

greyder *is.* < *İng. grader* Toprağı kesen veya yayan yol makinesi.

greyfurt *is.* < *İng. grapefruit* 1. Turunçgillerden sıcak bölgelerde yetişen meyve ağacı; 2. Bu ağacın portakaldan daha büyük, sarı renk meyvesi: "Özellikle, portakal, greyfrut, limon, kiraz ve siyah üzüm C vitamininin bol miktarda bulunduğu besinlerdir." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 9.

gri *is.* < *Fr. gris* 1. Kül rengi; 2. *sf.* Bu renkte olan.

gril *is.* < *Fr. grille* Izgara.

grip *is.* < *Fr. grippe (tip)* Yorgunluk, kırıklık, kas ağrıları, ateş gibi belirtileri olan bulaşıcı hastalık.

grizu *is.* < *Fr. grisou* Kömür ocaklarında doğal sıcaklık ve basınçta açığa çıkan, kolayca tutuşan ve patlamaya yol açabilen bir gaz.

grup *is.* < *Fr. groupe* 1. Küme: "Ancak, okul öncesi ve ilkökul eğitimleri birbirinden çok farklı olduğu kadar yetersiz de olan öğrenciler, ortaokul birinci sınıfa gelirken, grup eğitiminin bütün zorluklarını da beraberlerinde getirirler." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Ortak özellikleri olan; 3. (*mec.*) Görüşleri çıkarları olan kimseler bütünü.

guaj *is.* < *Fr. gouache* 1. Bir çeşit sulu boya; 2. Bu boya ile yapılan resim.

gurme *is.* < *Fr. gourme* Yiyecekleri titizlikle seçen ve damak zevki olan.

gübre *is.* < *Yun. kopriyos* Tarımda verimi artırmak için toprağa dökülen hayvan dışkısı, bitkisel veya kimyasal madde.

güüm *is.* (*hlk.*) Bk. **güğüm**

güğüm, güüm *is.* < *Yun. guyumi* TT **güğüm** Yandan kulpları olan genellikle bakırdan su kabı.

gümrük *is.* < *Yun. kumerkion* 1. Bir ülkeye giren veya bir ülkeden çıkan mal ve eşya üzerinden alınan vergi; 2. Bir ülkenin giriş ve çıkışında gümrük denetim ve gözetiminin yapıldığı yer; 3. Bir verginin giriş ne çıkışında gümrük denetim ve gözetiminin yapıldığı yer.

güpür *is.* (*hlk.*) Bk. **küpür**

küpür, güpür *is.* < *Fr. guipure* TT. **küpür** İplikten veya ipekten olan bir tür dantel.

güverte *is.* < *İt. coverta* (*den.*) Gemide ambar ve kamaraların üstü.

H

habitat *is.* < *İng. habitate* 1. Yerleşme, oturma; 2. (*bot.*) Bitkinin doğal olarak yetiştiği yer.

haç *is.* < *Erm. (din b.)* Hristiyanlığın sembolü ve birbirini dikey olarak kesen iki çizgiden oluşan biçim, istavroz.

haham *is.* < *İbr. hohma* (*din b.*) Yahudi din adamı.

hal *is.* < *Fr. halle* Sebze, meyvenin satıldığı yer.

halat *is.* < *Yun. sxoini* Çok kalın bir tür ip.

halter *is.* < *Fr. haltère (sp.)* 1. Birbirine metal sap ile bağlanmış iki gülle veya disklerden yapılmış araç; 2. Bu aracı iki el ile kaldırmayı amaçlayan spor dalı.

halüsinasyon *is.* < *Fr. hallucination (psikol.)* Sanrı.

halüsinasyon görmek Gerçekte olmayan birtakım olayları gördüğünü sanmak.

hamak *is.* < *Fr. hamac* İki ağaç arasına veya direk arasına asılarak içine yatılan ve sallanılan bezden yapılmış yatak.

hamburger *is.* < *Alm. hamburger* Yuvarlak ekmek içine konan köfteli bir tür yiyecek.

handikap *is.* < *İng. handicap (mec.)* Elverişsiz durum, engel.

hangar, angar *is.* < *Fr. hangar* TT **hangar** Araba, tarım aracı gibi büyük araçları koymaya yarayan kapalı yer.

havra *is.* < *İbr. hebhrah (din b.)* Yahudilerin ibadet yeri, sinagog.

haymatlos *sf.* < *Alm. heimatlos (huk.)* Vatansız: "Haymatlosların durumu mecliste." *Trakya'nın Sesi*, 20.04.2005, S. 890, s. 5.

hegemonya *is.* < *Yun. igemonia* Bir devletin başka bir devlet üzerine uyguladığı siyasal baskı ve üstünlük.

hektar *is.* < *Fr. hectare (mat.)* 10.000 m² değerinde yüzey ölçü birimi: "Türkiye'de bir milyon hektar ekilmeyen arazi var." *Ötüken*, 28.02.2006, S.13, s. 4.

hektogram *is.* < *Fr. hectogramme (mat.)* Yüz gramlık ağırlık ölçü birimi, bir kilogram onda biri.

hektolitre *is.* < *Fr. hectolitre (mat.)* Yüz litrelik hacim ölçü birimi.

hektometre *is.* < *Fr. hectomètre (mat.)* 100 m'lik uzunluk ölçü birimi.

helikopter *is.* < *Fr. hélicoptère* Tepesinde pervane bulunan hava taşıtı.

helyum *is.* < *Fr. hélium (kim.)* Simgesi He olan, havada az miktarda bulunan soygazlardan biri.

hematolog *is.* < *Fr. hématologue (tıp)* Kan bilimci.

hematoloji *is.* < *Fr. hématologie (tıp)* Kan bilimi.

hematolojik *sf.* < *Fr. hématologique (tıp)* Kan bilimi ile ilgili.

hemodiyaliz *is.* < *Fr. hémodialyse (tıp)* Kanı temizlemek ve vücuttan zehirli atıkları atmak için yapılan bir tedavi yöntemi.

hemofil *is.* < *Fr. hémophile (tıp)* Kanaması durmayan, hemofili hastalığına yakalanan kimse.

hemofili *is.* < *Fr. hémophilie (tıp)* Kanın pıhtılaşmasına bağlı bir kan hastalığı.

hemoglobin *is.* < *Fr. hémoglobine (biy.)* Alyuvarların içinde bulunan önemli bir madde.

hemoroit *is.* < *İng. hemorrhoid (tıp)* Basur.

hentbol *is.* < *İng. hand ball (sp.)* El topu.

hepatit *is.* < *Fr. hépatite (tıp)* Sarılık.

hepatoloji *is.* < *Fr. hépatologie (tıp)* Karaciğer ile ilgili hastalıkları inceleyen bilim dalı.

hepatolojik *sf.* < *Fr. hépatologique (tıp)* Hepatoloji ile ilgili.

heterojen *sf.* < *Fr. hétérogène (kim.)* Ayrı cinsten olan.

heyemola *is.* < *İt. hey a molla* 'Haydi gayret' anlamında kullanılan bir söz.

hidrasit *is.* < *Fr. hydracide (kim.)* Hidrojen ile metalsinin birleşmesinden oluşan asit.

hidrat *is.* < *Fr. hydrate (kim.)* Bir cismin su ile birleşmesi ile veya bazı madenler üzerinde suyun etki ile oluşan birleşik.

hidrodinamik *is.* < *Fr. hydrodynamique (fiz.)* 1.Sıvıya batırılmış katı cisimler üzerinde, onların hareketi ile ilgili olarak sıvıların gösterdiği direnci ve sıvıların hareketini inceleyen bilim dalı; 2. *sf.* Bu bilim ile ilgili.

hidroelektrik *is.* < *Fr. hydro-électrique (fiz.)* Su gücü ile elde edilen elektrik enerjisi.

hidrofor *is.* < *Fr. hydrophore* Basınç uygulayarak suyu binanın üst katlarına çıkaran sistem.

hidrojen *is.* < *Fr. hydrogene (kim.)* Oksijen ile birleşerek suyu oluşturan rengi, kokusu olmayan ve tadı olmayan bir gaz.

hidrokarbon *is.* < *Fr. hydrocarbon (kim.)* Karbon ve hidrojen birleştiği.

hidrokarbonat *is.* < *Fr. hydrocarbonate (kim.)* hidratlı bazik karbon.

hidroksil *is.* < *Fr. hydroxile (kim.)* Bir maden ile birleştiği zaman hidroksit yapan atom grubu.

hidroksit *is.* < *Fr. hydroxide (kim.)* Bir maden üzerine suyun etkisi ile bir madenin kaynaşmasından oluşan birleşik.

hidrolik *sf.* < *Fr. hydraulique* 1. Su ile ilgili; 2. Su veya başka sıvı basıncı ile işleyen makine; 3. *is.* Suların akışına uygulanan yasaları ve suyun dağıtılma esnasında ortaya çıkan sorunları inceleyen bilim, teknik.

hidroliz *is.* < *Fr. hydrolyse (fiz.)* Bir molekülün su etkisi ile ikiye ayrılmasını sağlayan tepkime.

hidrosefali *is.* < *Fr. hydrocéphalie (tıp)* Beyin omurilik sıvısının çoğalması ile, beyin karıncıklarının büyümesine sebep olan hastalık.

hidrosfer *is.* < *Fr. hydrosphère (coğ.)* Su yuvarı.

hidrostatik *is.* < *Fr. hydrostatique (fiz.)* 1. sıvıların dengesini ve kaplar üzerine yaptıkları basıncı inceleyen bilim dalı; 2. *sf.* Sıvıların dengesi ile ilgili.

hijen *is.* (hlk.) Bk. **hijyen**

hijyen, hijen *is.* < *Fr. hygiène* TT **hijyen** (*tıp*) 1. Sağlık bilgisi; 2. Sağlık koruma; 3. *sf.* Sağlık kurallarına uygun.

hijyenik *is.* (hlk.) Bk. **hijyenin**

hijyenik, hijenik *sf.* < *Fr. hygiénique* TT **hijyenik** (*tıp*) Sağlık kurallarına uygun, sağlığa yararlı.

hipermarket *is.* < *Fr. hyper* + < *İng. market* Her türlü malın satıldığı büyük alışveriş merkezi.

hipermetrop *sf.* < *Fr. hypermétrope* 1. Cisimlerin görüntüleri ağ tabakasının gerisinde kaldığı için yakını göremeyen göz; 2. Gözleri yakını göremeyen kimse.

hipertansiyon *is.* < *Fr. hypertension* Yüksek olan atardamar basıncı.

hipnotize *sf.* < *Fr. hypnotisé* Hipnotizma yolu ile etki altında kalmış.

hipnotize etmek Hipnotizma yolu ile birini uyutmak.

hipnotize olmak 1. Hipnotizma yolu ile etki altında kalmak: "O gün yaşadıklarımın hipnotize olmuş gibiydim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu.*; 2. Yarı uykulu bir duruma gelmek.

hipnotizma *is.* < *Fr. hypnotisme* Telkin ile sağlanan bir çeşit uyku.

hipnoz *is.* < *Fr. hypnose* Sözle, bakışla, telkinle bir çeşit uyku durumu.

hipodrom *is.* < *Fr. hippodrome* 1. At yarışları yapılan alan; 2. Eski Yunan ve Roma'da at ve araba yarışlarının yapıldığı yer.

hipofiz *is.* < *Fr. hypophyse (anat.)* Beynin alt bölümünde bulunan, salgısını kana verip fizyolojik olaylarda önemli rol oynayan organ.

hipoglisemi *is.* < *Fr. hypoglycémie* Kanda normalden daha az şeker bulunup terleme, halsizlik ve baygınlık belirtiler gösteren hastalık.

hipopotam, ipopotam *is.* < *Fr. hippopotame* TT **hipopotam** Su aygırısı.

hipotez *is.* < *hypothèse* Varsayım.

hippi *is.* < *İng. hippy* Derbeder yaşayan, toplumsal düzene ve şiddete karşı çıkan gençler topluluğu.

hiyerarşi *is.* < *Fr. hiérarchie* Makam sırası, derece düzeni, aşama sırası.

hiyerarşik *sf.* < *Fr. hiérarchique* Hiyerarşiye özgü.

hiyeroglif *is.* < *Fr. hieroglyphe (tar.)* Resim yazı.

hobi *is.* < *İng. hobby* Görev ve meslek dışında yapılan dinlendirici, eğlendirici uğraş.

hol *is.* < *İng. hall* Sofa.

holding *is.* < *İng. holding (tic.)* Ana ortaklık.

holigan *is.* < *İng. hooligan (sp.)* Özellikle futbolda fanatik ve çevreye zarar veren taraftar.

homojen *sf.* < *Fr. homogéne* Bağdaşık, türdeş.

homoseksüel *is.* < *Fr. homosexuel* Eş cinsel.

hoparlör *is.* < *Fr. haut-parleur* Radyo, pikap, teyp gibi araçlarda sesi işitilecek duruma getiren âlet.

hormon, ormon *is.* < *Fr. hormone* TT **hormon** (*biy.*) İç salgı bezlerince salgılanan ve kana geçen, bazı organların çalışmasını düzenleyen adrenalin, insülin ve tiroksin gibi maddelerin ortak adı: "Araştırmacılar, mevsimler ve güneş ışığının, hamile annenin hormonlarıyla vücut ısısına etki ettiğini belirledi." *Gündem*, 27.01.2006, S. 463, s. 5.

horo *is.* (*hık.*) Bk. **horon**

horon, horo *is.* < *Yun. horos* TT **horon** 1. Dans, raks; 2. Halk oyunu, oyun; 3. (*mec.*) Oynamak, eğlenmek, halk oyunu oynamak: "En sonunda bir de horo teperler kolkola verip." *Öğretmen*, 'Pancar Çapacıları', Hüseyin Mahmutoğlu, Eylül 1977, S. 35, s. 6.

horo tepmek Oynamak, dans etmek.

- hostes** *is.* < *İng. hostess* Taşıtlarda özellikle uçaklarda yolcu ağırlayan bayan:
"Hostesler, doldurmamız gereken birer kâğıt dağıtıyorlar." Şükran Raif,
Şafak, Nisan 1996, S. 57, s. 5.
- hoyrat** *sf.* < *Yun. horiatıs* Kaba, kırıcı.
- hümanizma** *is.* < *Fr. humanisme (fel.)* İnsancılık.
- hümanist** *sf.* < *Fr. humaniste (fel.)* İnsancıl.
- hristugena** *is.* < *Yun. xristougena* Yeni yıl: "Noel, hristugena bayramı vesilesiyle
yoldan çıkmış Hıristiyanlara akıl fikir ver!" Mehmet Dükkâncı, *Gündem*,
22.11.2000, S.198, s. 6.

I

- ıhlamur, ılamır, olamır** *is.* < *Yun. flamuri* TT **ıhlamur** (*bot.*) 1. Ihlamurgillerden,
büyük bir gölge ağacı: "Ihlamur ağacının gölgelediği ve yassı taşlarla
döşeli bahçede ilerlerken, sol taraftaki çiçekleri gözden geçirdim." Tevfik
Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu.*; 2. Bu ağacın güzel kokulu çiçeği; 3. Bu
çiçeğin kurutulup kaynatılmasıyla elde edilen içecek.
- ırgat** *is.* < *Yun. ergatis* İşçi, tarım işçisi, rençper.
- ıskarmoz** *is.* < *İt. scarmos (zool.)* Vücudu yuvarlak, burnu sivri, küçük palamut
boyunda bir balık.
- ıskarta, skarta, iskarto** *is.* < *İt. scorto* TT **ıskarta** Eski, döküntü kullanılmayacak
durumda olan eşya.
ıskartaya çıkarmak / ayırmak İşe yaramadığı için ayırıp bir yana atmak.
ıskartaya çıkmak Değersiz sayılarak bir yana atılmak.
- ıskonta, skonta** *is. (hık.)* Bk. **ıskonto**
- ıspanak** *is.* < *Yun. ispanaki. (bot.)* Ispanakgillerden, yapraklarından sebze olarak
yararlanılan bir bitki: "Avludan atlasana / Ispanak toplanana / Madem
bende gözün var / Ele laf atmasana." Abdurrahim Dede, *Batı Trakya
Türk Folkloru*, Haziran 2004; "Göz sağlığına etkisi büyük. Bunun için
havuç, ıspanak, rezene, patates, brokoli, fındık ve mercimek yenmeli."
Gündem, 03.02.2006, S. 464, s. 8.

ıspatula, spatula *is.* < *İt. spatola* TT **ıspatula** Ev işleri, duvarcılık, cerrahi gibi yerlerde kullanılan bir maddeyi kazımaya veya yaymaya yarayan küçük bir kürek şeklindeki araç.

ıstakoz, stakoz *is.* (*hık.*) Bk. **ıstakoz**

ıstavroz, stavroz *is.* < *Yun. stavros* Haç.

ızbandut, izbandut *sf.* < *İt. spandito* TT **ızbandut** Görünüşüyle ve davranışıyla korku salan iri yarı adam.

ızgara, zgara, sgara *is.* < *Yun. shara* TT **ızgara** 1. Et, balık, köfte gibi yiyecekleri pişirmek; 2. *sf.* Izgarada üstünde pişmiş.

İ

idea *is.* < *Fr. idée (fel.)* Duyular dışında ruhen algılanabilen asıl gerçeklik, düşünce, fikir.

ideal *is.* < *Fr. Idéal* 1. (*fel.*) Ülkü; 2. *sf.* Düşüncenin tasarlayabileceği bütün üstün nitelikleri kendinde toplayan; 3. *sf. (fel.)* Yalnız fikir, düşünce ile kavranabilen.

idealist *is.* < *Fr. Idéaliste* Ülküsü olan.

idealize *is.* < *Fr. idéaliser* İdeal duruma getirmek.

idealizm *is.* < *Fr. idéalisme* 1. Ülkücülük. 2. (*fel.*) Bilgide esas olarak düşüncüyü alıp varlığı sadece insan düşüncesinin kurduğunu kabul eden öğretilerin genel adı.

ideoloji *is.* < *Fr. idéologie* Siyasal veya toplumsal bir öğretiyi oluşturan, bir hükümetin, bir partinin, bir grubun davranışlarına yön veren politik, hukukî, bilimsel, felsefî, dinî, estetik düşünceler bütünü: "Ondan sonra artık her ideoloji kendi anlayışını bu boş çerçevenin içine koyar; hırs, kin ve taassup gibi beyin artıkları ahlâkın yerini alır." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

ideolojik *is.* < *Fr. idéologique* İdeoloji ile ilgili.

idol *is.* < *Fr. idol (mec.)* Örnek alınan, hayranlık duyulan kimse.

ikona *is.* < *Yun. eikona* Dinî resim: "Bir mum alıyordu Gulas, genç bir kadın ikona'yı 'Meryem'in tablosunu' öpüyordu." Rahmi Ali, *Zor İş*.

ikumenik sf. < Yun. *ikumenikos*. Evrensel.

illüstrasyon is. < Fr. *illustration* 1. Resimlerle süsleme; 2. Kitap içindeki bir yazıyı açıklayan veya süsleyen resim.

illüzyon is. < Fr. *illusion* (psikol.) Yanılsama.

illüzyonist is. < Fr. *illusioniste* Göz bağcı.

imaj is. < Fr. *image* Duyu organlarını dıştan algıladığı bir nesnenin görüntüsü: "Hafta sonunda büyük öğretmen gelecek, haftalık çalışmaları denetleyecek, imajı bir yaptırım gücü olarak algılanıyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

imitasyon is. < Fr. *imitation* Taklit.

imparator is. < İt. *imperatore* Bir imparatorluğu yöneten kimse.

inaktivite is. < İng. *inactivite* "Grip aşları inaktivite veya ölü grip virüslerinden üretilir ve gribe yol açamaz ve grip hastalığı oluşturmaz." *Gündem*, 23.12.2005, S. 458, s. 8.

indeks is. (hbk.) Bk. **endeks**

insiyatif is. (hbk.) Bk. **inisiyatif**

inisiyatif, inisiyatif is. < Fr. *initiative* TT **inisiyatif** 1. Öncelik, üstünlük; 2. Karar verme yetkisi; 3. Gerekli kararları almayı bilen kişinin niteliği.

internet is. < İng. *International network* 'ten Genel Ağ: "Çağımızdaki teknoloji iletişime öyle bir hız kazandırdı ki, bütün yazdıklarınız internet ortamında anında dünyanın dört bir yanına ulaşıyor." *Gündem*, 17.03.2006, S. 470, s. 6.

ipopotam is. (hbk.) Bk. **hipopotam**

iris is. < Fr. *iris* (anat.) Saydam tabaka ile göz merceği arasında bulunan, gözün renkli bölümü.

ironi is. < Fr. *ironie* Söylenen bir sözün tersini kastederek kişiyle veya olayla alay etme.

iskarpın, skarpın is. < İt. *scarpino* TT **iskarpın** Topuklu, konçsuz ayakkabı.

skambil is. (hbk.) Bk. **iskambil**

iskambil, skambil is. < *Briscombille* 'nin adından TT **iskambil** 1. Bir yüzünde sayılar veya resimler bulunan, çeşitli oyunlar oynamaya yarayan kart; 2. Bu kart destesiyle oynanan oyun.

iskele *is.* < *İt. scala* 1. Deniz taşıtlarının yanaştığı denize doğru uzanan yer; 2. Tütün kuruması için yapılan askı: "Karşı mahalleyi enine bölen düz yolda ilerledim, kırık dökük bir tütün kurutma iskelesinin yanında durdum." Tevfik Hüsenoğlu, *Meslek Borcu*.

iskelet *is.* < *Fr.squelette* 1. İnsan ve hayvan bedenin kemik çatısı; 2. (*mec.*)Bir şeyi oluşturan temel çatı.

iskelet gibi Çok zayıf.

iskeleti çıkmak Çok zayıflamak.

iskemle *is.* < *Yun. skamni* Sandalye.

iskonta, skonta *is.* (*hlk.*) Bk. **iskonto**

iskonto, iskonta , skonto *is.* *İt.* < *isconto* TT **iskonto** (*tic.*) Alışverişte bir malın, bir hizmetin asıl fiyatı üzerinden (%) yüzde ile belirlenen indirimli satışı.

iskonto / iskonta yapmak İndirim yapmak.

ispirta *is.* (*hlk.*) Bk. **ispirto**

ispirto, ispirta *is.* < *İt. spirito* TT **ispirto** Alkol.

istatistik *is.* < *Fr. statistique* Bir sonuç çıkarmak için olguları yöntemli bir biçimde toplayıp sayı olarak belirtme işi: "Bugün batı toplumlarında istatistik sonuçlarına göre, stresin ve depresyonun anlamlı biçimde artışında yüce değerlerin geri plana itilmesinin rolü yok mudur?" *Gündem*, 20.01.2006, S. 462, s. 5.

istakoz, istakoz / stakoz *is.* < *Yun. stakos* TT **istakoz** Suda yaşayan, eti için avlanan iri bir böcek.

istakoz, stakoz gibi Çok kızarmak, denizde yanmak.

istavrit *is.* < *Yun. stravidis* Uskumrugillerden, pulsuz ve az kılçıklı bir balık.

istif *is.* < *İt. stiva* Eşya ve başka nesnelerin düzgün bir biçimde üst üste konulmasıyla oluşan yığın.

istif etmek Yıkılmayacak, düzgün bir şekilde yerleştirmek.

istifini bozmamak Aldırış etmeyip davranışını hiç değiştirmemek.

istiridye *is.* < *Yun. streidi* Ilıman ve sıcak denizlerde yaşayan eti de insanlar tarafından tüketilen bir tür kabuklu deniz canlısı.

italik *sf.* < *Fr. italique* Yatık yazı karakteri.

işporta *is.* < *Fr. sporta* Açıkta yapılan satış.

iyon *is.* < *Fr. ion (fiz. ve kim.)* Elektrik yüklü parça.

iyot *is.* < *Fr. iode(kim.)* Mavimtrak esmer renkte katı bir element.

izbandut *sf. (hkk.)* Bk. **izbandut**

izmarit *is.* < *Yun. smaris, marida* Pullu, kılçıklı bir çeşit küçük balık.

izolasyon *is.* < *Fr. isolation (fiz.)* Isı ve ses yalıtımı.

J

jaguar *is.* < *Fr. jaguar (zool.)* Kedigillerden, Orta ve Güney Amerika'da yaşayan, postu benekli memeli türü.

jakuzi *is.* < *Fr. jakouzi* Su ile masaj yaparan aparatları bulunan sağlık havuzu.

jaluzi *is.* < *Fr. jalousie* Şerit biçiminde metal ya da plastik levhalardan yapılmış bir tür perde kapatma düzeni.

jambon *is.* < *Fr. jambon* Tuzlanarak, iste (dumanda) hazırlanmış domuz budu ya da kolu.

jandarma, candırma *is.* < *İt. gendarma* TT **jandarma** Yurt içinde genel güvenliği kamu düzenini korumakla görevli, yasaların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askeri kuvvet: "Sonra askerler, jandarmalar." Rahmi Ali, *Zor İş*.

janjan *sf.* < *Fr. changeant* Yanardöner.

jant *is.* < *Fr. jante* Taşıtlarda, lastiklerin takıldığı tekerleğin çember biçimindeki bölümü.

japone *sf.* < *Fr. japonais* Kolsuz kadın giysisi.

jarse, carse *is.* < *Fr. jarsey* TT **jarse** Esnek ve dökümlü dokunmuş sentetik kumaş.
2. *sf.* Bu kumaştan yapılan veya esnek örülmüş kadın giysisi.

jartiyer *is.* < *Fr. jarretière* Kadınların giydikleri çorapları dizin altında veya üstünde tutmaya yarayan lastikli bağ.

jel *is.* < *Fr. jel* Tedavi amacıyla kullanılan bir krem türü.

jelatin, celatin / cilatin *is.* < *Fr. gélatine* TT **jelatin** 1. Ambalajlamada kullanılan ince, parlak bir kağıt türü; 2. Genellikle hekimlik ve fotoğrafçılıkta kullanılan hayvanların kıkırdak ve kemik dokularından elde edilen

saydam, kokusuz, renksiz bir madde; 3. Jelleştirici, kıvam arttırıcı gıda katkı maddesi.

jenerasyon *is.* < *Fr. génération* Kuşak, nesil.

jeneratör *is.* < *Fr. générateur (fiz.)* Üreteç.

jenerik *is.* < *Fr. générique* Tanıtma yazısı.

jenosit *is.* < *Fr. génocide (sos.)* Soykırım.

jeodinamik *is.* < *Fr. géodynamique (jeol.)* Volkan, deprem vb. etkenlerle yer kabuğunda oluşan değişikliklerin incelenmesi.

jeofizik *is.* < *Fr. géophysique (jeol.)* ve *(fiz.)* Yeryuvarlağını ve atmosferi etkileyen doğal fiziksel olayların incelenmesi.

jeolog *is.* < *Fr. géologue* Yer bilimci.

jeoloji *is.* < *Fr. géologie* Yer bilimi.

jeolojik *sf.* < *Fr. géologique* Yer bilimsel.

jeomorfoloji *is.* < *Fr. géomorphologie* Yeryüzü engebelerini ve aşınma ilefolo ilgili gelişimleri inceleyen bilim.

jeomorfolojik *sf.* < *Fr. géomorphologique* Jeomorfoloji ile ilgili.

jeopolitik *is.* < *Fr. géopolitique* 1.(*sos.*) Coğrafya ,ekonomi, nüfus vb. bir devletin politikasında etkisi; 2. Bir bölgede uygulanan politika ile o yerin coğrafyası arasındaki ilişki; 3. Bir devletin saldırgan nitelikteki genişlemesini, siyasal coğrafya ve ekonomi açısından haklı kılmaya yönelik siyasal öğretisi.

jest *is.* < *Fr. geste* 1. Herhangi bir şeyi açıklamak için el, kol ve baş ile yapılan iç güdüsel ya da iradeli hareket; 2. Beklenmedik iyi davranış: "Hakim Bey, müvekkilim savunmasını yaparken, jestleri ve mimikleri ile de umutsuzluğu umuda çevirdiğini, kendini tekrar keşfettiğini kanıtlamıştır." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

jet *is.* < *Fr. jet* Çok hızlı, tepkili uçak.

jet gibi Süratle, hızla.

jeton *is.* < *Fr. jeton* Çeşitli oyunlarda ve telefonlarda para yerine kullanılan küçük, metal veya plastik marka.

jile *is.* < *Fr. gilet* (Türkçe yelek kelimesinden) Kadınların bluz üzerine giydikleri yelek biçimindeki giysi.

- jilet** *is.* < *Fr.* Yapımcısı *Gilette*'nin adından İnce çelikten yapılmış, iki yanı keskin tıraş bıçağı: "Sinan Engin'i, jilet kadar keskin bir bakışla dikizledi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- jimbox** *is.* < *İng.* *jimbox* Müzik kutusu: "Sonraki yıllarda işler, yani baskılar, biraz gevşetilince o da Türkçe plakları jimbox'a yeniden koydu ama , geç kalmıştı..." Abdurrahim Subaşlar, *Şafak*, Kasım 1999, S.96, s. 6.
- jinekoloji** *is.* < *Fr.gynécologie (tıp)* 1. Kadın organizmasını ve cinsel organlarını fizyolojik, morfolojik ve patolojik bakımından inceleyen bilim; 2. Kadın hastalıklarını konu edinen tıp dalı.
- jip, cip** *is.* < *İng.* *jeep* TT **jip** Her türlü arazide kullanabilen ufak, hafif, motorlu taşıt. "Deli Mehmet'in jipi gelecekti almaya." Mümin Hüseyinoğlu, *Birlik*, Haziran 1967, S. 15, s. 8.
- joker** *is.* < *Fr.* *joker* Bazı kâğıt veya taş oyunlarında istenen kartın ya da taşın yerine geçen kart.
- jokey, cokey** *is.* < *İng.* *jockey (sp.)* TT **jokey** Yarış atlarına binen, yetenekleri buna göre geliştirilmiş kimse.
- zorjet, corcet** *is.* < *Fr.* *georgette*'den TT **zorjet** 1. Bürümcük görünümlü bir tür kumaş; 2. *sf.* Bu kumaştan yapılmış olan.
- jöle** *is.* < *Fr.* *gelée* 1. Bir tür şekerleme; 2. Saçın düzgün bir biçimde uzun süre kalmasını sağlayan yapışkan ve parlak bir madde.
- jön** *is.* < *Fr.* *jeune (sin.)* ve *(tv.)* Önemli rollerde oynayan genç oyuncu.
- judo** *is.* < *Fr.* *judo (sp.)* Japon kökenli bir tür dövüş sporu.
- jul** *is.* < *İng.* *joule (fiz.)* Bir cismin üzerine uygulanan bir nevtonluk kuvvetin uygulama noktasını, kendi doğrultusunda bir metre değiştiren iş birimi.
- jurnal** *is.* < *Fr.* *journal* Bir kimse ile ilgili yetkililere verilen ihbar, kötüleme yazısı.
jurnal etmek Biriyle ilgili olarak yetkililere ihbar yazısı vermek.
- jübile** *is.* < *Fr.* *jubilé* Bir sanat ya da spor dalında çalışanların onuruna düzenlenen kutlama töreni.
jübile yapmak 1. *(sp.)* Sporculuk hayatını özel bir karşılaşma ile bitirmek; 2. Sanatın çeşitli alanlarında uzun yıllar başarı gösteren kimse için mesleğinin çeşitli yıl dönümlerinde şenlik yapmak.
- jüri** *is.* < *Fr.* *jury* Seçiciler kurulu.

K

kaban *is.* < *Fr. caban* Çeşitli kumaşlardan yapılan paltoya benzeyen üst giysisi.

kabin *is.* < *Fr. cabine* Küçük, özel bölme.

kabine *is.* < *Fr. cabinet* Bakanlar kurulu, hükümet.

kablo *is.* < *Fr. câble* Elektrik akımı iletiminde kullanılan ve yalıtkan bir madde ile sarılı bulunan metal tel: "Uykuya yattığım anda, bana en yakın insanlar, arkadaş lazım veya aile bireylerimden en sevdiğim ve beni çok seven insanlar başucuma dikiliyor, ayaklarıma, kollarıma ve başıma kablolar bağlayarak bütün vücuduna elektrik akımı veriyorlar, beni yakıyorlar." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kabotaj *is.* < *Fr. cabotage (den.)* Bir ülkenin iskele veya limanları arasında gemi işletme işi.

kadastro *is.* < *İt. catastro* Bir ülkedeki her çeşit arazi ve mülklerin yerinin, sınırlarının ve değerlerinin devlet eliyle belirlenip plana bağlanması işi.

kadavra *is.* < *İt. cadavere* Tıp öğretiminde, üzerinde çalışma yapılan ölü insan veya hayvan vücudu.

kadro *is.* < *İt. quadro* Bir işte görev alan kişi veya kişiler, ekip: "Çeşitli ülkelerin yönetim kadrolarında yer alan bu gençler daha lise, üniversite yıllarında görev almaya başlıyor, bu da ilerideki yıllarda muhtemelen karşılıklarına çıkacak zorluklara karşı hazırlıklı olmalarına yardımcı olur." *Ötüken*, 10.03.2006, S. 14, s. 8.

kadron *is.* < *İt. quadrone* İşlenmiş, dörtgen ahşap plaka: "Durmuyordu Recep, kadronları çiviliyor kesilmesi gerekenleri testereyle kesiyordu." Rahmi Ali, *Zor İş*.

kafeterya *is.* < *İng. cafeteria* Kahve vb. içeceklerin satıldığı yer: "Kurcalı (Likion) Köyünde Yeni Kafeterya Görkemli Bir Törenle Açıldı." *Rodop Rüzgârı*, 1.1.200, S.51, s. 8.

kakao *is.* < *Fr. cacao* Amerika'nın sıcak bölgelerinde yetişen bir ağacın meyvesindeki çekirdeklerinin öğütülmesi ile elde edilen toz.

kakofoni *is.* < *Fr. cacophonie* Kötü ve uyumsuz ses.

kaktüs *is.* < *Fr. cactus (bot.)* Yaprakları yayvan ve dikenli olan bir bitki, atlas çiçeği.

kalamar *is.* < *Yun. kalamari* Mürekkep balığının bir türü.

kalamata *is.* < *Yun.* Yunanistan 'da *Kalamata* şehrinin adından Bir tür etli ve büyük zeytin.

kalanda *is.* < *Yun. kalanda (hris.)* Yılbaşında hristiyan çocukların söylediği dinî şarkılar: "Kızımın yılbaşında kalanda şarkıları söylemesini, her kiliseden geçtiğimizde de stavros yapmasını istemiyorum." Mehmet Dükkancı, *Gündem*, 19.12.2000, S. 197, s. 5.

kalantor *is.* < *İt. galantuomo* Gösterişi seven, varlıklı kimse.

kalas *is.* < Romanya 'da *Galati* şehrinin adından 1. Kalın biçilmiş uzun tahta; 2. *sf. (mec.)*Kaba, anlayışsız, kimse.

kalas gibi Kaba, kibar, incelikten yoksun.

kalifer, kalirifer *is. (hlk.)* Bk. **kalorifer**

kaligrafi *is.* < *Fr. calligraphie* Güzel yazı sanatı.

kalite *is.* < *Fr. qualité* Bir şeyin kötü veya iyi olma özelliği, nitelik.

kalori *is.* < *Fr. calorie* Besinlerin, dokular içinde yanarak vücudun sıcaklık ve enerjisini sağlama değerlerini gösteren ölçü.

kalorifer, kalifer, kalirifer *is.* < *Fr. calorifère* TT **kalorifer** Merkez ve depo durumunda bulunan bir kazandan çıkan sıcak su, buhar veya havayı borular içinde dolaştırmak yoluyla bir yapının her yanını ısıtan araç veya tesisat.

kalsiyum *is.* < *Fr. calcium (kim.)* Kireç ve alçının birleşimine giren sarımsak beyaz bir element: "Diş ve dişetlerinin sağlıklı görünmesini istiyorsanız günde en az 800 mg kalsiyum almalısınız." *Gündem*, 03.02.2006, S.464, s. 8.

kamara *is.* < *İt. camera (den.)* Gemilerde oda.

kambana *is. (hlk.)* Bk. **kampana**

kampana, kambana *is.* < *İt. campana* TT **kampana** Çan.

kamelya *is.* < *Fr. camélia* Büyük, beyaz, pembe veya kırmızı renkte çiçekler açan bir bitki, Japon gülü.

kamera *is.* < *Fr. caméra (sin.)* Görüntüleri film şeridi üzerine kaydeden alıcı aygıt: "Batı Trakya kadını ne güzel söylüyordu TRT kameralarına 'Biz böyle dostluk görmeye alışık değiliz. Bundan dolayı biz Batı Takya Türk

anaları çok mutluyuz, umarım bu dostluk devam eder.' diye." İlknur Halil, *Öğretmenin Sesi*, Kasım 1999, S.17, s. 1.

kameraman *is.* < *İng. cameraman* Alıcı yönetmeni.

kamp *is.* < *Fr. camp* Çadır, baraka vb. eğreti araçlardan oluşturulan konak yeri: "2001'den beri BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) iyi niyet elçisi olarak görev yapmakta olan ünlü film yıldızı Jolie, konuşmasında ziyaret ettiği mülteci kamplarındaki deneyimlerine ilişkin de bilgi verdi." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 1.

kampanya *is.* < *İt. campagna* 1. Politika, ekonomi, kültür alanlarda belirli bir süredeki etkinlik: "İskeçe Türk Birliği'nin kapatılması kararından sonra, başlatılan imza kampanyasında toplanılan imzalar, başta AB kuruluşları ve AB üyesi ülkelerin büyükelçilikleri olmak üzere 170 kurum ve kuruluşa gönderildi." *Azınlıkça*, Temmuz 2005, S.12, s. 17; 2.(*tic.*) Tüketiciyi özendirmek için belli sürelerde düzenlenen satış türü.

kamping *is.* < *İng. camping* Kamp kurma yeri.

kampüs *is.* < *İng. campus* Yerleşke, bir üniversitenin şehir dışında kurulmuş yapı ve alanları.

kamufraj *is.* < *Fr. camouflage* Örtme, saklama, gizleme.

kamufle *sf.* < *Fr. camouflé* Görünmeyecek, tanınmayacak şekilde saklama,örtme.

kamyon *is.* < *Fr. camion* Motorlu büyük yük taşıtı: "Aramızdan geçen büyük bir kamyonun gürültüsünden söylediklerini anlayamadım." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kamyonet *is.* < *Fr. camionette* Yük taşıyan küçük kamyon:"Tuğla yüklü bir kamyonet bir kapının önünde durmuş yolu tamamen karatmıştı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kanal *is.* < *Fr. canal* 1. Bazı bölgeleri sulamak, kurutmak amacıyla veya gemilerin işlemesine elverişli, insan eliyle açılmış su yolu: "Önümdeki beton kanaldan geçen su şırl şırl akıyor, bir gümüş çizgi gibi ta aşağılara kadar iniyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2.(*anat.*) İçinden damar, sinir veya sıvı geçen yol.

kanalizasyon *is.* < *Fr. canalisation* Pis ve atık suların atılmasını sağlayan sistem, lağım.

kanarya is. < *İsp. canario* Yeşil veya sarı, küçük gagalı, ötücü bir kuş.

kanata is. < *İt. canetta* Sürahi, su kabı.

kanepe (I) is. < *Fr. canapé* Koltuk: "Kocası yemekten sonra kanepeye uzanıyor, gazetelere dalıp gidiyordu." Rahmi Ali, *Zor İş*.

kanepe (II) is. < *Fr. canapé* Genellikle kokteyller için hazırlanan peynir, salam vb. şeylerle süslenen minik ekmek dilimleri.

kangal is. < *Yun. kouloura* Tel, kurşun boru gibi uzun ve bükülebilen şeylerin halka biçiminde sarılmasıyla yapılan bağ.

kangren is. < *Fr. gangrène* Vücudun bir yeindeki dokuların ölmesi.

kangren hâline gelmek Bir işin veya durumun düzelemeyecek duruma gelmesi: "Bu insanların yaşam koşulları gerçekten iyileştirilmek isteniyorsa, kangren haline gelmiş olan bu tapu sorunu mutlaka çözüme kavuşturulmalıdır." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 4.

kanguru is. < *Fr. kangourou (zool.)* Avustralya'da yaşayan iri, memeli, başı küçük, dışisinin karnında yavrularını taşıyan bir hayvan.

kanola is. < *Lat. brassica napus oleifera (bot.)* Turpgillerden, yağlı tohumlarından elde edilen yağı yapay kauçuk, biyodizel vb. yapımında kullanılan mevsimlik bitki: "Kanola üretiminin yaygınlaştırılması için sanayici ve ziraat odalarının el ele vererek, sözleşmeli üretime geçmesi gerektiğini vurgulayan Bayraktar, AB mevzuatlarına göre Türkiye'de 1 milyon ton biyodizel, 3 milyon ton da hammadde olarak kanola üretimine ihtiyaç olduğunu, AB ülkelerine ihracat yapılacağı öngörüldüğünde oranların çok daha artacağını dile getirdi." *Ötüken*, 28.02.2006, S. 13, s. 3.

kanser is. < *cancer (tıp)* Bir organ veya dokudaki hücrelerin düzensiz olarak bölünüp çoğalması ile beliren hastalık: "Teşhis doğru, ama tedavi imkânları ve yöntemleri yetersiz. Kanser teşhisine benziyor." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kanserojik is. (hık.) Bk. **kanserojen**

kanserojen, kanserojik is. < *Fr. cancérogène* TT **kanserojen** Kanser yapıcı.

kantaron is. < *Yun. kentaurio* Hekimlikte kullanılan, sarı küçük çiçekli bir bitki.

kantin is. < *Fr. cantine* Okul, fabrika, hastane vb. yerlerde yiyecek ve içecek maddelerinin satıldığı yer: "Öyle ki, modern çalıştığı iş yerlerinde olduğu

kadar plajlarda, kafe ve barlarda ve hatta üniversite ofis ve kantinlerinde, fal baktıranlarla karşılaşmak yarırganacak bir durum değildir." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S.188, s. 4.

kapara is. (*hbk.*) Bk. **kapora**

kaparo, kapara is. < *İt. caparro* TT **kapora** (*huk.*) Sözleşme yapılırken, taraflardan birinin diğerine işten vazgeçmeyeceğini belirtmek amacıyla önceden verdiği güvence parası, peşinat.

kapara vermek Bir kimseye pazarlık sonucunda verilen bir miktar para.

kapari is. < *Yun. kapari* Gebere otu. Ege Bölgesinde yetişen bir ağaç türü. Tohum biçimindeki yeşil tanecikleri salamura edilerek, yemeklerde çeşni olarak kullanılır.

kapasite is. < *Fr. capacité* 1. Bir şeyi içine alma, sığdırma gücü; 2. (*mec.*) Anlama, kavrama yeteneği: "Lozan'a aykırı olarak kurulmuş SOPA'dan yetişen öğretmenler, maalesef eğitim verme kapasitesinden mahrumdurlar." *Ötüken*, 28.02.2006, S.13, s. 5.

kapela is. < *İt. capello* Şapka.

kapıska is. (*hbk.*) Bk. **kapuska**

kapuska, kapıska is. < *Rus. kapıska* TT **kapuska** Etli lahana yemeği.

kapik is. < *Rus.* 1. Rublenin yüzde biri değerindeki para. 2. (*mec.*) Para.

kapital is. < *Fr. capital* (*ekon.*) Sermaye.

kapitalist is. < *Fr. capitaliste* (*ekon.*) Sermayedar.

kapitalizm is. < *Fr. capitalisme* (*ekon.*) Üretim araçlarının özel ellerde bulunmasına sermaye ve kâr amacına yönelik üretime dayanan toplumsal düzen.

kapitone is. < *Fr. capitoné* İçi pamuk veya yün ile doldurularak dikilmiş kumaş.

kapitülasyon is. < *Fr. capitulation* Bir ülkede yurttaşların zararına olarak, yabancılara verilen ayrıcalıklı haklar.

kapris is. < *Fr. caprice* Düşüncesizce, değişken istek.

kapris yapmak Değişken, geçici isteklerde bulunup huysuzluk yapmak.

kapsül is. < *Fr. capsule* 1. (*bot.*) Bazı bitkilerin tohumları içinde taşıyan kuru kabuk: "Çiçeği dökülünce oluşan bir kapsül olgunlaşarak meyveyi verir." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. (*tıp*) Bazı ilaçların kolay yutulmasını sağlamak üzere, ilacın yapısını etkilemeyen jelatin kap.

kapitan *is.* < *İt. capitan* 1. (*den.*) Geminin yönetimi ile ilgili en yetkili kimse; 2. (*sp.*) Takım oyunlarında takımı temsil eden kimse: "Yöneticiler ile kapitanlar ödemeler konusundaki konuyu görüşecekler." *Gündem*, 13.01.2006, S.461, s. 9.

kapiçino *is.* (*hfk.*) Bk. **kapuçino**

kapuçino, kapiçino *is.* < *İt. cappuccino* TT **kapuçino** Sütü ve kremalı İtalyan kahvesi.

kaput *is.* < *Fr. capote* 1. (*ask*) Asker paltosu; 2. Otomobil, kamyon vb. motorlu taşıtlarda motoru örten kapak; 3. Prezervatif.

kapşon *is.* (*hfk.*) Bk. **kapüşon**

kapüşon, kapşon *is.* < *Fr. capuchon* TT **kapüşon** Kışlık ve spor giysilerde yakaya dikilmiş başlık.

karanbina *is.* (*hfk.*) Bk. **karabina**

karabina, karanbina *is.* < *İt. carabina* TT **karabina** Kısa ve hafif bir tüfek.

karantina *is.* < *İt. quarantina (tıp)* Bulaşıcı bir hastalığın yayılmasını önlemek amacıyla belli bir bölgenin veya yerin kontrol altında tutulması, gözlemlenmesi biçiminde uygulanan sağlık önlemi: "Bunun üzerine Fener ve Kurugöl bölgeleri karantinaya alındı." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 1.

karbon *is.* < *Fr. carbone* Canlı varlıkların aslını oluşturan ve yandıktan sonra kömür durumuna geçen element.

karbonat *is.* < *Fr. carbonate* 1. Karbonik asidin bazlar ile birleşerek oluşturduğu tuzların genel adı; 2. Genellikle sindirimi kolaylaştırmak için suya katılan kimyasal birleşim.

kardinal *is.* < *Fr. cardinal (din b.)* Papayı seçen, danışmanlığını yapan baş papazlardan her biri.

kardiyolog *is.* < *Fr. cardiologue (tıp)* Kalp hastalıkları uzmanı hekim.

kardiyoloji *is.* < *Fr. cardiologie (tıp)* Kalp hastalıkları ile ilgili bilim dalı.

karfiça *is.* < *Yun. karpitsa* (*hfk.*) Terzilerin dikişte kullandıkları toplu iğne.

karekter *is.* (*hfk.*) Bk **karakter**

karakter, karekter *is.* < *Fr. caractère* TT **karakter** Bir bireyin kendine özgü yapısı, onu başkardan ayıran temel belirti.

karides, garides *is.* < *Yun. garida* TT **karides** Denizlerde veya tatlı sularda yaşayan, orta büyüklükte, kabuklu, eti de yenen bir deniz hayvanı.

kargo *is.* < *İng. cargo* 1. Bir yerden bir yere yük veya posta taşıyan şirket; 2. Bir şirketin taşıdığı yük veya posta.

karikatür *is.* < *Fr. caricature* İnsan ve toplumla ilgili her türlü olayı konu alarak abartılı bir biçimde veren, düşündürücü ve güldürücü resim: "Diğer duvara asılmış orta boy bir levhada, düşünen bir insan karikatürü, levhanın üst kısmındaki yazıyı işaret ediyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kariyer *is.* < *Fr. carrière* Bir meslekte yapılan uzmanlık: "Formula 1 dünyasının yedi şampiyonluk yaşayan efsane Ferrari pilotu Micheal Schumacher, 2005 sezonunda yaşanan başarısızlığın devam etmesi durumunda, kariyerini noktalayabileceğini söyledi." *Gündem*, 13.01.2006, S.461, s. 8.

karizma *is.* < *Fr. charisme* Bir kimsenin hayranlık uyandıran etkileyici gücü.

karizmatik *sf.* < *Fr. charismatique* Etkileyici.

karnaval *is.* < *Fr. carnaval (hrist.)* Renkli, şaşırtıcı, komik kıyafetler giyerek yapılan şenlik ve eğlence.

karne *is.* < *Fr. carnet (eğ.)* Öğrencilere dönem sonunda okul yönetimleri tarafından verilen ve her dersin başarı durumunu gösteren belge.

kart *is.* < *Fr. carte* 1. Düzgün kesilmiş karton parçası; 2. Kartpostal; 3. Davetiye; 4. Cep telefonuna yüklenen kontör.

kart koymak Cep telefonuna kontör yüklemek.

kartel *is.* < *Fr. cartel (ekon.)* Birbirinden bağımsız işletmelerin, daha çok kazanç sağlamak veya başka işletmelerin rekabetini ortadan kaldırmak üzere oluşturdukları dayanışma birliği.

karton *is.* < *Fr. carton* 1. Kâğıt hamuru ile edilen kalın ve sert kâğıt; 2. On paket sigarayı bir araya getiren ambalaj.

kartpostal *is.* < *carte postale* Dikdörtgen biçimde ince kartondan yapılmış, bir yüzü resimli posta kartı.

karyola *is.* < *İt. carriole* Üzerine yatak konulup yatılan tahta veya metal ev eşyası.

kasa *is.* < *İt. cassa* 1. Ticarethanelerde para alınıp verilen yer; 2. Para ve değerli eşyaların saklandığı çelik dolap.

kaset *is.* < *Fr. casette* İçinde görüntü veya seslerin kaydedildiği manyetik şeridin bulunduğu küçük kutu.

kasket *is.* < *Fr. casquette* Genellikle erkeklerin giydiği başlık.

kasko *is.* < *İt. casco (huk.)* Taşıtların uğrayacakları her hangi bir kazadan doğacak zararların tamamının karşılanması için yapılan sigorta türü.

kastor *is.* < *Fr. castor* 1. Kunduz kürkü; 2. *sf.* Bu kürkten yapılmış: "Zengin ailelerin erkekler o zamanlar 'gıcırırt gıcırırt' diye ses çıkaran kastor ayakkabılar giyiyorlardı." Abdurrahim Subaşılar, *Şafak*, Nisan 1996, S.57, s. 2.

kaşe *is.* < *Fr. cahcet* Damga, mühür.

kaşkaval *is.* < *İt. cacciocavallo* Sarı renkte, kaşara benzeyen bir tür peynir.

kaşkol *is.* < *Fr. cache-col* Boyun atkısı.

kaşmir *is.* < *Fr. cachemire* İnce sık bir tür yün.

kaşnika *is.* < *Bulg. kasnika* Mısır unu ve pırasa ile yapılan bir tür börek: "Bir yanda üzerinde kaşnika yaptığımız ocak, / Bir yanda yaralarının yerleştiği / Tahta aralıkları." İlker Mehmet, *Şafak*, Mayıs 1998, S. 80, s. 13.

katalog *is.* (*hfk.*) Bk. **katalog**

katalog, katalog *is.* < *Fr. catalogue* TT **katalog** Kurum, kuruluş vb. gibi ürettikleri malları, hizmetleri tanıtan ve bunların satış amacıyla düzenlenmiş listesi.

katedral *is.* < *Fr. cathédrale (din b.)* Başkilise.

kategori *is.* < *Fr. catégorie* Aralarında herhangi bir bakımdan benzerlik, ilgi bulunan şeylerin tamamı.

kategorik *sf.* < *Fr. catégorique* Kesin, açık.

kategorize *is.* < *Fr. catégorisé* Sınıflamak anlamında **kategorize etmek** birleşik fiilinde kullanılır.

kavale *is.* (*hfk.*) Bk. **kavalje**

kavalje, kavale *is.* < *Fr. cavalier* TT **kavalje** Kadına, dansa veya bir toplantıda eşlik eden erkek.

kavanos, kavanoz *is.* (*hfk.*) Bk. **kavanoz**

kavanoz, kavanos, kavanoz *is.* < *Yun. kauki* Plastik, cam vb. maddelerden yapılmış, ağzı geniş, çeşitli boylarda olan kap: "Biz onu çocuklarımıza beş-on kelâm öğretsin diye aldık okula; o, çocuklara okulun bahçesini temizletir,

çiçekler ektirir, kavanozlarda fasulye çimlendirir, tarla ölçtürür, kapı camlarının ölçüsünü aldırır..." Rahmi Ali, *Zor İş*.

kazak *is.* < *Fr. casaque* Baştan geçirilerk giyilen, kollu, örme üst giysisi.

kefal *is.* < *Yun. kefalos* Orta büyüklükte, çok pullu, küt başlı, gümüş renkli bir balık.

kek *is.* < *İng. cake* Ana maddeleri un, şeker, yumurta vb. konularak fırında pişirilen tatlı çörek.

kemoterapi *is.* < *Fr. chimiothérapie (tıp)* Hastalıkların kimyasal maddelerle tedavi yöntemi.

kep *is.* < *İng. cap* Üniversitede törenlerde profesör ve öğrencilerin giydikleri başlık.

kerata *is.* < *Yun. keratas* 1. Ayakkabı çekeceği; 2. Küçüklere sitem ile söylenen bir sevgi sözü.

keratin *is.* < *Fr. kératine* Üst deride bulunan tırnak, boynuz, kıl, saç gibi yapıları oluşturan proteinli madde: "Derinin belli noktalarında keratin tabakasının sertleşmesi sonucu oluşur." *Öğretmenin Sesi*, Şubat 2001, S. 32, s. 32.

kerte *is.* < *İt. quarta* Derece, radde

kertesine gelmek tam yerini ve zamanını bulmak.

kestane *is.* < *Yun. kastana* Kabuklu bir meyve.

kıral *is.* (*hık.*) Bk. **kral**

kral, kıral *is.* < *Fr. kral* TT **kral** 1. En yüksek devlet otoritesini, bütün devlet başkanlığı yetkilerini kalıtım veya soylularca seçilme yoluyla elinde bulunduran kimse: "Orada taçlı büyük bir kıral oluyorum." Alırza Saraçoğlu, *Birlik*, Haziran 1967, S. 15, s. 5; 2. (*mec.*) Üstün çok iyi.

kilise *is.* < *Yun. ekklesia* Hristiyanların ibadet etmek için toplandıkları yer: "Kilise kulelerinden yükselen çan sesleri ve minarelerden yükselen ezan sesleriyle İskeçe (Ksanthi) şehri, sayısız günlerinden birini daha yaşamıstı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kilo *is.* < *Fr. kilo* (kg.) Kilogram, ağırlık ölçü biri. (kg.)

kilo almak Beslenerek vücudun ağırlığı artmak, şişmanlamak.

kilo vermek Vücudun ağırlığı azalmak, zayıflamak.

kilogram *is.* < *Fr. kilogramme* Bin gramlık (kg.) bir ağırlık ölçü birimi, kilo.

kilometre *is.* < *Fr. kilomètre* Bin metrelik uzunluk ölçü birimi.

kilot *is.* (*hık.*) Bk. **külot**

külot, kilot *is.* < *Fr. culotte* TT **külot** Kısa, beli lastikli iç çamaşırı.

kilovat *is.* < *Fr. kilowatt (fiz.)* Bin vatlık güç birimi.

kimono *is.* < *Fr. kimono* Japonların ulusal giysisi.

kir *is.* < *Yun. kirynos* Bay: "Bunların ardından ortalığın şavkısıyla (?) köye dalan kir Spiro traktörün düdüğünü uzun uzun öttürdü." Hüseyin Mahmutoğlu, 'Pancar Çapacıları', *Öğretmen*, Eylül 1977, S. 35, s. 8.

kiremit *is.* < *Yun. keramidi* Çatıları örtmekte kullanılan, kızıl toprak renginde, pişmiş balçık levha: "Konağın arka duvarlarını üst katın pancurlarına kadar sarmış olan sarmaşıklar, kiremitlerin üstüne uzanmış." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kiri *is.* < *Yun. kirios* 1. Bay; 2. Erkek ilkokul öğretmeni.

kiriya *is.* < *Yun. kiria*. 1. Evli bayan; 2. Bayan ilkokul öğretmeni.

kist *is.* < *Fr. kyste (tıp)* İçi yağ vb.sıvı veya yarı sıvı madde dolu patolojik torba: "Toplantıda Kadın Doğum uzmanı Dr.Mübecel Eminoğlu meme kanseri, menopoz, kist ve urlar konusunda hanımları bilgilendirdi." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 7.

klakson *is.* < *Fr. klaxon* Korna: "Akşam ekspresinin klaksonu arka arkaya iki kez duyuldu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

klan *is.* < *Fr. clan (sos)* Boy.

klarnet *is.* < *Fr. clarinette* Üflemeli bir çalgı.

klasik *is.* < *Fr. classique* 1. Eski Yunan ve Roma sanatı ile ilgili olan; 2. Alışılmış olan, sıradan: "Buyurun oturun, çok az oldu... gibi klasik teklifer sıralanırken el sıkıştık. Sami ile beraber ayrıldık." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

klasisizm *is.* < *Fr. classicisme (ed.)* Eski Yunan ve Roma sanatından, edebiyatından etkilenip 17.y.y.da Fransa'da ortaya çıkan edebî akım.

klasman *is.* < *Fr. classement* Bölümleme, sınıflama.

klasör *is.* < *Fr. classeur* Yazılı kâğıtları sıralı ve düzenli korumak için kullanılan mukavva veya plastik kap.

klavye *is.* < *Fr. clavier* Bilgisayar, piyano,yazı ve hesap makinelerinde tuşlardan oluşan sütün.

klika *is.* (*hık.*) Bk. **klik**

klik, klika *is.* < *Fr. clique* TT **klik** Kendi çıkarları için anlaşıp birleşenlerin oluşturduğu küçük topluluk, çıkar topluluğu.

kılîma *is.* (*hlk.*) Bk. **klima**

klima, kılîma *is.* < *Fr. climat* TT **klima** Soğuk veya sıcak hava veren, kapalı yerin havasını değiştiren elektrikli araç.

klînik *is.* < *Fr. clinique (tıp)* Hastanın bakıldığı, tedavi edildiği yer: "Dikkatle uygulandığı takdirde klînik tedavisi kadar verimli olan evde tedavi metodu da var." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

klîp *is.* < *İng. clip* Genellikle televizyonda gösterilmek üzere hazırlanan müzik parçasını görüntülü veren film.

klîps *is.* < *İng. clips* Yaylı bir pens ile tutturulmuş iğne, küpe, vb.

klîşe *sf.* < *Fr. cliché (mec.)* Basmakalıp düşünce, görüş.

klor *is.* < *Fr. chlore (kim.)* Normal sıcaklıkta gaz durumunda bulunan, halojenlerden bir element.

klôş *is.* < *Fr. cloché* Alt tarafı geniş olan etek.

klôzet *is.* < *İng. closet* Alafranga tuvalet.

koalisyon *is.* < *Fr. coalition* Farklı görüşteki güçlerin belli bir amaç için oluşturdukları birlik: "Onları göçe zorlayan, asimile etmeye çalışan devletin şimdi koalisyon ortağı oldular." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 8.

kobay *is.* < *Fr. cobaye* Bilimsel araştırmalarda kullanılan bir deney hayvanı.

kobra *is.* < *Fr. cobra* Çok zehirli bir yılan türü.

kod *is.* < *Fr. code* Şifre.

kofra *is.* < *Fr. coffret* Bina girişlerinde elektrik şebeke hattını sigorta sistemi ile düzenleyen hat.

koka *is.* < *İsp. coca (bot.)* Yapraklarında kokain çıkarılan, Peru'da yetişen bir bitki: "Koka adındaki bitkinin yapraklarında doğal olarak bulunan uyarıcı ve uyuşturucu bir maddedir." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kokain *is.* < *Fr. cocaine (kim.)* Koka yapraklarından çıkarılan ve bağımlılık yapan bir madde.

kokainman *is.* < *Fr. cocainnomane* Kokain bağımlısı olan kimse.

kokona *is.* < *Yun. kokona* 1. Hristiyan kadını; 2. (*mec.*) Süsüne düşkün kadın.

kokoreç *is.* < *Yun. kokoretsi* Şişe sarılarak kor ateşte kızartılan, kuzu bağırsağından yapılan yiyecek.

kokteyl *is.* < *İng. cocktail* 1. Yeri ve zamanı önceden belirlenen ayaküstü sohbetlerin yapıldığı toplantı; 2. Türlü içkiler karıştırılarak yapılan içki.

kola *is.* < *İt. cola* 1. Gömlek, örtü vb. şeyleri kolalamakta kullanılan özel nişasta; 2. Kâğıt veya bez yapıştırmakta kullanılan kaynatılmış nişasta bulamacı.

kolaj *is.* < *Fr. collage* Değişik malzemelerle yapılan, kâğıt veya kartona yapıştırılan resim.

kolanya *is.* (*hfk.*) Bk. **kolonya**

kolestrol *is.* < *Fr. cholestérine (tıp)* Kanda ve büyük ölçüde ödde bulunan, besinler ile alınan streol : "Kolesterol vücudun bütün hücrelerinde bulunan yağ benzeri bir maddedir." *Gündem*, 03.02.2006, S.464, s. 9.

kolonya, kolanya *is.* < *İt. colonia* TT **kolonya** İçinde, limon, lavanta, tütün vb.bitkilerin yağı bulunan, hafif kokulu alkollü bir sıvı: "Mevlid'te verilen tatlı ve kolonya." *Rodop Rüzgârı*, 29.08.2001, S. 75, s. 4.

kolpa *is.* (*hfk.*) Bk. **kolpo**

kolpo, kolpa *is.* < *İt. colpo* TT **kolpo** Fırsat uygun durum, elverişli ortam; hile, tuzak; rol yapma, bir amaca ulaşmak için her zamankinden farklı davranma, olağan dışı hareket etme.

kye *is.* < *Fr. collier* Boyuna takılan süs eşyası.

koma *is.* < *Fr. coma (tıp)* Bazı hastalıklar sırasında görülen anlama, duyma ve hareketin kaybolması ile beliren derin dalgınlık durumu.

komando *is.* < *Fr. commando* 1. Özel yetiştirilmiş askerlerden oluşan birlik; 2. Bu birlikte görevli asker.

kombi *is.* < *Fr. combi* Isıtmada kullanılan, yakıtı düzenli ve ayarlı bir biçimde yakan araç.

kombinasyon *is.* < *İng. combination* 1. Birleştirme. 2. Düzenleme, tertipleme.

kombinezon *is.* < *Fr. combinaison* Kadınların giydikleri kısa ve kolsuz iç çamaşırı.

komedi *is.* < *Fr. comédie* 1.(*tiy.*) Güldürü; 2.(*mec.*) Gülmeye sebep olan olay veya olaylar.

komedyen *is.* < *İt. commedia* Komedi.

komik sf. < *Fr. comique* Gülme duygusu uyandıran: "Adamın duruşu, hareketleri, tehlikeli olmaktan çıkmıştı, komikleşmeye başlamıştı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

komisyon is. < *Fr. commission* 1. Alt kurul. 2.(*tic.*) Bir işte aracılık yapan kimseye bırakılan yüzdellik.

komita is. < *Sl.komita* Siyasî bir amaç uğruna silah kullanan gizli topluluk.

komite is. < *Fr. comité* Alt kurul.

komser is. (*hlk.*) Bk. **komiser**

komiser, komser is. < *Fr. commissaire* TT **komiser** Bulunduğu yerin emniyet ve asayişine ait işleri yöneten, üniformalı veya sivil memur.

komodin is. < *Fr. commodine* Üst üste çekmeceleri olan dolap, şifonyer.

kompartıman is. < *Fr. compartiment* Yolcu trenlerinde vagonların bölmelerinden her biri.

kompil is. < *Bul. Kompil* Patates.

komple sf. < *Fr. complet* Eksiksiz, gerekli her şeyi tam olan.

kompleks sf. < *Fr. complexe* 1. Karmaşık; 2. *is.* Ruhsal karmaşa: "Ancak bizim kimliğimizle ilgili komplekslerimiz yoktur.Bu nedenle musulmana yani müslüman kadın şeklinde hitap edenleri bizler, bilgisiz ve cahil kabul ederiz." Şükran Raif, *Şafak*, Aralık 1996, S. 64, s. 12.

komplimenta is. (*hlk.*) Bk. **kompliman**

komplimenta is. < *Fr. compliment* TT **kompliman** Gönül okşayıcı, hoş giden söz.

komplot is. < *Fr. complot* 1. Bir kimseye, bir kuruluşa karşı olarak alınan gizli karar; 2. Tuzak.

komplot kurmak Bir kimseye karşı kurulan tuzak.

komposta is. (*hlk.*) Bk. **komposto**

komposto, komposta is. < *İt. composta* TT **komposto** Çeşitli taze veya kuru meyvelerden yapılan hoşaf.

kompozisyon is. < *Fr. composition* 1. Ayrı ayrı parçaları bir araya getirerek bir bütün oluşturma: "Taş döşeme bahçenin etrafını gölgeleyen akasyaların yeşilliği cami bahçesinin renk kompozisyonunu okulun bahçesine taşıyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Öğrencilere duygu ve

düşüncelerini, açık ve etkili bir biçimde anlatmaları için yapılan yazılı ve sözlü çalışma.

kompres *is.* < *Fr. compresse (tıp)* Yaraların bakımında veya başka bir amaçla kullanılan bez.

kominikasyon *is.* (*hlk.*) Bk. **komünikasyon**

komünikasyon, kominikasyon *is.* < *Fr. communication* TT **komünikasyon** İletişim.

kominist *is.* (*hlk.*) Bk. **komünist**

komünist, kominist *is.* < *Fr. communiste (hlk.)* TT **komünist** Komünizm yanlısı olan kimse.

kominizm *is.* (*hlk.*) Bk. **komünizm**

komünizm, kominizm *is.* < *Fr. communisme* TT **komünizm** Özel mülkiyetin olmaması gerektiğini savunan siyasi, ekonomik ve toplumsal öğretisi.

kondisyon *is.* < *Fr. condition* 1. (*sp.*) Fiziksel ve ruhsal olarak sporunun durumu; 2. Vücudun güç ve dayanıklılığı.

konfederasyon *is.* < *Fr. confédération* Egemenliği, kendi bağımsız hükümeti olmakla birlikte merkezî bir hükümetin yönetimini kabul eden devletlerin oluşturduğu devletler birliği: "Türk iş adamlarının ziyareti ise, Yunanistan Teknik Şirketler Konfederasyonu'nun daveti üzerine gerçekleşecektir." *Rodop Rüzgârı*, 06.09.2001, S.76, s. 3.

konfeksion *is.* (*hlk.*) Bk. **konfeksiyon**

konfeksiyon, konfeksion *is.* < *Fr. confection* TT **konfeksiyon** Hazır giyim eşyası ve bu giyimi hazırlayan sanayi kolu.

konferans *is.* < *Fr. conférence.* Dinleyicilere bilim, sanat, edebiyat gibi bir konuda bilgi vermek için yapılan bilgilendirici konuşma türü.

konfor *is.* < *Fr. confort* Günlük hayatı kolaylaştıran maddî rahatlık.

kongre *is.* < *Fr. congrés* Bir kurumun, bir siyasal partinin veya bir derneğin temel işlerinin görüşüldüğü, belli süreler ile veya gerektiği zaman yapılan genel toplantı, genel kurul, kurultay.

koni *is.* < *Fr. cône* Durağan bir noktadan geçerek bir eğri boyunca gezinen bir doğrunun oluşturduğu yüzey.

konopana *is.* < *Yun. kolo + pano.* Çocuk bezi.

konsantrasyon *is.* < *Fr. concentration (psikol.)* Dikkat yoğunluğu.

konsantre *sf.* < *Fr. concentré* 1. Yoğunlaştırılmış, yoğun olan; 2. Konsantre olmak, bir düşünceyi, bir duyguyu, bir gücü bir noktada toplamak.

konsensüs *is.* < *Fr. consensus* Uzlaşma, mutabakat.

konsept *is.* < *Fr. concept* Anlayış, görüş.

konser *is.* < *Fr. concert (müz.)* Sanatçıların müzik eserlerini bir topluluk önünde çalması, söylemesi.

konservatuar *is.* (*hfk.*) Bk. **konservatuvar**

konservatuar, konservatuvar *is.* < *Fr. conservatoire* TT **konservatuvar** Müzik, tiyatro ve bale öğretiminin yapıldığı yer.

konserva *is.* (*hfk.*) Bk. **konserve**

konserve, konserva *is.* < *Fr. conserve* TT **konserve** Bazı yiyeceklerin ısı ile sterilize edilerek uzun zaman saklanabilecek biçimde kutulanması: "Arkadaşlar yok / Yok, yok arkadaşlar / Ekmek yok / Konserve de yok." Hüseyin Mahmutoğlu, *Öğretmen*, Kasım 1977, S. 37, s. 6.

konsey *is.* < *Fr. conseil* 1.Yönetim görevini üstlenmiş kişilerin oluşturduğu kurul; 2.Bazı sorunları görüşüp tartışmak için toplanan meclis.

konsolos *is.* < *Lat. consulus* Bir yabancı ülkede, orada bulunan kendi yurttaşlarının haklarını koruyan, ülkeye gelecek yabancılarla ilgili işlemleri yürüten, bağlı bulunduğu hükûmete siyasal ve ticarî bilgiler veren dış ilişkileri görevlisi.

kont *is.* < *Fr. comte* Batı toplumunda erkekler için kullanılan bir soyluluk ünvanı.

kontak *is.* < *Fr. contact* 1. Karşıt elektrik taşıyan iki maddenin birbirine temas etmesi, dokunması; 2. Motorlu taşıtları açmaya, çalıştırmaya yarayan düzenek; 3. (*mec.*) Bağlantı, ilgi; 4. *sf. (argo)* Ruh sağlığı yerinde olmayan.

kontenjan *is.* < *Fr. contingent*. 1. Bir yükümlülük veya yararlanma işinde, o işin kapsamına girenlerin oluşturduğu topluluk: "Kontenjan öğretmenleri Türkiye'den geldi." *Gündem*, 22.11.2004, S. 397, s. 1; 2. Bir kuruluşun veya bir kimsenin seçip almakta yararlanabileceği ölçü, sayı: "Anlaşma gereği Türkiye'den toplam 35 kontenjan öğretmenin gelmesi gerekirken bugün sadece 16 kişinin çalışma izni alabildiğini ve bu

öğretmenlerin sadece Gümölcine'deki okullarda görev alabildiği ifade edildi." *Gündem*, 11.11.2005, S. 452, s. 3.

konter *is.* < *İt. contere* Motorlu taşıtlarda hızı gösteren ibre, gösterge: "Asfalt yolda viraj yoktu, konter sekseni gösteriyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kontes *is.* < *Fr. comtesse* Batı toplumunda soyluluk ünvanını taşıyan kontun karısı.

kontra *sf.* < *İt. contra* Karşı, karşıt.

kontra gitmek Birbirine zıt gitmek.

kontras *is.* (*hlk.*) Bk. **kontrast**

kontrast, kontras *sf.* < *Fr. contraste* TT **kontrast** Aykırı, zıt, karşıt.

kontrat *is.* < *Fr. contrat* (*huk.*) Sözleşme

kontrat imzalamak / yapmak Sözleşme yapmak.

kontrol *is.* < *Fr. contrôle* 1. Denetleme; 2. Yoklama, arama: Gümrük kontrolü; 3. Bir şeyin gerçeğe uygun olup olmadığına bakma; 4. (*tv.*) Uzaktan kumanda.

kontrol altına almak Denetlemek, durdurmak:

kontrol etmek Yoklamak, denetlemek, gözden geçirmek: "Artık bana göstermeden, kontrol ettirmeden oğluna ve torunlarına mektup yazabilirsin." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kontıraplak *is.* (*hlk.*) Bk. **kontrplak**

kontrplak, kontıraplak *is.* < *Fr. contreplaque* TT **kontrplak** Genellikle mobilya işlerinde kullanılan kaplamaların üst üste tutkallanmasından oluşan ince, esnek tahta.

kontür (I) *is.* (*hlk.*) Bk. **kontur**

kontur, kontür *is.* < *Fr. contour* TT **kontur** Resimlerde nesneyi belirgin gösteren çevre çizgisi.

kontür (II) *is.* (*hlk.*) Bk. **kontör**

kontör, kontür *is.* < *Fr. compteur* TT **kontör** Genellikle cep telefonu tüketim birimi.

konvasiyon *is.* < *Fr. convection* Anlaşma.

konvasiyonel *sf.* < *Fr. conventionnel* Anlaşma, uzlaşma ile ilgili.

konvoy *is.* < *Fr. convoi* Aynı yere giden taşıt veya yolcu topluluğu, kafil.

konyak *is.* < *Fr. cognac* Cognac yer adından bir tür içki, kanyak.

kooperatif *is.* < *Fr. cooperative* Ortaklarının ihtiyaçlarını uygun şartlarda elde etmelerini sağlamak amacıyla kurulan ortaklık: "Ne yazık ki, bölgemizdeki tütünle ilgili kooperatif sadece bir defa yargı yoluna başvurdu." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S.188, s. 3.

koordinasyon *is.* < *Fr. coordination* Belli bir amaca ulaşmak için çeşitli işler arasında bağlantı, uyum ve düzen sağlama.

koordinatör *is.* < *Fr. coordinateur* Bağlantıyı, düzeni sağlayan kimse, eş güdümcü: "Geçtiğimiz günlerde Gümülcine Celal Bayar Azınlık ve Ortaokul Lisesinde Türkiye Cumhuriyeti Gümülcine Muavin Konsolos'u Özgür Şahin ve Azınlık okullarından sorumlu koordinatör Savas Marangos'un bir araya gelerek imzaladıkları protokol gereği törenden sonra kitaplar öğrencilere ve diğer okullara dağıtıldı." *Ötüken*, 28.02.2006, S. 13, s. 3.

kopçe *is.* (*hlk.*) Bk. **kopça**

kopça, kopçe *is.* < *Mac. kapocs* TT **kopça** Bir giysinin iki yanını bitiştirmeye yarayan ve metal bir halka ile bir çengelden oluşan araç, düğme: "Durun azıcık düşünelim kopan kopçenin yerini çengelli iğne ile tutturalım." *Öğretmen*, Eylül 1977, S. 35, s.12.

kopil *is.* < *Rum. kopeli (argo)* Arsız, yaramaz Yunanlı delikanlı veya çocuk.

kopya *is.* < *İt. copia* 1. Suret çıkarma işi; 2. *sf.* Taklit edilmiş olan; 3. Yazılı bir sınavda gizlice bakmak için hazırlanmış kâğıt parçaları.

kopya çekmek 1. Yazılı sınavda gizlice bakmak; 2. Bir yazı, resim, vb.nin aslına bakıp aynısını yapmaya çalışmak.

kordon *is.* < *Fr. cordon* 1. Genellikle ipek kumaştan yapılmış kalın ip; 2. Altın, gümüş, vb. gibi şeylerden olan kalın zincir; 3. İnce tellerden yapılan ütü, vb.ev araçlarında kullanılan elektrik kablosu; 4. (*tıp*) Hamilelikte anne ile bebeği arasında beslenmeyi sağlayan ince boru; 5.(*coğ.*) Deniz kıyısı olan şehirlerde kıyı boyunca uzanan imarlı yol.

koridor *is.* < *Fr. corridor* Bir yapıya girmeyi sağlayan veya odaları birleştiren dar geçit."Dar koridondan içeriye girdim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

korna is. < *İt. corna* Motorlu taşıtlarda, bisikletlerde ses işaret vermek için çalınan boru: "Korna çalmayı düşündüm, vazgeçtim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

korniş, korniz is. < *Fr. corniche* TT **korniş** 1.Çerçeve biçiminde oymalı çıkıntı: "Bu fotoğraf eğitimimizden bahsedenlere hediye ederiz. Kornizleyin ve çalışma odanıza asınız." *Ötüken*, 10.03.2006, S.14, s. 7; 2. Perde asmaya yarayan, metal, alüminyum veya plastik araç.

korniz is. (*hlk.*) Bk. **korniş**

koro is. < *İt. coro* Tek veya çok sesli yazılmış müzik eserini uygulamak için bir araya gelen topluluk: "Koronun seslendirdiği şarkı ve türkülerdeki başarıları görülmeye değerdi." *Ötüken*, 28.02.2006, S. 13.

korsa is. (*hlk.*) Bk. **korse**

korse, korsa is. < *Fr. corse* TT **korse** Sağlık veya güzellik amacı ile kullanılan esnek iç giysisi.

korsan is. < *İt. corsar* 1. Düşman veya kendi ulusunun gemilerine saldıran deniz hırsızı; 2. *sf.* İzinsiz olarak çoğaltılan kitap, kaset, vb.

kortej is. < *Fr. cortège* 1. Bir devlet adamının yanında bulunan kimseler, ona eşlik edenler; 2. Cenaze, bayram vb. törenlerde sıralı olarak giden insan topluluğu: "Ben kırık taşları gözden geçirirken karşıdan cenaze korteji görüldü." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kortizon is. < *Fr.cortisone (tıp)* Soğuğun,yaralanmanın veya korkunun yol açtığı stres sonucu, vücutta şeker yapımını hızlandıran böbrek üstü bezinin salgıladığı hormon.

kostüm is. < *Fr. costume* 1. Ceket ve pantolondan oluşan erkek giysisi. 2. (*tiy. ve sin.*) Sinemada ve tiyatrodan rol gereği giyilen kıyafetlerin tümü.

koton sf. < *Fr. coton* Pamuktan yapılmış kumaş.

koton perle is. < *Fr. coton perlé* İbrişim gibi parlak ve kalın bir cins pamuk iplik.

kotra is. < *Fr. cotre (den.)* Genellikle tek direkli, randası olan, ince gövdeli yelkenli.

kozmetik is. < *Fr. cosmetique* Cilt, saç, vb. güzelleştirmeye, bakım yapmaya yarayan her türlü madde.

körfez is. < *Yun. korphos (coğ.)* Karanın içine sokulmuş deniz parçası.

kraliçe is. < *Slavca* 'dan Kral karısı veya krallığı yöneten kadın.

- kramp** *is.* < *Fr. crampe (tıp)* Bir veya birkaç kasın istem dışı kasılması: "Kusma girişimleri ve karın krampları Nihat'ı kıvrandırdıyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- kravat** *is.* < *Fr. cravate* Erkeklerin kullandığı özel kumaştan yapılmış giysi aksesuarı, boyun bağı: "İliya'nın boynunda bir kravat." Rahmi Ali, *Zor İş*.
- kreasyon** *is.* < *Fr. création* Bir modacının veya terzinin yarattığı her türlü yeni model.
- kredi** *is.* < *Fr. crédit* 1. Ödünç olarak alınan veya verilen para, mal; 2. Borç ödemede güvenilir olma.
- krem** *is.* < *Fr. crème* 1. Tene yumuşaklık vermek veya dış etkilerden korunmak için sürülen koyu sürülen koyu kıvamlı madde; 2. *sf.* Açık saman rengi.
- krema** *is.* < *İt. crema* Bir çeşit süt krema.
- krep, girep** *is.* < *Fr. crêpe* TT **krep** Çok bükümlü bir iplikle dokunmuş ince bir kumaş çeşidi: "Büyük kız 500 altın, iki kol kalınlığında inci, bir karış uzunlukta küpeler, iki girep (yemeni) biri al biri mor, seninle evlenmek de zor ama, anam razı, babam razı, ben ise dünden razı." Mehmet Niyazi, *Öğretmen*, Şubat 2000, S. 20, s.12.
- krep** *is.* < *Fr. crêpe* Yumurta, süt ve un ile tavada kızartılan bir çeşit yiyecek.
- krepsaten** *is.* < *Fr. crêp satin* İpekli, parlak ve kaygan bir tür ince kumaş.
- kreş** *is.* < *Fr. crèche* Çocuk yuvası.
- kristal** *is.* < *Fr. cristal* 1. Billur; 2. *sf.* Billurdan yapılmış: "Gümüş ve kristal eşya satan lüks dükkânın vitrinleri pırıl pırıldı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- kritik** *sf.* < *Fr. critique* 1. Tehlike ve endişe veren durum: "O halde Nihat, bir donum noktasına geliyordu, kritik günlere giriyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. *is.* Eleştiri; 3. *is.* Eleştiri yapan kimse, eleştirmen.
- kriz** *is.* < *Fr. crise (tıp)* 1. Vücudun bir organında aniden ortaya çıkan fizyolojik bir bozukluk; 2. Bir kimsenin hayatında görülen ruhsal bunalım; 2. (*mec.*) Bir toplumun, bir yaşamında görülen zor ve sıkıntılı dönem düşüyor; 3. Bir şeye karşı duyulan ani ve aşırı istek: "Hocam, fenalaşıyorum, kriz geliyor yine." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kroki *is.* < *Fr. croquis* Bir nesne veya nesnenin başlıca özelliklerini yansıttak biçimde hazırlanmış taslak.

krokodil *is.* < *Fr. crocodile* 1. İşlenmiş timsah derisi; 2. *sf.* Bu deriden yapılmış olan.

krom *is.* < *Fr. chrome* 1.(*kim.*) Havada oksitlenmeyen ısıya, dayanıklı bir element; 2. *sf.* Bu elementten yapılmış.

kromozom *is.* < *Fr. chromosome (biy.)* Karyokinez bölünme sırasında hücre çekirdeğinin içinde beliren ve kromatin ipliklerinin parçalara ayrılmasıyla oluşan, bazı yeteneklerin yeni bireylere geçmesine yarayan, kıvrık biçimindeki cisim.

kronik *sf.* < *Fr. chronique* 1. Müzmin, sürekli tekrar eden hastalık; 2. (*mec.*) Uzun süredir çözüm getirilememiş sorun.

kronolojik *sf.* < *Fr. chronologique* Olayların birbiri ardınca sıra ile yazıldığı tarih: "Ne zaman koymuşsam, fotoğrafları kronolojik bir sıraya koymuşum." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kronometre *is.* < *Fr. chronomètre* Süre ölçen alet.

kuruvasan *is.* (*hlk.*) Bk. **kruvasan**

kruvasan, kuruvasan *is.* < *Fr. croissant* TT **kruvasan** Bir çeşit tatlı çörek.

kuruvaze *sf.* (*hlk.*) Bk. **kruvaze**

kruvaze, kuruvaze *sf.* < *Fr. croisé* TT **kruvaze** Yaka ve ön parçaları birbiri üzerine gelecek biçimde yapılmış olan ceket, yelek, vb.

kuafer *is.* (*hlk.*) Bk. **kuaför**

kuaför, kuafer *is.* < *Fr. coiffeur* TT **kuaför** Kuaför, kadınların saç bakımı yaptırdıkları yer veya saç bakımını yapan kimse.

kufopiyeta *is.* < *Yun. koufopieta (hlk.)* Terzilikte bir dikiş türü.

kuka *is.* < *Yun. kouka* 1. Dantel veya nakış ipliği yumağı; 2. Yumağa benzeyen nesnelere ile oynanan çocuk oyunu.

kukla *is.* < *Yun. koukla (hlk.)* 1. Şirin, güzel ve sevimli kız çocuğu, taş bebek; 2.(*mec.*) Güzel ve alımlı kadın.

kukla gibi 1. Alımlı ve güzel kadın; 2. (*mec.*) Kişiliksiz.

birini kukla gibi oynatmak Birine her istediğini yaptırmak.

kukleta *is.* (*hlk.*) Bk. **kukuleta**

kukuleta, kukleta *is.* < *İt. cocoletta* TT **kukuleta** Kukleta, soğuk vb.dış etkenlere karşı başa geçirilen başlık.

kukumak *is.* (*hlk.*) Bk. **kukumav**

kukumav, kukumak *is.* < *Yun. koukouvagia* TT **kukumav** Kukumav kuşu, baykuş.

kulis *is.* < *Fr. coulisse* 1. (*tiy.*) Sahnenin gerisinde ve yanlarında bulunan bölüm; 2. (*ekon.*) Borsa dışında alışveriş yeri; 3. (*mec.*) Bir işin, bir hareketin gizli hazırlık konuşması.

kulis yapmak 1. Herhangi bir toplulukta yapılan oturumlar dışında gizli çalışmalar yapmak; 2. Bir amaca ulaşabilmek için ilgili kişiler arasında özel çalışma yapmak.

kulp *is.* < *Yun. lavi* Tutamak. Bir kimseyi, bir şeyi kusurlu göstermek için kusur bulmak. kulbunu bulmak 1. Tencere, fincan, dolap vb. nin tutulacak yeri; 2. (*mec.*) Bahane, uydurma sebep. Yapılacak uygunsuz bir iş için, bir çözüm yolu bulmak.

kuluçka *is.* < *Sl. kločka* Civev çıkarmak amacıyla yumurtaya yatmış dişi kuş veya kümes hayvanı.

kuluçkaya yatmak 1. Dişi kuş veya kümes hayvanı yavru çıkarmak için yumurtaların üstüne yatmak; 2. (*mec.*)Dinlenmeye çekilmek, yatmak.

kulüp *is.* < *Fr. clup* 1. Konuşma, görüşme, okuma, spor yapma vb. amaçlarla yalnız üye olanların toplandıkları yer; 2. Herkese açık müzikli, içkili eğlence yeri; 3. Çocukların gittiği yuva, kreş: "Yine mevcut çocuk kulüplerinin hepsini resmi hale getirip yenilerini de açabiliriz." *Öğretmenin Sesi*, Temmuz 2009, S.133, s. 13.

kumpas *is.* < *Fr. conpas (argo)* Hile, düzen.

kumpas kurmak Gizli bir iş, hile, oyun hazırlamak.

kundak *is.* < *Yun. kundak* Yangın çıkarmak için bir yere konulan tutuşmuş yağlı bez parçası.

kundura *is.* < *Yun. kothornos* Kaba işlenmiş, bağısız, konçsuz ayakkabı.

kup *is.* < *Fr. coupe* Kesim ile giysiye verilen biçim.

kupa *is.* < *İt. cuppa* 1. Cam, seramik, bakırdan yapılmış, kulplu, büyük bardak; 2. İskambil kâğıtlarının dört grubundan benekleri kırmızı, kalp biçiminde olanı: "Bundan üç yıl önce İskeçe birinci amatör liginde mücadele eden

Kozlucaspor kupa finaline yükselmiş, ancak tartışmalı bir final maçından sonra kupayı alamamıştı." *Gündem*, 17.03.2006, S. 470, s. 9.

kupon *is.* < *Fr. coupon* 1. Gazete ve dergilerin düzenlemiş oldukları kapmanyalarda verilecek hediye karşılığı olarak biriktirilmesi gereken kâğıtların her biri; 2. *sf.* Yalnız bir giysilik dokunmuş veya kesilmiş, özel kumaş parçası.

kur (I) *is.* < *Fr. cours (ekon.)*Yabancı paraların ulusal para cinsinden değeri.

kur (II) *is.* < *Fr. cour* Karşı cinsten birinin duygularını okşayacak şekilde davranarak onun gönlünü almaya çalışma.

kurdela *is.* < *İt. cordella* 1. Geniş ipekli şerit; 2. Belli bir biçim verilerek saça veya giysinin yakasına takılan kenarlarına konan ince kumaş.

kurs *is.* < *Fr. cours* Resmi ve özel kuruluşlarca ilgililere belirli bir konuda bilgi, beceri kazandırmak amacıyla düzenlenen, derslere dayanan eğitim etkinliği: "Bu kursa kendine güvenenler gelir, gibilerden Zeynep abla kursun adını böyle koymustu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

kurye, kuryer *is.* < *Fr. courrier* TT **kurye** Posta, kargo, mektup vb. gönderileri alıcıya ulaştırın kimse.

kuryer *is.* (*hlk.*) Bk. **kurye**

kuverta *is.* < *İt. cuverta* Battaniye.

kuvertura *is.* < *Yun. kuvertoura* Pasta yapımında kullanılan çikolata.

kuzen *is.* < *Fr. cousine* Teyze, dayı, hala veya amcanın çocuğu.

kübizm *is.* < *Fr. cubiste* Nesnelere geometrik biçimlerde gösteren bir sanat akımı.

küfe *is.* < *Yun. kofini* Yük taşımaya yarayan, kaba dayanıklı sepet.

kültür *is.* < *Fr. culture* 1. Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada ve sonraki nesillere iletmede kullanılan insanın doğal ve toplumsal çevresini egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, ekin: "Derneğin amacı, yıllarca Bulgaristan'da yasaklanmış olan Türk kültürünü, folklorunu yaşatmak ve geliştirmektir." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 6; 2. Bireyin kazanmış olduğu bilgi.

kültürel *sf.* < *Fr. culturel* Kültürle ilgili.

külüstür *sf.* < *Yun. kilistra* Yıpranmış, bakımsız eski.

kümes *is.* < *Yun. koumasi* 1. Tavuk, vb. evcil hayvankarın barınmasına yarayan kapalı yer; 2. (*mec.*) Ufak ev.

küp *is.* < *Fr. cube (mat.)* Birbirine eşit karelerden oluşan altı yüzlü dikedörtgen.

küpür, güpür *is.* < *Fr. guipure* TT. **küpür** İplikten ya da ipekten olan bir tür dantel.

kürdan *is.* < *Fr. cure-dent* Dişleri temizlemek için kullanılan küçük çöp.

kürdan gibi Çok zayıf, çelimsiz.

kürtaj *is.* < *Fr. curetage (tip)* Döl yatağının içini kazıyıp cenini alma işlemi.

küvet *is.* < *Fr. cuvette* Banyoda içinde yıkanılan tekne.

L

labada *is.* < *Yun. lapadho* Dere kıyılarında kendiliğinden yetişen ve yaprakları sebze olarak kullanılan bitki.

labirent *is.* < *Fr. labyrinthe* Çıkış yeri kolay bulunamayacak kadar karışık koridorları olan yapı.

laboratuvar *is.* < *Fr. laboratoire* Bilimsel ve teknik araştırmalar, çalışmalar için gerekli araç ve gereçlerin bulunduğu yer: "İmal edilmesi yasak olmasına rağmen dünyanın çeşitli ülkelerinden gözden uzak kaçak laboratuvarlarla üretilen eroine uyuşturucu piyasasında yoğun bir talep vardır ve dünyada eroine bağımlarının sayısı hızla çoğalmaktadır." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

laçka *sf.* < *İt. lasca (mec.)* gevşemiş, verimsiz duruma gelmiş.

lahana, lana *is.* < *Yun. lahano* TT **lahana** Sonbahar ve kış sebzesi olarak yetiştirilen ve kalınca kat kat yaprakları olan bitki: "Yumurta, balık, süt, peynir, lahana ve patates biyotin içerir." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 10.

lake *sf.* < *Fr. laqué* Lak ile cilalanmış.

lakerda *is.* < *Yun. lakerda* palamut, torik vb. balıklardan dilimlenerek yapılan salamura.

lalanga, langata *is.* < *Bul. langata* TT **lalanga** Yağda kızartılarak yapılan küçük yuvarlak bir çörek çeşidi.

lama *is.* < *Fr. lama (zool.)* Güney Amerika'nın dağlık bölgelerinde yaşayan tüyleri ve boynu uzun hayvan.

- lamarina is.** < Yun. *lamarinas* Sac, levha: “Yarıkları ince lamarina parçalarıyla çivilenerek kapatılmış eski kapının tokmağını çalmam gerekmedi.”
H.Tevfikoğlu, *Meslek Borcu*
- lamba is.** < Yun. *lampa* Işık veren alet: "Anne anne kalksana / Lambaları yaksana / Şuayyib'imi vurmuşlar / Çaresine baksana. (Batı Trakya Halk Türküsü), Şuayyib Türküsü, *Öyküsüyle Notasıyla Batı Trakya Türküleri*, Hazırlayanlar: Reşit Salim, Osman H.Arda, 1994.
- lana is.** (hlk.) Bk. **lahana**
- langata is.** (hlk.) Bk. **lalanga**
- lastik is.** < Fr. *elastique* 1. Esnek, ince kauçuk ya da kauçuklu şerit. 2. Bir tür esnek örgü 3. Uzun konçlu çorabın düşmesini engellemek için bacağı geçirilen esnek şerit.
- laterna is.** < İt. *lanterna* (müz.) Kolu çevrilerek çalınan sandık biçiminde bir tür müzik aleti.
- lav is.** < Fr. *lave* Yanardağların püskürme sırasında yeryüzüne çıkardıkları erimiş, kızgın maddeler.
- lavabo is.** < İt. *lavabo* Üzerinden musluk bulunan el, yüz yıkamaya yarar çukur yer.
- lavanta is.** < İt. *lavanda* (bot.) Mavi veya mor renkli çiçekleri koku sanayinde kullanılan bir bitki.
- lazer is.** < İng. *laser* (fiz.) Çok güçlü ışık kaynağı; ışın.
- lektör is.** < Fr. *lecteur* Üniversitede okutman
- legal sf.** < Fr. *légal* Yasal
- lenf is.** < Fr. *lymphe* (anat.) Damarlarda dolaşan kan ile, doku ögeleri arasında aracı görevi yapan saydam, sarı renkte bir sıvı, akkan.
- lenfosit is.** < Fr. *lymphocyte* (biy.) Kanda, kemik iliğinde, lenfte bulunan küçük, renksiz kan hücresi.
- lens is.** < İng. *lens* 1. (fiz.) Mercek; 2. Gözün saydam tabakasına yerleştirilen, görmeyi düzeltici mercek.
- leopar is.** < Fr. *léopard* Kedigillerden büyük yırtıcı hayvan,pars.
- lepiska is.** < *Lipzig* şehrinin adından 1. Uzun, parlak ve yumuşak saç; 2. Lipzig (Almanya) şehrinde üretilen ipek.
- levrek is.** < Yun. *lavraki* Üzeri pullu, iri balık.

lezbiyen *is.* < *Fr. lesbien* Eşcinsel kadın

lezyon *is.* < *Fr. lésion (tıp)* Doku, organ bozukluğu veya hasarı.

liberal *sf.* < *Fr. libéral* Serbest ekonomiden yana olan kimse veya parti.

liberalizm *is.* < *Fr. libéralisme* Serbestlik ekonomisi

liberasyon *is.* < *Fr. libération (ekon.)* İthalata konulmuş miktar sınırlamalarını kaldırma, serbest bırakma.

libido *is.* < *Fr. libido (psikol.)* Cinsel içgüdünün belirtilerini gösteren.

lider *is.* < *İng. leader* 1. Bir partinin, bir kuruluşun en üst düzeyde yönetimiyle görevli kimse; 2. Önder, şef.

lig *is.* < *Fr. ligue (sp.)* Küme: "Volkan, 'Bu haftadan sonra yapacakları lig maçları içinde, kazanarak yolumuza devam istiyoruz' dedi." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 9.

likit *sf.* < *Fr. liquide* 1. Sıvı, akışkan; 2. *is. (tic.)* Kullanılması hemen mümkün olan para, nakit.

likör *is.* < *Fr. liqueur* Meyve veya bazı bitkiler ile alkol karışımından yapılan şekerli içki.

liman *is.* < *Yun. limani (den.)* Gemilerin barınmalarına, yük alıp boşaltmalarına, yolcu indirip bindirmelerine yarayan doğal, yapay sığınak: "Demir alan balıkçı tekneleri limandan ayrılıyorlardı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

limit *is.* < *Fr. limite* Bir şeyin inebileceği veya erişebileceği en alt ve en üst sınır.

limitet *sf.* < *İng. limited* Sınırlandırılmış, sınırlı olan.

limon *is.* < *Yun. lemoni (bot.)* Turunçgillerden, ekşi, sarı renkli meyve: "Özellikle, portakal, greyluft, limon, kiraz ve siyah üzüm C vitaminin bol miktarda bulunduğu besinlerdir." *Gündem*, 03.02.2006, S.464, s. 8.

limonata *is.* < *İt. limonada* Su, şeker ve limon suyundan yapılan içecek.

limuzin *is.* < *Fr. limousine* İçinde her türlü konfor bulunan lüks, uzun ve geniş otomobil türü.

lipazma *is.* < *Yun. lipasma* Gübre.

lir *is.* < *Fr. lyre (müz.)* Mitolojik çağlara dayanan kırıklı, telli bir çalgı.

lira *is.* < *İt. lira* Altın

lirik *sf.* < *Fr. lyrique* 1. Coşkunun ve ilham dolu; 2. (*ed.*) Etkili, coşkunun, kişisel duyguları dile getiren edebiyat türü.

lirizm *is.* < *Fr. lyresme (ed.)* Kişisel duyguların coşkulu ve etkili anlatımı.

lisans *is.* < *Fr. licence* 1. Genellikle dört yıl süren üniversite öğrenimi; 2. (*huk.*) Bir malı yabancı firma adına üretme izni; 3. (*tic.*) Yurda mal sokma veya yurttan mal çıkarma izni.

lise *is.* < *Fr. lycée* Üç yıllık ortaokuldan sonra üç yıllık bir eğitimle yüksek öğretime hazırlayan orta öğretim kurumu: "Oğlu yıllarca önce liseden mezun olmuştu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

liste *is.* < *İt. lista* Kişi, nesne vb. şeylere ait isimlerin alt alta yazılmasından meydana gelmiş cetvel, isimler dizisi: "Belediye meclis başkanlığına belediye başkanı Vavaciklis'in listesinden Theodoros Muhçis aday olurken, Kadirimcis'in listesinden de Stelios Stambulidis aday gösterildi." *Gündem*, 13.01.2006, S. 461, s. 5.

literatur *is.* < *F. literature* Bir bilim, sanat gibi dallarda yazılmış eserlerin bütünü: "Kısacası, müslüman olmak, İslam dinine mensup olmaktan öte, millyetimiz olarak gösterilmeye çalışılır: Hatta zamanlarda bir de müslümanca diye yeni bir dil ortaya çıkarılmıştır ki, dünya literatüründe böyle bir dile rastlanmamaktır." Şükran Raif, *Şafak*, Aralık 1996, S. 64, s. 12.

litre *is.* < *Yun. li'tre (mat.)* Sıvıları ölçmede kullanılan, bir ölçü birimi.

lobi *is.* < *İng. lobby* 1. (*mim.*) Binaların giriş kısmı; 2. (*mec.*) Bazı ortak çıkarları olan grupların temsilcilerinden olan topluluk.

loca *is.* < *İt. loggia* Tiyatro, sinema vb. yerlerde seyircilerin ayrı olarak oturdukları üç tarafı kapalı, birkaç kişinin oturduğu özel bölüm.

logaritma *is.* < *Fr. Logarithme (mat.)* Büyük çarpımları, bölmeleri, kök ve kuvvet alışlarını yapabilmek için bulunan yol.

logaritmik *is.* < *Fr. Logarithmique (mat.)* Logaritmaya ilişkin.

logo *is.* < *İng. logo* 1. Bir kuruluşun, gazete vb. adının simge özelliği ve özel olarak hazırlanan biçimi; 2. Marka; 3. Amblem.

loğusa, lusa, nusa *is.* < *Yun. lehona* TT **loğusa** Yeni doğum yapmış kadın.

lojistik *is.* < *Fr. logistique* Geri hizmet ile ilgili.

lojman *is.* < *Fr. logement* Bir kuruluş ve iş yerlerinde çalışanlara parasız veya az bir miktar karşılığı verilen konut.

lokal *sf.* < *Fr. local* 1. Yöresel, mahalli; 2. (*tp*) sınırlı bir yer ile ilgili olan; 3. *is.* Dernek evi: "Her yıl geleneksel olarak düzenlenen 'Aşure Günü' bu yıl 18 Şubat Cumartesi günü Gümölcine Türk Gençler Birliği lokalinde gerçekleşti." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 2.

lokanta *is.* < *İt. locanda* Kazanç sağlamak amacıyla açılmış yemek yenilen yer, restoran.

lokavt *is.* < *İng. lock-out* İşverenin işçileri topluca işten çıkarma veya uzaklaştırma kararı.

lokomotif *is.* < *Fr. locomotive* tren vagonları çeken, tekerlekli, buharlı, elektrikli, termik motorlu veya sıkıştırılmış makine: "Hemen ardından lokomotifin motoru gürlendi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

lord *is.* < *İng. lord* İngiltere gibi krallıkla yönetilen ülkelerde kral tarafından bağışlanan soyluluk ünvanı.

lord gibi Bolluk içinde rahat bir biçimde yaşamak.

losyon *is.* < *Fr. lotion* Deri ve saç bakımında kullanılan alkollü veya alkolsüz sıvı kozmetik malzemesi.

lökosit *is.* < *Fr. leucocyte (anat.)* Akyuvar.

lunapark *is.* < *İt. luna* + < *İng. park* Eğlence ve gösterilerin yapıldığı büyük alan.

lusa,nusa *is.* (*hfk.*) Bk. **loğusa**

lüfer *is.* < *Yun. loufari (zool.)* Beyaz etli iri bir balık türü.

lüks *is.* < *Fr. luxe* 1. Giyim, eşya gibi harcamalarda aşırılık; 2. *sf.* Gösterişli, şatafatlı: "Gümüş ve kristal eşya satan lüks dükkânın vitrinleri pırl pırlıdı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

lüks *is.* < *Fr. lux* Aydınlatma aracı.

M

maç *is.* < *İng. match* Bazı spor dallarında iki takım, iki taraf arasında yapılan karşılaşma.

- maça** *is.* < *İt. mazza* Oyun kâğıtlarında, mızrak ucuna benzeyen, ayaklı siyah beneklerle oluşan dizi.
- madalya** *is.* < *İng. medaglia* Savaşta yararlılık gösterenlere, yarış ve sergilerde derece alanlara ödül ve hatıra olarak verilen metal nişan.
- madalyon** *is.* < *İt. medaglione* Boyuna zincir ile takılan, içine küçük resim gibi şeyler konulan türlü biçimde süs eşyası.
- madam** *is.* < *Fr. madamme* Hristiyanlar'da evli kadınlara verilen san.
- mafya** *is.* < *İt. mafia* 1. Yasa dışı işler ile uğraşan, bir takım gizli çıkarlar sağlayan örgüt; 2. Bu örgüte mensup olan kimse.
- magazin** *is.* < *İng. magazine* Genellikle eğlence ve spor dünyasında tanınmış kişilerle ilgili haber ve yorum: "İstek programları dışında, sabah programları, magazin ve sağlık programları yapan Joy Fm'in en büyük sıkıntısı eleman yetersizliği." *Öğretmenin Sesi*, Şubat 2001, S. 32, s. 9.
- magma** *is.* < *Fr. magma (jeol.)* Yerin içinde sıvı veya hamur kıvamında uçucu gazlarla doymuş olarak bulunan eriyik.
- magnezyum** *is.* < *Fr. magnesium (kim.)* Gümüş renginde, parlak bir alev ile yanan, çok hafif bir element: "Magnezyum içeriği zengin, badem, yulaf, arpa, peynir, tuna balığı, patates, mısır ve içeriğinde E vitamini zengin, çekirdek, brokoli, ıspanak tüketin." *Gündem*, 20.01.2006, S. 462, s. 10.
- mağaza** *is.* < *Fr. magasin* İçinde ticaret amacıyla mal ve eşya satılan büyük dükkân: "Giyim eşyası satan mağazaların, vitrinlerine, sinema afişlerine kaçamak birer göz atardınız." Rahmi Ali, *Zor İş*.
- makarna** *is.* < *İt. maccherone* İrmik veya una yumurta karıştırılacak hazırlanmış türlü biçimlerdeki kuru hamur.
- maket** *is.* < *Fr. maquette* Mimarlıkta ve bazı sanat dallarında yer alan eserlerin taslak durumundaki küçük örneği.
- maki** *is.* < *İt. macchia (bot.)* Akdeniz dolaylarında yaygın bodur ağaç ve çalılardan oluşan bitki örtüsü.
- makine** *is.* < *İt. macchina (tekno.)* 1. Herhangi bir enerji türünü başka bir enerjiye dönüştürmek veya etki oluşturmak için çarklar, dişliler ve çeşitli parçalardan oluşan düzenek; 2. Bir alet veya taşıtın hareket etmesini sağlayan mekanizması.

- makinist is.** < *Fr. machiniste* 1. Lokomotif, vapur vb.nin makinesini işleten kimse;
2. Makinelere anlayan, makineleri onarabilen usta.
- mako is.** < *Yun. mako* İnce, pamuklu kumaş: " Sekiz dokuz yaşlarında gösteriyordu, sarı saçlı, sırtında bir mako bluz, bir şort yalınayak." İbrahim Onsunoglu, *Şafak*, Eylül 1997, S. 72, s. 11.
- makro sf.** < *Fr. macro* Büyük, mikro karşıtı.
- makrome is.** < *Fr. macromé* Kalın iplikte elde edilen örülmüş iş.
- maksi sf.** < *Fr. maxi* 1. Uzun; 2. Maksi etek.
- maksimum sf.** < *Fr. maximum* 1. En büyük, en yüksek, en çok, azami, maksimal; 2. (*mat.*) Değişebilen bir niceliğin varabileceği en yüksek sınırı azami.
- makyaj is.** < *Fr. maquillage* Yüzü güzelleştirmek ve hatlarını belirginleştirmek için yüz bakımı, yüz boyama.
- mamografi is.** < *İng. mammography (tıp)* Memenin filmiyle çeken özel cihaz.
- manastır is.** < *Yun. monastiri (din b.)* Bazı kesin kurallara bağlı rahip veya rahibelerin dünya ile ilgilerini keserek yaşadıkları yapı: "Kilise gayrimenkulleri sigorta anonim şirketi, tüm kilise ve manastırların yanı sıra Yunanistan kilisesine ait olan ve kiraya verilen ülkedeki binlerce binayı deprem ve yangına karşı sigorta edecek." *Gündem*, 13.01.2006, S. 461, s. 2.
- manav is.** < *Yun. manavis* 1. Meyve ve sebze satan yer; 2. Meyve ve sebze satan kimse.
- manda is.** < *Fr. mandat (huk.)* I. Dünya Savaşı'ndan sonra kendini yönetemeyeceğine kanaat getirilen bir memleketi idare etmesi için Milletler Cemiyeti'nin galip devletlerden birine verdiği vekillik.
- mandalin is. (hlk.)** Bk. **mandalina**
- mandalina, mandalin is.** < *İt. mandarina* TT **mandalina (bot.)** 1. Turuncgillerden, ılıman iklimlerde yetişen ve portakala çok benzeyen bir ağaç; 2. Bu ağacın turuncu renkli, tatlı, kokulu, lezzetli meyvesi.
- mandıra is.** < *Yun. mantra* Koyun, keçi vb. süt veren hayvanların beslendiği süt ve süt ürünlerinin elde edildiği yer.
- mandolin is.** < *Fr. mandoline (müz.)* Kısa saplı, telli ve mızraplı küçük bir müzik aleti.

manga *is.* < *Yun. mangas* Kabadayı, külhanbeyi erkek.

manga *is.* < *İt. banco (ask.)* On kişilik asker birliği.

manifatura *is.* < *İt. manifatura* Fabrika yapımı her türlü kumaş vb. dokumalar.

manifesto *is.* < *İt. manifesto* 1. (*tic.*) Bir gemideki malları göstermek için kaptan tarafından boşaltma işlemlerinin yapılacağı gümrük idaresine verilen liste; 2. Bir konu hakkındaki fikir ve görüşlerin açıklandığı beyanname.

manikür *is.* < *Fr. manucure* Ellerin ve tırnakların özel bakımı.

manken *is.* < *Fr. mannequin* Genellikle modaevlerinde giysileri alıcılara gösterme işi ile görevli olan kimse, model.

manolya *is.* < *Fr. magnolia (bot.)* Manolyagillerden, yaprakları almaşık, iri ve parlak yeşil renkte bir süs ağacı.

mansiyon *is.* < *Fr. mention* Bir yarışmanın sonunda, önceden belirlenen ödüllerden hiç birini kazanacak seviyede olmayıp sadece beğenilen bir kimse veya esere teselli ve teşvik amacıyla verilen derece.

manşet *is.* < *Fr. manchette* 1. Bir gömleğin kol ağzına geçirilen ve bileği saran kısmı; 2. Gazetelerin ilk sayfasına iri puntolarla konulan dikkat çekmek için konulan başlık.

mantar *is.* < *Yun. manitari* 1.(*bot.*) Pekçok çeşidi olan, yapraksız, çiçeksiz bir bitki; 2. İnsanlarda özellikle deride görülen bir hastalık; 3. Ayakkabı tabanı ve topuğu, şişe ve fiçı tapası gibi şeyler yapmakta kullanılan meşe ağacının esnek ve yumuşak bir tabakası.

mantu *is.* (hlk.) Bk. **manto**

manto, mantu *is.* < *Fr. manteau (hlk.)* TT **manto** Uzun kadın paltosu.

manuel *sf.* < *Fr. manuel* El ile işletilen.

manyak *sf.* < *Fr. maniaque (mec.)* Gülünç, garip davranışları olan kimse.

manyetik *sf.* < *Fr. manétique (fiz.)* Mıknatıs ile ilgili, mıknatıs özellikleri bulunan.

manyetizma *is.* < *Fr. magnétisme (fiz.)* Mıknatıs özelliklerinin bütünü.

marangoz *is.* < *İt. marankos* Ağaçtan dolap, masa, sandalye vb. gibi eşyalar yapan zanaatkâr.

mareşal *is.* < *Fr. maréchal (ask.)* En yüksek askerî rütbe.

margarin *is.* < *Fr. margarine (kim.)* Kimyevi işlemler sonunda tereyağına benzer bir yapı kazandırılmış bitkisel yağların ortak adı.

marina *is.* < *İt. marina (den.)* Küçük tekne ve yatlar için ayrılan deniz alanı, yat limanı.

marjinal *sf.* < *Fr. marginal* Birşeyin, bir grubun sınırında yer alan, sınırda olan.

marijuana *is.* (*hfk.*) Bk. **marihuana**

marihuana, marijuana *is.* < *İng. marihuana* TT **marihuana** (*bot.*) Hindistan'da yetişen kenevir çiçek ve yapraklarından elde edilen uyuşturucu: "Bitkinin yapraklarından elde edilen esrar cinsine Amerika'da ve Avrupa'da marijuana adı verilir." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

marka *is.* < *İt. marca* Benzerlerinden ayırma, tanıtmak veya kime ait olduğunu belirtmek için nesnenin üzerine konan işaret, logo.

markaj *is.* < *Fr. marquage (sp.)* Takım hâlinde oynanan oyunlarda faul yapmadan rakip oyuncunun oyununu bozma.

market *is.* < *İng. market* Çeşitli eşya ve özellikle yiyecek maddelerinin satıldığı büyük dükkân: "Marketten çıkan bir kadın elindeki dolu poşetleri arabasına yerleştiriyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

marki *is.* < *Fr. marquise* Bazı Batı devletlerdeki soyluluk ünvanı.

markiz *is.* < *Fr. marquise* Markinin karısı.

marmelat *is.* < *Fr. marmelade* Şeker ile karıştırılarak pişirilen meyve ezmesi.

marş *is.* < *Fr. marche* 1. Askerlikte yürüyüşü başlatmak için verilen emir; 2. Askeri yürüyüşlerde çalınıp söylenmek üzere yürüyüş temposuna uygun olarak bestelenmiş müzik parçası; 3. Motora ilk hareketi verip çalışmasını sağlayan düzenek.

mart *is.* < *Lat. martius* (Roma Savaş Tanrısı Mars'ın adından) Yılın 31 gün çeken üçüncü ayı, ilkbahar aylarının birincisi.

martı *is.* < *İt. martn (zool.)* Çoğu beyaz renkte, eti yenmez, perde ayaklı deniz kuşu.

martin *is.* < *İt. martini* Kurşun atan bir çeşit tüfek.

martini *is.* < *İt. martini* Portakal kabuğu, cin ve vermut karışımı olan bir içki çeşidi.

marul *is.* < *Yun. marouli (bot.)* Geniş, uzun, yeşil yaprakları ve taze olarak yenen bir bitki.

masa *is.* < *lat. mensa* 1. Ayaklar veya bir destek üzerine oturtulmuş tabladan oluşan mobilya; 2. Aynı masada oturanların tümü.

- masaya oturmak** Bir anlaşmazlığı çözümlmek üzere bir araya gelmek, toplanmak.
- masaj** *is.* < *Fr. masagge* Vücuda el, elektrik, su vb. şeyler yardımıyla ovma, bastırma, titretme gibi işlemler yaptırarak uygulanan bakım ve tedavi metodu.
- masif** *is.* < *Fr. massif* Kütlesi, görünürdeki bütün hacmi kaplayan, kaplama veya doldurma olmayan, ahşap.
- mask** *is.* < *Fr. masque* İnsan yüzü kalıbı.
- maskara** *is.* < *İt. mascara* Kadınların kirpiklerine sürdükleri özel fırçası olan bir makyaj malzemesi, rimel.
- maske** *is.* < *Fr. masque* 1. Karton, kumaş veya plastikten yapılan ve başkalarının tanınmamak için yüze geçirilen şey; 2. Korunmak için özel olarak yapıp yüze geçirilen şey; 3. Yüz ve boyun güzelliği için cilde sürülen krem, macun vb. şeyler.
- maskot** *is.* < *Fr. mascotte* Uğur getirdiğine inanılan şey, uğurluk.
- mason** *is.* < *Fr. mason* Masonluğu benimseyen ve masonluk derneğine üye olan kimse.
- master, mastır** *is.* *Fr.* < *master* TT **master** Yüksek lisans "Avrupa üniversitelerinde mastır imkânları." Mehmet Dükkancı, *Gündem*, 5.12.2000, S.195, s. 6.
- mastır** *is.* (*hlk.*) Bk. **master**
- mastika** *is.* < *Yun. mastiha* Sakız rakısı.
- masura** *is.* < *Yun. masoura* 1. Üzerine iplik, şerit vb. gibi şeyler sarılan karton, tahta veya plastikten yapılmış koni veya silindir şeklindeki parça; 2. Dikiş makinelerinde üstteki dikiş ipliğinin sökülmesini önlemek için kullanılan ve kumaşın altında kalan bağlayıcı ipliğin sarıldığı küçük makara.
- maşina** *is.* < *Fr. machine* Odun sobası.
- mat** *sf.* < *Fr. mat* Parlak olmayan: "İçeride sık sık sürüklenen bir terlik sesi ve de kapının mat camında beliren karaltı imdadına yetişti." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- matematik** *is.* < *Frt. Mathématique* Aritmetik, cebir, geometri gibi sayı ve ölçü temeline dayanarak niceliklerin özelliklerini inceleyen bilimlerin ortak adı: "Çekmecemden not defterini çıkardım, sınav kâğıdına numarasını

yazmayı unutmuş bir öğrencinin numarasını ararken, tarih öğretmeni Bayan İrini, matematik öğretmeni Barış Bey'in yanına geldi, lise ikinci sınıftan bir öğrencinin matematikten aldığı yazılı notunu sordu, hafif sesle bir şeyler konuştular." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

matine is. < *Fr. matinée* 1. Tiyatro, sinema, konser salonu gibi yerlerde gündüz gösterisi.

matiz sf. < *Yun. methise* Çok Sarhoş kimse.

matmazel is. < *Fr. mademoiselle* Müslüman olmayan, hiç evlenmemiş kız.

matris is. < *Fr. matrice* Matbaacılıkta dizme makinelerinde kullanılan harf kalıbı.

maydanos is. (hkk.) Bk. **maydanoz**

maydanoz, maydanos is. < *Yun. maydano* (Makedonya adından) TT **maydanoz** Maydanozgillerden, parçalı, küçük yeşil yapraklı, çeşitli yemek ve salatalara katılan güzel kokulu, otsu bitki.

mayıs is. < *Yun. mayios* (1 Mayıs'ta bayramı kutlanan Roma tanrıçası Maia'nın adından) Yılın 31 gün çeken beşinci ayı, ilkbahar ayların üçüncüsü.

mayo is. < *Fr. maillot* Denize girerken giyilen ve vücudun belirli kısımlarını örten giysi.

mayonez is. < *Fr. mayonnaise* Yumurta sarısı, zeytinyağı ve limonun çırpılması ile elde edilen bir çeşit yiyecek.

mazgal is. < *Yun. maskhali* Havalandırma, basınç kontrolü vb. amaçlarla açılmış deliklerden her biri.

mazoşist sf. < *Fr. masochisme* Cinsi hazzı ve tatmini acı ve ızdırapta bulan kimse.

mazot is. < *Rus. mazout* Petrolden elde edilen ve dizel motorlarında kullanılan akaryakıt.

meç is. < *Fr. méche* Saçı küçük tutamlar hâlinde değişik renkler ile boyama: "Adidas çantası, yorgun, uykulu tren yolculukları, blucin pantolonlar, örme işi buluzların, rimelli gözlerin, boyalı dudakların, meçli saçların..." Rahmi Ali, *Zor İş*.

meditasyon is. < *Fr. méditation (psikol.)* Dış dünya ile ilgisini keşip kendi içine kapanarak derin düşünme.

medya is. < *İng media* İletişim organlarının tümü: "Bislimi, medyaya yaptığı açıklamada kendilerinin hedefi halkın İslam Dini Birliği'ne olan güvenini

iade etmek ve çalışanlara destek olmak olduğunu belirtti." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 7.

medyatik *sf.* < *Fr. médiatique* 1. İletişim araçları ile ilgili; 2. Medyada çok yer alan, görünen kimse.

medyum *is.* < *Fr. medium* Kendi kendine veya başkalarının etkisiyle kendinden geçme haline girerek ruhlardan haber verdiğini veya bağlantı kurduğunu iddaa eden kimse.

megafon *is.* < *Fr. mégaphone* Sesi yükselterek uzağa iletmeye yarayan koni biçimindeki alet.

megaloman *sf.* < *Fr. megalomane* Kendisini olduğundan büyük ve değerli gören kimse.

megavat *is.* < *Fr. mégawatt (fiz.)* Değeri bir milyon watt olan elektrik güç birimi.

mekanik *sf.* < *Fr. mécanique* 1. (*fiz.*) Kuvvetlerin maddeler ve hareketler üzerine etkisini inceleyen bilim dalı; 2. *sf.* Makine ile yapılan; 3. *sf. (mec.)* Düşünmeden yapılan: "Ağaçların arasında uçan yarasalar, gözlerimin göremediği böcekleri kapmak için alçalıp yükselirken kanatlarının mekanik hışırtısı kulaklarıma geliyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

melankoli *is.* < *Fr. mélancolie (psikol.)* Hüznün hâkim olduğu ruh hali.

melankolik *sf.* < *Fr. mélancolique* İç karartan, kasvetli, hüznün veren.

melisa *is.* < *Yun. melissa (bot.)* Oğul otu.

melodi *is.* < *Fr. mélodie (müz.)* Belirli kurallara uyarak meydana getirilen ve kulağa hoş gelen ahenkli ses dizisi.

melodik *sf.* < *Fr. mélodique* Melodi ile ilgili.

melodram *is.* < *Fr. mélodrame* 1. (*tiy.*) Yunan trajedilerinde koro başı ile bir oyuncu arasında geçen şarkılı diyalog; 2. Oyuncuların müzik eşliğinde sahneledikleri bir oyun türü; 3. Çağdaş tiyatrodaki duygusal ve acıklı olaylara dayalı bir oyun türü.

menajer, menejer *is.* < *Fr. manager* TT **menajer** Bir sporcu veya sanatçının mesleki işlerini yöneten kimse: "Bunda genç futbolcunun iki menajer arasında kalmasının önemli rol oynadığı belirtiliyor." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 9.

menejer is. (hkk.) Bk. **menajer**

menejer, menejer is. < *Fr. menager* TT **menajer**: "Menejerler, futbolun içinden yetişmiş kişilerdir." Haliloğlu Varol, *Gündem*, 2.03.2001, S.208, s. 7.

mengene is. < *Yun. mangano* Bir nesneyi sıkıştırıp istenilen şekilde tutmaya, iki şeyi birleştirmeye veya sıkıştırmaya yarayan alet.

menisküs, menüsküs is. < *Lat. meniscus* TT **menisküs (tıp)** Diz eklemlerinde kemik arasındaki kıkırdak yapıda oluşan yaralanma.

menopoz is. < *Fr. ménopause (tıp)* Kadınlarda gebe kalma ve doğurma yeteneğinin sona ermesi: "Toplantıda Kadın Doğum uzmanı Dr. Mübeccel Eminoğlu meme kanseri, menopoz, kist ve urlar konusunda hanımları bilgilendirdi." *Gündem*, 03.02.2006, S.464, s. 2.

mentol is. < *Fr. menthol* Nane esansından elde edilen, keskin kokulu macun kıvamında alkol.

menü is. < *Fr. menu* Lokantalarda yenecek yemeklerin listesi.

menüsküs is. (hkk.) Bk. **menisküs**

meridyen is. < *Fr. méridien (astr.)* Boylam.

mesaj is. < *Fr. message* Yazı veya söz ile anlatılması amaçlanan duygu, düşünce ve bildirme yazısı: "Yılbaşı çöreğinde siyasi mesajlar." *Gündem*, 24 Şubat 2006, S.467, s. 1; "Kasvetli gecenin sessizliğinde kavisler çizerek uçuşan ateş böceklerini seyrettim, birbirlerine mesajlar gönderen baykuşların ötüşlerine kulak verdim, cırcırböceklerinin seslerini dinledim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

metabolizma is. < *Fr. métabolisme (biy.)* Canlı organizmada veya canlı hücrelerde hareketi, enerjiyi sağlamak için oluşan biyolojik ve kimyasal değişimlerin bütünü: "Tıpkı göz rengimizi, boyumuzu, metabolizmamızı belirleyen genler olduğu gibi vücut ağırlığımızı da belirleyen genlere sahibiz." *Gündem*, 17.03.2006, S. 470, s. 5.

metafizik is. < *Fr. métaphysique (fel.)* Doğa ötesi: "İnsanoğlu kendi ruhunun ilahi özelliğini ve metafiziğin dinamizmini gözardı edip, manevi değerleri madde alanında aramakta hayatı başlatmazdı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

- metafor** *is.* < *Fr. métaphore (ed.)* Benzerlik kurma yoluyla bir sözcüğün asıl anlamını akla getirmeyecek biçimde kullanılması sanatı, istiare.
- metal** *is.* < *Fr. metal (kim.)* Isı ve elektrik iletkenliği yüksek, kolayca dövülebilen, tel ve levha haline getirilebilen demir, gümüş, altın, bakır gibi elementlerin ortak adı, maden.
- metalik** *sf.* < *Fr. métal* Madeni
- metalürji** *is.* < *Fr. métallurgie* Elementleri, metalleri cevherlerinden ayırıp saflaştırarak kullanıma hazırlama bilgisi.
- metamorfoz** *is.* < *Fr. métamorphose* Başkalaşım.
- metastas** *is.* < *Fr. métastase (tıp)* Hastalıkların özellikle kanser türü olanlarının bir organdan başka bir organa atlaması, yayılma.
- meteor** *is.* < *Fr. météore (astr.)* Gökyüzünde rastgele dolaşan ışıklı ve hareketli bir çizgi halinde görüldüğü için akanyıldız adını alan göktaşı.
- metoroit** *is.* < *Fr. météorite (astr.)* Meteor taşı.
- meteorolog** *is.* < *Fr. météorologue* Meteoroloji uzmanı.
- meteoroloji** *is.* < *Fr. météorologie* Atmosferi ve atmosferde meydana gelen olayları, hava hareketlerini, sıcaklıklarını ve iklimleri inceleyen bilim dalı.
- metot** *is.* < *Fr. méthode* Belli bir hedefe varmak, bir amaca erişmek için izlenen, tutulan yol, yöntem: "Daha doğrusu, ilkel metotlarla ekonomik olmadığından dolayı, siyanürlü sistem uygulanmaktadır." İbrahim Baltalı, *Rodop Rüzgârı*, 14.02.2001, S.56, s. 2 ; "Çok başarılı, az başarılı, başarısız öğrenciler ve öğretmenlerden öğretmene değişen farklı eğitim metodları." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- metraj** *is.* < *Fr. métrage* Bir şeyin metre ile ölçülen uzunluğu.
- metre** *is.* < *Fr. mètre* Genellikle üzerinde desimetre, santimetre ve milimetrik bölümleri işaretlenerek gösterilmiş olan 100 santim uzunluğundaki ölçme aleti.
- metres** *is.* < *Fr. maitresse* Bir erkekle nikâhsız, karı koca olarak yaşayan kadın, kapatma.
- metro** *is.* < *Fr. métro* Büyük şehirlerde semtler arasında işleyen yer altı demiryolu hattı: "Greve, şehir içi ve şehirlerarası ulaşımda görev yapan otobüs, tren, metro, trolleybus, tramvay şoförlerinin katılmasıyla, özellikle büyük

kentlerde ulaşım zaman zaman durma noktasına geldi." *Gündem* 23.12.2005, S. 458, s. 3.

metropolit *is.* < *Fr. métropolit* Ortodokslarda patrikten sonra gelen ve bir bölgenin din işlerine başkanlık eden din adamı: "Arnavutluk metropoliti Anastasios da açılışta dini bir tören gerçekleştirdi." Ozan Ahmetoğlu, *Gündem*, 22.04.2005, S. 423, s. 4.

metroseksüel *is.* < *Fr. métrosexuel* Bakımlı şehir erkeği.

mezura *is.* < *İt. misura* Daha çok terziler tarafından ölçü almakta kullanılan, muşambadan yapılmış, bir buçuk metre uzunluğundaki şerit metre.

mızık *is.* < *İt. musica (müz.)* 1. Bando; 2. Ağız armonikası.

mika *is.* < *Fr. mica* İnce ve birbirinden ayrılabilen levhalar halinde kristalleşmiş, şeffaf ve parlak, ısı ve elektriği iletmeyen granitte de çok bulunan bir mineral; 2. *sf.* Bu minarelden yapılmış olan.

mikro *sf.* < *micro* Küçük, çapsız, makro karşıtı.

mikrobiolog *is.* < *Fr. microbiologue* Mikrobiyoloji uzmanı.

mikrobiyoloji *is.* < *Fr. microbiologie* Mikroplarını konu alan bilim dalı.

mikrobiyolojik *sf.* < *Fr. microbiologique* Mikrobiyoloji ile ilgili olan.

mikrofilm *is.* < *Fr. microfilm* Herhangi bir belge vb.nin küçük sinema filmi gibi bir şerit üzerine çeken, özel bir fotoğraf makinesi ile elde edilmiş film.

mikrofon *is.* < *Fr. microphone* Elektrik akımı etkisiyle sesi uzakta bulunan alıcıya ulaştıran araç: "Önündeki mikrofonu biraz kendine yaklaştırıyor, yine bana dönüyor ve iyice gözlerimin içine bakıyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

mikroorganizma *is.* < *Fr. micro-organisme (biy.)* Mikroskopla görülebilen organizma.

mikrop *is.* < *Fr. microbe* 1.(biy.) Mikroskopla görülebilen ve hastalıklara yol açan tek hücreli canlıların ortak adı; 2. (mec.) Devamlı kötülük yapan, zararlı olan kimse.

mikroskop *is.* < *Fr. microscope* Mikrop gibi çok küçük canlıları veya nesnelere bir mercek sistemi yardımıyla gözle görülebilecek duruma getiren alet.

mikser *is.* < *İng. mixer* Karıştırmaya ve çırpmaya yarayan alet.

- mil** *is.* < *Yun. amyliion* Daha çok sel sularının çekilmesinden sonra toprağın üzerinde kalan, içinde gübre niteliğinde maddeler bulunan ve nemi sakladığı için toprağı çok verimli hale getiren kumlu, çamurlu toprak.
- milföy** *is.* < *Fr. mille-feulle* Çok ince yufkaların aralarına yağ yedirilip kat kat açılarak hazırlanan bir çeşit börek hamuru.
- miligram** *is.* < *Fr. milligramme* Bir gramın, binde birine eşit ağırlık ölçüsü birimi.
- milimetre** *is.* < *Fr. mililitre* Bir litrenin binde birine eşit, hacim ölçü birimi.
- milim** *is.* < *Fr. millimètre* 1. Santimetrenin onda biri; 2. (*zf.*) En küçük veya en az miktarda.
- milimetre** *is.* < *Fr. millimètre* Bir metrenin binde biri uzunluğunda bir ölçü birimi.
- milimetrik** *sf.* < *Fr. millimetrique* Milimetre ile ilgili.
- milis** *is.* < *Fr. milice* 1. Savaş sırasında orduya yardımcı olarak toplanan halk gücü; 2. Bazı ülkelerde yardımcı güvenlik gücü.
- militan** *is.* < *Fr. militant* Bir düşüncenin, bir görüşü yerleşmesi, bir idealin gerçekleşmesi için mücadele eden, savaştan.
- militarist** *sf.* < *Fr. militariste* Militarizmi benimseyen.
- militarizm** *is.* < *Fr. militarisme* Bir ülkenin siyasi, ekonomik, sosyal vb. alanlarındaki bütün meselelerinin askeri güçle halledebileceğini savunan görüş.
- milyar** *is.* < *Fr. milliard* Bin milyona eşit sayı.
- milyarder** *is.* < *Fr. milliardaire* Bir veya daha çok milyarı olan kimse.
- milyon** *is.* < *Fr. million* Bin tane bine eşit sayı: "Zamanımızda, beyaz kâbus dediğimiz uyuşturucu seline kapılmış yüz binlerce, milyonlarca genç insan var." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- milyoner** *is.* < *Fr. millionnaire* 1. Bir veya daha çok milyonu olan kimse; 2. Zengin kimse.
- mimik** *is.* < *Fr. mimique* Yüz hatlarındaki değişimler sonucunda ortaya çıkan yüz ifadelerinin tamamı.
- mimoza** *is.* < *Fr. mimosa* Baklagillerden, çiçekleri sarı, beyaz veya menekşe renginde keskin kokulu, dokunulduğu zaman toplanan yaprakları akasyanınkileri andıran bir süs bitkisi.

mineral *is.* < *Fr. minéral* Normal sıcaklıkta doğada katı durumda bir takım maddeler ile karışık veya birleşik olarak bulunan vrya kimyasal yollar ile elde edilen inorganik madde: "Onun için ayrıca vitamin ve mineral ihtiva eden haplar yazdım, onları da alsın." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; "Sağlıklı bir cilt için bu önerilere uyun. Mineral içeren mantar, ciğer, somon arpa ve muz gibi besinler tüketin." *Gündem*, 20.01.2006, S. 462, s. 8.

mini *sf.* < *Fr. mini* Çok küçük veya kısa.

minimum *is.* < *Fr. minimum* Bir şey için gerekli en az veya en küçük derece.

minyatür *is.* < *Fr. miniature* 1. Matbaanın icadından önce daha çok el yazması kitapları, sonradan madalyon, kutu vb. eşyaları renkli ve küçük resimler ile süsleme sanatı; 2. Bu tarzda yapılan ve ince bir sanat eseri olan küçük, renki resim.

minyon *sf.* < *Fr. mignon* Ufak tefek, çıtı pıtı ince kimse.

misina *is.* < *İt. messina* Yapay ve sentetik ham maddeden tek kat çekilmiş, değişik kalınlıkta olan ip; 2. (*den.*) Balıkçıların olta ipi olarak kullandıkları naylon ip.

mistik *is.* < *Fr. mysticisme* Mistisizm yanlısı olan, mistik yaşam ile uğraşan kimse.

mistisizm *is.* < *Fr. mysticisme* Tanrıya ve gerçeğe akıl ve araştırma yolu ile değil de gönül, kalp yolu ile duygu ile ulaşabileceğini kabul eden felsefe ve din doktrini.

misyon *is.* < *Fr. mission* 1. Bir kimseye veya bir kurula verilen özel görev; 2. Dinsel, diplomatik veya bilimsel bir görev yüklenmiş kimselerden oluşan kurul: "Nuri Güngör konuşmasında Batı Trakya'ya sadece bir bayram ziyaretinde bulunmak üzere değil, önemli bir temsil misyonuyla geldiklerini ifade etti." *Gündem*, 13.01.2006, S. 461, s. 1.

misyoner *is.* < *Fr. missionnaire* 1. Bir dini, özellikle Hristiyanlığı yaymakla görevli kimse; 2. (*mec.*) Bir düşünceye, ülkeye, inanca kendini adayan kimse.

mit *is.* < *Fr. mith* Geleneksel olarak yayılan veya toplumun hayal gücü etkisiyle biçim değiştiren alegorik bir anlatımı olan halk hikâyesi.

miting *is.* < *İng. meeting* Gösteri amacıyla veya bir olaya dikkati çekmek için genellikle açık yerlerde yapılan toplantı.

mitokondri *is.* < *Fr. mitochondrie (biy.)* Stoplazmanın içinde bulunan organcık.

mitoloji *is.* < *Fr. mithologie* Bir ulusa, bir dine ait mitlerin, efsanelerin bütünü.

mitolojik *sf.* < *Fr. mythologique* Mitoloji ile ilgili, mitolojiye ait.

mitral *sf.* < *Fr. mitral (anat.)* Kalpte sol kulakçık ile sol karıncık arasında bulunan kapakla ilgili.

mitralyöz *is.* < *Fr. mitrailleuse* Bir tür makineli tüfek, makineli.

mitralyöz tüfek gibi Hiç durmadan, ara vermeden konuşmak.

miyokart *is.* < *Fr. myocarde (anat.)* Kalp kası.

miyom *is.* < *Fr. myome (tıp)* Kas dokusu uru, özellikle rahim kasında oluşan iyi huylu ur.

miyop *sf.* < *Fr. myope (tıp)* Uzağı iyi göremeyen: "Gözlerinin ileri derecede miyop olduğu tel çerçeveli gözlüğünden belliydi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

mobil *sf.* < *Fr. mobile* Hareketli, taşınabilir.

mobilya *is.* < *İt. mobilia* Ev, büro vb. yerleri döşemek için kullanılan koltuk, masa, sandalye gibi taşınabilen eşyaların genel adı.

moda *is.* < *İt. moda* 1. Toplum yaşamında geçici olarak her hangi bir şeye gösterilen büyük ilgi; 2. İnsanların yeniye olan ilgilerinden, başkalarından farklı olma, güzel görünme isteklerinden kaynaklanan, hemen her alanda, özellikle giyim kuşamda yenilik ve değişikliklerin her biri; 3. *sf.* Modaya uyan, moda olan: "Bir kısmını anlamadığım bazı moda kelimelerle beni avutmaya çalıştı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

model *is.* < *Fr. modéle* 1. Bir şeyi tanıtmak veya yapımına geçmeden önce hakkında fikir edinebilmek için belli oranda küçültülerek yapılan örnek, maket; 2. Biçim, şekil, tip; 3. Örnek olan, örnek alınan; 4. Mankenlik yapan kimse, manken; 5. Resim, heykel vb. şeylerin yapımında bir sanatçının bakarak aynısını yapmaya çalıştığı nesne; 6. Bir ressam ve heykeltıraşa poz veren kimse.

modelist *is.* < *Fr. modéliste* Modacının tasarım gücünü kalıplayan teknisyen.

modern *sf.* < *Fr. moderne* Çağdaş: "Basık çatılı eski evlerin arasında yükselen iki katlı modern evler bunu kanıtlıyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

- modernizasyon** *is.* < *Fr. modernisation* Modernleşmek, çağdaşlaşmak.
- modernize** *sf.* < *Fr. modernisation* Yenileme, modern, çağdaş duruma getirilmiş.
- moher** *is.* < *Fr. mohair* 1. Tiftik; 2. *sf.* Tiftikten yapılmış olan.
- moketa** *is.* < *İt. mocetta* Halı.
- mola** *is.* < *İt. molla* Yorgunluğu gidermek için duraklama, dinlenme.
- molekül** *is.* < *Fr. molécule (kim.)* Element veya bileşikler oluşturulan ve onların özgül niteliklerini gösteren en küçük birim.
- moleküler** *sf.* < *Fr. moléculaire* Moleküle ilişkin, moleküle ilgili.
- moloz** *is.* < *Yun. molos* Toprak ve kireç ile karışık taş kırıntıları.
- monarşi** *is.* < *Fr. monarchie* Siyasi otoritenin seçilerek değil miras yolu ile iktidara gelmiş bir devlet başkanı ile onun seçtiği kimselerin elinde toplandığı devlet idaresi sistemi.
- monarşizm** *is.* < *Fr. monarchisme* Monarşiti benimseyenlerin savunduğu siyasi doktrin veya monarşi rejimi.
- monitör** *is.* < *Fr. moniteur* 1. İmal edilen herhangi bir şeyin kalitesini kontrol etmeye yarayan alet; 2. Ses dalgalarının ve görüntünün en iyi biçimde iletilmesini sağlayan alet.
- monoton** *sf.* < *Fr. monotone* 1. TONU DEĞİŞMEYEN, hep aynı tonda sürüp giden ses, şarkı vb; 2. (*mec.*) Değişmeksizin sürüp giden, tekdüze; "Çünkü monoton tıktırtı sesi o anda hiçbir işe yaramıyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- montaj** *is.* < *Fr. montage* 1. Çeşitli parçaları bir bütün olacak ve kullanılacağı işe uygun duruma gelecek şekilde birleştirme ve kurma; 2. (*sin.*) Bir filmin farklı zaman ve yerlerde çekilmiş bölümlerini senaryoya uygun biçimde birleştirme.
- moral** *is.* < *Fr. morale* Bir insanın ruhsal gücü, manevi gücü, yürek gücü: "Üzgün anneyi avutmak için araya girdim, moral takviyesi yapacak, ümit verecek sözler söyledim, sonuç alamadım." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- moral vermek** Bir kimsenin ruhsal direnme gücünü arttırmak cesaretlendirmek.
- moralî bozulmak** Ruhsal yönden direnme gücünü kaybetmek.
- moralini bozmak** Bir kimsenin ruhsal yönden direnme gücünü azaltmak;

morfin *is.* < *Fr. morphine* Afyondan elde edilen ve tıpta ağrı kesici olarak da kullanılan uyuşturucu bir madde.

morfoloji *is.* < *Fr. morphologie* 1. (*dbl.*) Şekil bilgisi; 2. İnsan yapısı, insan bedeni veya dış görünümü ile ilgili: "Vücuda yapılan tüm yüklenmelerde fonksiyonel ve morfolojiyle uygunluk, yüklenmeler sonucu organizmada bir değişikliğin meydana gelmesi ve sonuçta verim artışına neden olunma." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 5.

morg *is.* < *Fr. morgue* Adli soruşturmayı gerektiren ani ve şüpheli ölümlerde, cinayet, kaza gibi olaylarda cesedin kimlik tespiti ve ölüm sebebinin araştırılması için muayene, otopsi gibi işlemler yapılmak üzere konulduğu soğuk hava tertibatlı bölüm: "Ölü burada morgda, ama şimdi olmaz dedim, duymadın mı?" Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; "Morgun soğuk ve formaldehid kokan büyük salonuna girdiğinde ellerindeki titreme daha da arttı." Dr. Hakan Memet, *Şafak*, Temmuz 2003, S. 61, s.13.

mostra *is.* < *İt. mostra* Örnek, göstermelik, model.

mostra olmak / mostralık (*argo*) kendini gülünç bir duruma sokmak.

motel *is.* < *İng. motel* Karayollarındaki motorlu taşıtlarla yolculuk edenlerin taşıtlarını park edebilecekleri, dinlenme ve konaklama yapabilecekleri küçük otel.

motif *is.* < *Fr. motif* Tek başına süs olarak kullanılan ve bir süslemeyi meydana getiren unsurlardan her biri.

motivasyon *is.* < *Fr. motivation* Bir işi yapma ve öğrenme isteği. "İç faktörler veya internal (kişisel) faktörler adını verdiğimiz faktörler şunlardır: a. Antrenman düzeyi, b. Yaş, c. Cinsiyel, d. Fiziksel uygunluk (Physical Fitness), e. Irksal Faktörler, f. Stres düzeyi, g. Motivasyon, j. Sağlık durumu, k. İlaç kullanımı." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 6.

motive *is.* < *Fr. motive* Türkçe'de 'kişiye bir işi yapma isteği vermek, harekete geçirmek'ten anlamına gelen;

motive etmek sözünde kullanılır: "Hiçbir zaman susamayı beklemeyin, aksine kendinizi motive olmadan su içmeye programlayın." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 7.

- motorlu** *is.* < *Fr. moteur* Motosiklet: "Motorlulan ikinci üstü kamyon durağındaydı." Abdurrahim Subaşılar, *Şafak*, Kasım 1995, S. 52.
- motorsiklet** *is.* < *Fr. motocyclette* Motor silindirinin hacmi 125 santimetre küpten büyük olan iki tekerlekli, motorlu taşıt: "Lüks bir otomobil, bir cep telefonu, birer de motorsiklet dersem ayıp mı etmiş olurum? Rıza Kırıldökme, *Gündem*, 10.10.2000, S. 187, s. 11.
- motoza** *is.* < *İt. motosa* Biçerdöver: "O yıllarda civarda buğday demetlerini döven motozalar –veya vatozalar- vardı." Abdurrahim Subaşılar, *Şafak*, Mart 1997, S.67, s.3.
- mozaik, mozayik** *is.* < *Fr. mosaïque* TT **mozaik** 1. Türlü renklerde, küçük küp biçiminde mermer, taş veya pişmiş toprak parçalarının yan yana getirilmesi ile yapılan resim ve bezeme işi; 2. Tatlı bisküvi parçaları ile yapılan kakaolu pasta; (*mec.*)Değişik dillere ve kültürlerle sahip insan topluluğu.
- mozayik** *is.* (*hlk.*) Bk. **mozaik** (*mec.*) "Bizler yalnızca ülkemiz Yunanistan'ın kalkınması için çoğunlukla elbirliğiyle çalışmak ve Yunanistan mozayişini bütünleyen farklı bir renk olarak yaşamak istiyoruz." *Ötüken*, 28.02.2006, S. 13, s. 4.
- multimedya** *is.* < *Fr. multi* + < *İng. media* Çoklu ortam sistemi, pek çok farklı formattan dosyanın bir arada kullanımınıdır.
- mustarda** *is.* < *İt. mostarda* Hardal 1. Turpgiller familyasından, sarı veya beyaz çiçekli, sert ve yakıcı tohumu hekimlikte kullanılan otsu bitki; 2. Bu bitkinin tohumundan, unla yapılan ve et ile birlikte yenen sarımsaklı sert ve yakıcı sos.
- muşmula** *is.* < *Yun. musmulo* Gülgillerden, kışın yapraklarını döken, iyice olgunlaştıktan sonra yenebilen, tadı buruk ve etli beş bölmeli meyve.
- müze** *is.* < *Fr. musée* İlim ve sanatın her dali ile ilgili kıymetli eserlerin, eski çağlardan kalma değerli eşyanın saklandığı ve sergilendiği yer.
- müzik** *is.* < *Fr. musique* Duygu ve düşünceleri sesler ile ifade sanatı; bu sanata ait eserlerin çalınması ve okunması.
- müzikhol** *is.* < *İng. music hall* Müzikli eğlencelerin yapıldığı yer: "Bu cadde Newyork'u bir baştan bir başa bir eğri olarak yarıp geçiyor. Yüzbinlerce

sanat merkezi, tiyatro, sinema, müzikhol ve restaurant hep bu caddenin üstünde." Şükran Raif, *Şafak*, Mayıs 1996, S. 58, s. 5.

müzikal *sf.* < *Fr. musical* 1. Müzik ile ilgili; 2. Uyumlu; 3. Müzikli sahne eseri.

müziyen *is.* < *Fr. musicien* Müzik sanatçısı, müzik eseri besteleyen veya çalan kimse.

N

naftalin *is.* < *Fr. naphtaline (kim.)* Maden kömürü katranının kuru kuruya damıtılmasından elde edilen, özel kokulu, beyaz renkte, yünlü kumaş, halı gibi eşyaları güve gibi zararlılardan korumakta kullanılan antiseptik bir hidrokarbon.

narkotik *sf.* < *Fr. narcotique* Uyuşturucu: "Yetersiz kalsa da, narkotik polis teşkilatları bunun mücadelesini vermektedirler." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

narkotizm *is.* < *Fr. narcotizme* Uzun süre ve çok miktarda uyuşturucu madde kullanmaktan doğan bozuklukların bütünü.

narkos *is.* (*hfk.*) Bk. **narkoz**

narkoz, narkos *is.* < *Fr. narcose (tıp)* TT **narkoz** Hastayı ilaçla uyutup bilinçsiz ve ağrı duymaz duruma getirerek ameliyata hazırla işlemi.

narsisizm *is.* < *Fr. narcissime (psikol.)* Sevgisi kendine yönelmiş kimse.

narsist *sf.* < *Fr. narcissist* Hayranlığı ve sevgisi sadece kendine yönelmiş kimse.

nasyonal *sf.* < *Fr. national* Ulusa özgü olan.

nasyonalist *sf.* < *Fr. nationaliste* Ulusçuluk yanlısı.

nasyonelizm *is.* < *Fr. nationalisme* Ulusçuluk.

natüralist *sf.* < *Fr. natturaliste* Natüralizm akımını benimseyen kimse.

natüralizm *is.* < *Fr. naturalisme* Doğalcılık.

natürel *sf.* < *Fr. naturel* Doğal

natürmort *is.* < *Fr. nature morte* Konusu çiçek, meyve gibi şeyler, cansız varlıklar ve nesnelere olan resim.

naylon *is.* < *İng. nylon* Birçok giyim ve ev eşyası yapımında kullanılan, dayanıklı ve esnek madde.

- negatif sf.** < Fr. *négatif* 1. Olumsuz, menfi; 2. Pozitif karşıtı, eksi; 3. (*mat.*) ve (*fiz.*)
is. Aydınlık ve karanlık bölümleri tersine gösteren fotoğraf filmi veya camı.
- nektar is.** < Fr. *nectar* 1. Meyve suyu; 2. Şeftaliye benzeyen bir meyve.
- neolitik sf.** < Fr. *néolithique* Taş devrinin son çağı ile ilgili.
- neon is.** < Fr. *néon* (*kim.*) Sıvı durumuna getirilmiş havadan elde edilerek ışık araçlarında kullanılan element.
- net sf.** < Fr. *net* 1. Açık seçik olan, anlaşılmasız yanı bulunmayan; 2. Kesintilerden sonra geri kalan miktar; 3. Bütün çizgileri belirgin olan, gözün bütün ayrıntıları ile algıladığı görüntü: "Ahmet'in evi net bir şekilde ayırt ediliyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- nevroz is.** < Fr. *névrose* (*psikol.*) Genellikle bunalım ve beden görevleri üzerinde sıkıntılarla beliren, uyumun ve kişiliğin bütünü.
- nevroloji is.** < Fr. *neurologie* Sinir sistemini inceleyen ve tedavisi ile uğraşan bilim dalı, sinir bilimi.
- nevton is.** < İng. *newton* Uluslararası birim sisteminde, kütlesi 1 kg. Olan cisme, saniye karede 1 metrelik bir ivme veren güç birimi.
- nikel is.** < Fr. *nickel* Gümüş parlaklığında, demir sertliğinde kolay bükülebilen bir element.
- nikotin is.** < Fr. *nicotine* (*kim.*) Tütün yapraklarından çıkarılan, renksiz, çok zehirli bir alkaloid.
- norm is.** < Fr. *norme* Kural olarak benimsenmiş, kanuna uygun durum.
- normal sf.** < Fr. *normal* 1. Kurala uygun, alışlagelen, olağan: "Normal süresi doldu, yıllar geçti, mezun olamadı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*;
2. is. Aşırılığı, eksikliği ve taşkınlığı olmama.
- nostalji is.** Fr. < *nostalgie* 1. Yurt özlemi; 2. Geçmiş zamana duyulan aşırı bir özlem.
- nostaljik sf.** < Fr. *nostalgique* Yurt ve geçmişe özlem ile ilgili.
- not is.** < Fr. *note* 1. Bir şeyi hatırlamak için yazılan kısa yazı; 2. Okullarda öğrencinin ders ile ilgili bilgi ve beceri düzeyini göstermek üzere, öğretmenler tarafından verilen sayı, derece: "Not verilmez alınır, hakettiysen alırsın, dedim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

not etmek Not ederek yazmak, kaydetmek: "İhsan'ın adresini hatırlıyorsanız ben not edeyim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

nota is. < *İt. nota* 1.(müz.) Bir müzik sesini belirtmeye yarayan işaret. 2. Bir devletin başka bir devlete politik sorunlarla ilgili olarak yolladığı uyarı yazısı, muhtıra.

noter is. < *Fr. notaire (huk.)* Çeşitli belge ve işlemlere geçerlilik kazandırmak, yasanın ön gördüğü diğer görevleri yerine getirmekle yükümlü, belli nitelikleri ve kendine özgü bir hukuk statüsü olan kamu görevlisi.

nörolog is. < *Fr. neurologue (tıp)* Sinir hastalıkları uzmanı: "Nörolog bir meslektaşla, Karavasilis'le görüşüm. Başarılı bir sinir uzmanıdır." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

nöroloji is. < *Fr. neurologie* 1. Sinir sistemini inceleyen ve tevdisi ile uğraşan tıp dalı, sinir bilimi.

nörolojik sf. < *Fr. neurologique* Nöroloji ile ilgili.

nötr sf. < *Fr. neutre* 1. (*mec.*) Tarafsız, yansız; 2. (*fiz.*) Elektriğe karşı hiçbir etkisi olmayan; 3. (*kim.*) Kimyada turnusol gibi bir ayraç karşısında ne asit ne de alkali tepkisi göstermeyen.

nötron is. < *Fr. neutron (fiz.)* Yaklaşık olarak proton ağırlığında ve elektrik yüklü olmayan bir atom cisimciği.

numara is. < *İt. numero* 1. Bir şeyin bir dizi içindeki yerini gösteren sayı, rakam; 2. Ölçü, derece ; 3. Benzer şeyleri ayırt etmek için her birinin üzerine işaret olarak yazılan sayı: "Sınav kâğıtlarını numara sırasına koydum, sınıftan çıkan son iki kız öğrencinin ardından ben de çıktım." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 4. Öğrenciye verilen not; 5. (*argo*) Hile, düzen, dalavere, yalan, kandırmak ; 6. Öğrenci kayıtları için kullanılan okul numarası.

nusa, lusa is. (*hlk.*) Bk. **loğusa**

nü is. < *Fr. nu* 1. Çıplak; 2. Çıplak resim.

nüans is. < *Fr. nuance* Kimi şeyler arasında bulunan ve birbirlerinden ayıran özellik, ince ayırım.

nükleer sf. < *Fr. nucléaire* Atom çekirdekleriyle ilgili.

O

obez *sf.* < *İng. obese* Çok şişman: "AB'de şişman ve obezlerin sayısının 14 milyon olduğu, bunun 3 milyonunun da çocukların oluşturduğu tahmin ediliyor." *Gündem*, 23.12.2005, S. 458, s. 5.

obesite *is.* (*hlk.*) Bk. **obezite**

obezite, obesite *is.* < *İng. obesity* TT **obezite** Çok şişmanlık: "Obesite ile mücadele çerçevesinde AB içerisinde yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre, Avrupa'da şişmanların çoğunlukta olduğu ülke Yunanistan." *Gündem*, 23.12.2005, S. 458, s. 5.

obje *is.* < *Fr. objet* Nesne: "Bir sanat eseri yani estetik obje, ilkin bir yaratma olayı ile ilgilidir." Hüseyin Mustafa, *Öğretmenin Sesi*, Şubat 2001, S. 32, s. 26.

objektif *sf.* < *Fr. objectif* 1. Nesnel, subjektif olmaya; 2. *is. (fiz.)* Fotoğraf makinesi, mikroskop vb. optik aletler ile cisimlerden gelen ışınları alıp mercek üzerine yansıtan mercek veya mercek sistemi: "Fotoğrafın, Taşoz adasına yaptığımız bir gezide çekildiği, objektife takılan bir feribotun adından belliydi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

obua *is.* < *Fr. hautbois (müz.)* Tahtadan yapılmış üflemeli çalgı.

odeon *is.* < *Fr. odéon* Eski Yunan'da müzisyenlerin konser verdikleri basamaklı yer.

oditoryum *is.* < *Fr. auditorium* 1. Konser, tiyatro, konferans yapılan salon; 2. Antik Roma'da halkın ozanları dinlemek üzere toplandığı yer.

ofis *is.* < *Fr. office* İş yeri, büro: "Öyle ki, modern mobilyolarla döşeli ciddi görünümlü insanların çalıştığı iş yerlerinde olduğu kadar plajlarda, kafe ve barlarda ve hatta üniversite ofis ve kantinlerinde, fal bakıranlarla karşılaşmak yadırganacak bir durum değildir." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 7.

ofsayt *is.* < *İng. off side (sp.)* Futbolda hücumla geçen takımın en az bir oyuncusunun topla oynadığı anda rakip takımın kale çizgisine, diğer takımın oyuncusundan daha yakın bulunması durumu.

ofset *is.* < *İng. offset* Matbaada kullanılan, çift kopyalı baskı yöntemi.

oftalmog *is.* < *Fr. ophtalmologue (tıp)* Göz doktoru.

oftalmoji *is.* < *Fr. ophtalmologie (tıp)* Göz bilimi.

- oftalmojik sf.** < Fr. *ophtalmologigue* (tıp) Göz bilimi ile ilgili.
- oftalmoskop is.** < Fr. *ophtalmomoscope* (tıp) Gözü muayene etmek için kullanılan alet.
- oje is.** < Fr. *oje* Türlü renklerde kadınların kullandığı tırnak cilası.
- ohtopot is. (hık.) Bk. ahtapot**
- ohtopot, ahtapot is. Yun.** < *ohtopodi*. TT **ahtapot** Kafadan bacaklılardan, dokunaçlı bir mürekkep balığı türü.
- olamır, ılamır is. (hık.) Bk. ıhlamur**
- okaliptus is.** < Fr. *eucalyptus* (bot.) Yaprakları, kabuğu ve tohumu ilaç sanayisinde kullanılan, keskin kokulu bir ağaç türü.
- oksijen is.** < Fr. *oxygène* Hidrojenle birleşerek suyu oluşturan, rengi, kokusu ve tadı olmayan bir gaz: "Günün erken saatlerinde daha fazla oksijen alınır." *Gündem*, 13.01.2006, S. 461.
- oksitosin is.** < İng. *oxytocin* Hipofiz bezinin art lobunda salgılanan, doğum sırasında uterusun düz kaslarının kasılmasını sağlayan ve bebeğin emmesi sırasında sütün çıkmasına sebep olan bir peptit hormonu: "Serotonin, dopamin, oksitosin gibi hormonların seviyelerinin değiştiği ispatlanmış." *Gündem*, 17.02.2006, S. 464.
- oktav is.** < Fr. *octave* (müz.) sekiz sestem oluşan ses dizisi. İlk bir do sesiyle son ondan sonraki do sesi arasındaki uzaklık.
- okyanus is.** < Yun. *okeanos* (coğ.) Kıtaları birbirinden ayıran engin ve büyük, ana deniz: "Aramızdaki kıtaların ve okyanusların hiç bir önemi yok." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- oligarşi is.** < Fr. *oligarchie* (sos.) Siyasal gücün, birkaç kişiden oluşan küçük bir grubun elinde bulunduğu yönetim biçimi.
- olimpik sf.** < Fr. *olimpique* Olimpiyat ölçülerine uygun olan.
- olimpiyat is.** < Fr. *olimpiade* Bütün spor dallarını içine alan ve her dört yılda bir seçilen bir ülkede yapılan uluslararası spor yarışmaları.
- olta is.** < Yun. *volta* Balık avlamakta kullanılan, ucuna çengelli iğne takılı, misinadan veya at kuyruğu kılından yapılmış iplik.
- omlet is.** < Fr. *omlette* Çıyrılmış yumurta ve yağ ile sade veya peynir vb. katılarak pişirilen yumurta yemeği.

ombudsman *is.* < *İng. ombudsman* Parlamento tarafından görevlendirilen, vatandaşları resmi makamların keyfi ve yasa dışı davranışlarına karşı korumakla görevli kişi veya kurum, kamu denetçisi, arabulucu: "Türkiye'de kurulacak olan ombudsmanlık kurumunun yapılanmasında ve geliştirilmesinde fikir ve görüş alışverişinde bulunmak üzere Yunan ve Türk yetkililer 8 Kasım Salı günü Atina'da bir araya geldiler." *Azınlıkça*, Aralık 2005, S. 17, s. 6.

onkoloji *is.* < *Fr. oncologie (tıp)* Uurları inceleyen tıp bilimi.

onkolojik *sf.* < *Fr. oncologique (tıp)* Onkoloji bilimi ile ilgili.

opera *is.* < *İt. opera (tiy.)* Sözlerin tümü veya çoğu şarkı biçiminde ve orkestra eşliğinde söylenen müzikli tiyatro oyunu.

operasyon *is.* < *Fr. opération* 1. (*tıp*) Ameliyat; 2. (*mec.*) Elde edilecek sonuç için alınan önlem ve işlemlerin bütünü: "Telefon operasyonundan vazgeçmemde hayır varmış, oturma odasına kadar koşamayacakmışım diye düşündüm ve gülümsedim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

operatör *is.* < *Fr. opérateur* 1. Cerrah, ameliyat yapan doktor; 2. Bazı teknik aletleri işleten kimse; 3. Bilgisayarı çalıştırıp gerekli uygulamayı yapan kimse.

operet *is.* < *Fr. opérette* Eğlenceli, hafif konulu içinde bestesiz konuşmalar bulunan müzikli sahne eseri.

opsiyon *is.* < *Fr. option* 1. Bekletme süresi; 2. Seçenek; 3. (*ekon.*) Ek gün veya ek süre.

optik *sf.* < *Fr. optique* 1. Görme ile ilgili olan; 2. (*fiz*) Fizik biliminin ışık olaylarını inceleyen kolu.

oral *sf.* < *Fr. oral* 1. Ağız ile ilgili; 2. (*zf.*) Ağız yoluyla

orangutan *is.* < *Fr. oran-outan* İnsana benzeyen, meyve ile beslenen bir cins büyük maymun.

org *is.* < *Fr. orgue (müz.)* klavyeli büyük ve küçük borulardan yapılmış, körüklerden elde edilen havanın bu borulardan geçmesiyle değişik ses tonları verebilen, genellikle bir kilise çalgısı.

organ *is.* < *Fr. organe* 1. Canlı bir vücudun belirli bir görev yapan ve sınırları kesin olarak belirlenmiş bölümü. 2. (*mec.*) Bir görevi, bir işi yerine getirmek ile yükümlü olan kuruluş.

organik *sf.* < *Fr. organique* 1. Organlarla ilgili; 2. (*mec.*) Bir görevi yerine getirmekle yükümlü, kuruluş ile ilgili olan; 3. (*kim.*) Kökeni bitkisel ve hayvansal olan.

organizasyon *is.* < *Fr. organisation* 1. Düzenleme; 2. Devlet, toplum vb.nin düzenleniş biçimi; 3. Kuruluş, kurum, teşkilat; 4. Düzenli bir grubun üyelerinin tamamı: "Evipidis Stilyanidis düzenlenen etkinliğe katılımın ve güzel organizasyonun daha iyi bir Rodop için ne kadar hazır olduklarını gösterdiğini kaydetti." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 1.

organizatör *is.* < *Fr. organisateur* Düzenleyici: "Her ne kadar bu I. Eğitim Şurası sunumlarını organizatörler Türkçe ve Rumca olarak kitap haline getireceklerini bildiğim halde, ben bana ait "Okul Kitapları" başlığından bir kaç cümle ile bu konuya değinmeyi uygun buldum." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 5.

organize *is.* < *Fr. Organize* 1. Kuruluşları ortak bir amaç için bir araya getirme, birleştirme; 2. Düzenleme; 3. *sf.* Düzenli, örgütlü: "B.T.A.Y.T.D. Çocuk Kulübu sorumlularından Zeliha Keskin ve Özlem Osman İsmail'in organize ettiği seminerde, geçmisten günümüze müziğin gelişimi, müzik türleri ve müziğin insanoğlu açısından önemiyle ilgili konular anlatıldı." *Gündem*, 23.12.2005, S. 458, s. 1.

organizma *is.* < *Fr. organisme* 1.(*anat.*) Canlı bir varlığı oluşturan organların bütünü; 2. Her hangi bir canlı varlık: "Vücuda yapılan tüm yüklenmelerde foksiyonel morfolojiyle, yüklenmeler sonucu organizmada bir değişikliğin meydana gelmesi ve sonuçta verim artışına neden olunma." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 6.

organze *is.* < *Fr. organza* İpek veya keten iplikle dokunmuş, çok ince, kolalı kumaş çeşidi.

orgazm *is.* < *Fr. orgasme* Cinsel uyarım ve zevkin en yüksek noktası.

orjin *is.* < *Fr. origine* 1. Soy sop; 2. Köken, başlangıç.

- orjinal sf.** < *Fr. orginial* 1. Özgün: "Yarışma trakya bölgesine ait kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel giysileri, orjinal fotoğraflarla belgeleyip arşivlenmeyi ve yeni nesillere doğru olarak aktarmayı amaçlıyor." *Gündem*, 24.01.2006, S. 467, s. 5; 2. Taklit olmayan araç ve gereç; 3. (*mec.*) Alışılagelenden daha değişik, şaşırtıcı nitelikte olan.
- orjinalite is.** < *Fr. orginalité* 1. Özgünlük; 2. (*mec.*) Alışılagelenden değişik, şaşırtıcı nitelikte olma durumu.
- orkestra is.** < *İt. orchestra (müz.)* Yaylı, üflemeli, vurmali çalgılar topluluğu.
- orkide is.** < *Fr. orchidée (bot.)* Salepgillerden, çiçeklerinin güzelliği nedeniyle seralarda yetiştirilen değerli bir süs bitkisi.
- orkinos is.** < *Yun.orkinos* Ton balığı.
- orlon is.** < *Fr. orlon* Yapay dokuma ipliği.
- ormon is.** (*hlk.*) Bk. **hormon**
- ortanca is.** < *Lat. hortensia (bot.)* Kırmızı, pembe veya mor renkli, çiçeklerini yaz başında açan, gölgelik yerlerde yetiştirilen süs bitkisi.
- ortodonti is.** < *Fr. orthodontie (tıp)* Diş Hekimliğinin, dişleri çenelerin üzerine estetik ve görev bakımlarından düzenli bir biçimde yerleştirmekle uğraşan kolu.
- ortopedi is.** < *Fr. orthopédie (tıp)* Kemik, eklem ve kaslardan oluşan hareket sistemi bozukluklarını araştırıp önleyen ve tedavi eden bilim dalı.
- ortopedik sf.** < *Fr. (tıp) orthopédique* Ortopedi ile ilgili olan.
- oryantal sf.** < *Fr. oriental* 1. Kadınların tek başlarına ve yarı çıplak olarak müzik eşliğinde yaptıkları, vücut ve göbek hareketlerine dayalı dans; 2. Doğu medeniyeti ile ilgili olan.
- otel is.** < *Fr. hotél* Yolcu ve turistlere geceleme imkânı sağlamak, bunun yanında yemek vb. gibi türlü hizmetleri sunmak amacıyla kurulmuş işletme.
- otist is.** < *Fr. autiste* Doğuştan otistik olan.
- otistik sf.** < *Fr. autistique (psikol.)* İçer yönelik olan.
- otizm is.** < *Fr. autisme (psikol.)* İçer yöneliklik.
- otoban is.** < *Alm. autobahn* Otoyol.
- otobiyografi is.** < *Fr. autobiographie* Öz yaşam öyküsü.
- otobiyografik sf.** < *Fr. autobiographique* Öz yaşam öyküsü ile ilgili.

otobüs *is.* < *Fr. autobus* Yolcu taşıyan büyük, motorlu araç.

otogar *is.* < *Fr. autogare* Şehirler arası ve ülkeler arası çalışan motorlu taşıtların yolcularını indirdikleri yer.

otomasyon *is.* < *Fr. automation* Endüstride, yönetimde ve bilimsel işlerde insan aracılığı olmadan yapılan çalışmalar.

otomat, aftomat *sf.* < *Fr. automate* TT **otomatik** Canlı bir varlığın yapabileceği bazı işleri mekanik veya elektrikli araç.

otomatik, aftomatik *sf.* < *Fr. automate* TT **otomatik** Mekanik yollarla hareket ettirilen veya kendi kendini yöneten alet; 2. İrade dışında yapılan davranış; 3. *zf.* Kendiliğinden.

otomatizm *is.* < *Fr. automatisme* Bir cihaza veya bir alete otomatik bir işleyiş kazandırmak için gerekli olan düzen: "Bu sessizliğin sebebine zihinsel bir otomatizmle hiç düşünmeden ürpererek açıkladım." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

otonom *sf.* < *Fr. autonome* Özerk, muhtar.

otonomi *is.* < *Fr. autonomie* Özerklik.

otopark *is.* < *Fr. auto parc* Motorlu taşıtların belli bir süre için bırakıldığı yer, park: "Projenin hazırlanma aşamasında Şehitler Abidesi'nin proje muellifi Doğan ERGİNBAŞ'ında görüşleri alınarak mevcut sembolik şehitlik kaldırılarak yerine otopark yapılmıştır." *Ötüken*, 28.02.2006, S. 13, s. 5.

otopsi *is.* < *Fr. autopsie (tıp)* Ölüm sebebini belirlemek amacıyla bir cesedin incelenmesi işi.

otorite *is.* < *Fr. autorité* 1. Yaptırma, yasak etme, yaptırım; 2. Siyasi, idari güç.

otoriter *sf.* < *Fr. autoritaire* Otoriteli.

ozon *is.* < *Fr. ozone (kim.)* Ağır kokulu, gaz durumunda, molekülünde üç atom bulunan oksijenden oluşan basit element.

Ö

ödem *is.* < *Fr. oedème (tıp)* Bazı hastalıklarda ellerde, ayaklarda görülen şiş.

ökse *is.* < *Yun. oksos, iksos* Ökse otu saplarından ya da çoban püskülü kabuklarından çıkarılan yapışkan macun.

öreke *is.* < *Yun. roka* Eğrilmekte olan yün, keten vb. şeylerin tutturulduğu, bir ucu çatal değnek.

östaki *is.* < İtalyan fizikçisi *Eustachio*'nun adından Kulakta bulunan boru, östaki borusu.

ötanazi *is.* < *Fr. euthanasie* Kendi ölümünü isteme hakkı.

P

paçavra *is.* < *Yun. patsavra* 1. Eski kumaş veya bez parçası; 2. (*mec.*) Değersiz, düşük seviyeli şey veya kimse.

paço *is.* < *Yun. patsos (argo)* Dağınık, bakımsız, değersiz kimse.

pagan *sf.* < *Fr. pagan* Çok tanrıya tapan kimse.

paket *is.* < *Fr. paquet* Bir veya birçok şeyin kâğıda sarılıp bağlanmasından meydana gelen nesne.

paketlemek kâğıtla sarılıp paket haline getirmek: "Sevgi paketlenip postalanan bir madde değildir, zaman ve mekan kavramları dışında yasanan bir ruh halidir." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

palamut (I) *is.* < *Yun. palamida* Uskumrugiller familyasından, sırtı çizgili, mekik biçiminde kılçıksız, eti lezzetli, pulsuz balık.

palamut (II) *is.* < *Yun. valanidi* Türkiye'nin batı bölgelerinde yetişeni kışın yapraklarını döken, meşe türünde bir orman ağacı.

palas *is.* < *Fr. palace* Lüks otel, büyük gösterişli yapı.

palaska *is.* < *Sl. palaska* Askerlerin çaprazlama olarak göğüslerine veya bellerine taktıkları, üzerinde fişeklik vb. konmak için yerleri bulunan kayış.

palavra *is.* < *İsp. palabra* Gerçeğe dayanmayan, gelişi güzel söylenmiş uydurma söz.

palavra atmak / sıkmak Olmamış şeyleri gerçekmiş gibi söylemek, abartarak anlatmak.

palet *is.* < *Fr. palette* 1. Ressamların üzerine boyalarını sıktıkları, yuvarlak veya dört köşe tahtadan yapılmış levha: "Oysa modayı bu kadar yakından takip etmek ve renk paletlerinin tüm renklerini cilde uygulamak da yaşlı

gösterebilir." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 9; 2. Hızlı yüzmek için ayağa giyilen, ön kısmı kazayağı şeklinde, geniş ve yassı lastik ayakkabı.

palmiye *is.* < *Fr. palmier* Palmiyegiller familyasından olan ağaçların ortak adı.

palto *is.* < *Fr. paletot* Soğuk havalarda giysi üzerine giyilen, kalın kumaştan kışlık bir erkek giysisi.

palyaço *is.* < *İt. pagliaccio* Sirklerde, panayırılarda komiklikler, soytarlıklar yapan garip kıyafetli oyuncu.

panayır *is.* < *Yun. panigiri* Belli zamanlarda, belli yerlerde kurulan büyük pazar: "Panayıra çevirdiniz burayı! Çekilin de işimizi yapabilelim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

pancur *is.* (*hfk.*) Bk. **panjur**

panda *is.* < *İng. panda* Himalaya ormanlarında yaşayan uzun, sık ve yumuşak tüylü, karnı ve bacakları siyah, kedi büyüklüğünde, etcil hayvan türü.

pandispanya *is.* < *İt. pan di Spagna* Un, şeker ve yumurta ile yapılan bir çeşit yumuşak pasta.

pandomim *is.* < *İt. pantomima* Sözsüz işaretler, tavırlar ve çeşitli vücut hareketleriyle oynanan genellikle güldürücü sözsüz tiyatro oyunu.

panel *is.* < *Fr. panel* 1. Seçilmiş bir konuşmacı grubunun dinleyiciler önünde belli bir konuyu tartıştığı toplantı: "Uyuşturucuyla ilgili seminerlere ve panellere katıldım." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. (*mim.*) Yerleştirebileceği yüzeyin bir bölümüne uyan, çoğunlukla dikdörtgen biçiminde düzgün parça.

panelist *sf.* < *Fr. paneliste* Panelde konuşmacı olan.

panik *is.* < *Fr. panique* Ani dehşet duygusu, büyük korku: "Ben doktora, paniğe kapıldığım için, ne yapacağımı bilemediğim için getirdim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; "Yannakidis, Fener bölgesini ziyaret ederek bölge halkının paniğe kapılmamasını istediğini ifade etti." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 1.

panjur, pancur *is.* < *Fr. abat-jour* TT **panjur** Güneş ve rüzgârı önlemek, ışığı azaltmak için pencerenin iki yanına takılan açılır kapanır yatay ve dar tahtalardan, plastik veya metalden yapılmış, düzenek: "Konağın arka

duvarlarını üst katın pancurlarına kadar sarmış olan sarmaşıklar, kiremitlerin üstüne uzanmış." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

pankart *is.* < *Fr. pancarte* Toplantı ve gösterilerde taşınan, üzerinde benimsenen görüşün, amacın birkaç söz ile gösterildiği karton veya bezden levha.

pankreas *is.* < *Fr. pancrace (anat.)* Midenin altında, karaciğer ile dalak arasında bulunan ve özellikle yağların sindirimini sağlayan enzimlerle şeker metabolizmasında önemli bir yeri olan insülin maddesini salgılayan iri bir bez: "Pankreas özsuyu onikiparmak bağırsağına dökülerek, besinlerin erimesini sağlar." *Öğretmenin Sesi*, Haziran 1998, S. 1, s. 14.

pano *is.* < *Fr. panneau* 1. Üzerine bildiri, liste, ilan vb. konulan levha; 2. Duvara yapılmış resim.

panorama *is.* < *Fr. panorama* 1. Yüksek bir yerin görüş alanına giren geniş manzara; 2. (*mec.*) Genel görünüş: "Bu panoramanın içinde kendi yerimi tespit etmeye, vicdan muhasebesi çerçevesinde sorumluluğumun derecesini tayin etmeye çalışırken, sonu gelmeyen soru kümeleri gözümün önünde kelebekler gibi uçuşuyordu, sorumluluğumu düşündükçe de beynimde şimşekler çakıyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

panaromik *is.* < *Fr. panoramique* Geniş görüş alanını kaplayan.

pansiyon *is.* < *Fr. pension* Bütünü veya bir bölümü sürekli veya belli bir zaman için kiraya verilen ev.

pansuman *is.* < *Fr. pansement (tip)* Yaraya yapılan bakım ve temizlik işlemi.

panter *is.* < *Fr. panthère* Kedigiller familyasından, tropik bölgelerde yaşayan, çok güçlü, çevik, avlanması tehlikeli, yırtıcı, etçik memeli hayvan.

pantolon, pantul *is.* *Fr.* < *pantolon* TT **pantolon** Belden başlayan ve genellikle paçaları ayak bileklerine kadar inen giyecek: "Ayağında yamalı pantolon, düğmelerinin çoğu kopuk bir gömlek sırtında ve yalnayak başkabak." Mehmet Çolak, 'Ali' *Öğretmen*, Ağustos 1977, S. 34, s. 7.

Pantul *is.* (*hlk.*) Bk. **pantolon**

panzer *is.* < *Alm. panzer* II. Dünya Savaşı'nda Alman ordusunun kullandığı günümüzde ise polisin kanunsuz sokak gösterileri gibi hareketleri bastırmak için yararlandığı, yüksek tekerlekli, zırhlı araç.

papa is. < *İt. pappā (din b.)* Roma Katolik Klisesi'nin bir meclis tarafından seçilen, Vatikan'da oturan ve Hz. İsa'nın vekili sayılan başkanı.

papara is. < *Yun. papara* Ekmeğin et suyu ile yumuşatılması suretiyle yapılan yemek.

papara yemek Şiddetli azar işitmek, azarlanmak.

papatya is. < *Yun. papadiça* Birleşikgillerden, baharda taç yaprakları sarı, ortası beyaz çiçekler açan, ateş düşürücü, spazm çözücü, sinirleri yatıştırıcı, rahatlık verici, bağırsak gazlarını giderici, otsu bitkim.

papaz is. < *Yun. papas* Hristiyan din adamı.

papel is. < *İsp. papel (argo)* Para, özellikle kâğıt para.

papirüs is. < *Fr. papyrus* 1. Papürüsgillerin örnek bitkisi olan, Nil kıyısında yetişen, 2,5-3 metre boyunda bitki; 2. Eski Mısırlılar'ın bu bitkinin sapından yaptıkları kâğıt; 3. Bu kağıtlara yazılmış el yazması metin.

papyon is. < *Fr. pappilion* Kelebek şeklinde kravat.

paradoks is. < *Fr. paradigme* Yaygın, yerleşmiş ve kökleşmiş görüşlere aykırı olarak öne sürülen düşünce, ortak inanişe ters düşen görüş.

paradoksal sf. < *Fr. paradoxal* Aykırı düşünce niteliğinde olan.

parafin is. < *Fr. paraffine (kim.)* Katran veya petrolün damıtılmasından elde edilen yumuşak, beyaz, mum ve su geçirmez kâğıt yapısında kullanılan madde.

paragraf is. < *Fr. paragraphe* Bir yazıda bir satır başından öteki satır başına kadar olan bölüm: "İlk paragrafını gözden geçirdim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

pararel sf. < *Fr. parallèle* 1. (*geom.*) Yanyana ve birbirini kesmeden, birbirine kavuşmadan uzayıp giden düzlem; 2. *sf.* ve *zf.* Aynı tarzda devam eden: "Nihat'la İhsan arasında bir paralelliğin olup olmadığını düşünürken Nihat'i gözden geçirdim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

parametre is. < *Fr. paramètre* 1. (*mat.*) Cebirde bir denklemin katsayılarına giren değişken nicelik: "Otuz beş yıllık meslek hayatımda, kurmakta güçlük çektiğim bir denklemin parametreleri yine gözümün önündeydi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Geometride, bir koninin odağından çıkan dikeyin konik ile kesiştiği noktaya kadar olan parçanın uzunluğu.

paranoya *is.* < *Fr. paranoïa (tıp)* Abartılı gurur, kuşku, şüphe duygularının ön planda olduğu, tedaviye direnen kronik bir ruh hastalığı.

paranoyak *sf.* < *Fr. paranoïaque* 1. (*tıp*) Paranoya ile ilgili; 2. *is.* Paranoyaya tutulmuş kimse: "Paranoyak Ezgiler" İlker Mehmet, *Şafak*, Mart 2004, S.144, s. 5.

parantez *is.* < *Fr. paranthèse* Cümle içinde, cümleden ayrı bir açıklama veya karşılık durumunda olan bir sözü metin dışı tutmak için kullanılan ve bu sözün başına ve sonuna konan işaret. ( )

parapsikoloji *is.* < *Fr. parapsychology* Doğa üstü olayları araştıran psikoloji dalı.

paraolimpik *is.* < *Yun. para + olimbiki* Engelliler olimpiyatı: "Aleksis Taksildaris Atina'daki paraolimpik oyunlarında yüzmede 2. gelerek gümüş madalya kazandı." *Bülten*, 30 Eylül 2004, S. 136, s. 3.

paraşüt *is.* < *Fr. parachute* Bir insan veya cismin yüksekten düşüşünü ayarlayıp yere yumuşak iniş yapmasını sağlayan çok sağlam ipekten yapılmış düzenek.

paravan *is.* < *Fr. paravent* Bina içinde bazı kısımları ayırmak için kullanılan, çerçevelenmiş ve birbirine bağlanmış tahta, kumaş vb. yapılmış kanatlardan ibaret katlanır, taşınır perde niteliğinde: "Eski komşum Necdet'in ticarete atıldığını, ticarete söz sahibi bir firma haline geldiğini memnuniyetle öğrendiğimi, ama aslında bunun uydurma bir paravan olduğunu, Necdet'in uyuşturucu bağımlısı, bir beyaz ölüm kaçakçısı olduğunu, sonunda nasıl kaybolup gittiğini bütün detaylarıyla anlattım." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

parazit *is.* < *Fr. parasite* 1. (*biy.*) Asalak; 2. Radyo, telsiz ve televizyon dalgalarına karışarak yayını bozan ses; 3. (*mec.*) Başkalarının sırtından geçinen kimse.

pardon *is.* < *Fr. pardon* 'Affedersiniz' anlamında özür dileme sözü.

pardüse, paradise *is.* (*hlk.*) Bk. **pardöse**

pardöse, pardüse, paradise *is.* < *Fr. pardessus* TT **pardöse** Elbise üzerine giyilen mevsimlik, ince ve hafif palto.

parelesi *is.* < *Yun. parelasi* Resmi geçit.

parfüm *is.* < *Fr. parfum* Güzel koku olarak kullanılmak üzere hazırlanmış koku.

parko, parku *is. is.* < *Yun. parko (hkk.)* Bk. **park**

park, parko / parku *is.* < *İng. park* TT **park** 1. Halkın gezme ve hava alma ihtiyacını karşılamak için düzenlenmiş, çiçekli ve ağaçlık geniş ve yeşil alan: "Parkın yanından geçen çayın bulanık suları, bir an önce denize ulaşmak için acele eder gibi akıyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Otopark.

parketmek "Epey tereddüt ettikten sonra, emektar arabamı bir kiraz ağacının altına parkettim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

parkur *is.* < *Fr. parcours (sp.)* Çeşitli yarış ve koşularda yarışmanın yapıldığı yol.

parodi *is.* < *Fr. parodie (tiy.) ve (tv.)* Ciddi sayılan bir eserin bir bölümü veya büyünlüğünü alaya alarak, biçimini bozmadan ona bambaşka bir özellik vererek biçimle orijinali arasındaki bu ayrılıktan gülünç etki yaratan oyun türü.

parola *is.* < *İt. parola* Erişilmek istenilen amacı özetleyen kısa ve gizli söz.

parsel *is.* < *Fr. parcelle* İmar yasasına göre üzerine bina yapılmak üzere ayrılıp sınırı belirlenmiş arazi parçalarından her biri.

parti *is.* < *Fr. parti* Ortak düşünce ve görüşteki kişilerin oluşturdukları siyasal topluluk: "PASOK lideri Yorgo Papandreu'nun başkanlığında ilerici güçlerle yapılan diyalogun hızlandırıldığı bir dönemde partinin yerel organları yerel seçimler için yapılan işbirliklerini şikayet ediyor ve bu işbirliklerini ifade eden üyeleri aforoz etmeye kalkışıyorlar." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 1.

partizan *is.* < *Fr. partisan* Bir partiye çok bağlı olan kimse.

partner *is.* < *İng. partner* 1. Birlikte dans edilen kimse; 2. Eş.

pas *is.* < *İng. pass* 1. Bazı top oyunlarında oyunculardan birini topu takım arkadaşına geçirmesi; 2. (*ünl.*) Bazı iskambil oyunlarında sırası gelen oyuncunun oyuna katılmayacağını belirten söz.

pasaj *is.* < *Fr. pasage* 1. İçinde dükkânlar bulunan, üzeri kapalı veya açık çarşı: "Pasajda sabahın sessizliği henuü bozulmamış, dükkânlar açılmamıştı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Bir yazıdan, bir eserden alınan parça, bölüm.

pasaport, paşaport *is. Fr. < passeport* TT **pasaport** Yabancı ülkelere gidecek olanlara yetkili kuruluşça verilen, yabancı ülke yetkililerinin kimlik incelemesinde geçerli olan belge: "Herkesin konuk olduğu, herkesin pasaportsuz, vizesiz dolaşabileceği ortak bir alan." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

pasaportunun vermek Kovmak, işten atmak.

pasif *sf. < Fr. passif* Birşeye karşı tepki göstermeyen, etkinliği olmayan, edilgen: "Bunu yapmamalıydım, basit bir insan durumuna düşmemeliydim, pasifkalmamalıydım." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

paksa *is. (hlk.) Bk. paskalya*

paskalya, paska *is. < Yun. pashalia* TT **paskalya** Hristiyanların, her yıl Hz. İsa'nın dirildiğine inanılan günün yıl dönümünde kutladığı bayram.

paso *is. < İt. passo* Bir kimseyi taşıt ücretinin tamamından veya bir kısmından muaf tutan kimlik belgesi.

paspal *is. < Yun. paspal* Bakımsız, üstü başı dağınık ve hırpani giyimli olan kimse.

pasta (I) *is. < İt. pasta* İçine katılmış türlü maddelerle özel bir tat verilmiş, fırında veya başka bir yolla pişirilerek hazırlanmış bir tür hamur tatlısı.

pasta (II) *is. < İt. pasta* Giysilerde dikişli kıvrım.

pasta (III) *is. < İt. pasta* Otomobillerin gerçek renklerini ortaya çıkarmak ve parlatmak için kullanılan özel karışım.

pastel *is. < Fr. pastel* 1. Resim yapmakta kullanılan kalem şeklinde kuru boya; 2. *sf.* Canlı olmayan, soluk ve uçuk renk ve boya.

pastiço, pastiçyo *is. < İt. pastitsio* TT **pastiço** Fırında kıymalı veya kaşarlı makarna.

pastiçyo *is. (hlk.) Bk. pastiço*

pastil *is. < Fr. pastille* Ağızda emilen şekerli ilaç hâpi.

pastoral *sf. < Fr. pastoral* Konu olarak kırları, kır hayatını anlatan sanat eseri.

pastorize *sf. < Fr. pasteurisé* Özel cihazlarda belli bir dereceye kadar ısıtıldıktan sonra aniden soğutulmak suretiyle mikroplardan arındırılan süt vb. ürünler.

paşaport *is. (hlk.) Bk. pasaport* "Paşaport serüvenimi anlatmaya başlayacağım." İbrahim Onsunoglu, *Şafak*, Eylül 2004, S. 149, s. 8.

- patates** *is.* < *Yun. patates* Patlıcangillerden, yeşil kısımlarında filizlerinde ve yeşilimsi yumrularında solanin denen zehirli bir madde bulunduğu için bu kısımları yenmeye elverişli olmayan bitki; 2. Bu bitkinin toprak altında oluşani çeşitli yemekleri yapılan bir sebze olarak kullanılan C vitamini bakımından zengin sebze : "Göz sağlığına etkisi büyük. Bunun için; havuç, ıspanak, rezene, patates, brokoli, fındık ve mercimek yenmeli." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 8.
- paten** *is.* < *Fr. patin* Bot biçiminde deri ya da plastikten yapılan altına en az iki tekerlek veya kızak takılan, buzda veya düz zeminde kaymak için kullanılan spor ayakkabısı.
- patent** *is.* < *İng. patent (huk.)* Buluş belgesi patent, ürün veya buluş sahibine, icat ettiği ürünün satışı, pazarlanması, çoğaltılması, bir benzerinin üretilmesi gibi alanlarda ayrıcalıklar getiren resmî bir belge ve unvan.
- patik** *is.* < *Yun. patiki* Sıcak tutması için ayağa giyilen yün vb. yapılmış ayakkabı biçimindeki çorap.
- patika** *is.* < *Bul. pateka* Sadece ve insan ve hayvanların geçebileceği genişlikte dar yol, keçi yolu.
- patinaj** *is.* < *Fr. patinage* Buz veya kaygan zemin üzerinde paten ile kayma.
- patiska** *is.* < *İt. batista* Pamuktan dokunmuş, ince ve sık ve düzgün kumaş, hasse.
- patolog** *is.* < *Fr. pathologue (tıp)* Patoloji uzmanı.
- patoloji** *is.* < *Fr. pathologie (tıp)* Hastalıkları; sebeplerini ve dokularda yaptığı değişiklikleri veya hasarları inceleyen tıp dalı.
- patolojik** *sf.* < *Fr. pathologique (tıp)* Patoloji ile ilgili: "Birinci grup patolojik olanları. Yani hızla çoğalan, artan ve cilde oldukça ciddi hasar verebilir." *Öğretmenin Sesi*, Şubat 2001, S. 32, s. 32.
- patrik** *is.* < *Yun. patriarchis* Ortodoks ve bazı doğu kiliselerinin başı.
- patron (I)** *is.* < *Fr. patron* 1. Bir ticaret veya sanayi kurumunun sahibi başı; 2. (*mec.*) Sözü geçen zengin kimse.
- patron(II)** *is.* < *Fr. patron* Kumaşın biçilmesine yarayan, bir giysi örneğindeki parçaların biçimine göre kesilmiş kalıp.
- pavyon** *is.* < *Fr. pavillion* İçkili eğlence yeri.
- payton** *is.* (*hkk.*) Bk. **fayton**

- pazen** *is.* < *Fr. basin* Dokuması kalın, sık ve yumuşak pamuklu bez.
- peçe** *is.* < *İt. pezza (esk.)* Kadınların sokakta yüzlerine örttükleri ince siyah örtü.
- peçeta** *is.* (*krş.*) Bk. **peçete**
- peçete, peçeta** *is.* < *İt. pezzetta* TT **peçete** Yemekten sonra, ağız silmek için kullanılan ince, yumuşak kâğıt veya kumaş parçası.
- pedagog** *is.* < *Fr. pédagogue* Eğitim bilimci.
- pedagoji** *sf.* < *Fr. pédagogie* Eğitim bilimi.
- pedagojik** *sf.* < *Fr. pédagogique* Pedagojik eğitim ile ilgili.
- pedal** *is.* < *Fr. pédale* Bir makine veya araçta, ayakla döndürülerek veya basılarak dönmeyi, hareketi sağlayan ayaklık.
- pediatri** *is.* < *Fr. pédiatrie (tıp.)* Çocuk hastalıklarıyla ilgili bilim dalı.
- pediatrik** *sf.* < *Fr. pédiatrique (tıp.)* Çocuk hastalıkları ile ilgili.
- pedikür** *is.* < *Fr. pédicure* Ayak bakımı
- pisemet** *is.* (*hfk.*) Bk. **peksimet**
- peksimet, pisemet** *is.* < *Yun. paksimadi* TT **peksimet** Uzun süre dayanabilen kurutulmuş ekmek.
- pelerin** *is.* < *Fr. pélerine* Omuzlardan aşağı dökülen, geniş kolsuz üstlük.
- pelikan** *is.* < *Fr. pélican* Pelikangillerden, beyaz tüylü, kanatları gri renkli, alt gagasında deriden bir kesesi olan iri bir kuş.
- pelin** *is.* < *Yun. pelin* Birleşikgillerden, yapraklarında ve öteki bölümlerinde çok acı, kokulu bir madde bulunan aynı zamanda hekimlikte de kullanılan otsu bir bitki.
- pelüş** *is.* < *Fr. peluche* Kadifeye benzeyen kumaş türü.
- pena** *is.* < *İt. penna* Telli sazları çalmaya yarayan kemik, boynuz vb. maddelerden yapılan çalma aracı, mızrap.
- penaltı** *is.* < *İng. penalty (sp.)* Futbolda kalecinin koruduğu kaleye bir rakip futbolcu tarafından on iki adımdan yapılan ceza atışı.
- penguen** *is.* < *İng. pingouin* Penguengiller familyasından, güney kutbu bölgesinde yaşayan, sırtı siyah, göğsü beyaz, uçamayan fakat çok iyi yüzen ve balıkla beslenen perde ayaklı kuş.
- penisilin** *is.* < *Fr. pénicilline* Mantarlardan elde edilen ve enfeksiyon hastalıklarında kullanılan, etkisi çok güçlü antibiyotik türü.

pens *is.* < *Fr. pince* Giyeceklerde vücuda oturtmayı sağlamak için kumaşı içeriye doğru dalartılarak dikilen bölüm.

pensa *is.* (*hkk.*) Bk. **pense**

pense, pensa *is.* < *Fr. pince* TT **pense** Çeşitli nesnelere tutmak, sıkmak, germek vb. işler için kullanılan el aleti.

penye *is.* < *Fr. peigné* Pamuklu, ince iplikten dokunmuş kumaş. .

performans *is.* < *Fr. performance* Bir işin yapılışı sırasında onu gereğince sonuçlandıracak tutum, beceriklilik ve gayret seviyesi. "Belirli bir sistem içinde hedeflenen sportif performansı elde etmek için bir program çerçevesinde, sportif performans öğelerini geliştirmeye yönelik çalışmaların tümüdür." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 8.

periferia *is.* < *Yun. periferia* Bölge: "Bu yetkilerin büyük bir çoğunluğu önümüzdeki yıllarda periferia denilen bölge sekreterliklerine geçmesi planlanıyor." Ozan Ahmetoğlu, *Gündem*, 12.12.2000, S.196, s. 5.

periyot, peryot *sf.* < *Fr. périodique* TT **periyot** Düzenli aralıklarla tekrarlanan bir hareketin bir seferinin yapılması için geçen zaman.

periyodik, peryodik *sf.* < *Fr. périodique* TT **periyodik** 1. Belirli aralıklarla ortaya çıkan veya tekrarlanan; 2. *is.* Belirli süreler ile çıkan yayın organı, süreli yayın.

perma *is.* < *Fr. permanente* Saçların uzun süre dalgalı veya kıvrıkcık kalmasını sağlamak için uygulanan işlem.

permanat *is.* < *Fr. permanente* Saçı permalamak için kullanılan kozmetik madde.

peron *is.* < *Fr. perron* Otobüs, tren, tramvay vb. istasyonlarında araçların yanaştığı, yolcuların inip binmesine yarayan bölüm.

personel *is.* < *Fr. personnel* Bir hizmet veya kuruluşun görevlileri, bir iş yerinde çalışanların tümü: "Galip, Meclis Başkanlığı'na yatırdığı soru önergesinde; Gümölcine (Komotini) Devlet Hastanesi'nde personel eksikliği olduğunu, ayrıca hastanede ilk yardım servisinin bulunmadığını, acil durumlarda hastanenin yetersiz kaldığını belirtti." *Öğretmenin Sesi*, Şubat 2001, S. 32, s. 5.

perspektif *is.* < *Fr. perspective* 1. Eşya ve nesnelere uzaktan görünüşü; 2. (*mec.*) Bakış açısı: "Bakoyani dışişleri bakanı olduktan sonra ilk kez To

Vima'ya konuştu ve Türkiye'nin AB perspektifini desteklediklerini, ancak bunun kayıtsız şartsız bir destek olmadığını belirtti." *Trakya'nın Sesi*, 2 Mart 2006, S. 926, s. 1.

peruka *is.* < *İt. parrucca* Takma ve yapay saç.

peryot *is.* (*hlk.*) Bk. **periyot**

peryodik *is.* (*hlk.*) Bk. **periyodik**

pesimist *sf.* < *Fr. pessimiste* Kötümser, karamsar.

peksimet, pisemet *is.* < *Yun. paksimadi* TT **peksimet** Uzun süre dayanabilen kurutulmuş ekmek.

peslan *is.* (*hlk.*) Bk. **fesleğen**

petrogaz < *Yun. petrogazi is.* (*hlk.*) Tüp

petrol *is.* < *Fr. pétrole* Hidrokarbürlerden oluşmuş, koyu renkli, arıtılmamış, doğal yanıcı mineral yağ.

peyzaj *is.* < *Fr. paysage* 1. Kır resmi; 2. Bir yerin doğal görünüşü.

pırasa, prasa *is.* *Yun.* < *praso* TT **pırasa** Zambakgiller familyasından, soğanı çok uzun olan kış sebzesi.

piça *is.* (*hlk.*) Bk. **pizza**

pide *is.* *Yun.* < *pita*. İnce ve yassı, bir çeşit ekmek.

pigment *is.* < *Fr. pigment (biy.)* İçine konduğu maddeyi yapısını değiştirmeden renklendiren zerrecikler halinde kimyasal madde.

pijama *is.* < *Fr. pyjama* Yatarken giyilen ceket ve pantolondan oluşan yatak giysisi: "Sırtında yıpranmış bir pijama ve ayaklarında eski terlikler vardı." Tefik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

pikap *is.* < *İng. pick-up* Elektrik veya pil ile çalışan, plak dinlemek için kullanılan araç: "Bilmediğin şarkı yoktu / Radyoda mı söylenecek / Pikapta mı çalınacak..." İbrahim Onsunoglu, *Şafak*, Mart 1998, S.78, s.7.

pike *is.* < *Fr. piqué* Kabartmalı, pamuklu dokuma kumaş ve bu kumaştan yapılan yatak örtüsü.

piknik *is.* < *Fr. picnic* Yemekli kır gezmesi.

piko *is.* < *Fr. picod* Kimi örtülerin kenarına dikiş makinesinde işlenen bir tür süs.

pil *is.* < *Fr. pille* Kimyasal enerjiyi elektrik enerjisine çeviren araç; *krş.* **batariya**
pili bitmek Gücü kuvveti kesilmek.

pilake is. < *Yun. plake* Balık buğulama, bol soğan, maydanoz vb. ile fırında pişirilen balık yemeği.

piling is. < *İng. peeling* Cildin ölü hücrelerden arındırılmasını sağlayan bir krem türü.

pilastik is. (*hlk.*) Bk. **plastik**

pilot is. < *Fr. pilote* 1. Bir hava taşıtını kullanmak ve yönetmekle görevli olan kimse: "Bu haplar, uyku ihtiyacını ve yorgunluğunu önlemek, cesareti arttırmak için özellikle pilotlara veriliyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. *sf.* Deneme niteliğinde olan.

piravuşta is. (Kökeni tespit edilememiştir.) Küçük sarı, reçeli de yapılan, sadece Gümölcine'de yetişen erik cinsi.

pisemet is. (*hlk.*) Bk. **peksimet**

piskot is. (*hlk.*) Bk. **bisküvi**

pist is. < *Fr. piste* 1. Gösteri yapmak, dans etmek vb. için düzenlenmiş genellikle yuvarlak yer: "Pist olarak kullanılan orta yerde bir saz ekibi kurulmuş, bana hiç de yabancı gelmeyen, Türk sanat müziğini andıran nağmeler döktürüyorlardı." Vildan Serdar, *Şafak*, Aralık 1997, S.75, s.13; 2. Hava limanlarında uçakların iniş kalkışlarında kullandıkları özel yol; 3. (*sp.*) Motorlu araçların yarışları ve koşular için özel olarak düzenlenmiş yer.

pistopiyotiko is. *Yun.* < *pistopiyotiko* Doğum belgesi.

piyango is. *İt.* < *biyanico* Belli bir ödülü, üzerinde numara bulunan biletleri satın alanlar arasında kurra çekmek yoluyla kazanan kimseye verme, ödeme esasına dayanan bir şans oyunu: "Piyango bileti satan uzun boylu zayıf adam her zamanki yerinde bağıırıyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

piyanist is. < *Fr. pianiste* Piyano çalan kimse.

piyano is. < *İt. piano* Klavyeli, telli, türlü tuşlara basılarak çalınan büyük müzik aleti.

piyasa is. < *İt. piazza* 1. Bir yol üzerinde gidip gelerek gezinme: "Köyde bizim evi bilirsin. Piyasa yerededir." Rahmi Ali, *Zor İş*; 2. Alışveriş fiyatı, geçerli fiyat; 3. (*ekon.*) Arz ve talebin karşılaştığı alan: "Savaşların bitiminden sonra Japonlar, savaş yıllarında imal ettikleri yüz milyonlarca

amfitamini, ticari amaçlarla piyasaya sürmüşlerdir." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

piyasa yapmak Bir yol üzerinde gençlerin buluştukları gezinti yapımları.

pizza, piça *is.* *İt.* < *pizza* TT **pizza** Üzerine domates, peynir veya çeşitli sebze konularak fırında pişirilen bir tür pide.

plaj *is.* < *Fr. plage* Denize girmek üzere düzenlenmiş kumluk, kumsal.

plaket *is.* < *Fr. plaquett* Değişik biçimlerde hafif kabartmalı veya oymalı küçük levha: "Plaketlerin, 'Eski Elazığ Evi' şeklinde tasarlanmış olması da oldukça ilginçti doğrusu." Emre Ahmet, *Şafak*, Kasım 2004, S.151, s. 8; "Giyisilerin temin edilmesi için yaptığı maddi yardımdan dolayı işadamı Ali Müminoğlu'na da teşekkür plaketi verildi." *Gündem*, 13.01.2006, S. 461, s. 1.

plan *is.* < *Fr. plan.* 1. Bir işin, bir eserin gerçekleştirilmesi için uyulması tasarlanan düzen: "Severim kararlı gezeni / Yeni plan çizeni / Kötülerin düzenini ezeni." Hüseyin Alibaba, *Öğretmen*, Temmuz 1977, S. 33, s. 7; 2. Bir şehrin, bir yapının, bir makinenin çeşitli bölümlerini gösteren çizim.

plan geçmek Şehir sokaklarını genişletmek için bazı evlerin yıkılıp yola dahil edilmesi.

plan çizmek (*mec.*) Bir amacı gerçekleştirecek şeyleri düşünmek, tasarlamak.

planı suya düşmek: Bir kimsenin tasarladığının, maksadının gerçekleşmemesi.

plastik, pilastik *sf.* < *Fr. plastique* TT **plastik** Organik maddelerden elde edilen, çeşitli eşya yapımında kullanılan metal olmayan madde: "Garsonlar ve yardımcı işçiler, bir gün önce üst üste yığıldıkları plastik koltukları meydanın bir tarafına dağıtıyorlardı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

plastirin *is.* < *Yun. plastelini* Oyun hamuru: "Hem sonra, eline yarım yamalak bir fırça ve birkaç boya veya plastirin alıp etrafına toplayacağı birkaç çocuğa bir şeyler öğretiyormuş gibi görünmek suretiyle göstermelik işte bulunmayı içine sindiremiyor anladığım kadarıyla." Abdurrahim Subaşılar, *Şafak*, Aralık 1995, S. 53, s. 5.

platform, platforma *is.* < *Fr. plateforme* TT **platform** 1. Ahşap, taş vb. bir maddeden yapılmış düz yüksekçe yer; 2. (*mec.*) Siyasi veya fikri bir

programın dayandığı düşünce zemini: "Selam veren her çapacı, gümrükten geçmişçesine içi rahat, platformanın gecenin çığından ıslak demirine, gevşekçe çömelip çapalarına dayandılar." *Öğretmen 'Pancar Çapacıları'*, Hüseyin Mahmutoglu, Eylül 1977, S. 35, s. 7.

platforma *is. (hkk.)* Bk. **platform**

platiya *is.* < Yun. *platia* Şehir meydanı: "Bu konuşma akşam saatlerinde platiyadaki bir miting sırasında geçiyor." İbrahim Onsunoglu, *Şafak*, Şubat 2004, S. 143, s. 5.

polemik *sf.* < Fr. *polemique*. Siyasi, bilimsel, edebi konularda sert tartışma: "Tütün polemiği devam ediyor." *Gündem*, 10 Aralık 2004, S. 404, s. 9.

politik *sf.* < Fr. *politique* Politika ile ilgili: "Erkeklerin Gösteremediği Politik Cesareti Sizden Bekliyoruz." *Ötüken*, 28.02.2006, S. 13, s. 2.

politografisi *is.* < Yun. *politografisi* Vatandaşlığa kabul belgesi: "Oysa Doğu Makedonya ve Trakya Bölge Genel Sekreterliği'nin verdiği söze göre normal şartlarda, politografisi (vatandaşlığa kaydetme) yöntemi ile vatandaşlık başvurularını yapan vatansızlara 2 ay içinde Yunan vatandaşlığı verilecekti." Ozan Ahmetoglu, *Gündem*, S. 184, 19.09.2000, s. 6.

pop *is.* < İng. *pop* Karışık bir ritime sahip bir müzik çeşidi: "Kafeteryanın ışıkları, yolu da aydınlatacak kadar parlak, çalan pop müziğinin sesi etrafı rahatsız edecek kadar yüksekti." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

porselen *is.* < Fr. *porcelaine* Kaliteli ince kil çamurundan yapılmış, üzeri sırlanmış kapkacak: "Raflarda çiçekli porselen tabaklar, cam bardaklar, çay takımı, fincanlar, beyaz saplı orijinal bıçaklar..." Rahmi Ali, *Zor İş*.

porta *is.* < Yun. *porta* Büyük, çift kanatlı tahta kapı.

portakal *is.* < Fr. *portugal* 1. Turunçgillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, yaprakları sert bir ağaç türü; 2. Bu ağacın turuncu renkli, yuvarlak ve kabuğu güzel kokulu meyvesi: "Gözler için havuç, tırnaklar için yumurta, kulaklar için tavuk, kalp için balık ve cilt için portakal yenilmeli." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 8.

portakalada *is.* < Yun. *portokalada* Portakal suyu: "Fakat onlar 'portakaladayı' yahut gazozu aldıkları zaman şişeleri katiyen getirmezlermiş."

Abdürrahim Dede, *İnhanlı Destanı* (Batı Trakya Türklerinin Direniş Hikâyesi), 2004.

posta *is.* < *İt. posta* Bir yere gelen veya bir yerden gönderilen mektup ve emanetlerin tümü: "Akşam eve geç geldim, posta kutusuna bakmadım 'Gizem çıktığına göre dün gelmediyse bugün gelir,' dedim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

postalamak Postaya vermek: " Yazdıklarını okur musun evladım... demekten sıkıldığım için ne yazdığını bilmeden mektupları postalardım." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

poşet *is.* < *Fr. pochette* Kâğıt veya plastikten yapılmış küçük torba: "Merketten çıkan bir kadın elindeki dolu poşetleri arabasına yerleştiriyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

potansiyel *sf.* < *Fr. potentiel* 1. Varolan fakat henüz gizli olup ortaya çıkmamış olan; 2. *is.* Kullanılmaya hazır güç, imkân: "Onların bu yaşlarda yön bulmalarına yardımcı olmak başlıca bir çalışma gerektiriyor, biz bu çalışmaları yapıyor muyuz? Yapamazsak neden? Engel olanlar içimizden birileri ise hemen devre dışı kalmaları da yine bizim elimizde, çünkü bu gençlerin aileleri potansiyeline sahip aileler." *Ötüken*, 10.03.2006, S. 14, s. 2.

potin *is.* < *Fr. bottine* Ayakkabı: "Şu siyah potinlerin ipini ger yavaş yavaş..." Hâki, *Birlik*, Mart 1968, S. 22, s. 5.

potur *is.* < *Erm. pотор* Arka tarafında kırmaları çok, bacakları dar bir şalvar pantolon türü.

poyraz *is.* < *Yun. vorias* Kuzeydoğu yönünden esen rüzgâr: "Giderim, yağmurların bittiği yerde, deniz bana senden uzak olsa da kar poyrazdan yağsa da sana inat giderim." İbrahim Baltalı, *Rodop Rüzgârı*, 14.02.2001, S. 56, s. 3.

poz *is.* < *Fr. pose* Resim ve fotoğrafta duruş.

poz vermek Resim yaptırmak veya çektirmek için duruş almak: "Gelinin yanında poz veren yeğenimin yüzünde dönük ve yapmacık bir gülümseme vardı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

pozisyon *is.* < *Fr. position* 1. Konum; 2. (*mec.*) Bir kimsenin toplumdaki yeri: "Kedi, duvara konmuş olan küçük kelebeği yakalama pozisyonuna geçti."

Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

prasa *is.* (*hlk.*) Bk. **pırasa**

pratik *sf.* < *Fr. pratique* 1. Teoriye dayanmayan, davranış ve uygulama ile ilgili olan; 2. Kolaylıkla uygulanabilen, kullanışlı: "Din bilgileriyle müspet bilgileri pratik zekâsında dengelemiş olan genç, bilgisizliğe ve batıl inançlara karşı başlattığı mücadeleyi akıcı bir dille anlattıktan sonra; 'bilimsiz din kör, dinsiz bilim topaldır' cümlesiyle özetledi ümit dolu düşüncelerini." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

problem *is.* < *Fr. problème* 1. (*mat.*) Teoremler veya kurallar yardımıyla çözülmesi istenen soru; 2. Mesele, sorun: "Özveri isteyen, sorumluluk yükleyen bir problemle karşı karşıya kalmıştım." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

profesyonel *is.* (*hlk.*) Bk. **profesyonel** "Profesyonel lig yolunda." Mehmet Çolak, *Trakya'nın Sesi*, 14.04.2005, S. 888, s. 8. "Profesyonelliğin başlangıç ile birlikte futbolda amacından uzaklaşmıştır." Varol Haliloğlu, *Gündem*, 23.01.2001, S. 202, s. 7.

profesyonel, profesyonel *is.* < *Fr. professionnel* TT **profesyonel** Bir işi kazanç sağlamak amacıyla yapan kimsei amatör karşıtı.

program *is.* < *Fr. programme* 1. Belirli şartlara ve düzene yapılması öngörülen işlemlerin bütünü: "Programa baktım, saat sekiz buçukta lise 1'de sınavım vardı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; "Eğlence programı düzenlenmişti kışlada." Rahmi Ali, *Zor İş*; "Bu programda 18-55 yaş arasında olan, işsiz serbest meslek sahibi kadınlar aranmaktadır." *Bülten*, 10.03.2005, S. 157, s. 7.

proje *is.* < *Fr. projet* Tasarlanmış şey, tasarı: "Tasarladığım bir projeyi önümüzdeki yaz tatilinde uygulamayı düşünüyorum." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

propaganda *is.* < *İt. propoganda* Bir öğreti, düşünce veya inancı başkalarına benimsetmek, tanıtmak ve yaymak amacıyla söz, yazı vb. yollarla gösterilen çalışma: "Propaganda faaliyetlerini, seçim döneminde yapılan

dedikodular, sohbetler çok hoşumuza gidiyor." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 1.

prostat *is.* < *Fr. prostate* 1. (*anat.*) Erkeklerde idrar torbasının altında bulunan ve meni yapımında görev alan, iç salgı da salgılayan bez; 2, (*tip*) Bu organda oluşan hastalık.

protein *is.* < *Fr. protéine* (*kim.*) Canlı hücrelerin ana maddesini oluşturan yumurta akı, et, süt vb. yiyeceklerde bulunan karmaşık yapılı doğal madde.

protesto *is.* < *İt. protesto* Bir davranışı, bir düşünceyi haksız bularak karşı çıkma, kabul etmeme: "Öfkelenmiş çöpçüler, çöp poşetini balkondan atan genç kadını bağırarak protesto ediyorlardı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

protez *is.* < *Fr. prothèse* Eksik bir organın yerini tutmak amacıyla yapılan yapma organ veya parça: "Kadın, Hüseyin'le konuşurken protezleri oynadığından sıkılıyordu ama sıkılganlığı, sevecenliğini zedelemiyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

protokol *is.* < *Fr. protocole* Bir toplantı, oturum, soruşturma sonunda imzalanan belge: "1951 Türk - Yunan Kültür anlaşmasından, 1968 Türk - Yunan Kültür Protokolünden kaynaklanıyor azınlık eğitimin özerk olma durumu." Ozan Ahmetoğlu, *Gündem*, S. 394, s. 6; 2. Diplomaside, devletler arası ilişkilerde geçen yazışmalarda, resmi törenlerde, devlet başkanları ile onların temsilcileri arasındaki görüşmelerde uygulanan kurallar: " 'Avrupalı bir Türkiye bizim çıkarımızdır, ancak bu politika doktrin değildir' diyen Bakoyani, Türkiye'nin Rum Bandıralı gemilere ve yolcu uçaklarını liman ve havaalanlarını açması konusunda da Türkiye ek protokolü 2006 yılı sonuna kadar uygulama yükümlülüğü altına girdi." *Trakya'nın Sesi*, 02.03.2006, S. 926, s. 8; "Diğer ortak uygulanan kanunlar ve politikalar ise bir protokolde toplanacak ve daha ileriki aşamalarda bu anlaşmanın içine katılacaktır." İbrahim Baltalı, *Rodop Rüzgârı*, 08.11.2000, S.45, s. 3.

provokasyon *is.* < *Fr. provocation* Bir kimseyi, bir topluluğu başka bir kimseye, topluluğa karşı, sonradan ağır sonuçlar doğurabilecek bir eylem yapmaya yönlendiren, bu konuda onu etkileyen, önceden tasarlanmış girişimi

kışkırtma: "Provokasyonla ilgili yazıma sebep olan olaylardan biriydi."

Abdülhalim Dede, *Trakya'nın Sesi* 12,05.2005, S. 892, s. 10.

provokatif *sf.* < *Fr. provocative* Provokasyon ile ilgili: "Bunun için de en küçüğünden en büyüğüne kadar her türlü provokatif hareketlere başvurabileceklerini bildiğimden bir kez daha dikkat diyorum." Abdülhalim Dede, *Trakya'nın Sesi*, 12.05.2005, S. 892, s. 10.

psikolog *is.* < *Fr. psychologue* Ruh bilimci: "Ünlü psikolog Sigmund Freud dahil, kokainden etkilenen çok sayıda araştırmacı bu uyuşturucu maddeyi tedavi alanında kullanmışlardır ve hayranlıkla övmüşlerdir." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

psikolojik *sf.* < *Fr. psychologique (psikol.)* Psikoloji ile ilgili, ruhsal: "Bir başka antrenman tanımını ise şöyle görmekteyiz: Alıştırmalar yardımı ile sporcuların fiziksel, teknik, taktik, zihinsel, psikolojik ve motorsal hazırlığıdır." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 5.

puan *is.* < *Fr. point* Spor karşılaşmalarında, yarışmalarda kullanılan değeri değişken birim: "Türkiye'nin 12 puan verdiği Yunanistan'dan ise Türkiye'ye gelen tek bir puan bile olmadı." Hülya Emin, *Gündem*, 27.05.2005, S. 428, s. 3.

puvra *is.* < *Fr. poudere* Cildin pürüzsüz görünmesi ve korunmasını sağlamak için yüze ve tene sürülen çeşitli tozlardan yapılmış kozmetik malzemesi: "Pudrayı ise mümkün olduğunca az uygulamaya dikkat edin, çünkü kırıksıklıkların belirginleşmesine neden olabilir." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 6.

pulluk *is.* < *Slv. plug* Çift sürmekte kullanılan ağır sapan: "Yolun kenarında, iki büküm olmuş bir ihtiyar, darmadağınık kıyafetiyle, son gücünü dizlerine ve tırnaklarına vererek hantal bir pulluğu çekmeye çalışan bir atla tarlasını sürüyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

pulman *is.* < *İng. pull-man*. Otobüs.

punta *is.* < *Yun. pounta*. Zatülcevp, soğuk algınlığı.

pusula *is.* < *İt. bussola* Üzerinde kuzey-güney doğrultusunu gösteren ve yön tespit etmek için kullanılan kadranlı araç: "Orta boy bir bloktan çekilirken, üst tarafı anormal bir şekilde yırtılmış olan pusulayı okudum." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

R

raçizm *is.* < *Yun. raçismos* Irkçılık, ırk ayrımı: "Baskıların sınıfsalı / Ayrımların ulusalı / Raçizm dışın gıcırtalı / Kendin göçe attı Trakya." İbram Onsunoglu, "Batı Trakya / Yunanistan'da Çağdaş Türk Edebiyatı Antolojisi, Feyyaz Sağlam, Kültür Bakanlığı, 1990 s. 47.

radar *is.* < *İng. radar* 1. Radyo dalgalarının yankısını alarak cisimlerin yerini ve uzaklıklarını bulabilen cihaz; 2. Trafik polisleri tarafından kullanılan, taşıtların hızını ölçen alet: "Rodop milletvekili ilgili soru önergesi metninde Rodop ili Karacaoğlan (Aratos) köyüne araç hız kontrol kamerası (radar) konulmasını talep etti." *Millet*, 25.06.2009, S.185, s.5.

radika *is.* < *Yun. radikia (bot.)* Yaprakları salata olarak yenen, baharlı ve çok yıllık bir bitki.

radikal *sf.* < *Fr. radical* Köklü, köktenci.

radikalizm *is.* < *Fr. radikalimse (fel.)* ve *(sos.)* Kökten ve tamamen değişme, değiştirme hareketi.

radyasyon *is.* < *Fr. radiation (fiz.)* Işınım.

radyatör *is.* < *Fr. radiateur* 1. Bir akaryakatın yanmasından veya sıcak bir akışkandan aldığı ısıyı dışarı ileten dilimli borulardan oluşan ısıtma aracı; 2. Motordaki ısı derecesinin yükselmesini önleyen soğutma aracı.

radyo *is.* < *Fr. radio* 1. Elektrik dalgaları ile düzenli olarak yayın yapan istasyon ve bu istasyon ve bu istasyonun programlarını düzenlemekle görevli kuruluş: "Azınlık radyoları sevgili peygamberimizi tanıtıcı programlar yayınlamaları gibi, aklımıza gelebilen faaliyetlerle Peygamber Efendimizi daha yakından ve doğru tanınmasını sağlayacak tepkiler konabilir." *Gündem*, 24.02.2006 S. 467, s. 7; 2. Bu istasyonun yayınlarını alan araç: "Onun o tatlı gülüşlerini, insanları sevmesini, radyoda söylenen şarkıları dinlemesini..." Rahmi Ali, *Zor İş*.

radyoaktif *sf.* < *Fr. radioactif* Radyum, uranyum, toronyum vb.elementlerin parçalanması sonucunda bir doğru boyunca art arda hareket edip yayılan zerreçiklerden meydana gelmiş ışınlar halinde enerji yayabilme özelliği.

radyolog *is.* < *Fr. radiologue (fiz.)* ve *(tıp)* Işın bilimi uzmanı.

radYOloji *is.* < *Fr. radiologie* (*fiz.*) ve (*tıp*) Işık, elektrik ve ısı ışınlarının uygulama alanlarını inceleyen bilim alanı.

radYOlojik *sf.* < *Fr. radiologique* (*fiz.*) Radyoloji ile ilgili.

radYoterapi *is.* < *Fr. radiothérapie* (*fiz.*) ve (*tıp*) X ışınlarının biyolojik etkisine dayanan tedavi yöntemi.

rafine *sf.* < *Fr. raffiné* İncelmiş, arıtılmış, saflaştırılmış.

rafineri *is.* < *Fr. raffinerie* Petrol vb. maddelerin arıtıldığı yer, arıtımevi.

raket *is.* < *Fr. raquette* (*sp.*) Tenis, masa tenisi vb. oyunlarda topa vurmak için kullanılan saplı alet.

rampa *is.* < *İt. rampa* Bir arazinin, bir kara yolunun, bir demiryolu hattının yatay doğrultuya göre yokuş olan bölümü.

randevu *is.* < *Fr. rendez-vous* Belli bir saatte, belli bir yrede iki veya daha kişi arasında kararlaştırılan buluşma: "Sanki çok önemli bir iş yaparken rahatsız edilmişim, ya da önemli bir randevu için evden çıkacakmışım gibi hissettim kendimi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

rapor *is.* < *Fr. rapport* 1. Herhangi bir işte, bir konuda yapılan inceleme ve araştırma sonucunu, düşünceleri bildiren yazı: "Faaliyet raporlarından görebildiğimiz ve izleyebildiğimiz kadarıyla, federasyon faaliyetleri, genellikle Türkiye ve Batı Trakya ziyaretlerinden ve buralarda yapılan görüşmelerden oluşmaktadır." Abdülhalim Dede, *Azınlıkça*, Nisan 2005, S. 9, s. 12; 2. (*tıp*) Hastalığın teşhisi, hastanın durumunu bildiren, doktor veya doktorlar kurulu tarafından yazı: "Doktor bir hafta rapor vermiş. Yanında kâğıtlar vardı, ölüm raporuymuş." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

rapsodi *is.* < *Fr. rhapsodie* 1. (*ed.*) İçinde, Homeros'un şiirlerindeki olaylardan birini işleyen şarkı; 2. (*müz.*) Genellikle Halk türkülerinden ve millî ezgilerden oluşturulmuş müzik eseri.

rasyonel *sf.* < *Fr. rationnel* Akla uygun, aklın kurallarına dayanan, ölçülü.

raşitizm *is.* < *Fr. rachitisme* (*tıp*) Özellikle süt çocuklarında D vitamini, kalsiyum ve fosfor eksikliğinden meydana gelen kemik hastalığı.

raunt *is.* < *İng. round* Boks karşılaşmalarında devrelerden her biri.

ray is. < *Fr. rail* Tren, tramvay vb. taşıtlarda tekerleklerin üzerinde hareket ettiği demir yolu: "Acaba bu genç insanlar normal bir toplumun antisosyal bireyler miydi, yoksa anormal bir toplumun raydan çıkardığı masum insanlar mıydı?" Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

reaksiyon is. < *Fr. réaction* 1.Tepki; 2. (*kim.*) Tepkime.

reaktör is. < *réacteur* 1.Yakıt olarak çevre havayı kullanan, doğrudan doğruya tepki ile çalışan, iki ucu açık boru biçiminde itici; 2.Bir katalizör yardımı ile kimyasal tepkime yaparak üretim elde edilen endüstri kuruluşu.

realist sf. < *Fr. réaliste* Gerçekçi.

realite is. < *Fr. réalité* Gerçeklik, gerçek.

realizm is. < *Fr. réalisme* Gerçekçilik.

rebetiko, rembetiko is. < *Yun. rebetiko* TT **rebetiko** Nüfus mübadelesi sonucu, Anadolu'dan Yunanistan'a göç eden Rumların oluşturdukları müzik türü: "Yunan halk müziği ve rebetiko tarzında şarkılarıyla grup bir saat boyunca sahnede kaldı." *Gündem*, 28.11.2000, S.194, s. 5.

reçete is. < *İt. ricetta* Doktorun hastası için gerekli gördüğü ilaçlarla, bunların kullanım biçimleri yazılı olan kâğıt.

reçina is. < *Yun. retsina* Reçine ile yapılan bir tür alkollü içki.

reçine is. < *Yun. retsina (bot.)* Bazı bitkilerin meydana getirdiği, hava ile temas sonunda sertleşen yapışkan sıvı.

referans is. < *Fr. référence* 1. Bir kimsenin yeteneğini, yararlığını gösteren belge; 2. Başvurulması gereken kaynak: "Bulgaristan Türkleri, 80'li yıllarda kendilerine yönelik insanlık dışı uygulamalardan ötürü Bulgar devletinin özür dilemesi ve o dönem el konulan haklarının geri verilmesi için insan hakları ve demokrasi konusunda Avrupa'nın için referans kurumu olan Avrupa Konseyi'nden politik destek istiyorlar." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 7; 3.Tavsiye.

referandum is. < *Fr. référendum* Bir yasa veya bir konu hakkında halkın tercihini belirtmesi için kullandığı oylama.

refleks is. < *Fr. réflexe* Bir dış uyarının etkisi ile oluşan ani tepkime: "Kürsüye geçmeden, bir refleks hareketiyle gözlerim sınıfın bir yerine çivilendi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

reform *is.* < *Fr. réforme* Bir işteki eksikleri ve aksaklıkları düzelterek daha iyi bir duruma getirmek için yapılan yenilikler: "Hükümet, memleket maarifinde bir reform yapılmasının zaruri olduğu kanaatindedir." *Birlik*, 10.05.1964, S. 4, s. 4.

reformist *sf.* < *Fr. réformiste* Reform yanlısı olan.

reglan *sf.* < *İng. raglan* Omuzlardan geçerek boyuna kadar uzanan kol.

rehabilitasyon *is.* < *Fr. réhabilitation* Hastalık geçirenleri ve sakatları işe alıştırmak iş yapabilmelerini sağlamak amacıyla uygulanan tedavi: "Bulgar rejiminin 90'li yılların başında değişmesine rağmen, eski rejim tarafından Belene toplama kampına gönderilen ve ardından Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan Bulgaristan Türklerinin rehabilitasyonunun sağlanmadığı belirtiliyor." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 5.

reji *is.* < *Fr. régie (tiy.) ve (sin.)* Sinema, tiyatro, televizyon ve radyolarda oyunu yönetme.

rejim *is.* < *Fr. régime* 1. Usul, yöntem; 2. Bir devletin yönetim şekli: "Eski Bulgar rejimi altında zoraki asimilasyon politikalarına maruz kalan Bulgaristan Türkleri, Avrupa kulislerinde hak aramaya çalışıyor." *Gündem*, 03.02.2006 S. 464, s. 6; 3.Sağlığı korumak ve düzeltmek için uygulanan beslenme düzeni.

rejisör *is.* < *Fr. régisseur (sin.) ve (tiy.)* Yönetmen.

reklam *is.* < *Fr. réclame* Bir ürünü halka tanıtmak, beğendirmek ve satışını artırmak için başvurulan her türlü yöntem.

rekör *is.* < *İng. record* 1. Bir spor dalında erişilmiş derecelerin en üstü; 2.(*mec.*) Kendi türü içinde en iyi olanın üstünlüğü.

rekör kırmak Daha önce açıklanan dereceyi aşip, daha üstün bir derece elde etmek.

rekortmen *is.* < *İng. recordman* Rekör kıran kimse.

rektör *is.* < *Fr. recteur* Bir üniversitedeki yönetimin başındaki olan profesör.

rembetiko *is.* (*hfk.*) Bk. **rebetiko**

repertuvar *is.* < *Fr. répertoire* Bir sahne ve ses sanatçısının ezberinde bulunan eserlerin tümü: "Şimdilik 10 türklülük bir repertuvar ile çalışıyoruz." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 6.

resepsiyon *is.* < *Fr. reception* 1. Kabul etme; 2. Resmî ziyafet, kabul töreni.

rest *is.* < *Fr. rest* Karşı çıkış.

rest çekmek Herhangi bir konu hakkında sert ve kesin konuşmak: "Bir daha hiç kimse bir laf kakmaya kalkmasın, canınızı yakarım vallahi! diye rest çekmişti." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

restoran *is.* < *Fr. restaurant* Lokanta.

retina *is.* < *Lat. retina (anat.)* Gözde bulunan hayallerin üzerine yansıdığı ağa benzeyen tabaka, ağ tabakası.

revizyon *is.* < *Fr. révision* Yeniden gözden geçirme, düzeltme: "Yunan hükümetinde gerçekleştirilen büyük çaplı revizyonun ardından Dışişleri Bakanlığı görevine getirilen eski Atina Belediye Başkanı Dora Bakogianni'ye bir tebrik mesajı yazan Avrupa Batı Trakya Federasyonu (ABTTF) Başkanı Halit Habipoğlu, Bakoyanni'yi yeni görevinden dolayı tebrik etti." *Ötüken*, 28.02.2006, S. 13, s. 4.

rezerv *is.* < *Fr. réserve* 1. Saklanmış, biriktirilmiş; 2. Yatağında ve veya havzasında bulunduğu hesaplanan, henüz işletilmemiş kömür, petrol vb: "Alternatif Enerji ve Biyodizel Üreticileri Birliği (ALBIYBİR) Genel Başkanı Tamer Afacan da, biyodizelin dünyada petrol rezervlerinin tükeniyor olması, petrol fiyatlarının artması ve fosil yakıtların ve artık yağların çevreye verdiği büyük zararlar nedeniyle yenilenebilir enerji kaynağı olarak ciddi bir alternatif oluşturduğunu söyledi." *Ötüken*, 28.02.2006, S. 13, s. 3.

rimel *is.* < *Fr. rimmel* Kadınların kirpiklerini dolgun göstermek için, fırça ile sürdükleri kozmetik malzemesi.

ring *is.* < *İng. ring* Üzerinde boks yapılan ve çevresi bir kordon ile çevrilmiş yer.

risk *is.* < *Fr. risqué* Zarara uğrama ihtimali: "Riske girmemek için biraz daha beklemeyi uygun buldum." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

ritim *is.* < *Fr. rythme* 1. (müz.) Ses uygunluğu; 2. Zaman içinde düzen, uyum: "Yine kendi kendimle tartışmaya başladım. Yoksa ben bu dünyanın ritmine uyum sağlayamayan bir insan mıydım? " Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

ritmik *sf.* < *Fr. rythmique* Düzenli aralıklarla tekrarlanan, ölçülü.

- riziko** *is.* < *İt. risico* Zarara uğrama tehlikesi, risk.
- roba** *is.* < *İt. roba* 1. Kadınların iymiş oldukları ev elbisesi; 2. Bir giyeceğin omuzla göğüs arasına eklenen parça.
- robot** *is.* < *Fr. robot* Otomatik kontrollü, çok amaçlı bir yerde sabit duran veya hareketli elektro-mekanik yapı; 2. (*mec.*) Başkasının emir ve arzularını yerine getirip kendi aklını kullanmayan kimse.
- roka** *is.* < *Lat. ruca (bot.)* Turpgillerden, yaprakları salata gibi yenen, kokulu bir bitki.
- roket** *is.* < *İng. rocket* Bir çeşit füze.
- rol** *is.* < *Fr. rôle* 1. (*tiy.*) ve (*sin.*) Bir kişiliği canlandırması gereken oyuncunun söylemesi ve yapması gereken hareketlerin tümü; 2. (*mec.*) Gerçek olmayan davranış, gösteriş.
- roman** *is.* < *Fr. roman* İnsan veya toplumu konu alan, gerçek veya hayali kişiler etrafında geçen olaylarının düz yazıyla anlatıldığı uzun eser.
- romantik** *sf.* < *romantique* 1. Romantizm ile ilgili; 2. Davranışlarında duygu ve coşkuya aşırı önem veren.
- romantizm** *is.* < *Fr. romantisme* 18. Yüzyıl sonunda başlayan, duygu,coşku ve sembollere yer veren sanat akımı.
- romatizma** *is.* < *Fr. rhumatisme* Kaslarda ve eklemlerde ağrı ve şeklinde kendini gösteren hastalıkların genel adı: "Ansızın başlayan hava ceyranında romantizmalarım depreşti, omuzlarım ve dizlerim sızlamaya başladı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- rota** *is.* < *İt. rotta* 1. Bir taşıtın izlediği yol: "İhtiyar rotayı değiştir, ağaca çarpacaksın! dedi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. (*mec.*) Gidilen yol.
- roz** *sf.* < *Yun. roz* Pembe renk: "Sebebi ise roz renkli ehliyetlerin ihalesinin geç verilmesi gösteriliyor." *Olay Gazetesi*, 12.04.2003, S. 123, s. 4.
- rozet** *is.* < *Fr. rosette* Bir kuruluşun sembolü olarak yakaya takılan madenden nesne.
- röfle** *is.* < *Fr. relief* Saçı değişik tonlarda boyama.
- rölyef** *is.* < *Fr. relief* Mermer, maden, alçı vb. üzerine çeşitli şekiller ile yapılan kabartma.

- römork** is. < *Fr. remorque* Başka bir taşıt tarafından çekilen araç: "Demirci Halil, eski bir römorka kaynak yapıyor." Rahmi Ali, *Zor İş.*
- röntgen** is. < *Fr. Röntgen'in* adından (*tıp*) Herhangi bir organın durumunu tespit etmek için çekilen film; (*hık.*) Ayna, ayna çektiirmek.
- röportaj** is. < *Fr. reportage* 1. Konusu bir araştırma, soruşturma olan gazete veya dergi yazısı: "Röportajı önümüzdeki sayıda okuyacaksınız." Abdülhalim Dede, *Azınlıkça*, Temmuz 2005, S.12, s.8; 2. Bir radyo veya televizyon muhabiri tarafından, kişiler, ile konuşmaya, araştırmaya dayalı program.
- rötüş** is. < *Fr. retouche* 1. Fotoğrafçılıkta resimleri basmadan önce yapılan düzeltme işi; 2. Düzeltme işi: "Sonra yine bir rötüş gerekiyorsa yapıyoruz, objeyi sırlıyoruz." *Öğretmenin Sesi*, Temmuz 2009, S.133, s. 9.
- ruj** is. < *Fr. rouge* Dudak boyası: "Koyu renkli bir ruj dudaklarınızı ince gösterir." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 9.
- rulet** is. < *Fr. roulette* Bir tür kumar oyunu.
- rulo** is. < *Fr. rouleau* 1. Dürülerek boru biçine getirilmiş kâğıt tomar; 2. Boya işlerinde kullanılan silindir şeklinde boyama aracı.
- rutin** sf. < *routine* Alışıl gelen, sıradan.

S

- sabo** is. < *Fr. sabot* 1. Bir tür tahta ayakkabı; 2. Üzerinde deri ve benzeri bir şeyden yapılmış bir bant bulunan bir çeşit sandal.
- sabotaj** is. < *Fr. sabotage* Önceden hazırlıklı olarak bir işi bozucu, bir şeye zarar verici davranışlarda bulunma.
- sabotaj yapmak** Önceden hazırlı olarak bir işi bozucu, bir şeye zarar verici davranışlarda bulunmak.
- sabote etmek** Baltalamak.
- sabote** is. < *Fr. saboté* Baltalama.
- sadist** is. < *İng. sadist* 1. (*psikol.*) Başkalarına acı çektirerek cinsel doyum sağlayan kimse; 2. (*mec.*) Başkalarına acı çektirmekten zevk duyan kimse.
- sadizm** is. < *Fr. sadisme* (*psikol.*) Sadistlik.

- safari** *is.* < *Fr. safari* 1. Afrika'nın doğusunda yapılan toplu vahşi hayvan avı; 2. Vahşi hayatı göstermeyi amaçlayan turist gezi; 3. Toplu olarak ava çıkma; 4. Ketenden yapılmış kısa pantolon, büyük cepli uzun ceket ve geniş kenarlı mantar şapkadan oluşan av kıyafeti.
- safir** *is.* < *Fr. saphir* Mavi renkli, değerli bir taş.
- sakarın** *is.* < *Fr. saccharine (kim.)* Genellikle şeker hastalarının, şeker yerine kullandığı, beyaz, tatlandırıcı madde.
- sakkaroz** *is.* < *Fr. saccharose (kim.)* Şeker kamışı veya şeker pancarından elde edilen bir çeşit şeker.
- sako** *is.* < *İt. sacco* Erkek ceketi.
- saksafon** *is.* < *Fr. saxophone (müz.)* Bando ve caz topluluğunda kullanılan bir çeşit üflemeli çalgı.
- sakula** *is.* < *Yun. sakoula* Poşet.
- sakuleta** *is.* < *İt. saccoleta (ask.)* Silindir biçiminde bir demirin içine çivi, cıvata gibi maddelerin doldurulması ile yapılan bir çeşit mermi.
- salam** *is.* < *İt. salame* Sığır, hindi etinden yapılan, genellikle dilimlenerek soğuk yenen bir yiyecek.
- salamura** *is.* < *İt. salumiere* 1. Balık, peynir, et gibi yiyeceklerin, bozulmaması içinde tutuldukları tuzlu su; 2. Bu suyun içinde tutulmuş yiyecek; 3. *sf.* Bu suyun içinde tutulmuş olan.
- salış** *is.* < *Mac. szállás* 1. Sebze, meyve satmak için kurulmuş, derme çatma dükkan; 2. *sf.* Tahtadan yapılmış baraka.
- salata** *is.* < *İt. salata* Genellikle bazı çiğ ot ve sebzelerle yapılan, içine yağ, limon gibi maddeler konulan, yemeklerle birlikte yenen yiyecek.
- salça** *is.* < *İt. salsa* 1. Yemeklere renk ve tad vermek için konulan domates veya biber ezmesi; 2. Domates, baharat gibi şeylerle yapılan, çoğunlukla et ve makarna yemeklerine katılan sos.
- salon** *is.* < *Fr. salon* Bir evin en güzel döşenmiş ve misafir kabul edilen odası: "Taş basamakları adımladı, dar koridordan, altmış metrekairelik salona girdi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- samba** *is.* < *Port. samba* 1. Bir çeşit Brezilya dansı; 2. Bu dansın müziği.

sanatoryum *is.* < *Fr. sanatorium* Veremli hastaların iyileştirilmesi için sağlık kuruluşu.

sandalet *is.* < *Fr. sandalette* Yalnız tabanı bulunan, ayağa kordon ve kayışla bağlanan açık ayakkabı.

sandüviç *is.* (*hkk.*) Bk. **sandöviç**

sandöviç, sandüviç *is.* < *İng. sandwich* TT **sandöviç** İki ince ekmek dilimi arasına, peynir, sucuk gibi şeylerin konularak hazırlanan yiyecek.

sansasyon *is.* < *Fr. sensation* Bir çok kimseyi ilgilendiren, etkileyen heyecan veren olay.

sansasyon yaratmak Büyük heyecan ve ilgi yaratmak.

sansasyonel *sf.* < *Fr. sensationnel* Beklenmedik, dikkat çeken ve çarpıcı.

sansür *is.* < *Fr. censure* Her türlü yayının sinema ve tiyatro eserlerinin hükümet tarafından önceden denetlenmesi, yayın ve gösterilmesinin izne bağlı olması.

sansür etmek / sansürden geçirmek Bir sanat eserini veya herhangi bir yayını sansür işleminden geçirmek.

santigram *is.* < *Fr. centigramme (mat.)* Bir gramın yüzde biri.

santigrat *is.* < *Fr. centigrade (fiz.)* Suyun buz olma noktasını sıfır, buharlaşma noktasını 100 farz ederek, arasını derece olarak adlandırılan 100 eşit parçaya bölme yoluyla elde edilen ısı ölçeği.

santilitre *is.* < *Fr. centilitre (mat.)* Bir litrenin yüzde biri.

santim *is.* < *Fr. centime (mat.)* Herhangi bir birimin yüzde biri.

santim kaçırmamak Çok dikkatli olmak.

santimantal *sf.* < *Fr. sentimental* Duygulu, içli, hassas.

santimantallite *is.* < *Fr. sentimentalité* Duygulu, içli, hassas olma durum.

santimantalizm *is.* < *Fr. sentimentalisme* Aşırı duygululuk.

santimetre *is.* < *Fr. centimetre (mat.)* Bir metrenin yüzde biri, santim. (cm)

santra *is.* < *Fr. centre* 1. Orta alan, merkez; 2. (*sp.*) Santra noktası; 3. (*sp.*) Hücum oyuncularının ortasında oynayan futbolcu.

santral *is.* < *Fr. central* Doğadaki başka enerji türlerini elektrik enerjisine çeviren kuruluş; 2. Telefonların bağlı olduğu merkez; 3. Santraleci.

santrfor *is.* < *İng. center-for (sp.)* Futbolda ileri uğta, hücum hattının ortasında oynayan oyuncu.

santrhalf *is.* < *İng. center-half (sp.)* Futbolda orta alanın ortasında yer alan oyuncu.

santrozom *is.* < *Fr. centrosome (biy.)* Hücre stoplazma içinde çekirdeğin yakınında bulunan açık renkli ve homojen plazma kütlesi.

saparta, zaparta *is.* < *İt. sapordo* TT **saparta** 1. (*den.*) Savaş gemilerinin bordasında bulunan ve top çıkartılan dört köşe boşluk; 2. (*den.*) Geminin yanında sıralı duran topların tümü; 3. (*den.*) Bir batarya topun hep birden ateş etmesi; 4. (*mec.*) Azarlama, tersleme.

sardale *is.* (*hık.*) Bk. **sardalye**

sardalye, sardele *is.* < *İt. sardella* TT **sardalye** (*zool.*) Hamsigillerden, konservesi ve tuzlaması da yapılan, gümüş renginde, pullu 10-15 cm boyunda, küçük bir balık.

sardunya *is.* < *İt. sardonya (bot.)* Renkli çiçekler açan, saksı ve toprakta yetişen bir süs bitkisi: "Bilinci bir şekil tarhlara bölünmüş kenarlarda güller, karanfiller, horoz ibikleri, sardunyalar ve yaz papatyaları, demir kapıdan giren herkesin ilk bakışına doyulmaz bir renk ziyafeti veriyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

sarkom *is.* < *Fr. sarcome* (tıp) Kötü huylu bağ dokusu uru.

satanist *sf.* < *İng. satanist* Şeytana tapan.

satanizm *is.* < *İng. satanisme* Şeytana tapma.

satın *is.* < *Fr. satin* 1. Parlak, pamuklu kumaş. 2. *sf.* Bu kumaştan yapılmış.

sauna *is.* < *Fr. sauna* 1. Kuru buhar banyosu; 2. Bu banyonun bulunduğu yer: "Sağlıklı bir cilt için bu önerilere uyun, saunaya girin." *Gündem*, 20.01.2006, S. 462, s. 10.

seans *is.* < *Fr. séance* 1. Mesleęini ya da sanatını yapan bir kimsenin, bir iş için harcadığı süre; 2. Tiyatro, sinema, müzik gibi sanat dallarında yapılan gösterimlerden herbiri; 3. Bir iş için aralıksız olarak harcanan süre.

sedimentasyon *is.* < *Fr. sédimentation* 1. Tortu oluşması; 2. (*tıp*) Pıhtılaşması önlemiş kanda, alyuvarların dibe çökme hızının ölçülmesiyle yapılan kan muayenesi; 3. (*jeol.*) Tortulaşma.

- sedir** *is.* < *Lat. cedrus (bot.)* Kozalaklılardan, boyu 4 metre kadar olabilen, koyu yeşil iğne yapraklı, yaprak dökmeyen, kerestesi yapı işlerinde de kullanılan, bir orman ağacı.
- sedye** *is.* < *İt. sedia* Hasta ya da yaralı taşımaya yarayan, katlanabilen hasta yatağı.
- segman** *is.* < *Fr. segman* Motorun alt bölümüyle üst bölümü arasında gaz geçişini önleyen esnek metal parçası.
- sek** *sf.* < *Fr. sec* 1. İçine su, başka bir içki veya sıvı karıştırılmamış içki; 2. *zf.* İçine su veya bir başka içki karışılmadan içmek.
- sekreter** *is.* < *Fr. secrétaire* 1. Özel veya kamu kuruluşlarında haberleşmeyi sağlayan, yazışmaları yöneten, yazı işleri ile uğraşan görevli kimse, kâtip; 2. Özel ve kamu kuruluşlarında yönetim ve yazışmalardan sorumlu olan kimse; 3. Bir gazetede sayfa düzenlemesi yapan gazeteci.
- sekreteryaya** *is.* < *Fr. secrétariat* Sekreterlik işlerinin yapıldığı yer.
- seks** *is.* < *Fr. sexe* 1. (*biy.*) Cinsiyet; 2. Cinsel ilişki.
- seksapel** *is.* < *İng. sex-appeal* Cinsel çekicilik, cinsel cazibe.
- seksi** *sf.* < *İng. sexy* Cinsel çekiciliği olan.
- seksiyon** *is.* < *Fr. section* Bölüm.
- seksolog** *is.* < *Fr. sexologie* Cinsellekle ilgili sorunların incelendiği bilim, cinsellik bilimi.
- seksolojik** *sf.* < *Fr. sexologique* Seksoloji ile ilgili.
- seksüel** *is.* < *Fr. sexuel* Cinsel.
- sekte** *sf.* < *Fr. sectaire* 1. Bir düşünceye, inanca körü körüne bağlı, katı, hoşgörüsü olmayan kimse; 2. Hoşgörüsüz, katı tutum, davranış.
- sektör** *is.* < *Fr. secteur* 1. Parça, bölüm, kesim; 2. Aynı işi yapan topluluk.
- sektörel** *sf.* < *Fr. sectoriel* Bölüm, kesimle ilgili.
- sekülerist** *is.* < *Fr. secularist* Dünyacı.
- seküler** *is.* < *Fr. séculaire* 1. Laik duruma getirme, din ile devlet işlerini bağımsızlaştırma; 2. Yüzyılda bir olan.
- sele** *is.* < *Fr. selle* Bisikletin oturulacak yeri.
- seleksiyon** *is.* < *Fr. sélection* Seçme.

- selektör** *is.* < *Fr. sélecteur* 1. Tahılı yabancı maddelerden ayırmak için kullanılan aygıt; 2. Taşıtlarda farların uzun ve kısa uzaklıkta yanmasını sağlayan araç.
- selfservis** *is.* < *İng. self-service* Lokanta, kafeterya gibi yerlerde alıcının hizmet ettiği satış yöntemi.
- selobant** *is.* < *İng. celloband* Yapıştırma işleminde kullanılan, ince, saydam, bir yüzü yapışkan şerit.
- seloteyp** *is.* < *İng. cellotape* Yapıştırma işlerinde kullanılan ince, saydam, bir yüzü yapışkan şerit.
- selülit** *is.* < *Fr. cellulite* Bağ dokusu iltihabı: "Kadınların korkulu rüyası selülit." *Gündem*, 19. 12. 2000, S. 197, s. 9.
- selüloz** *is.* < *Fr. cellulose (kim.)* Bitkilerde hücre yapısının büyük bir bölümünü oluşturan kâğıt, yapay ipek ve patlayıcı madde yapımında kullanılan madde.
- selülozik** *sf.* < *Fr. cellulosique* İçinde selüloz bulunan.
- semantik** *is.* < *Fr. sémantique (dil b.)* Anlam bilimi.
- sembol, senbol** *is.* < *Fr. symbole* TT **sembol** Duygularla ifade edilemeyen, bir şeyi belirten somut nesne veya işaret. Simges: "Senbol seçme işini çocuğa da bırakabilirsiniz." *Kürşat, Birlik*, Temmuz 1967, S. 16, s. 4.
- sembolik** *sf.* < *Fr. symbolique* Sembolle ilgili, sembol niteliğinde olan: "Adı geçen şehitlik sembolik şehitlik olmakla birlikte sadece Batı Trakya Şehitlerinin mezar taşları değil Türkiye'deki birçok illere ait mezar taşları da bulunmaktaydı." *Ötüken*, 28.02.2006, S. 13, s. 2.
- sembolist** *sf.* < *Fr. symboliste* 1. Sembolizmle ilgili; 2. Sembolizm yanlısı olan kimse.
- sembolizm** *is.* < *Fr. symbolisme* 1. Olayları yorumlamaya veya inançları anlatmaya yarayan semboller sistemi; 2. Semboller yoluyla veya imgeler çağrışımıyla anlatılması ilkesini benimseyen sanat akımı.
- semer** *is.* < *Yun. samarion* 1. At, eşek gibi hayvanların sırtına yerleştirilen, iskeleti ağaçtan yapılan, üzerine yük bağlanan veya binilen araç; 2. Hamalların yük taşırken kullandığı deriden yapılmış sırt yastığı.
- semer vurmak** Semeri, yük hayvanın sırtına koyup bağlamak.

seminer *is.* < *Fr. séminaire* 1. Bir konu ile ilgili bilgi vermek ve bu bilgiler üzerinde tartışmak amacıyla birkaç yetkilinin yönetimi altında düzenlenen toplantı: "Uyuşturucuyla ilgili seminerlere ve panellere katıldım." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Üniversitelerde öğretim elemanlarının yönetimi altında öğrencilerin yaptıkları araştırmalarla ilgili rapor hazırlama, tartışma biçiminde yürütülen grup çalışması.

sempati *is.* < *Fr. sympathie (psikol.)* Bir insanın bir başkasına karşı doğal, içten sevgi ve yakınlık duyması, cana yakınlık, sıcakkanlılık.

sempati duymak / beslemek Birini sevimli, cana yakın bulmak.

sempatisini kazanmak Sevgi, yakınlık ve ilgisini kazanmak.

sempatik *sf.* < *Fr. sympathique* 1. Sıcakkanlı, sevimli, cana yakın: "Özenle taranmış simsiyah saçları ve bakımlı sakalı arasında sempatik bir yüz." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Hoşa giden.

sempatizan *is.* < *Fr. sympathisant* Aynı duyguları paylaşan.

sempozyum *is.* < *Fr. symposium* Belli bir konuda çeşitli konuşmacıların katılımıyla düzenlenen bilimsel toplantı bilgi şöleni.

septom *is.* < *Fr. symptome (tıp)* Bulgu.

senarist *is.* < *Fr. scénariste* Senaryo yazarı.

senaryo *is.* < *Fr. scénario* 1. Tiyatro oyunu, film, piyes, dizi film, gibi eserlerin sahnelerini ve akışını gösteren yazılı metin; 2. (*mec.*) Bir olayı başka bir yöne, bir amaca ulaştırmak için uydurulan yalan.

senato *is.* < *İt. senato* 1. Bazı ülkelerde yaşlarına ve eğitimlerine göre seçilmiş üyelerden oluşan parlamonto üyelerinden oluşan meclis; 2. Üniversite yasasına göre seçilen ve rektör başkanlığına görev yapan yüksek karar organı.

senatör *is.* < *Fr. sénateur* Senato üyesi.

senbol *is.* (*hfk.*) Bk. **sembol**

sendika *is.* < *Fr. syndicat* İşçilerin veya işverenlerin iş, kazanç, sosyal ve kültürel konular bakımından çıkarlarını korumak, geliştirmek için aralarında kurdukları birlik.

sendikal *sf.* < *Fr. syndical* Sendika ile ilgili.

sendikalist *is.* < *Fr. syndicaliste* Sendikacı.

sendikalizm *is.* < *Fr. syndicalisme* Sendikacılık.

sendrom *is.* < *Fr. syndrome (tıp)* Özel bir bozukluğu belirleyen, bir arada görülen belirtilerin tümü: "Kadın Hastalıkları ve Doğum uzmanları, rahatsızlıkların ortadan kalkması için kadınların değişik yöntemler kullandığını, ancak uygulanan tedavilerin olumlu sonuçlar vermediğini vurgulayarak, sinir, stres ve vücutta şişkinliklere ve başka sağlık sorunlarına yol açan sendrom dönemi, mutluluk hormonu oluşumuna yol açan sporla daha rahat atlatılabileceğini söylediler." *Gündem*, 11.11.2005, S. 452, s. 3.

senfoni *is.* < *Fr. symphonie (müz.)* Orkestra için bestelenmiş, uzun müzik eseri.

senfonik *is.* < *Fr. symphonique* Senfoni ile ilgili.

senkron *sf.* < *Fr. synchrone* Eş zaman.

senkronik *sf.* < *Fr. synchronique* Eş zamanlı.

senkronizasyon *is.* < *Fr. synchronisation (sin. ve tv)* Eşleme.

sent *is.* < *İng. cent* Doların yüzde biri değerinde para birimi.

sentaks *is.* < *Fr. syntaxe (dil b.)* Cümle bilgisi.

sentetik *sf.* < *Fr. synthétique* Yapay yolla elde edilen.

sentez *is.* < *Fr. synthèse* Ayrı öğelerin veya parçaların bir araya getirilerek bir bütün oluşturması işi: "Uyuşturucu maddelerin sentezinden elde edilen amfetamin hapları İkinci Dünya Savaşında stratejik amaçlarla Japonya'da, Almanya'da ve İngiltere'de kullanılmıştır." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

senyör *is.* < *Fr. seigneur* 1. (*tar.*) Orta Çağda Avrupa'da toprağı olan derebeyi; 2. Fransa'da soyluluk ünvanı.

septik *sf.* < *Fr. sceptique (fel.)* Kuşkucu.

septisizm *is.* < *Fr. scepticisme (fel.)* Kuşkuculuk.

sera *is.* < *İt. serra* Sebze ve meyvelerin yetiştirildiğı ve hava şartlarına karşı korunduğı cam ne naylonla kaplı olan yer.

seramik *sf.* < *Fr. céramique* 1. Yüksek ısıda pişirilmiş toprak, fayans, porselen yapımıyla ilgili olan; 2. Yüksek ısıda pişirilmiş topraktan yapılan vazo, çanak gibi nesnelere.

seremoni *is.* < *Fr. cérémonie* 1. Tören; 2. Resmi yerlerde, resmi işlerde uyulması gereken kural, yol ve yöntemlerin tümü.

serenat *is.* < *Fr. sérénade (müz.)* 1. Sesli ve müzik aracılığıyla çalınan serbest biçimli müzik parçası; 2. Geceleyin, açık havada sevgiliye, bir müzik aracılığıyla verilen küçük konser.

seretonin *is.* < *İng.* seretonin Memelilerde ve merkezi sinir sistemi olan diğer canlılarda bulunan, kan pulcukları ve mast hücreleri tarafından meydana getirilen, uyanıklık ve ağrı duygularının düzenlenmesinde rolü olan, düz kası uyararak kan damarlarının büzülmesini sağlayan bir hormon türü: "Seretonin, dopamine, oksitosin, gibi hormonların seviyelerinin değiştiği ispatlanmış." *Gündem*, 17.02.2006, S. 466, s. 8.

seri *is.* < *Fr. série* 1. Herhangi bir bakımdan bir bütün oluşturan şeylerin tümü. "Engin neşeliydi, seri bir şekilde yazıyordu."Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Bir fabrika veya atölyenin uzun bir süre ayrı iş üzerinde çalıştığı üretim tipi.

sertifika *is.* < *Fr. certificat* 1. Öğrenim belgesi; 2. Kişinin bilgi gerektiren bir konuda niteliğini gösteren belge.

serum *is.* < *Fr. sérum* 1. (*tıp*) Pıhtılaşma sonunda kandan ayrılan sıvı bölüm; 2. (*tıp*) Hücre yenilenmesini hızlandıran, su kaybını, cildin solunumunu ve doğal savunmasını kuvvetlendiren sıvı.

servis *is.* < *Fr. service* 1. Sofrada hizmet etmekle görevlinin yaptığı iş ve bu işin yapılma biçimi, sofrada hizmeti; 2. Bir yönetimde, bir kurum veya kuruluşta işin yapıldığı yer; 3. Burada görevli kişilerin tümü; 4. Herhangi bir kuruluşun ulaşım işlerinde kullanılan taşıma aracı; 5. Otomobil, beyaz eşya gibi bakım ve onarımlarının yapıldığı yer; 6. (*sp.*) Voleybol, tenis gibi oyunlarda oyuna başlama vuruşu.

servis yapmak Sofrada hizmet edip yemeği dağıtmak.

servise çıkmak 1. Servis yetkilisi onarım yapmak üzere çağrılan yere gitmek. 2. Doktor, hastaları durumlarını gözlemek üzere siyaret etmek; 3. Bir iş yerinde çay, kahve dağıtımını gibi hizmetleri yapmak üzere dolaşmak; 4. Ulaşım aracı ile öğrencileri, çalışanları gidecekleri yere taşımak.

servis atmak (*sp.*) Voleybol, masa tenisi gibi oyunlarda oyuna başlama vuruşunu yapmak.

set *is.* < *İng. set (sp.)* Masa tenisi, voleybol gibi oyunlarda maçın her bir bölümü: "Gerçek hayatla benim aramda aşılmaz setler, geçilmez uçurumlar vardı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

sezeryan *is.* (*hfk.*) Bk. **sezeryen**

sezeryen, sezaryan *is.* < *Fr. césarienne* TT **sezeryen** (*tip*) Doğal olmayan durumlarda bebeğin, karın ve döl yatağının kesilerek alınmasına dayanan doğum yöntemi.

sezon *is.* < *Fr. saison* 1. Mevsim : "Yaz ayları, geleneksel Türk yağlı güreşlerinin en çok yapıldığı sezondur." *Öğretmenin Sesi*, Temmuz 2009, S.133, s. 5; 2. Belli bir süre: "Fortis Türkiye Kupası'nda oynayacakları Tarsus İdman Yurdu maçını, taraftarların desteğiyle kazanacaklarına inandığını ifade eden Volkan, bu sezon kupayı müzelerine götürmek istediklerini kaydetti." *Gündem*, 24.02.2006, S.467, s. 9.

sfenks *is.* < *Fr. sphinx* 1. (*mit.*) Yunan mitolojisine göre geçen yolculara birtakım bilmeceler sorarak bilemeyenleri yutan yaratık; 2. Mısır'da eski Mısırlılar çağından kalma kadın başlı, aslan vücutlu erkek.

sgara, zgara, is. (*hfk.*) Bk. **ızgara**

sınır *is.* < *Yun. sinoron* 1. İki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi, hudut; 2. Komşu il, ilçe, köy veya kişilerin topraklarını birbirinden ayıran çizgi; 3. Bir şeyin yayılabileceği veya genişleyebileceği son çizgi; 4. (*mec.*) Uç, son.

sınır çekmek / çizmek 1. Sınırını belirtmek; 2. Son vermek.

sınır dışı etmek Bir kimseye kendi ülkesinde veya yaşadığı bir ülkede bulunma, yaşama hakkını tanımayıp başka bir ülkeye göndermek;

sınırlamak Sınırını belirlemek: "Görüşmemizi zamanla sınırlamayalım lütfen." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

sibernasyon *is.* < *İng. cybernation* Özellikle fabrikalarda üretimin bilgisayarlar vasıtasıyla denetimi.

sibernetik *is.* < *Fr. cybernétique* Güdüm bilimi.

sifon *is.* < *Fr. siphon* 1. Pis su tesisatındaki kokuların yapıya yayılmasını önleyen araç; 2. Hızla fişkırtilan su yardımıyla pis su ile dışkıları atık su tesisatına akıtan sistem.

sigara, cigara *is.* < *İt. sigaro* TT **sigara** İnce kâğıda, kıyılmış tütün sarılarak hazırlanan, silindir biçimindeki madde: "-Ver bana o gâvurun cıgarasından, dedi. Sert olsun. İsterse yaksın gırtlığımı!" A. ,*Şafak*, Mart 2004, S.144, s. 3.

sigara kağıdı gibi Çok ince yufka;

sigara sarmak Sigara kağıdına tütün koyarak sigara yapmak;

sigarayı tellendirmek / tüttürmek Keyifle sigara içmek.

sigorta, asfalya *is.* < *İt. sicurta* TT **sigorta** "Elektrik sigortasını kapadım, sokağa fırladım." Tevfik Hüseyinoğlu. *Meslek Borcu*.

siklamen *is.* *Fr.* < *cyclamen* 1. (*bot.*) Bir çiçek cinsi; 2. Kırmızıya çalan eflatun renk; 3. *sf.* Bu renkte olan.

silikon *is.* < *Fr. cilikone* 1. Kapı pencere gibi yerlerin aralıklarını örterek hava ve su geçmesini önlemek amacıyla kullanılan şeffaf ve yapışkan madde; 2. Güzel görünmek amacıyla çeşitli organlara eklenen madde.

silindir gibi ezmek Bir kimseyi her yönüyle güçsüz duruma getirmek.

silindir *is.* < *Fr. cylindre* 1. (*mat.*) Alt ve üst tabanları birbirine eşit dairelerden oluşan bir nesnenin eksenini dikey olarak kesen, birbirine paralel iki yüzeyin sınırladığı cisim; 2. Metalleri inceltme, kumaşları parlatma, kâğıt üzerine baskı yapma gibi işler için sanayide kullanılan merdane; 3. Motorlu taşıtların motorunda pistona güçlü bir itiş sağlamak için gaz karışımının yandığı yer; 4. Yol yapımında toprağı sıkıştırarak düzleştirmek için kullanılan araç.

siliüet *is.* < *Fr. silhouette* TT **siliüet** Bir şeyin yalnız kenar çizgileriyle tek renk olarak beliren görüntüsü.

silo *is.* < *Fr. silo* Tahıl ve bazı ürünlerin korunduğu, saklandığı, depolandığı ambar.

siliüet, siliüet *is.* (*hfk.*) Bk. **siliüet**

simetri *is.* < *Fr. symétrie* İki veya daha çok eşy arasında konum, biçim ve belirli bir eksene göre ölçü uygunluğu.

simetrik *sf.* < *Fr. symétrique* İki veya daha çok şey arasında konum, biçim ve belirli bir eksene göre ölçü uygunluk.

simultane *sf.* < *Fr. simultané* Aynı anda olan.

sinagog *is.* < *Yun. sinagogi* Yahudilerin ibadet etmek için toplandıkları yer.

sinarit *is.* < *Yun. sinagrida* Akdeniz'de yaşayan, pullu, izmaritgillerden bir balık.

sinema *is.* < *Fr. cinéma cinématographe*'in kısa biçimi 1. Herhangi bir hareketi düzenli aralıklarla parçalara bölerek bunların resimlerini belirleme ve gösterici yardımıyla karanlık bir yerde, ekran üzerinde yansıtılarak hareketi yeniden oluşturma işi; 2. Film göstermeye yarayan özel bir makineyle görüntülerin beyaz perdeye yansıtıldığı salon.

sintigrafi *is.* < *Fr. cintigraphie (tıp)* Gama ışınları yayan radyoaktif bir izotopun organizma içindeki yolunu izleyen bir teşhis yöntemi.

sinüs *is.* < *Fr. sinus* 1. (*anat.*) Organların veya dokuların arasında bulunan boşluklar; 2. (*mat.*) Trigonometrik bir çember üzerine taşınmış bir yayın ucunun ve bu yayla karşılık olan merkez açısının ordinatı.

sinyal *is.* < *Fr. signal* 1. Bir şey bildirmek için verilen işaret: "Dolaylı da olsa, endişelerimi artıran ikinci sinyali almıştım ve üzülmuştüm." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Telefonda, hat bağlantısının olduğunu, numaraları çevirmeye başlanabileceğini bildiren ses, çevir sesi.

sinyal vermek Bir şeyi işaretle bildirmek.

sinyor *is.* < *İt. signora* 'Bay' anlamında kullanılan ünvan.

siren (I) *is.* < *Fr. sirène* İtfaiye, ambulans, polis araçlarında bulunan, tiz ses çıkaran uyarıcı alet.

siren (II) *is.* < *Fr. sirène* Üst tarafı kız, alt tarafı balık olduğuna inanılan deniz kızı.

sirk *is.* < *Fr. cirque* Eğitilmiş hayvanların ve cambazların gösteri yaptıkları kapalı yer.

sirkülasyon *is.* < *Fr. circulation* Dolanım, dolanış, tedavül.

siroz *is.* < *Fr. cirrhose (tıp)* Karaciğerin büyümesi veya körelmesi ile ortaya çıkan bir hastalık.

sirtaki *is.* < *Yun. sirtaki* Bir tür Yunan dansı : "Örneğin İsmail Cem ile Yorgo Papandreu birlikte sirtaki oynadı haberi yorumsuz veriliyor." Cemil Kabza, *Gündem*, 11.09.2001, S. 235, s. 5.

sismik *sf.* < *Fr. sismique* Depremle ilgili.

sismograf *is.* < *Fr. sismographe* Deprem yazar.

sismolog *is.* < *Fr. sismologue* Deprem bilimi uzmanı.

sismoloji *is.* < *Fr. sismologie* Deprem bilimi.

sismolojik *sf.* < *Fr. sismologique* Deprem bilimi ile ilgili.

sistem *is.* < *Fr. système* 1.Düzen: "Siz daha iyi tanıyorsunuz İhsan; zekiydi, sistemli bir çalışması vardı lisede." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Bir sonuç elde etmeye yarayan yöntemler düzeni; 3. Yol, yöntem; 4. Model, tip.

sistematik *sf.* < *Fr. systématique* Sistemli: "Erol Kâşifoğlu, bir sindirme hareketi olarak algıladıkları sistematik yasakçılığın önümüzdeki süreçte Avrupa yargısına emanet edildiğini vurguladı." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 5.

sistemik *is.* < *Fr. systématique* Sayısal ve ekonomik konulara belli sistemler çerçevesinde bakan.

sistit *is.* < *Fr. cystite (tip)* Bakterilerin sebep olduğu sidik torbası iltihabı.

sit *is.* < *Fr. site* Tarih öncesinden günümüze kadar değişik çağların ve uygarlıkların kültür değerlerini temsil eden eser.

site *is.* < *Fr. cité* 1. Kent, şehir; 2. (*tar.*) İlk çağda kendi yasalarıyla yönetilen bir veya bir kaç kentten oluşan devlet.

sitoloji *is.* < *Fr. cytologie (biy.)* Hücre bilimi.

sitolojik *sf.* < *Fr. cytologique (biy.)* Hücre bilimi ile ilgili.

sitoplazma *is.* < *Fr. cytoplasme (biy.)* Hücre bilimi ile ilgili.

sitrik asit *is.* < *Fr. acide citrique (kim.)* Bir çok meyve ve sebze potasyum, kalsiyum tuzu olarak bulunan, mayalanmış limon suyunun kaynar durumdaki kalsiyum karbonatla işlenmesinde elde edilen asit, limon asidi.

sivil *is.* < *Fr. civil* 1. Askeri olmayan: "Gençleri Batı Trakya Türk toplumunun sivil toplum kuruluşlarıyla, buluşturma, onların azınlık sorunlarını anlamaları ve algılayabilmelerinin gerekliliği ortadan kalkmamıştır." *Gündem*, 13.01.2006, S. 461, s. 2; 2.Asker sınıfından olmayan kimse; 3.Özel bir biçimde olmayan, üniforma olmayan.

siyanür *is.* < *Fr. cyanure* Hidrosiyanik asidin tuzu veya esteri olan güçlü bir zehir:
"Uzun süredir gündemde yerini koruyan önemli bir konu, bölgemizde siyanürle altın arama projesinin yürütülmesi." İlknur Halil, *Öğretmenin Sesi*, Şubat 2001, S. 32, s.1.

siyanürik *is.* < *Fr. cyanurique (kim.)* İçinde siyanür bulunan asit.

siyatik *is.* < *Fr. sciatique (tıp)* Kalça sinirlerinde oluşan ağrılı hastalık.

siyonist *sf.* < *Fr. sioniste* 1. *is.* Siyonist yanlısı; 2. Siyonizmle ilgili.

siyonizm *is.* < *Fr. sionisme* (Kudüs'ün eski adı olan *Sion*'dan) 19.y.y. sonlarında çeşitli ülkelerde Yahudiler tarafından ortaya atılan, Filistin'de bağımsız bir Yahudi devleti kurmayı amaçlayan akım.

skala *is.* < *İt. scala* Genellikle ölçü aletlerinde gösterge çizelgesi.

skandal *is.* < *Fr. scandale* Büyük yankı uyandıran, utanç verici olay: "Bu skandalı gündeme getirdiğimizden sonra Milli Eğitim Bakanlığıyla üniversite arasında çok sıcak bazı diyalogların yaşandığını ve neticede rezilliğin bir an önce sona ermesi talimatı üzerine..." Abdülhalim Dede, *Azınlıkça*, Mayıs 2005, S.10, s. 12.

saparta, zaparta *is.* < *İt. saporido* TT **saparta** 1. (*den.*) Savaş gemilerinin bordasında bulunan ve top çıkartılan dört köşe boşluk; 2. (*den.*) Geminin yanında sıralı duran topların tümü; 3. (*den.*) Bir batarya topun hep birden ateş etmesi; 4. (*mec.*) Azarlama, tersleme.

skambil *is.* (*krş.*) Bk. **iskambil**

skarpin *is.* (*hlk.*) Bk. **iskarpin**

skarta, iskarto *is.* (*hlk.*) Bk. **iskarta**

skarta / iskarto *is.* < *İt. scorto* TT **iskarta** Eski, döküntü kullanılmayacak durumda olan eşya.

skeç *is.* < *İng. sketch* Genellikle radyo için hazırlanmış olan kısa oyun.

ski *is.* < *İng. ski* Kayak.

skleroz *is.* < *Fr. sclérose (tıp)* Bir organ veya dokunun patolojik olarak sertleşmesi.

skolastik *is.* < *Fr. scolastique* 1. (*fel.*) İnanç ve bilgiyi kiliseyle bilimsel sistemini uyumlu bir biçimde birleştirmeye çalışan Orta Çağ felsefesi; 2. *sf.* Bu felsefe ile ilgili olan.

skonto *is.* (*hlk.*) Bk. **iskonto**

- skor** *is.* < *İng. score (sp.)* Bir spor karşılaşmasının sayı olarak sonucu.
- skorbort** *is.* < *İng. score board* Bir spor karşılaşmasında sayı göstergesi.
- slayt** *is.* < *İng. slide* Saydam bir yüzey üzerine alınmış, projeksiyonda kullanılmaya özgülü pozitif görüntü.
- slip** *is.* < *İng. slip* 1. Paçasız, kasıklara oturacak biçimde dikilmiş külot; 2. (*tic.*) Satış belgesi.
- slogan** *is.* < *İng. slogan* Kısa ve çarpıcı propaganda sözü.
- smaç** *is.* < *İng. smash* 1. (*sp.*) Voleybol ve teniste topu yukarıdan aşağıya doğru sertçe vurma; 2. Basketbolda yakın mesafede topu sertçe sepete geçirme.
- smokin** *is.* < *İng. smoking* Özel günlerde erkeklerin giydiği önlü açık, genellikle yakası ipek takım giysi.
- soba** *is.* < *Mac. zsoba* Bir yeri ısıtmak için içinde kömür, odun veya gaz yakılarak kullanılan araç: "Soba yanmaya başladığı zaman komşuyla, sırayla odun getirmeyi kararlaştırmışlar, oduna katkımız olsun bari demişler, kabul etmedim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- soda** *is.* < *İng. soda water* 1. Sindirimi kolaylaştırmak, içkileri sulandırmak için kullanılan, içinde sodyum karbonat bulunan su; 2. Temizlik işlerinde kullanılan bir çeşit tuz.
- sodyum** *is.* < *Fr. sodium* Atom numarası 11, 97.5°C'de eriyen, deniz ve kaya tuzlarında, doğada birleşik olarak bulunan, parlak, beyaz, mum gibi yumuşak bir element.
- sofistik** *sf.* < *Fr. sophistique* Yanıltmalı.
- sofistike** *sf.* < *Fr. sophistiqué* 1. Aşırı ölçüde yapmacıklı davranan kimse; 2. Aşırı karmaşık olan.
- sofizm** *is.* < *Fr. sophisme (fel.)* Bilgicilik.
- sokofreta** *is.* < *Yun. sokogofreta*. Çikolatalı gofret.
- şokola, sokolata** *is.* < *Fr. chocolat* TT **şokola** Şeker, çikolata veya sütle yapılan sıcak içecek.
- sol** *is.* < *İt. sol (müz.)* Gam dizisinde fa ile la arasındaki ses.
- solaryum** *is.* < *Fr. solarium* 1. Hastalıkları güneş ışınları ile tedavi etmeyi amaçlayan kuruluş; 2. Doğal olmayan yollarla bronzlaşmayı sağlayan aygıt.

solfej *is.* < *Fr. solfege (müz.)* 1. Müzik ezgilerinin nota adları ile ses ve süre değerlerine uygun biçimde söylenmesi; 2. Notaları değerlerine göre seslendirmeyi amaçlayan müzik çalışması.

solist *is.* < *Fr. soliste (müz.)* Solucu.

solo *is.* *İt.* < *solo (müz.)* Bir kişi tarafından söylenen veya çalınan müzik parçası.

solo yapmak Müzik parçasının bir kişi tarafından söylenmek veya çalınmak.

somon *is.* < *Fr. saumon* Kemikli balıklardan, hem denizde hem de tatlı sularda yaşayan, irice bir balık: "Sağlıklı bir cilt için bu önerilere uyun. Mineral içeren mantar, ciğer, somon arpa ve muz gibi besinler tüketin." *Gündem*, 20.01.2006 ,S. 462, s. 7.

somon *is.* < *Fr. saumon* Cıvatanın ucuna geçirilen, içi yivli demir başlık.

somya *is.* < *Fr. sommier* Şilteyi taşımaya veya ona esneklik vermeye yarayan, yaylı yatak.

sonar *is.* < *İng. so(und) na(vigation) r(anging)* 1. Batmış olan bir nesnenin, yüzeye yakın balıkların yerini ve durumunu akustik dalgalarla gösteren sistem; 2. Bu sistemden yalınmış, denizaltılarda kullanılan alet.

sonat *is.* < *Fr. sonate (müz.)* Bir veya iki çalgı için yazılmış, üç veya dört bölümden oluşan müzik eseri.

sonda *is.* < *İt. sonda* 1. Suyun herhangi bir noktadaki derinliğini ölçmek, alt tabakaların yapısını incelemek için kullanılan araç; 2. (*tıp*) Vücutta birikip dışarı atılmayan sıvıyı çekmek için kullanılan araç.

sondaj *is.* < *Fr. sondage* 1. Sonda ile yoklama; 2. (*mec.*) Bir durum, bir düşünce ile ilgili yapılan araştırma.

sondaj yapmak 1. Sonda ile yoklamak; 2. (*mec.*) Bir durum, bir düşünce ile ilgili olarak araştırma yapmak.

sonet *is.* < *Fr. sonnet (ed.)* İki dördü ve iki üçlüden oluşan son söz niteliğinde olan bölüm.

soprano *is.* < *İt. soprano* 1. (*müz.*) Kadın veya çocuklarda en ince ses; 2. Sesi ince olan sanatçı; 3. Bir çalgı topluluğunda en ince sesleri veren müzik aletleri.

sos *is.* < *Fr. sauce* Bazı yemeklerin üzerine dökülen, domates, baharat gibi şeylerle yapılan karışım.

- sosis** *is.* < *Fr. saucisse* Kıyılmış, baharat katılmış etle yapılan bir tür sucuk.
- sosyal** *sf.* < *Fr. social* Toplumla ilgili, toplumsal: "En geçerli kabul edilen eğitim metoduna göre, çocukların zekâ gelişimleri, kişilik gelişimleri, beceri gelişimleri ve sosyal gelişimleri dikkate alınarak, eğitim anakucağında başlamalıdır." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- sosyalist** *is.* < *Fr. socialiste (sos.)* Sosyalizm yanlısı, toplumcu.
- sosyalistik** *sf.* < *Fr. socialistique* Sosyalizm yanlısı.
- sosyalizasyon** *is.* < *Fr. socialisation (psikol.) ve (eğt.)* Bazı imkânlardan, kuruluşlardan toplumun yararlanmasını sağlama, toplum hizmetine koyma.
- sosyalizm** *is.* < *Fr. socialisme (sos.)* Toplumculuk.
- sosyete** *is.* < *Fr. société* Bir topluluktaki gelir yüzeyi yüksek ve kendilerine özgü yaşama biçimleri olan topluluk; 2. Topluluk, cemiyet.
- sosyetik** *sf.* < *Fr. sociétique* 1. Sosyete ile ilgili; 2. Yüksek sınıfın yaşama biçimine özenen.
- sosyoekonomik** *sf.* < *Fr. socio- économique* Aynı anda hem toplumsal alanı hem ekonomik alanı ilgilendiren.
- sosyokültürel** *sf.* < *Fr. socio- culturel* Aynı anda bir toplumu ve kendine özgü olan kültürü ilgilendiren.
- sosyolengüistik** *is.* < *Fr. sociolinguistique* Dil, toplum ve kültür arasındaki ilişkileri konu edinen dil bilim dalı.
- sosyolog** *is.* < *Fr. sociologue (sos.)* Toplum bilimci: "Psikolog Emine Hüseyinoğlu okul öncesi çocuklarda disiplin, sosyolog Sema Halil kuşak çatışması ve psikolog Elvan Mustafa da depresyon konulu birer konuşma yaptı." *Gündem*, 03.02.2006, S. 464, s. 2.
- sosyoloji** *is.* < *Fr. sociologie (sos.)* Toplum bilimi.
- sosyolojik** *sf.* < *Fr. sociologique* Toplum bilimi ile ilgili.
- sosyolojizm** *is.* < *Fr. sociologisme* Bütün sosyal bilimleri yalnız sosyolojinin bir dalı olarak gören ve bunların sadece sosyolojik yöntemlerle açıklanabileceğini söyleyen görüşün adı.
- sote** *is.* < *Fr. sauté* Küçük doğranmış et, ciğer gibi şeyler yağda kavrulduktan sonra içine domates, su, biber, katılarak yapılan yemek.

- soya is.** < *Fr. soja* Protein değeri bakımından zengin bir tür fasulye.
- sömestir is.** < *Fr. semestre (eğt.)* Yarıyıl.
- sör is.** < *İng. sir* İngiliz soyluluk ünvanı.
- sörf is.** < *İng. surf (sp.)* Özel kayma aracı ve yelkenlisi ile denizde yapılan spor.
- spagetti is.** < *İt. spaghetti* Çeşitli soslarla yapılan İtalyan makarnası.
- spatula is.** (*hlk.*) Bk. **ispatula**
- spazm is.** < *Fr. spasme (tıp)* Kalp ve diz kaslarının elde olmadan kasılması.
- spekülasyon is.** < *Fr. spéculation* 1. (*fel.*) Kurgusal; 2. (*tic.*) ve (*ekon.*) İleride meydana gelebilecek fiyat dalgalanmalarından yararlanarak kazanç sağlama.
- spekülatif is.** < *Fr. spéculatif* 1. (*ekon.*) İleride doğabilecek fiyat dalgalanmalarından yararlanarak gelir sağlama; 2. (*fel.*) Kurgusal.
- spekülatör is.** < *Fr. spéculateur (ekon.)* Vurguncu.
- spesifik sf.** < *Fr. spécifique* Bir olayın karakteristik yönünü veren.
- spesiyal sf.** < *Fr. spécial* Özel bir özelliği olan.
- spesiyalist is.** < *Fr. spécialiste* Uzman.
- spesiyalite is.** < *Fr. spécialité* Değerli veya az bulunma.
- spiker is.** < *İng. speaker* Radyo ve televizyonda, programları ve haberleri sunan kimse.
- spiral sf.** < *Fr. spiral* 1. (*tıp*) Döl yatağı içine konan, gebeliği önleyici araç; 2. Sarmal biçimde olan.
- spiritüel sf.** < *Fr. spiritual (fel.)* Tinsel.
- spirtüalizm is.** < *Fr. spiritualisme (fel.)* Tinselcilik.
- spiyon is.** < *Fr. espion (hlk.)* TT **ispiyon** Birinin sırlarını, davranışlarını, düşüncelerini öğrenip başkalarına bildirerek çıkar sağlama.
- sponsor is.** < *İng. sponsor (ekon.)* Bir işin, bir faaliyetin maddi ve manevi yönünü üstlenen kurum veya kimse.
- spontane sf.** < *Fr. spontané* 1. Anında yapılan; 2. *zf.* Kendiliğinden.
- spor (I) is.** < *Fr. sport* 1. Kişisel veya toplu biçimde yapılan, yarışmaya yol açan, bazı kuralları olan, oyun şeklinde beden hareketlerinin tümü; 2. *sf.* Kullanışı rahat, kolay olan: "Spor giyinişi ve tam formunu almış

vücuduyla, imamdan ziyade seksen kiloda güreşen bir pehlivana benziyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

spor (II) *is.* < *Fr. spore* 1. (*bot.*) Çiçeksiz bitkilerde üreme organı; 2. (*zool.*) Bir hücreli hayvanlarda üreme hücresi.

sportif *sf.* < *Fr. sportif* Canlı, dinamik: "Belirli bir sistem içinde hedeflenen sportif performansı elde etmek için bir program çerçevesinde, sportif performans öğelerini geliştirmeye yönelik çalışmaların tümüdür." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 6.

spot *is.* < *İng. spot* Herhangi bir aynalı alet ile ekran üzerinde oluşturulan görüntü.

sprey *is.* < *İng. spray* Bir püskürtücü yardımıyla çok ince damlacıklar durumunda püskürtülen sıvı.

stabil *sf.* < *Fr. stabil* 1. Dayanıklı, sağlam; 2. Dengeli; 3. Düz; 4. (*mec.*) Kararlı, değişmez.

stabilizasyon *is.* < *Fr. stabilisation* İstikrar.

stabilizatör *sf.* < *Fr. stabilisateur* Dengeleyici.

stabilize etmek Kararlı bir duruma getirmek.

stabilize *sf.* < *Fr. stabilisé* 1. Düz duruma getirilmiş; 2. Sağlamlaştırılmış; 3. Silindirle sıkıştırılmış toprak yol.

stadyum, stat *is.* < *Lat. stadium (sp.)* TT **stadyum** Takım oyunları, atletizm karşılaşmaları ve çeşitli törenlerin yapılabilmesi ve seyircilerin bunları izleyebilmesi için elverişli oturma yerleri olan alan.

stat *is.* (*hfk.*) Bk. **stadyum**

staj *is.* < *Fr. stage* 1. Herhangi bir meslek edinecek olan kimsenin geçirdiği uygulamalı öğrenme dönemi; 2. Bir kimsenin meslek bilgisini artırmak için kurumun veya bir çok bölümünde çalışarak geçirdiği dönem.

stajyer *is.* < *Fr. stagiaire* Staj yapan kimse.

standardizasyon *is.* < *Fr. standardisation* Standartlaşma.

standart *sf.* < *Fr. standart* 1. Belli bir tipe göre yapılmış veya ayrılmış; 2. Belirli ölçüye, yasaya, kullanıma uygun olan; 3. Temel veya örnek olarak alınabilen, tek biçimde olan; 4. Bir işletmede bir ürünü, bir çalışma metodunu, üretilecek miktarı, bir bütçenin para miktarını belirlemek için konulmuş kural.

stand-by is. < *İng. stand-by* Kredi işlemlerinde 'her an sarf edilebilecek kredi' anlamında kullanılan bir söz.

stant is. < *İng. stand* Sergilik: "Önümüzdeki 2002 Tekirdağ Kiraz Festivali günlerinde Balkanlarda Türkçe Yayınlar adı altında bir gün düzenlenebilir, gazete ve dergilerin tanıtıldığı stantlar açılabilir." İbrahim Baltalı, *Rodop Rüzgârı*, 06.09.2001, S. 76, s. 2.

stat is. (hbk.) Bk. **stadyum**

star is. < *İng. star* Sinema, tiyatro ve müzikhol sanatçısı.

start < *is. İng. start (sp.)* Çıkış: "Barış koşusu İpsala'dan start aldı." *Gündem*, 20.05 2005, S. 427, s. 5.

start almak Başlamak.

start vermek Başlatmak.

starta geçmek Başlamak.

stasyon is. < *Fr. station* TT **istasyon** Tren durağı.

stat is. (hbk.) Bk. **stadyum**

stadyum, stat is. < *Lat. stadium (sp.)* TT **stadyum** Takım oyunları, atletizm karşılaşmaları ve çeşitli törenlerin yapılabilmesi ve seyircilerin bunları izleyebilmesi için elverişli oturma yerleri olan alan.

statü is. < *Fr. statut* 1. Bir kimsenin, bir kurum veya toplum içindeki durumu: "Mektubunda 1970'li ve 80'li yıllarda azınlığımızın yaşadığı zor günler büyük ölçüde geri kalmış durumda, 90'li yılların başından beri normal birer yurttaş statüsüne erişme yolunda ilerliyoruz." *Ötüken*, 28.02.2006, S.13. 2. Kadro bakımından bağlı olduğu durum; 3. Tüzük.

statüko is. < *Fr. statuque* Yürürlükte bulunan antlaşmalara göre olması gereken durum.

steno is. < *Fr. sténographe* 'nin kısaltılması 1. Söylenen sözleri söylendiği kadar çabuk yazmaya elverişli, kısa ve yalın işaretlerden oluşan yazı yöntemi; 2. Stenografi işaretleriyle herhangi bir metni konuşma hızıyla yazan kimse.

stent is. < *İng. stand (tıp)* Tıkanmak üzere olan damarın içine konan araç.

step (I) is. < *İng. step* Dans sırasında ayak burnu ve topuk yere vurularak tekrarlanan bir hareket.

step (II) *is.* *Fr. stepp (coğ.)* Bozkır.

stereofoni *is.* *< Fr. stéréophonie* Kaydedilen veya radyo ile yayımlanan sesleri, ses kaynaklarının mekandaki dağılımına uygun olarak iletme tekniği.

stereografi *is.* *< Fr. stéréographie (fiz.)* Katı nesnelere bir düzlem üzerinde gösterme sanatı.

stereografik *sf.* *< Fr. stéréographique* Stereografi ile ilgili.

stereoskop *is.* *< Fr. stéréoscope* Stereoskopik çiftlerin incelenmesinde kullanılan ve konuyu kabartma olarak gösteren optik alet.

stereoskopik *sf.* *< Fr. stéréoscopique* Stereoskopla ilgili olan.

stereotip *sf.* *< Yun. stereotipos* Kalıplaşmış düşünce, görüş: "Karşılaştığımız sorunlardan en zoru, her insanın beyninde mevcut olan; 'kendi grubu' ve 'öteki' ile ilgili stereotipler; yani kalıplaşmış görüşler, tarafsızlıklar ve genellemelerdir; kalıplaşmış görüşler, görüşler vb. önyargılar ki, insanların düşüncelerini ve hareketlerini yönlendirir." *Türkçe Kitabımız*, (Batı Trakya'nın Edebiyatı, Gazete ve Dergi Metinleri), Pem Programı Çalışmaları, 2008.

steril *sf.* *< Fr. stérile* 1. Verimsiz, kısır; 2. (*tıp*) Her çeşit mikroptan arınmış

sterilasyon *is.* *< Fr. stérilisation (tıp)* Mikropları yok etme.

sterilize *sf.* *< Fr. stérilise* Her türlü mikroptan arınmış.

sterlin *is.* *İng. < sterling* Yüz peniden oluşan İngiliz para birimi.

stereofonik *sf.* *< Fr. stéréophonique* Stereofoni ile ilgili olan.

stetoskop *is.* *< Fr. stéthoscope (tıp)* Kalbin, iç organların hareketlerini dinlemeye yarayan araç.

steysin *is.* *< İng. station* Arka koltuğun arkasında öteberi konacak bir boşluğu, dört kapısı ve arkada da bir kapısı bulunan binek otomobili.

stihima *is.* *< Yun. stihima* Bahis oyunu: "Paranın peşine düştüğümüz ölçüde, 'stihima' denilen bahis oyunlarına verdiğimiz önemi kültürümüze ve kültürel değerlerimize de veriyor muyuz sizce?" Ozan Ahmetoğlu, *Gündem*, 22.11.2000, S.198, s. 4.

stil *is.* *< Fr. style* 1. Üslûp; 2. Tarz.

stilist *is.* *< Fr. styliste* Bir moda evinde yeni ürünlerin oluşumunu ve yaratılmasını sağlayan kimse.

stok *is.* < *İng. stock* 1. Bir satış yerinde satışa hazır bulundurulan malların tümü; 2. Bir gereksinimi karşılayacak maddeden çok miktarda yığma; 3. Satılmamış, depo edilmiş mal.

stok etmek Bir şeyi bir yere çok miktarda yığmak, biriktirmek.

stop *ünl.* < *İng. stop* 'Dur' anlamında bir seslenme sözü.

stop etmek Durmak.

stopaj *is.* < *Fr. stoppage* Birine ödenen paradan vergi yasasının belirlediği ölçüye uygun olarak yapılan ve maliyeye yatırılan kesinti.

stor *is.* < *Fr. store* Ağaç, kumaş gibi malzemelerden yapılmış bir kanal içinde hareket ederek açılıp kapanan perde.

strateji *is.* < *Fr. stratégie* 1. Önceden belirlenen bir amaca ulaşmak için tutulan yol; 2. (*ask.*) Bir ulusun ya da uluslar topluluğunun, barış ve savaşta benimsenen en fazla desteği vermek amacıyla politik, psikolojik, ekonomik ve askeri kuvvetleri bir arada kullanma bilimi ve sanatı.

stratejik *sf.* < *Fr. stratégique* 1. Strateji ile ilgili: "Uyuşturucu maddelerin sentezinden elde edilen amfetamin hapları ikinci Dünya Savaşında stratejik amaçlarla Japonya'da, Almanya'da ve İngiltere'de kullanılmıştır." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. (*ask.*) Askeri bir görüş açısını belirtip, savaşı doğrudan doğruya ilgilendiren.

streç *sf.* < *İng.* 1. Esnek; 2. *is.* Çeşitli maddelerin havayla etkileşimini ortadan kaldırmak amacıyla sarıldığı şeffaf paketleme malzemesi.

stres *is.* < *İng. stress (tıp)* Çeşitli etkenlerin organizmada oluşturduğu bozuklukların tümü, ruhsal gerilim: "Esrar, yoğun stres ve engellemeler karşısında kişide düşmanlık ve saldırganlık duygularını artırır." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

striptiz *is.* < *İng. strip-tease* Genellikle gece kulüplerinde genç bir kadın oyuncunun müzik eşliğinde dans edip soyunarak yaptığı gösteri.

stüdyo *is.* < *Fr. studio* 1. Sanat çalışmaları için düzenlenmiş oda; 2. Fotoğrafçının çalıştığı oda, alan; 3. Sinema, televizyon ve radyo için çekilen, ses alınan ve yayın yapılan yer.

suare *is.* < *Fr. soirée* 1. Gece yapılan sinema, tiyatro gösterisi; 2. Akşam yemeğinden sonra yapılan eğlence, toplantı.

subjektif *sf.* < *Fr. subcektif* Öznel.

subjektivist *is.* < *Fr. subjektiviste (fel.)* Öznelci.

subjektivite *is.* < *Fr. subjectivité (fel.)* Öznelik.

subjektivizm *is.* < *Fr. subjectivisme (fel.)* Öznelcilik.

sufle *is.* < *Fr. suufler* 1. (tiy.) Sahnedeki oyunculara, seyircilere duyurmadan unutulmuş bir sözü veya cümleyi hatırlatma; 2. Bir tür tatlı.

süflör *is.* < *Fr. souffleur (tiy.)* Oyunculara, seyircilere duyurmadan unutulmuş bir sözü veya cümleyi hatırlatan erkek.

süflöz *is.* < *Fr. souffleuse (tiy.)* Oyunculara, seyircilere duyurmadan unutulmuş bir sözü veya cümleyi hatırlatan kadın.

sulina *is.* < *Yun. solinas* Su borusu.

supangle *is.* < *Fr. soupe-anglaise* Çikolata ile yapılan bir çeşit tatlı.

susta durdurmak 1. Köpeği arka ayakları üzerinde durdurmak; 2. (*mec.*) Bir kimseyi veya birilerini yıldırma; 3. Etkisi altına almak.

susta *is.* < *İt. susta* Köpek arka ayakları üzerinde durma.

sustalı maymun gibi durmak (*mec.*) Korktuğu bir kimsenin karşısında saygılı ve çekingen davranmak.

sübvance *is.* < *Fr. subvenir* Para yardımı yapmak, desteklemek anlamlarındaki **sübvance etmek** birleşik fiilinde geçer.

sübvansiyon *is.* < *Fr. subvention (ekon.)* Destekleme.

süet *is.* < *Fr. Suède* Bir çeşit kumaş.

süit *is.* < *Fr. suite* Otellerde değişik amaçlar için kullanılmak üzere donatılmış, zbirden çok odaya sahip olan özel bölüm.

sükse *is.* < *Fr. succès* 1. Başarı; 2. Gösteriş, ilgi çekecek durum.

sükse yapmak 1. Başarı kazanmak; 2. İlgi çekecek bir durum yaratmak.

sülfamit *is.* < *Fr. sulfamide (kim.)* Mikroplara karşı etkili olan azotlu ve kükürtlü organik birleşimlerin ortak adı.

sülfat *is.* < *Fr. sulfate (kim.)* Sülfürik asitin tuzu veya esteri.

sülfite *is.* < *Fr. sulfite (kim.)* Sülfürlü asit tuzu.

sülfür *is.* < *Fr. sulfure (kim.)* Kükürdün başka bir elementle yaptığı birleşik.

sülfürik *is.* < *Fr. sulfurique (kim.)* Sülfürik asit olan asitler için kullanılan bir söz.

sülfürük asit *is.* < *Fr. sulfuriqueacid* Suda çözünerek büyük bir ısı açığa çıkaran, şurup kıvamında, renksiz, kokusuz, 10°C’de katılan bir sıvı.

sünger *is.* < *Yun. sfungari* 1. (*zool.*) Genellikle denizlerde bir yere tutunarak koloni halde yaşayan, çok hücreli hayvan; 2. Yapay olarak elde edilen temizlik veya dolgu gereci.

sünger gibi Çok yumuşak.

bir şeyin üzerinden / üstünden sünger geçirmek Silip atmak, unutmak.

bir şeyin üzerine / üzerinde sünger çekmek Bir şeyi unutmak, olmamış saymak.

sünüzüt *is.* (*hlk.*) Bk. **sinüzit**

sinüzit, sünüzüt *is.* < *Fr. sinusite* TT **sinüzit** (*tıp*)Yüz sinüslerinin iltihaplanması.

süper *sf.* < *Fr. super* Nitelik, nitelik ve derece bakımından üstün olan.

süpermarket *is.* < *İng. supermarket* Her türlü yiyecek maddelerinin ve mutfak gereçlerinin alıcılara, seçilip satın alınabildiği büyük satış yeri: "Küçük iş yerleri kapanırken, her yıl yeni büyük süpermarketler açılıyor." *Gündem*, 20.01.2006, S. 462, s. 3.

süpriz *is.* < *Fr. surprise* Beklenmeyen ve insanı şaşırtarak sevindiren veya üzen olay: "Beklenmedik süprizlerle geçirdiğim o gün bitiyordu." *Tevfik Hüseyinoğlu, Meslek Borcu.*

sürfile *is.* < *Fr. surfiller* Bir kumaş kenarına yapılan seyrek ve çapraz dikiş yapma.

sürmanşet *is.* *Fr.* < *surmanchete* Gazetelerin birinci sayfasındaki logonun üzerinde kullanılan başlık.

sürmenaj *is.* < *Fr. surmenage* (*tıp*) Genellikle aşırı ve sürekli zihinsel çalışmadan sonra görülen zihinsel yorgunluk, bitkinlik.

sürrealist *is.* < *Fr. surréaliste* Gerçeküstücü.

sürrealite *is.* < *Fr. surréalité* Gerçeküstü.

sürrealizm *is.* < *Fr. surréalisme* Gerçeküstücülük.

süspansiyon *is.* < *Fr. suspension* 1. (*fiz.*) Çözünemeyen madde parçacıklarının dibe çökmeden bir sıvı ortamda kalmış durumu; 2. Bir otomobil şasinin yayla sağlanmış esnekliği.

sütyen *is.* < *Fr. soutien* Göğüsleri dik tutup ,dolgun göstermek için kullanılan kadın iç çamaşırı.

süveter *is.* < *Fr. sweater* Genellikle altına bluz veya gömlek giyilen kolsuz kazak.

Ş

şablon *is.* < *Alm. schablone* 1. Üzerindeki harf ve şekillerin çevre çizgileri kalem ucu girecek biçimde oyun olan, bu çizgilerden istenilen biçim elde edilen, metal veya plastikten yapılmış olan cetvel; 2. Değişik alanlarda ölçme denetleme, düzeltme, belirleme gibi işlerde kullanılan ve yaptığı işe göre yapısı değişen araç.

şaft *is.* < *İng. shaft*. Bir makinenin dönme hareketini öteki parçalara aktaran ve ucuna dişli çarklar, tekerlekler veya pervane bağlanan demir mil.

şalter *is.* < *Alm. schalter* 1. Anahtar; 2. Genellikle binaların girişine gelen elektrik akımını açıp kapamaya yarayan araç.

şamandıra *is.* < *Yun. simadura* 1. (*den.*) Limanda, halkalarına tekne bağlamak için sağlam biçimde demirlenmiş olan, içi boş, her yanı kapalı metal fiç; 2. Denizde yol göstermeye, bir tehlikeyi veya geçiş yolunu göstermeye yarayan yüzer cisim; 3. Kapama düzenini sağlayan, metal veya plastikten yapılmış suda yüzer top.

şambrel *is.* < *Fr. chambrelle* Otomobil iç lastiği.

şampanya *is.* < *Fr. champagne* Açık renkli, tatlı ve köpüklü şarap.

şampiyon *is.* < *Fr. champion* Ulusal ve uluslar arası bir yarışmada ilk dereceyi alan, birinci olan kimse veya takım: "Şampiyon olacağımıza inanıyoruz." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 7.

şampiyona *is.* < *Fr. championnat* Şampiyonluk yarışması.

şampuan *is.* < *İng. shampooing* Saç yıkamada kullanılan kokulu ve köpüklü bir tür sıvı sabun.

şandel *is.* *Fr.* < *chandelle* Futbolda topu karşı takımın kalecisinin üzerinden aşirtma.

şano *is.* < *İt. scena* Tiyatro sahnesi.

şans *is.* < *Fr chance* Rastlantıları düzenlediğine insanlara iyi veya kötü durumlar hazırladığına inanılan doğaüstü güç.

şans tanımak İmkan vermek

şansa bırakmak Oluruna bırakmak

şansa kalmak Bir şeyin olabilmesi için çok az umudun olması.

şansı dönmek Talihi iyi durumda iken kötü veya kötü durumda iken iyi olmak

şansı yaver gitmek Talihli ve bahtı açık olmak.

şansölye *is. Fr. < chancelier* Almanya ve Avusturya'da hükümet başkanı.

şantaj *is. Fr. < chantage* Bir kimseyi bir çıkar sağlamak amacıyla, kendisiyle ilgili lekeleyici, kötüleyici bir bilgiyi açıklamak, yaymak tehdidiyle korkutma.

şantaj yapmak Gözdağı vermek, korkutmak

şantiye *is. < Fr. chantier* 1. Bir yapının hazırlandığı ve üzerinde kurulduğu yer; 2. Yapı gereçlerinin , gerektiğinde işlenmek üzere, yığılıp korunduğu yer; 3. Yapılmakta olan ev, baraj, fabrika gibi her türlü yapı: "Geçen yıl İzmir'deki dayısı onu cipe alıp şantiyeleri gezdirmiş, o günden sonra aklına mühendis olmayı takmış..." Rahmi Ali, *Zor İş*; 4. Gemi tezgâhı.

şantör *is. < Fr. chanteur (müz.)* Erkek şarkıcı.

şantöz *is. < Fr. chanteuse (müz.)* Kadın şarkıcı.

şanzıman *is. < Fr. changement* Motorlu taşıtlarda hızı değiştirmeye yarayan dişliler topluluğu ve bu dişlilerin içinde bulunan kutu, vites kutusu.

şapka *is. < Rus. şapka* 1. Başı korumak için giyilen, keçe, hasır, fötr, ip gibi kumaşlardan yapılan başlık: "Kocaman şapkalı, iri yarı bir adam, havuzun duvarına tırmanmaya çalışsan küçük bir çocukla çekişiyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Boru, baca, direk gibi şeylerin açık olan üst bölümünü havanın etkisinden korumak için takılan başlık; 3. (*bot.*) Bazı bitkilerde özellikle mantarlarda sapın üstünde bulunan ve üreme organlarını taşıyan şapka şeklindeki organ; 4. (*dbl.*) Düzeltme işareti: (^)

şapka çıkarmak Bir durum veya söz karşısında söylenecek söz kalmamak ve takdir etmek.

şarampol *is. < Bul. sarampola* Kara yollarının her iki kenarındaki, yol düzeyinden aşağıya kalan bölüm.

şarbon *is.* < *Fr. charbon (tıp)* Çeşitli hayvanlarda, özellikle koyunlarda ve sığırlarda görülen, bulaşıcı, bulaştığı yerde kara bir çıban yapan tehlikeli bir hastalık.

şarj *is.* < *Fr. charge (fiz.)* Yükleme.

şarj etmek 1. Yüklemek 2. (*argo*) Bir şeyi anlamaya, kavramaya başlamak.

şarjör *is.* < *Fr. chargeur* Otomatik silahlarda, belli sayıda mermi taşıyan ve bu mermileri namluya arka arkaya sürmeye yarayan mekanizma.

şarküteri *is.* < *Fr. charcuterie* Peynir, salam, sucuk gibi hazır yiyecekler ve mezeler satan dükkan.

şarlatan *is.* < *Fr. charlatan* 1. Kendi bilgi ve niteliklerini veya mallarını överek satmaya çalışan dolandırıcı kimse; 2. Herşeyi bilir geçinen kimse.

şase *is.* < *Fr. sachet* İçine mendil, giyecek gibi şeyleri korumaya yarayan, çeşitli büyüklükte kumaş parçası.

şasi *is.* < *Fr. châssis* 1. Fotoğrafçılıkta içine duyarlı bir cam veya kağıt konulan, yassı ve ışık geçirmeyen kutu; 2. Motorlu kara taşıtlarının iskelet bölümü; 3. Yapı işlerinde sürme çerçeve.

şato *is.* < *Fr. château* 1. Soylu kimselerin oturduğu, çevresi hendek, sur ve kulelerle çevrili konak; 2. Geniş toprağı olan büyük konut.

şayka *is.* < *Bulg. şayka* Çivi.

şef *is.* < *Fr. chef* 1. Yetki ve sorumluluğı olan ve yöneten kimse; 2. Lider, önder; 3. *sf.* Baş, yönetici durumda olan.

şema, şama *is.* < *Fr. schéma* 1. Bir aletin, bir aracın veya bir şeklin ana çizgilerini gösteren çizim; 2. Edebi bir eserin planı.

şematik, şamatik *is.* < *Fr. schématique* Şema şeklinde olan.

şempanze *is.* < *Fr. chimpanzé (zool.)* Primatlardan, beş parmakları olan, tek yavru doğuran, iyi tırmanıcı olan, ormanlarda yaşayan hayvan türü.

şerapnel *is.* < *Fr. shrapnel (ask.)* Patladığında etrafa küçük parçalar saçan bir tür top mermisi.

şerif *is.* < *İng. sheriff* 1. Büyük Britanya'da kendi bölgesi içinde kralı temsil eden, yasalara saygı gösterilmesini sağlamakla görevlendirilmiş olan yönetici; 2. Amerika Birleşik Devletleri'nde seçimle işbaşına gelen, hukuki yetkisi sınırlı olan yönetici.

şezlong *is.* < *Fr. chaiselongue* Üzerine uzanılabilir biçimde ayarlanan taşınabilecek koltuk.

şık *sf.* < *Fr. chic* 1. Güzel, zarif, modaaya uygun; 2. Modaaya uygun giyinmiş olan; 3. (*mec.*) Yerinde, gereği gibi: "Birinci şikka zaten başvurmıştım." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

şifon *is.* < *Fr. chiffon* 1. İpek iplikle dokunmuş ince, şeffaf kumaş; 2. *sf.* İpek kumaştan yapılmış.

şifonyer *is.* < *Fr. chiffonier* Çekmecelerine çamaşır konulan dolap.

şifre *is.* < *Fr. chiffre* 1. Gizli haberleşmeye yarayan işaretlerin hepsi; 2. (*mec.*) Gizliliği olan kasa, kapı gibi şeylerin açılması için gereken rakam.

şifreyi çözmek 1. Bir şifrede kullanılan işaretlerin anlamını bulmak; 2. (*mec.*) Gizli bir olayı anlayıp açıklığa kavuşturmak.

şike *is.* < *Fr. chiqué* 1. (*sp.*) Bir çıkar karşılığında anlaşarak, maçın sonucunu değiştirecek biçimde, bir spor karşılaşması yapma; 2. (*mec.*) Bir çıkar karşılığında anlaşarak bir iş yapmak.

şike yapmak 1. Danışık oalrak spor karşılaşması yapmak; 2. (*mec.*) Bir çıkar karşılığında anlaşarak bir işi yapmak.

şilep *is.* < *Alm. schlepp (den.)* Yük taşımaya yarayan gemi, yük gemisi.

şilt *is.* < *İng. shield* Üzerine genellikle bir kurum ya da kuruluşun adı, işareti kazılmış olan ve hediye olarak bir kimse ya da takıma verilen levha.

şimendifer *is.* < *Fr. chemin de fer* 1. Demir yolu; 2. Demir yolu katarı, tren.

şinik *is.* < *Yun. soiniki* 1. Sekiz kiloluk tahıl ölççeği; 2. *sf.* Şiniğin alabileceği miktarda olan.

şinitzel *is.* < *Alm. schnitzel* İnce dilimlere ayrılarak galeta ununa bulanmış yağda kızartılmak üzere hazırlanan dana ya da tavuk bifeği.

şiringa, şırınğa *is.* < *İt. siringa* 1. Kaslar ve damar yoluyla vücuda sıvı bir ilacı basınçla vermek için kullanılan bir tür iğne; 2. Havayı, sıvıları emmeye ya da itmeye yarayan alet; 3. (*tip*) Bir doku veya boşluğa sıvı doldurmaya yarayan alet: "Şiringa işlediği belliydi." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

şizofreni *is.* < *Fr. schizophrénie (tip)* Şizofreni hastalığına yakalanmış olan kimse.

şofben *is.* < *Fr. chauffe-bain* Gaz veya elektrikle çalışan, sıcak su sağlayan araç.

şofer *is.* (*hlk.*) Bk. **şöför**

şöför, şofer *is.* < *Fr. chauffeur* TT **şöför** Otobüs, kamyon, otomobil gibi motorlu kara taşıtını kullanan kimse.

şok *is.* < *İng. shock (psikol.)* Beklenmeyen bir olay, bezi ilaç ve uyuşturucuların yarattığı, fiziksel veya ruhsal olarak aniden gelişen karmaşık belirtilerin tümü: "Bu cümleler zihnimde olumlu bir şok etkisi yapmıştır." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

şoke *is.* < *Fr. choquer* 'Birdenbire şaşırarak, hoşla gitmeyecek bir şey yapmak' anlamlarındaki

şoke etmek ve 'birdenbire hoşla gitmeyecek bir şeyle karşılaşmak' anlamlarındaki

şoke olmak deyimlerinde kullanılan söz.

şort *is.* < *İng. short* Bazı sporları yaparken giyilen, paçaları dizlerin yukarisından başlayan kısa pantolon.

şoset *is.* < *Fr. chausette* Kısa çorap.

şoşa, şoşe *is.* (*hlk.*) Bk. **şose**

şose, şoşa, şoşe *is.* < *Fr. chaussée* TT **şose** Genellikle taş kırıkları üzerine kum döşenip silindir ile üzerinden geçirilerek yapılan yol.

şov *is.* < *İng. show* Şarkı, dans gibi eğlence türlerinin yer aldığı gösteri.

şov yapmak Gösteri yapmak.

şoven *is.* < *Fr. chauvin* Şovenizmden yana olan kişi.

şovenizm *is.* < *Fr. chauvinisme* Kendi ulusunun üstün olduğunu gösterip, değişik ırk ve uluslararası arasında düşmanlık yaratmayı amaçlayan aşırı akım.

şovmen *is.* < *İng. showman* Şov yapan kimse.

şovrum *is.* < *İng. showroom* Sergi salonu.

şömine *is.* < *Fr. cheminée* Odalarda, duvar kenarlarında tuğla ve taştan yapılmış, bacası olan, ocak.

şömiş *is.* < *Fr. chemise* 1. Gömlek; 2. Kitap kılıfı.

şövale *is.* < *Fr. chevalet* Ressamın tablosunu çizerken koyduğu sehpa.

şövalye *is.* < *Fr. chevalier (tar.)* 1. Eski Roma'da üç sınıftan ikincisinin üyesi olan vatandaş; 2. Orta Çağ Avrupası'nda özel eğitimle yetişmiş, belli düşünceler taşıyan, soylu, savaşçı; 3. Derebeylik düzeninde soyluluk

unvanlarının en alt basamağı; 4. Günümüz Fransız hükümetinin verdiği şeref ve nişan belgesi.

şuşka *is.* < *Bulg. suska* Acı biber, kırmızı biber

şut *is.* < *İng. shoot (sp.)* Futbol oyununda bir oyuncunun topu kaleye sokmak için ayağıyla yaptığı sert ve hızlı vuruş.

şut atmak /çekmek Topu kaleye sert ve hızlı bir şekilde atmak.

T

taba *is.* < *Fr. tabac* 1. Kızılımsı kahverengi; 2. *sf.* Bu renkte olan.

tabaka *is.* < *İsp. tabaca* Cepte taşınan tütün veya sigara kutusu.

tabela *is.* < *İt. tabela* Üzerinde tanıtıcı, belirtici bir yazı,işaret,açıklama,resim bulunan ,sac,tahta vb.gibi malzemeler ile yapılan levha.

tablet *is.* < *Fr. tablette* 1.Düz ve yassı biçimli,yutulacak veya ağızda çiğnenecek ilaç: "Savaş esnasında yalnız İngiltere'de ordu mensuplarına yetmiş iki milyon tablet amfetamin verilmiştir." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. (*tar.*) Eski uygarlıklardan kalma, pişmiş veya güneşte kurutulmuş kilden yapılmışüzerinde çivi yazısı ile metin yazılı belge.

tablo *is.* < *Fr. tableau* 1.Bez, kâğıt vb. maddeler üzerine yapılmış yağlı boya,sulu boya,karakalem, pastel resim: "Köyün genel görünüşü, usta bir ressamın fırçasından çıkmış hazin bir tabloyu andırıyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Birbiri ile olan ilgilerine göre düzenlenerek yazılmış şeylerin tümü; 3. (*mec.*)Yaşanan, var olan olayların ve olguların genel görünüşü.

tabu *is.* < *Fr. tabou* 1. (*din b.*) Kutsal sayılan bazı insanlara, hayvanlara,nesnelere dokunulmasını, kullanımasını yasaklayan, aksi halde yapıldığında zararı dokunulacağı düşünülen inanç; 2. *sf.* Yasaklanarak korunan nesne, davranış, kelime.

taç *is.* < *İng. touch (sp.)* Futbolda topun alanın dış çizgilere çıkması.

taftotita *is.* < *Yun. tavitotita*. Nüfus cüzdanı: "Çünkü ben , şu ana kadar taftotitamı almak ve yenilenmek dışında herhangi bir sebeple gitmemiş, hiçbir

suretle yasadışı hareket etmemiş bir Yunan vatandaşıyım." Rıza Kırıldökme, *Gündem*, 24.04.2001, S. 215, s. 10.

takine *is.* (hkk.) Bk. **takunya**

takita *is.* < *Yun. tahitita* (hkk) Vites, Otomobillerin çekiş ve hızını ayarlamaya yarayan dişliler düzeni: "Velespitim takitalı olduğu için kolayca haydamayı öğrendim." Aydın Bostancı, *Türkçe Kitabımız*, PEM Yayınları, 2008.

takoz *is.* < *Yun. dakos, takos* Bir eşyanın altına kıpırdamadan durması için yerleştirilen ağaç parçası: "Şişman karısı, soğan doğruyor bir takozun üzerinde." Rahmi Ali., *Zor İş*.

taksi *is.* < *Fr. taxi* Belli bir ücret karşılığı yolcu taşıyan otomobil: "Ağustos'un on sekizi. Sabahın erken saatlerinde yoldayız. İlk kez taksi ile yolculuk yapıyorum Türkiye'ye." Rahmi Ali, *Şafak*, Ekim 1990, S. 9.

taksimetre *is.* < *Fr. taximètre* Taksilerde ödenecek ücretini gösteren sayaç.

taktik *is.* < *Fr. tactique* 1. Türlü savaş araçlarını belli bir sonuca ulaşmak amacıyla etkili bir biçimde birleştirerek ve kullanarak yönetme sanatı; 2. (mec.) İstenilen bir sonuca ulaşmak için izlenen yol ve kullanılan yöntemlerin tümü: "Bir başka antrenman tanımını ise şöyle görmekteyiz ; Alıştırmalar yardımı ile sporcuların fiziksel teknik, taktik, zihinsel, psikolojik ve motorsal hazırlığıdır." *Rodop Rüzgârı*, 21.02.2006, S. 188, s. 5.

takunya, takine *is.* < *Yun. takounia* TT **takunya** Ağaçtan yapılmış, kadınların bir tür terlik: "Annesi takunyaları ayağına geçiriyor, bakıyor, yeniden geçiriyor, yeniden bakıyordu." Rahmi Ali, *Zor İş*.

talika *is.* < *Sl. talika* Dört tekerlekli, yaylı üstü açık at veya eşek arabası.

tampon *is.* < *Fr. tampon* 1. Bir deliği kapamaya yarayan, büyük tıkaç; 2. Kanı silmek, durdurmak için kullanılan gazlı bez; 3. (mec.) Bir darbenin, çatışmanın şiddetini azaltan etken.

tango *is.* < *İsp. tango* 1. Özel ritimli bir dans türü; 2. Bu dans türünün müziği.

tanjant *is.* < *Fr. tangent* (mat.) Başka bir çizgiye, eğriye veya yüzey.

tank *is.* < *İng. tank* 1. (ask.) Zırhlı, tekerlekleri paletli ve silahlı bir savaş taşıtı; 2. Yakıt, su vb. sıvıları depolamaya yarayan araç.

- tanker** *is.* < *İng. tanker* Benzin, petrol gibi akaryakıt ürünleri ile ayrıca sanayi ile ilgili yağ vb.sıvı maddeleri taşıyan gemi veya kamyon.
- tansiyon** *is.* < *Fr. tension* 1. (*tıp*) Kanın damarlara yaptığı basınç: "Doktor, çantasından muayene aletlerini çıkardı, hastasının tansiyonunu ölçtü." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. (*mec.*) Gerilim.
- tapa** *is.* < *İt. tappo* Şişe gibi dar delikleri tıkamaya yarayan tıkaç, tıpa.
- tapon** *sf.* < *Fr. tapon* 1. Niteliği düşük, elde kalmış, eski olan; 2. (*mec.*) Bayağı kimse.
- taraca** *is.* < *İt. terrazza* Teras.
- tarot** *is.* < *İt. tarot* İskambil kâğıtlarına benzeyen, üzerinde değişik resimler bulunan, falcılıkta kullanılan kart destesi.
- tarta** *is.* (*hlk.*) Bk. **tart**
- tart, tarta** *is.* < *Fr. tarte* TT **tart** Küçük kalıplarda pişen, bir tür küçük pastacıklar.
- taşeron** *is.* < *Fr. tâcheron* Büyük bir işletmeden işi üstlenip ve işin herhangi bir bölümünü onun hesabına yapan küçük işletme.
- taverna** *is.* < *İt. taverna* İçkili meyhane.
- tavla** *is.* < *İt. tavola* Bölümlere ayrılmış iki yanlı tahta üzerinde on beşerden otuz pul ve iki zar ile karşılıklı iki kişinin oynadığı oyun: "Gümülçine Türk Gençler Birliği'ndeki tavla turnuvasına yoğun ilgi." *Gündem*, 23.12.2006 S. 458, s. 8.
- tayfun** *is.* < *İng. typhoon (meteor.)* Çin ve Hint Denizi'nde görülen şiddetli kasırga.
- tayt** *is.* < *İng. tight* Bacakları sıkı saran bir tür pantolon.
- tayyör** *is.* < *Fr. tailleur* Ceket ve etekten oluşan kadın giysisi.
- teflon** *is.* < *Fr. téflon* 1. Tava, tencere vb. mutfak malzemelerinin iç yüzeyini kaplamakta kullanılan, ısıya dayanıklı bir madde; 2. *sf.* Bu madde ile kaplanmış olan.
- teyin** *is.* (*hlk.*) Bk. **tein**
- tein, teyin** *is.* < *Fr. théin* TT **tein** Çayda bulunan bir madde.
- teknik** *is.* < *Fr. technique* 1. Bir bilim, sanat, meslek dalında kullanılan yöntemlerin tümü; 2. Beceri, yöntem, yol.
- teknisyen** *is.* < *Fr. technicien* Bir işin tekniğini iyi bilen kimse.
- teknoloji** *is.* < *Fr. technologie*
- teknolojik** *is.* < *Fr. technologique* Teknoloji ile ilgili.

teksil *is.* (*hlk.*) Bk. **tekstil**

tekstil, teksil *is.* < *Fr. textile* TT **tekstil** Kumaş dokumacılığı.

tela *is.* < *İt. tela* Kumaşla astar arasına konan ve giysinin dik durmasını sağlayan kolalı bez.

teleferik *is.* (*hlk.*) Bk. **teleferik**

teleferik, teleferik *is.* < *Fr. téléphérique* TT **teleferik** Birbirinden uzak iki yer arasında, havada gerilmiş kablo üzerinde kayarak hareket eden asılı taşıt.

telefon *is.* < *Fr. téléphone* Birbirinden uzakta bulunan iki kişinin konuşmasını sağlayan aygıt.

telekarta *is.* (*hlk.*) Bk. **telekart**

telekart, telekarta *is.* < *Fr. télé +carte* TT **telekart** Telefon etmek için kullanılan kart.

telepati *is.* < *Fr. télépathie (psikol.)* Bir kimsenin düşüncelerini veye uzaktaki olayları hiçbir bağlantı olmadan algılama gücü.

telepatik *sf.* < *Fr. télépathique* Telepati ile ilgili.

telesekreter *is.* < *Fr. telesecrétaire* Telefon ile arayanların mesajlarını kaydeden alet.

teleskop *is.* < *Fr. télescope* Gök bilimi ile gözlemlerde kullanılan optik aygıt: "Sonsuzluğa uzanan gök sistemlerini gönül teleskobuyla seyretti." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

televizyon *is.* < *Fr. télévision* Vericiden iletilen dalgaların görüntü ve ses olarak duyulmasını sağlayan aygıt.

telgraf *is.* < *Fr. télégraphe* İki merkez arasında, kararlaştırılmış işaretlerin yardımıyla yazılı haberlerin veya belgelerin iletimini sağlayan bir iletişim düzeni.

telgraf çekmek Telgraf ile haber göndermek

telve *is.* < *Fr. telhe* Fincanın dibine çöken kahve tortusu.

tema *is.* < *Yun. thema* Asıl konu

tematik *sf.* < *Fr. thématique* Bir tema etrafında oluşan konu.

temel *is.* < *Yu. themelio* 1. Bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar vb. bölümlerinin tümü; 2. (*mec.*) Temel, bir şeyin gelişimi için gereken ana unsur; 3. *sf* En önemli, asıl, belli başlı, esas: "Uyuşturucu

terörüne karşı olan özel duyarlılığım bu temel esasa dayanıyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

temel atmak 1. Bir yapının temellerini yapmaya başlamak ; 2. Her hangi bir işe başlamak;

temel tutmak 1. Temelin kazılacağı zemin sağlam olmak; 2. Bir yere gidip yerleşmek.

tempo is. < *İt. tempo* 1. (*müz.*) Bir müzik parçasındaki bölümlerin hızlarını belirtmek için kullanılan vuruş: "Taksi şoförü de parmaklarını direksiyonun üstünde oynatıp tempo tutuyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. (*mec.*) Gidiş, ilerleyiş, tarz; 3. (*sp.*) Vücut alıştırmalarının belirli süre içinde tekrarlanma hızı.

tenis is. < *İng. tenis (sp.)* Ağ ile ortasından bölünen bir alanda iki oyuncunun raket ile karşılıklı vurdukları ve sayı kazanmaları esasına dayanan bir oyun türü.

tentere is. (*hfk.*) Bk. **dantel**

tentüryot is. (*hfk.*) Bk. **tentürdiyot**

tentürdiyot, tendüryot is. < *Fr. teintur d'iode* TT **tentürdiyot** (*kim.*) Mikrop kapmasını önlemek için bir kesik veya sıyrığa sürülen bir ilaç türü.

teokrasi is. < *Fr. théocratie (sos.)* Siyasi iktidarın, Allah'ın temsilcileri olduklarına inanılan din adamlarının elinde bulunduğu siyasi düzen.

teokratik sf. < *Fr. théocratique (sos.)* Teokrasiye dayanan: "Devlet eğer teokratik değil de demokratik-hukuk devleti olarak sivil bir tavırla bütün dini inançlara eşit mesafede olsaydı, bütün bunlar olmazdı." Feyzullah Kâhya, *Gündem*, S. 235, 11.09.2001, s. 7.

teori is. < *Fr. théorie* Kuram, nazariye.

teorik sf. < *Fr. théorique* Kurama dayanan, nazari

terapi is. < *Fr. thérapie (psikol.)* Bir hastalığın iyileştirme etkenleri ve bu etkenlerin kullanılma yöntemlerini bularak, hastanın sıkıntılarını giderme.

terapist sf. < *Fr. thérapist* terapi yapan kimse.

teras is. < *Fr. terrasse* Bir yapının son katında çevresi, üstü açık geniş balkon.

termal is. < *Fr. thermal* Sıcak kaplıca suyu.

termik *sf.* < *Fr. thermique* 1. (*fiz.*) Isı; 2. (*is.*) Isının üretilmesini, iletilmesini ve kullanılmasını inceleyen fizik dalı.

terminal *is.* < *Fr. terminal* Otobüs, uçak gibi taşıtların yolcularını ilk aldığı veya son bıraktığı yer: "Terminalde köylere hareket edecek otobüslerin numaraları anons ediliyordu." Tefik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

termometre *is.* < *Fr. thermomètre* (*fiz.*) Sıcaklık ölçen alet: "Ancak termometre yükselince, rehavetimiz bir parça daha artıyor." Hülya Emin, *Gündem* 14.08.2001, S. 231, s. 5.

termos, termus *is.* < *Fr. thermos* TT **termos** Yalıtım maddesiyle kaplı, çift çeperli cam şişeden oluşan, içine konan sıvının ısısını uzun süre koruyan kap: "Şu anda karımı sevindirmek istiyorum, 'Hadi, termosu biraz kahve hazırla da seni gezmeye götürüyüm' diyorum." Rahmi Ali, *Zor İş*.

termosifon, termusefon, termusifon *is.* < *Fr. thermosiphone* TT **termosifon** Sıcak su elde edilen bir kazan türü.

termus *is.* (*hlk.*) Bk. **termos**

termusefon,termusifon *is.* (*hlk.*) Bk. **termosifon**

termostat *is.* < *Fr. thermostat* (*fiz.*) Bir yer veya nesnenin ısısının aynı derecede olmasını sağlayan cihaz.

teror *is.* (*hlk.*) Bk. **terör**

terör, teror *is.* < *Fr. terreur* TT **terör** Yıldırma, cana kıyma ve korkutma. "Uyuşturucu terörüne karşı olan özel duyarlılığım bu temel esasa dayanıyordu." Tefik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

terorist *is.* (*hlk.*) Bk. **terörist**

terörist, terorist *is.* < *Fr. terroriste* TT **terörist** Bir siyasi davayı kabul ettirmek için karşı tarafa korku salarak cana ve mala kıyacak davranışlarda bulunan kimse.

terorizm *is.* (*hlk.*) Bk. **terörizm**

terörizm, terorizm *is.* < *Fr. terrorisme* TT **terörizm** Siyasal bir amaca ulaşmak için, yıldırma hareketlerine düzenli bir biçimde kullanma.

test *is.* < *İng. test* 1. Bir kimsenin, bir topluluğun doğal veya sonradan kazanılmış yeteneklerini, bilgi ve becerilerini ölçmeye ve anlamaya yarayan sına; 2. Sınav; 3. (*biy.*)ve (*fiz*) Biyolojik bir işlevi veya değişmez bir niteliği

incelenen bireyin tepkisi, örnek olarak alınan normal bireyler ile karşılaştırılarak ölçme ve değerlendirmeye yarayan yoklama; 4. (*tip*) Bir hastalığın varlığını ve niteliğini anlamak için yapılan laboratuvar çalışması: "7 Şubat tarihinde Fener'de bulunan ve Selanik'teki laboratuvara gönderilen ölü kuğularda kuş gripi bulundu. Ayrıntılı testlerin yapılabilmesi için kuğuların Londra'ya gönderildiği bildirildi ." *Gündem*, 24.02.2006, S. 467, s. 1.

testis *is.* < *Lat. testis (anat.)* Er bezi

testosteron *is.* < *Fr. testostérone (tip)* Erkek cinsiyet hormonu

teyip, teyp *is.* (*hfk.*) Bk. **teyp**

teyp, teyip *is.* < *ing. tape* TT **teyp** Manyetik bir bant üzerine sesleri kaydeden ve okuyan aygıt: "Teybi göstererek: 'Sesini biraz kısar mısınız'?", dedim." Tevfik Hüseyinoğlu., *Meslek Borcu*.

tez *is.* < *Fr. thèse* 1. Bir fikir ileri sürme, sav; 2. Üniversiterde öğrencilerin veya öğretim üyelerinin hazırlayıp bir sınav kurulu önünde savundukları bilimsel eser: "Ona, İhsan hakkında somut sorular soracaktım, alacağım yanıtları mantık süzgecinden geçirecektim, tutarsız tezlerini tutarlı antitezlerle çürütecektim." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

tırpan *is.* < *Yun. drepani* Uzun bir sapın ucuna tutturulan, ot vb. biçmeye yarayan hafif kıvrık, uzun çelik bıçak.

tırpana *is.* < *Yun. rina (zool.)* Yan kanatları vücuduna yapışık, uzun kuyruklu, iri bir balık türü

tifo *is.* < *Yun. tifos (tip)* Kirli ve mikroplu sularla sebzelere geçen, ortalama üç hafta süren tehlikeli bir bağırsak hastalığı.

tifüs *is.* < *Fr. typhus (tip)* Bitle geçen, ortalama on beş gün süren, vücutta pembe lekelerle beliren, ateşli ve tehlikeli bir hastalık.

tik *is.* < *Fr. tic (tip)* 1. Herhangi bir kasın irade dışı hareketi; 2. Sık sık tekrarlanan gülünç, el, kol ve yüz hareketi: "Tikler de kekemelik gibi erkek çocuklarda daha sık görülür." Emine Ramadan, *Öğretmenin Sesi*, Şubat 2001, S. 32, s.30.

tim *is.* < *İng. team (ask.)* Silah, telsiz istasyonu v.b. çalıştırmak için kurulan topluluk.

- tiner** *is.* < *İng. thinner (kim.)* Boyanın yoğunluğunu azaltmak için kullanılan sıvı inceltici.
- tip** *is.* < *Fr. type* 1. Aynı cinsten bütün varlıkların veya nesnelerin temel; 2. Çeşit, tür; 3. *sf. (mec.)* İlgi çekici, değişik kimse.
- tipik** *sf.* < *Fr. typique* Bir kimseyi veya nesneyi niteleyen, karakteristik.
- tiraj** *is* < *Fr. tirage* Kitap, dergi vb. baskı ve satış sayısı: "Ama mevcut abone tirajıyla, yeni hedeflere varmak ne yazık ki, olası değil." *Arkadaş Çocuk Dergisi*, Kasım 1996, S. 213, s. 5.
- tiran** *sf.* < *Fr. tyran* 1. (*tar.*) Eski Yunan'da siyasal gücü zorla ele geçiren, onu kötüye kullanılan kimse; 2. *sf. (mec.)* Acımasız, gaddar, despot.
- tirat** *is.* < *Fr. tirade (tiy.)* 1. Bir tiyatro oyununda oyuncuların bir defada söylediği parça; 2. Yazı veya konuşmada bir düşüncenin kesintisiz gelişimi; 3. Uzun ve süslü konuşma.
- tiren** *is.* (*hlk.*) Bk. **tren** " Tiren saat dokuz otuzda hareket ediyordu." *Öğretmen*, Ekim 1975, S. 26, s. 6.
- tren, tiren** *is.* < *Fr. train* TT **tren**. Bir veya birkaç lokomotif tarafından çekilen vagonlar dizisi.
- treni kaçırmak** (*mec.*) Bir şeyi elde etme, bir işi gerçekleştirme fırsatını ve imkânını yitirmek.
- tiropita** *is.* < *Yun tiropita* Peynirli poğaç.
- tişört** *is* < *İng. tee-shirt* Genellikle kısa kollu, pamuklu, spor üst giysisi. "Üstünde blucin bir pantolon, yakası açık bir tişört ve kurşuni renk baharlık bir mont vardı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.
- tiyatro** *is.* < *İt. teatro* 1. Dram, komedi vb. edebiyat türlerinin oynandığı yer; 2. Sahnelenmek için yazılmış oyunların tümü.
- toka** *is.* < *İt. tocca* El sıkışma.
- toksin** *is.* < *Fr. toxine (biy.)* Canlı organizmalarda bulunan bir tür zehir.
- tolerans** *is.* < *Fr. tolérance* 1. Hoşgörü; 2. İşlenmiş bir parçanın yapım ölçüsünde olabilecek özür payı.
- tombala** *is.* < *Fr. tombala* Torbadan numaralı taşlar çekilerek, üzerinde numaralar yazılı kağıtlarla oynanan bir şans oyunu: "Hani, tombala, derlerdi o mu kura? diye sordu ." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

tomografi *is.* < *Fr. tomographie* bir organ kesitinin röntgen ile filmini çekme yöntemi.

ton (I) *is.* < *Fr. tonne* Bin kilogramlık ağırlık birimi.

ton (II) *is.* < *Fr. ton* 1. (*müz.*) İnsan veya müzik aleti sesinin yükseklik, alçaklık derecesi; 2. Konuşmada sesin duyguları belirtecek biçimde çıkması: "Neden sonra annem kapıyı tıkırdattır, af dileyen bir tonla; 'Safnaz Abla'nı yine işinden aldın bu akşam.' derdi." Rahmi Ali, *Zor İş*; 3. Bir rengin koyuluk veya açıklık derecesi.

tonaj *is.* < *Fr. tonnage* Bir taşıtın alabildiği ton miktarı

toner *is.* < *İng. tonner* Bilgisayar yazıcı, fotokopi makinesinde kullanılan mürekkep.

tonik *is.* < *Fr. tonique* Cilt bakımında yüze ve boyuna sürülen losyon.

topaz *is.* < *Fr. topaze* Kahverengi veya soluk sarı renkte değerli bir taş.

torna *is.* < *İt. torna* Ağaç veya metal eşyaya yuvarlak biçim vermek için kullanılan çarklı tezgâh.

tornavida *is.* < *İt. torna-vite* Vidaları söküp takmakta kullanılan alet.

tornistan *is.* < *İng. turn-stern* 1. (*den*) Geminin pervanesini ters yönde çevirmesi; 2. (*hık.*) Ters yüz etme.

torpido *is.* < *İng. torpedo* 1. Çok hızlı giden küçük bir savaş gemisi; 2. Otomobillerde sürücü yerinin ön bölümünde bulunan, kapaklı küçük bölme.

torpil *is.* < *Fr. torpille (mec.)* İnsan kayırma işi.

tost *is.* < *İng. toast* Ekmek içine peynir v.b. konularak özel makine ile gevretilip kızartılmış ekmek: "Yeni karşısında hüsrana uğramış çağdaş bir Köroğlu gibiydi. 'Ne yaparsın evlat' dedi...'Tost icat oldu, köfte bozuldu." İbrahim İmamoğlu, *Öğretmenin Sesi*, Şubat 2001, S. 32, s.17.

trafik *is.* < *Fr. trafic* 1. Ulaşım yollarının yayalar ve her türlü taşıt araçları tarafından kullanılması; 2. (*mec.*) Kişilerin, günlük iş yoğunluklarını belirtmek için kullanılan bir söz.

trafo *is.* < *Fr. trapho* Şehrin veya bir bölgenin elektririk dağıtımını ve akımını sağlayan transformatör ağı.

trajedi *is.* < *Fr. tragédie* 1. (*tiy.*) Konusunu efsanelerden, tarihsel olaylardan alan, sonu acıklı bir tür tiyatro eseri; 2. (*mec.*) Çok acıklı.

trajik sf. < *Fr. tragique* 1. Trajedi ile ilgili; 2. (*mec.*) Çok acıklı olan. "Ağaçların altındaki trajik tabloyu gözlerken, şehrin diğer semtlerinde, ülkenin diğer şehirlerinde ve bütün dünya şehirlerinde var olan ağaç altı, köprü altı gruplarını düşündüm." *Meslek Borcu*.

trajikomik sf. < *Fr. tragi-comique* Aynı anda hem acıklı hem de güldürücü özelliği olan.

trakter is. (hbk.) Bk. **traktör**

traktör, trakter is. < *Fr. tracteur* TT **traktör** Arkasına römork takılan, çift sürmek ve yük taşımak gibi işlerde kullanılan motorlu iş makinesi: "Saydım dedi Ahmet, evvelki sabah mahallede traktere binerken bir bir saydım." Halil Haki, *Öğretmen*, Aralık 1975, S. 19, s. 4.

trampet is. < *Fr. trompette* İki değnek ile çalınan küçük davul.

tramvay is. < *Fr. tramway* Şehir içi yolcu taşımada kullanılan, özel raylar üzerinde hareket eden elektrik gücüyle hareket eden yolcu taşıtı: "Greve, şehiriçi ve şehirlerarası ulaşımında görev yapan otobüs, tren, metro, trolleybüs, tramvay söförlerinin katılmasıyla, özellikle büyük kentlerde ulaşım zaman zaman durma noktasına geldi." *Gündem*, 23.12.2005, S. 458, s. 6.

transfer is. < *Fr. transfert* 1. Bir yerden başka bir yere taşıma veya götürme 2. (*sp.*) Profesyonel bir sporcunun para karşılığı kendi kulübünden başka bir kulübe geçmesi: "2004-2005 sezonunda Auxerre'den Liverpool'a transfer olan 25 yaşındaki oyuncu, sezon başında Crovch'un İngiliz kulübüne gelmesi ile zaman zaman yedek soyunmaya başladı." *Gündem*, 13.01.2006, S. 46, s. 10.

transit is. < *Fr transit* 1. Bir yerden beklemeden ve durmadan geçme; 2. Bir ülkenin topraklarından, kara sularından geçiş sırasında, hiç durmadan gümrüksüz geçme.

trapeza is. < *Yun trapeza (hbk.)* Banka: "Trapezaya her gidişlerinde Kiriyoş gibi danyo aldığı savunarak bu SÖPA mezunu öğretmenler ciddi bir vicdan sıkıntısı yaşamıyorlarsa, bunun temelinde, SÖPA'daki eğitim anlayışı da yatmaktadır!" Mehmet Dükkâncı, *Gündem*, 19.12.2000, S.197, s. 5.

travesti is. < *İng. travesty* Kadın kılığına giren, efemine, kadınsı davranışlar sergileyen erkek.

travma *is.* < *Fr. trauma (psikol.)* Canlı üzerinde beden ve ruh açısından önemli ve etkili yaralanma belirtileri bırakan durum.

trend *is.* < *İng. trend* Eğilim.

treyle *is.* < *İng. trailer* Traktör v.b. gibi araçlara yük taşımaları için takılan uzun araç.

tribün *is.* < *Fr. tribune* Spor salonu, stadyum v.b. yarışma ve gösteri yapılan yerlerde seyircilerin oturduğu basamaklı bölüm.

trigonometri *is.* < *Fr. trigonométrie (mat.)* Üçgenleri hesaplamayı konu edinen matematik kolu.

triko *is.* < *Fr. tricot* Örülerek dokunan bir tür kumaş.

tripleks *is.* < *Fr. triplex* Üç katlı ev.

triptik *is.* < *Fr. triptyque* Otomobiller için verilen geçici gümrük vergisi.

trolleybüs *is.* < *İng. trolley-bus* Şehir içi yollarda, elektrik ile çalışan otobüs. "Greve, şehir içi ve şehirlerarası ulaşımında görev yapan otobüs, tren, metro, trolleybüs, tramvay şoförlerinin katılmasıyla, özellikle büyük kentlerde ulaşım zaman zaman durma noktasına geldi." *Gündem*, 23.12.2005 S. 458, s. 1.

trompet *is.* < *Fr. trompette* Nefesli bir çalgı

tula *is.* (*hbk.*) Bk. **tuğla**

tuğla, tula *is.* < *Yun. touvla* TT **tuğla** Duvar örmekte kullanılan yapı malzemesi.

tulumba *is.* < *İt. tromba* 1. Sıvıları alçak yerlerden çekmeye, yukarı basmaya yarayan araç; 2. Hamuru özel bir makinede sıkılarak biçim verilen hamur tatlısı, tulumba tatlısı.

tumba *is.* < *İt. tombo* Çocuk dilinde yatağa atlama anlamında kullanılan söz.

tunik *is.* < *Fr. tunique* Pantolon, etek üzerine giyilen dizlere kadar inen üst giysisi.

tur *is.* < *Fr. tour* 1. Dolaşma; 2. Bir sonuca ulaşıncaya kadar yapılan iş. 3. Bir programa göre yapılan seyahat.

tur atmak Dolaşmak, gidip gelmek.

turist *is.* < *Fr. touriste* Görme, tanıma, dinlenme v.b. amaçlarla geziye çıkan kimse, gezgin.

turistik *sf.* < *Fr. touristique* Turizmle ilgili olan.

- turizm** *sf.* < *Fr. tourisme* 1. Dinlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla yapılan gezi; 2. Bir ülkeye veya bir bölgeye turist çekmek için yapılan çalışmaların tümü.
- turkuaz** *is.* *Fr.* < *turquoise* (*Türk* adından) Yeşile çalan mavi renkte değerli bir taş: “Artık, ancak / Boğaziçi aşklarından hatırlanacak / ince bir sızıda / ve “turkuaz”la günbatımı kıvamında / düşlerde / imgelerde / Neden?” Mehmet Dükkancı, *Şafak*, Nisan 1998, S. 79, s. 13.
- turne** *is.* < *Fr. tournée* Sahne sanatçılarının gösteri yapmak için gittikleri gezi.
- turnike** *is.* < *Fr. tourniquet* Toplu geçiş ve ulaşım gibi kalabalık yerlerde geçiş kolaylığı sağlayan dönen çubuk.
- turnuva** *is.* < *Fr. tournoi* Oyuncu ve sporcular arasında sırayla yapılan yarışma dizisi: "Tavla turnuvasının yarı finali ile final karşılaşması 18 Aralık Pazar günü yapıldı." *Gündem*, 23.12.2005, S. 458, s. 10.
- turta** *is.* < *İt. tourta* (*hfk.*) Meyveli veya kakaolu bir pasta çeşidi.
- tuş** *is.* < *Fr. touche* Piyano, org, klavye vb. müzik aletlerinde veya daktilo hesap makinesi, bilgisayar klavyesi gibi makinelerde yazmaya yarayan parmakla vurulan yerlerin adı.
- tuval** *is.* < *Fr. toile* Yağlı boya resim yapmaya yarayan bez veya bu bez üzerine yapılmış tablo.
- tuvalet** *is.* < *Fr. toilette* 1. İnsanın idrar ve dışkısını boşalttığı yer, ayak yolu; 2. Kadınların gece toplantılarında giydikleri gösteişli uzun giysi.
- tüberküloz** *is.* < *Fr. tuberculose* (*tıp*) Verem.
- tül** *is.* < *Fr. tulle* 1. Çok ince gözenekli pamuk ipek sentetik dokuma; 2. *sf.* Bu dokumadan yapılmış perde.
- tünel** *is.* < *İng. tunnel* Bir yandan öbür yana geçiş için yer altında açılan yol.
- tüp** *is.* < *Fr. tube* 1. Akışkan maddelerin konulduğu, genellikle silindirik biçiminde içi boş ağzı tıpalı kap basınçlı; 2. İçine yüksek basınçla sıkıştırılmış petrol gazı doldurulan mutfakta kullanılan kap.
- türban** *is.* < *Fr. torban* İnce kumaştan yapılmış, kadın baş örtüsü.
- tüyo** *is.* < *Fr. tuyau* Bir kimse veya bir konu hakkında verilen gizli bilgi.

U

ultramodern *is.* < *Fr. ultramodern* Düşünce, eğitim vb. yenilikte en üst sınırdaki olan, çok modern olan.

ultrason *is.* < *Fr. ultrason (fiz.)* İnsan kulağının alamayacağı nitelikte olan yüksek frekanslı ses titreşimi.

ultraviyole *is.* < *Fr. ultraviolet* Gözle görülemeyen, hekimlikte de kullanılan mor ötesi ışınım.

uranyum *is.* < *Fr. uranium (kim.)* Demir görünüşünde, nükleer enerji elde etmede kullanılan bir element.

urba *is.* < *İt. roba (hık.)* Giysi.

uskumru *is.* < *Yun. skombrion, skumbri (zool.)* Uskumrugillerden, sıcak ve ılık denizlerde sürü halinde yaşayan bir deniz balığı.

uvertür *is.* < *Fr. ouverture* 1. (müz.) Operada, perde açılmadan önce orkestranın çaldığı parça; 2. Pokerde oyuna başlayabilmek için yeterli olan el.

Ü

ülser *is.* < *Fr. ulcère (tıp)* Sindirim sistemi aygıtında, özellikle mide ile onikiparmak bağırsağında görülen yara: "Bir başkasının ölümü, Nihat'ın ölümüyle karıştırılmış olabileceği şüphesi, ülser sancısı içimi kemiriyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

ültimat *is.* < *Fr. ultimatum* 1. Bir devletin başka bir devlete herhangi bir konuda verdiği ve hiç bir tartışmaya yer bırakmaksızın, tanıdığı süre içinde isteklerinin yerine getirilmesini bildirdiği, içinde savaş tehdidi de bulunan nota; 2. Uyulması gereken kuralları kesin bir dille anlatma.

ültimat vermek İstekleri sert bir biçimde bildirmek.

üniforma *is.* < *İt. uniforma* 1. Aynı işi yapanların giydikleri, özellikleri tüzükle belirtilmiş, aynı giysi; 2. Orduda giyilen resmi giysi: "Başımda miğfer, sırtımda üniforma, ayağımda postal, omuzumda Amerikan malı piyade tüfeğimle hızlı adımlarla yürürdüm nöbet yerine." Rahmi Ali, *Zor İş*.

ünik *is.* < *Fr. unique* Tek, eşi olmayan.

ünite *is.* < *Fr. unité* 1. Birleşmiş olma durumu; 2. Bir kümenin her elemanı veya bir çokluğu oluşturan varlıkların her biri; 3. Dersin bölümlerinden her biri.

üniter *sf.* < *Fr. unitaire* 1. Birlikçi, birlikten yana, birleştirici siyaset; 2. Merkeziyetçi.

üniversal *sf.* < *Fr. universal* Evrensel.

üniversalizm *is.* < *İng. universalizm* Evrenselcilik.

üniversite *is.* < *Fr. université* Yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel çalışmalar ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul gibi kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumu.

üre *is.* < *Fr. urée* Azotlu besinlerin vücutta yanmasıyla oluşan, erimiş bir durumda idrarla dışarı atılan azotlu madde; 2. Yapay reçine verniği ve tutkalı üretiminde kullanılan ana gereçlerden beyaz, billursu bir toz.

üremi *is.* < *Fr. urémie (tıp)* Ürenin idrarla atılmayıp kanda birikmesi sonucu ortaya çıkan bir hastalık.

üremik *sf.* < *Fr. urémique* Üremi hastalığı ile ilgili.

ürik asit *is.* < *Fr. acide urique (kim.)* Suda çok az eriyen, soda ve amonyakla birleştiğinde kısmen eriyebilen, asit ve nötr tuzlar oluşturan tuzlar.

ürolog *is.* < *Fr. urologue* İdrar yolu hastalıkları hekimi.

üroloji *is.* < *Fr. urologie (tıp)* İdrar yolu hastalıklarını inceleyen tıp dalı.

ürolojik *is.* < *Fr. urologique (tıp)* Üroloji bilimi ile ilgili.

ürtiker *is.* < *Fr. urticaire (tıp)* Deri hastalığı. Kurdeşen.

ütopyik *sf.* < *Fr. utopique* Ütopyaya dayanan, ütopya ile ilgili.

ütopyist *is.* < *Fr. utopiste* Ütopyacı.

ütopya *is.* < *Yun. outopia* Gerçekleştirilmesi imkânsız tasarı veya düşünce.

üvendire *is.* < *Yun. vukendri* Çift öküzlerini yürütmek için kullanılan, ucuna nodül çakılmış uzun değnek.

V

vaftis *is.* (*hkk.*) Bk. **vaftiz**

vaftiz, vaftis *is.* < *Yun. vaftisi* TT **vaftiz** Hristiyanlıkta yeni doğan çocuğu Hristiyanlaştırmak ve ilk günahını silmek amacıyla yapılan kutsal tören.

vagon *is.* < *İng. wagon* Yük ve yolcu taşımak için kullanılan, lokomotifin çektiği demir yolu aracı: "Atatürk'ün yurt gezilerinde kullandığı özel vagon ile o dönemi yansıtan eserlerin ve Atatürk – Venizelos fotoğraflarının sergilendiği müze vagonunda oluşan 'Kültür Treni' Gümülcine (Komotini) ve İskeçe'de (Ksanthi) kaldığı süre içinde halkın ziyaretine açıldı." *Öğretmenin Sesi*, Kasım 1999, S.17, s. 5.

vajina *is.* < *Lat. vagina* Döl yolu.

vakum *is.* < *Lat. vacuum (fiz.)* Havası alınmış boşluk.

vale *is.* < *Fr. valet* İskambil kağıtlarında üzerinde genç erkek resmi bulunan kart.

valiçe *is.* (*hlk.*) Bk. **valiz**

valiz, valiçe *is.* < *Fr. valise* TT **valiz** yolculuklarda içine eşya konulan küçük el bavulu.

vals *is.* < *Fr. valse* 1. Bir tür salon dansı; 2. Bu tür salon dansının müziği; 3. Bazı besteciler tarafından yalnızca çalınmak üzere hazırlanmış beste türü.

vamp *is.* < *Fr. vamp (vampir'den)* Erkek peşinde koşan kadın.

vampir *is.* < *Fr. vampire* 1. Halk inancına göre insanların kanını emdiğine inanılan yaratık; 2. Güney Amerika'da yaşayan, kan emici bir tür memeli.

vana *is.* < *Lat. venna* Boru içindeki bir akışkanın akışını durdurmaya veya serbest bırakmaya yarayan bir alet.

vanile *is.* (*hlk.*) Bk. **vanilya**

vanilya, vanile *is.* < *İt. vaniglia* TT **vanilya** 1. Salepgillerden, çiçekleri beyaz, kokulu, tırmanıcı küçük bir bitki; 2. Bu bitkinin tatlı, çikolata, pasta gibi yiyeceklere güzel koku vermek için kullanılan meyvesi.

vantilatör *is.* < *Fr. ventilateur* 1. Kapalı bir yerin sıcak havasını dalgalandırarak esinti sağlayan veya temiz hava üfleyen alet: "Oturduğum kanepenin yanındaki küçük masanın üstünde eski bir vantilatör, bazı rakamları silinmiş bir saat ve su dolu bir sürahi vardı." Tevfik Hüseyinoğlu., *Meslek Borcu*; 2. Motorlu taşıtların iç havasını değiştirmeye yarayan aygıt.

vantus *is.* (*hlk.*) Bk. **vantuz**

vantuz, vantus *is.* < *Fr. ventouse* TT **vantuz** Vücuda şişe çekmekte kullanılan, geniş ağızlı küçük cam kap.

vapur *is.* < *Fr. vapeur* Su buhar gücüyle çalışan gemi.

vardiya *is.* < *Fr. guardia* Bir iş yerinde nöbetleşe çalışma: "Bu motozalarda çalışan işçilerden vardiyasını bitirenler sıcaktan bunalmış vaziyette gelip dönemeçte çimerler ve üzerlerindeki tozlardan arınırlardı. "Abdurrahim Subaşılar, *Şafak*, Mart 1997,S.67, s.3.

varil *is.* < *Fr. baril* 1. Genellikle sıvı şeyleri koymak için kullanılan, silindir biçiminde üstü kapalı, metal kap; 2. Bir varilin içine aldığı madde miktarı.

varis *is.* < *Fr. varice* Genellikle bacaklarda görülen toplar damar genişlemesi.

varoş *is.* < *Mac. város* Kent ve kasabada dış mahalle.

varyant *is.* < *Fr. variante* 1. Bir yol şebekesi üzerinde, belli bir noktadan ayrılarak başka bir noktada aynı yolla yeniden kesişen ikinci derecedeki yol, yan yol; 2. Bir edebi eserin biçim ve içerik yönünden bir takım ayrılıklar gösteren nüshalarından her biri; 3. Bir dil içinde her türlü çeşitleme.

varyasyon *is.* < *Fr. variation* 1.Değişik biçim; 2.(*biy.*) Değişim; 3.(*müz.*) Çeşitleme.

varyete *is.* < *Fr. variété* Şarkı, oyun, dans gibi aralarında bir bağlantı bulunmayan şeylerden oluşan eğlenceli gösteri.

varyos *is.* < *Yun. varios* Balyoz, taş kırma gibi işlerde kullanılan ağır çekiç.

vasektomi *is.* < *İng. vasectomy (tıp)* Erkeğin sperm kanallarını ameliyatla keserek döl veremez duruma getirme, kısırlaştırma.

vasistas *is.* < *Fr. vasistas* Pencere veya kapının üst yanında bulunan, açılır kapanan bölüm.

vat *is.* < *İng. watt (fiz.)* Simgesi W olan, saniyede bir julluk iş yapan bir motorun güç birimi.

vata *is.* (*hlk.*) Bk. **vatka**

vatka, vata *is.* < *Sl. vadka* TT **vatka** Giysilerde, omuzların dik durmasını sağlamak amacıyla içine konulan parça.

vatoz *is.* < *Yun. vatos.* Köpek balıklarından, sırtında büyük dikenleri bulunan, kuma gömülü yaşayan bir balık türü.

vatoza *is.* < (Kökeni tespit edilememiştir.)Biçerdöver: "O yıllarda civarda buğday demetlerini döven motozalar –veya vatozalar-varıdı." Abdurrahim Subaşılar, *Şafak*, Mart 1997, S. 67, s.3.

vazelin *is.* < *Fr. vaseline* Ham petrolden elde edilen, açık renkli, macun kıvamında bir tür mineral yağ.

vazo *is.* < *İt. vaso* Çiçek koymak için kullanılan, cam, toprak, porselen, maden gibi maddelerden yapılan, türlü boyut ve biçimlerde olan derin kap.

vejatarizm *is.* < *Fr. végétarisme* Sağlığı koruma veya tedavi amacıyla yapılan yumurta, süt gibi hayvansal gıda maddelerinin de yer almadığı beslenme tarzı.

vejetaryan *is.* (*hlk.*) Bk. **vejetaryen, vejiteryan**

vejetaryen, vejiteryan, vejetaryan *is.* < *Fr. végétarien* TT **vejetaryen, vejiteryan** Et yemez.

vektör *is.* < *Fr. vecteur* Doğrultusu, yönü, uzunluğu belirli olan, ve bir ok işaretiyle gösterilen doğru çizgi.

velenca *is.* (*hlk.*) Bk. **velense**

velense, velenca *is.* < *İsp. velenca* TT **velense** Yüzü tüylü, kalın ve ağır battaniye.

velespit *is.* < *Fr. vélocipédé* Bisiklet: "Velespitim takitalı olduğu için kolayca haydamayı öğrendim." *Türkçe Kitabımız*, Aydın Bostancı, Pem Programı Yayınları, 2008.

verenda *is.* (*hlk.*) Bk. **veranda**

veranda, verenda *is.* < *Fr. véranda* TT **veranda** Üstü kapalı ve çevresi camlı büyük balkon.

vermut *is.* < *Alm. wermunt* Bir çok bitki eklenerek özel koku verilmiş, bir çeşit şarap.

vernik *is.* < *Yun. verniki* Marangozlukta ve boyacılıkta kullanılan, sürüldükleri yüzeyde parlak koruyucu bir etki sağlayan sıvı.

versiyon *is.* < *Fr. version* 1. Herhangi bir olayın başka bir biçimde anlatılması; 2. Bir yazılımın geliştirilmiş, değişik biçimi.

vestiyer *is.* < *Fr. vestiaire* Palto, pardösü, kaban, şapka, şemsiye gibi eşyanın asıldığı yer.

veteriner *is.* < *Fr. vétérinaire* Hayvan hastalıkları hekimi, baytar.

veto *is.* < *Fr. veto* Bir yetkinin, bir kararın, bir yasanın yürürlüğe girmesine karşı çıkma hakkı.

vibrasyon *is.* < *Fr. vibration* Titreşim.

vibratör *is.* < *Fr. vibrateur* Titreşim yaratan alet.

vida *is.* < *İt. vite* Döndürülerek bir yere sokulan burmalı çivi.

vidaları gevşemek (*argo*) Kendine hâkim olamayıp sınırdan uzun süre gülmek.

vidanjör *is.* < *Fr. vidangeur* Foseptik kuyularında bulunan pis suları çekmeye yarayan makine.

vidyo *is.* (*hlk.*) Bk. **video**

video, vidyo *is.* < *İng. video (hlk.)* TT **video** Görüntü ve ses kaydedebilen, daha önce kaydedilmiş görüntü ve sesleri ekrana yansıtan aygıt.

villa *is.* < *İng. villa* Bahçeli, gösterişli, müstakil ev.

vinç *is.* < *İng. winch* Ağır yük kaldırmaya ve bir yere taşımaya yarayan araç.

vira *zf.* < *İt. vira* 1. Durmadan, ara vermeden, sürekli;2. *ünl. (den.)* Bir ağırlığın kaldırılması için vinç ve benzeri makineleri çalıştırma komutu..

viraj *is.* < *Fr. virage* Bir yolun kıvrıldığı yer, dönemeç: "Asfalt yolda viraj yoktu, konter sekseni gösteriyordu." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

viraj almak Virajı, dönemeci dönmek

virgül *is.* < *Fr. virgule* Yazılı cümlelerde birbirini ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime grupları arasına konulan, kısa bir durmayı göstermek için kullanılan noktalama işaretinin adı. (,)

virman *is.* *Fr. virement (tic.)* Para aktarımı.

virtüöz *is.* (*hlk.*) Bk. **virtüöz**

virtüöz, virtüöz *is.* *Fr.* < *virtuose* TT **virtüöz** (*müz.*) Herhangi bir müzik aletini büyük bir ustalıkla çalabilen sanatçı.

virüs *is.* < *Fr. virus* 1.(*tıp*) Bulaşıcı hastalıklara sebep olan mikrop: "Aşıların içerdiği virüs tipleri dünyada dolaşan virüslerle benzer işe grip aşısı etkilidir." *Gündem*, 23.12.2005, S.458, s. 2; 2. Bilgisayar programlarında bozulmaya sebep olan etken.

viski *is.* < *İng. whisky* Tahıllar malt durumuna getirildikten, şekerlendirildikten ve yeterince mayalandıktan sonra elde edilen alkollü içki.

vişne, fişne *is.* < *Bul. vişna T.T. vişne* 1. (*bot.*) Gülgillerden, dalları kırmızımtırak, çiçekleri beyaz renkte, kiraza benzer bir ağaç; 2. Bu ağacın daha çok reçel ve şerbet yapılan, kırmızı renkte ekşimtırak meyvesi.

vitamin *is.* < *Fr. vitamine (biy.)* Genellikle taze besinlerde bulunan, vücutta eksikliği çeşitli hastalıklara yol açabilen, organizmaya besin veya ilaç olarak dışarıdan sağlanan maddelere verilen genel ad: "Onun için ayrıca vitamin ve mineral ihtiva eden haplar yazdım, onları da alsın." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

vites değiştirmek Otomobilin çekiş ve hızını değiştirmek.

vites *is.* < *Fr. vitesse* Otomobillerin çekiş ve hızını ayarlamaya yarayan dişliler düzeni.

viteslemek Vites takmak, hızlanmak : "Evet bu yolun solunda, şu kavaklığın arkasında, dedi ve traktörü vitesleyip gitti." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*.

vites takmak Motorlu taşıtlarda vites kolu uygun duruma getirip aracı kalkışa hazırlamak.

vitray *is.* < *Fr. vitrail* Birbirine bağlı kurşun bölmelere yerleştirilmiş renk cam parçalarından oluşan resim veya saydam pencere süslemesi.

vitrin *is.* < *Fr. vitrine* 1. Bir dükkan veya mağazanın sokaktan camla ayrılan ve malları sergilemek için kullanılan yer; 2. İçine konulan şeylerin görünmesi için yapılmış camlı dolap: "Merakımı yenemeyip bir gün vitrine iyice yaklaştım. Giyim eşyaları satan mağazaların vitrinlerine kaçamak birer göz atardınız." Rahmi Ali, *Zor İş*.

viyadük *is.* < *Fr. viaduc* Köprü yol.

viyola *is.* < *İt. viola (müz.)* Kemana benzeyen, kemandan büyük çalgı.

viyolonist *is.* < *Fr. violoniste* Viyolacı.

viyolonsel *is.* < *Fr. violoncelle* Viyoladan büyük, kontrbasta küçük dört sürmeli teli bulunan bir orkestra çalgısı.

viyolonselist *is.* < *Fr. violoncelliste* Viyolonsel çalan.

vize *is.* < *Fr. visa* 1. (*huk.*) Bir ülkeye girmek veya bir ülkeden çıkmak için yetkili makamlardan alınan gerekli izin: "Herkesin konuk olduğu, herkesin pasaportsuz, vizesiz dolaşabileceği ortak bir alan." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. (*eğt.*) Yükseköğretimde yarıyıl içinde yapılan sınav.

vizite *is.* < *İt. visita* 1. Hekimin hastanedeki hastaları dolaşıp yoklaması: "Dr. Karavasilis viziteyi alırken : 'Geçmiş olsun', dedi ve dikkatle Nihat'a

baktı." Tevfik Hüseyinoğlu, *Meslek Borcu*; 2. Muayene için hekime ödenen ücret.

vizon *is.* < *Fr. vison* 1. Sangargillerden kürkü çok beğenilen bir memeli türü; 2. *sf.* Bu hayvanın kürkünden yapılmış olan.

vizyon *is.* < *Fr. vision* 1. Görme biçimi; 2. (*mec.*) Anlayış, görüş.

vodvil *is.* < *Fr. vaudeville (tiy.)* Hareketli ve eğlenceli bir konusu olan, şarkılara da yer verilen güldürü.

vokalist *is.* < *Fr. vocaliste (müz.)* Bir müzik topluluğunda şarkı söyleyen sanatçı, şarkıcı.

volan *is.* < *Fr. volant* 1. Kadın giysilerinin etek ucu, kol gibi yerlerine, verev kesilmiş kumaştan yapılmış süs; 2. Bir hareketi bir mekanizmaya aktaran veya makinelerde hareketin hızını düzgün tutmaya yarayan tekerlek.

vole *is.* < *Fr. volée (sp.)* Havadan gelen topa, futbolda sıçrayarak ayağın üstüyle, teniste raket ile vurma.

voleybol *is.* < *İng. volley-ball* Altışar kişilik iki takım arasında, bir ağ ile ortasından ikiye bölünmüş bir alanda belli kurallara göre ve topa elle vurularak oynanan bir top oyunu.

voli *is.* < *Yun. voli (den.)* Balıkçı kayıklarının balıkları çevirmek için denize firdolayı ağ salmaları.

volkan *is.* < *Fr. volcan (jeol.)* Yanardağ: "Sıra bizimdir dedik, ama olmadı / İçimiz volkan durmadan kanıyor / Nasıl dayandık nasıl dayanıyoruz bir bilsen / Bırakıp gitmezdin öylesine sevdiğiniz bizleri / Kardeşine dayandık, çünkü mecalimiz kalmadı." Mustafa Tahsinoğlu, *Şafak*, Aralık 1996, S. 64, s. 20.

volkanik *is.* < *Fr. volcanique* 1. Volkanla ilgili; 2. İçinde volkan veya volkanlar bulunan.

volkmen *is.* < *İng. walkman* (Bir marka adı olan *Walkman*'den) Yürürken, taşıtta giderken, kimseyi rahatsız etmeden müzik dinlemeye yarayan, pille çalışan, radyosu da bulunan, kulaklıkları küçük kaset çalar.

volt *is.* < *Fr. volt* (İtalyan fizikçi Volta'nın adından) (*fiz.*) Simgesi V olan, elektromotor gücün veya gerilimin birimi.

volta *is.* < *İt. volta (argo)* Sürekli aşağı yukarı gidip gelme, yürüme.

volta atmak (*argo*) Bir aşağı bir yukarı dolaşmak: "Venizelos caddesi eskiden, yaz akşamlarında kentteki Yunanlı sosyetenin volta attığı yerdi." Abdurrahim Subaşılar, *Şafak*, Kasım 1999, S.96, s. 3.

voltasını almak (*argo*) 1. Kasmak, savuşmak; 2. Çekilmek, gitmek.

voltaj *is.* < *Fr. voltage (fiz.)* Elektrikte gerilim.

voltametre *is.* < *Fr. voltamètre (fiz.)* Bir elektrotta, açığa çıkan madde miktarına göre devreden geçen elektrik miktarını ölçmeye yarayan aygıt.

voltamper *is.* < *Fr. voltampère (fiz.)* Dalgalı gerilimde, bir volt olan bir gerilim altında bir amperlik akımın ürettiği güç birimi.

voltmetre *is.* < *Fr. voltmètre (fiz.)* Bir elektrik devresinde pilin güç farkını volt cinsinden ölçmeye yarayan aygıt.

votka *is.* < *Rus. votka* Tahıl tanelerinin damıtılmasıyla elde edilen alkollü içecek.

voyvoda *is.* < *Sl. voyvode (tar.)* Osmanlıların Eflak ve Boğdan beylerine verdikleri ünvan.

vulgarize *sf.* < *Fr. vulgarisé* Halk için yapılan.

Y

yakamoz *is.* < *Yun. fosforismos* Geceleri denizde balıkların veya sandal küreklerinin kımıldanışıyla oluşan parıltı.

yalı *is.* < *Yun. gyalos* Su kıyısında yapılmış büyük, görkemli ev.

yat *is.* < *İng. yacht*. Özel gezinti teknesi.

yortu *is.* < *Yun. yorti* Hristiyan bayramı: "28 ekim (OHİ) milli yortusunun 37. yıldönümü yurdun her yerinde olduğu gibi bölgemizde de parlak törenlerle kutlanmıştır." *Öğretmen*, Kasım 1977, S. 37, s. 6.

Z

zangoç *is.* < *Erm. zangoç* Kilisede görevli olan ve çanı çalan kimse.

zaparta *is.* (*hfk.*) Bk. **saparta**

zapartayı yemek Azarlanmak, terslenmek.

zaping is. < *İng. zapping* Televizyon izlerken uzaktan kumanda aletini kullanarak kanaldan kanala geçme, kanal değiştirme.

zaping yapmak Zaplamak, sürekli olarak kanal değiştirmek.

zargana is. < *Yun. zargana* Uskumrumsugillerden, kırk ile altmış santim boyunda, vücudu silindir biçiminde, sivri ağızlı bir balık türü.

zebra is. < *İt. zebra*. Tek parmaklılardan, ata benzeyen, derisi çizgili, Afrika`da yaşayan, yapı ve irilik yönünden ata benzeyen memeli bir hayvan.

zeplin is. < *Alm. Zeppelin* (Yapımcısı Kont Ferdinand von *Zeppelin*`in adından) Çoğunlukla hidrojen veya helyumla şişirilmiş, hava taşıtı olarak kullanılan balon.

zgara, sgara is. (*hlk.*) Bk. **ızgara**

zigzag is. (*hlk.*) Bk. **zikzak**

zikzak, zigzag is. < *Fr. zigzag* TT **zikzak** Art arda birbirine ters yönde açılar yapan kırık çizgi.

zigzag yapmak 1. Sağa sola doğru sık sık yön değiştirmek; 2. (*mec.*) Sık sık düşünce ve tutum değiştirmek..

zirgon is. (*hlk.*) Bk. **zirkon**

zirkon, zirgon is. < *Fr. zircon* TT **zirkon** Zirkonyumun doğal durumunda bulunan, renksiz, yeşil, sarı, kahverengi türleri de bulunan doğal, saydam, değerli bir taş.

zoka is. < *Yun. gancos ,angistri* Büyük balıkları tutmak için kullanılan, küçük balık biçiminde yapılmış ve ucunda iğne bulunan kurşun parçası.

zokaya gelmek (*argo*) Tuzağa düşmek.

zokayı yutmak (*argo*) Aldatılmak, tuzağa düşmek.

zona is. < *Lat. zona* İnsanın gövde, bacak ve yüz derisinde bir takım ağrılı fiskelerin dökülmesiyle beliren, mikroplu bir hastalık, halk arasında kuşak hastalığı.

zoolog is. < *Fr. zoologue* Hayvan bilimci.

zooloji is. < *Fr. zoologie* Hayvan bilimi.

zoolojik is. < *Fr. zoologique* Hayvan bilimi ile ilgili.

zum is. < *İng. zoom* Optik kaydırma.

zum yapmak Zumlamak, optik kaydırma yapmak.

**Türkiye Türkçesi İle Gümülcine Türk Ağzında
Ortak Kullanılan Batı Kaynaklı Kelimeler**

A

- abaküs** *is.* < *Fr. abacus*
- abluka** *is.* < *İt. abloco*
- abiye** *is.* < *Fr. habillé*
- abone** *is.* < *Fr. abonne*
- abonman** *is.* < *Fr. abonnement*
- açelya** *is.* < *Yun. azalea*
- adaptasyon** *is.* < *Fr. adaptation*
- adapte** *is.* < *Fr. adapte*
- adaptör** *is.* < *Fr. adapteur*
- adrenalin** *is.* < *Fr. adrenaline*
- adres** *is.* < *Fr. adresse*
- aerobik** *is.* < *Fr. aérobique*
- aerodinamik** *is.* < *Fr. aérodynamique*
- afiş** *is.* < *Fr. affiche*
- afişe** *is.* < *Fr. affiche*
- aforoz** *is.* < *Yun. aphorismos*
- afyon** *is.* < *Fr. afion*
- agora** *is.* < *Yun. agora*
- ahlat** *is.* < *Yun. ahladi*
- akademi** *is.* < *Fr. academie*
- akademik** *sf.* < *Fr. academique*
- akademisyen** *is.* < *Fr. academicien*
- akasya** *is.* < *Fr. acacia*
- akort** *is.* < *Fr. accord*
- aksan** *is.* < *Fr. accent*
- aksesuar** *is.* < *Fr. accessoire*
- aksiyon** *is.* < *Fr. action*
- aktif** *sf.* < *Fr. actif*

- aktivist** *is. ve sf.* < *Fr. activiste.*
- aktivite** *is.* < *Fr. activite*
- aktör** *is.* < *Fr. acteur*
- aktris** *is.* < *Fr. actrice*
- aktüalite** *is.* < *Fr. actualite*
- aktüel** *is.* < *Fr. actuel*
- akü** *is.* < *Fr. accumulateur*
- akümülatör** *is.* < *Fr. accumulateur*
- akupunktur** *is.* < *Fr. acupuncture*
- akustik** *is.* < *Fr. acoustisque*
- akvaryum** *is.* < *Fr. aquarium*
- alabora** *is.* < *It. albura*
- alafranga** *sf.* < *It. alla franca*
- alarm** *is.* < *Fr. alarme*
- alaturka** *sf.* < *It. alla turca*
- alay** *is.* < *Yun. alagion*
- albatros** *is.* < *Fr. albatros*
- albüm** *is.* < *Fr. albume*
- alerji** *is.* < *Fr. allergie*
- alerjik** *sf.* < *Fr. allergique*
- alfabe** *is.* < *Fr. alphabet*
- alfabetik** *sf.* < *Fr. alphabetique*
- alkol** *is.* < *Fr. alcool*
- alkolik** *sf.* < *Fr. alcoolique*
- alkolizm** *is.* < *Fr. alcoolisme*
- alternatif** *is.* < *Fr. alternatif*
- alyans** *is.* < *Fr. alliance*
- amatör** *sf.* < *Fr. amateur*
- ambalaj** *is.* < *Fr. emballage*
- ambargo** *is.* < *İsp. embargo*
- amblem** *is.* < *Fr. embleme*
- ambülans** *is.* < *Fr. ambulance*

- ametal** *is.* < *Fr. amétal*
- ametist** *is.* < *Fr. améthyste*
- amigo** *is.* < *İsp. amigo*
- amip** *is.* < *Fr. amipe*
- amiral** *is.* < *Fr. amiral*
- amonyak** *is.* < *Fr. ammoiaque*
- amorti** *is.* < *Fr. amortir*
- amortisör** *is.* < *Fr. amortisseur*
- amper** *is.* < *Fr. ampère*
- ampul** *is.* < *Fr. ampoule*
- analiz** *is.* < *Fr. analyse*
- ananas** *is.* < *İng. ananas*
- anarşi** *is.* < *Fr. anarchie*
- anarşik** *is.* < *Fr. anarchique*
- anarşizm** *is.* < *Fr. anarchisme*
- anason** *is.* < *Yun. glikanison*
- anatomi** *is.* < *Fr. anatomie*
- andart** *is.* < *Yun. andartis*
- anemi** *is.* < *Fr. anemie*
- anestezi** *is.* < *Fr. anesthésie*
- angarya** *is.* < *Yun. angaria*
- angora** *is.* < *Fr. angora* < *Angora* < *Ankara*
- animasyon** *is.* < *Fr. animation*
- anket** *is.* < *Fr. enquête*
- anonim** *sf.* < *Fr. anonyme*
- anons** *is.* < *Fr. annonce*
- anormal** *sf.* < *Fr. anormal*
- ansiklopedi** *is.* < *Fr. encyclopédie*
- ansiklopedik** *sf.* < *Fr. encyclopédique*
- anten** *is.* < *Fr. antenne*
- antibiyotik** *is.* < *Fr. antibiotique*
- antidemokratik** *sf.* < *Fr. antidémocratique*

- antik** *sf.* < *Fr. antique*
antika *is.* < *It. antico*
antipati *is.* < *Fr. antipathie*
antipatik *sf.* < *Fr. antipathique*
antisosyal *sf.* < *Fr. antisocial*
antitez *is.* < *Fr. antithése*
anti-virüs *is.* < *Fr. anti-virus*
antre *is.* < *Fr. entré*
antrenör *is.* < *Fr. entraîneur*
apartman *is.* < *Fr. appartement*
arena *is.* < *Fr. arena*
aristokrasi *is.* < *Fr. aristocratie*
aristokrat *is. ve sf.* < *Fr. aristocratique*
aristokratik *sf.* < *Fr. aristocratique*
aritmetik *is.* < *Fr. arithmetique*
armoni *is.* < *Fr. harmonie*
aroma *is.* < *Yun. aroma*
aromatik *is.* < *Fr. aromatique.*
arş *ünl.* < *Fr. marche*
arşiv *is.* < *Fr. archives*
artistik *is.* < *Fr. artistique*
aseton *is.* < *Fr. acéton*
asfalt *is.* < *Fr. asphalte*
asimetri *is.* < *Fr. asymétrie*
asimetrik *is.* < *Fr. asymétrique*
asimilasyon *is.* < *Fr. assimilation*
asimile *is.* < *Fr. assimilé*
asistan *is.* < *Fr. assistant*
asit *is.* < *Fr. acide*
asorti *sf.* < *Fr. assorti*
asortik *sf.* < *Fr. assortique.*
asosyal *sf.* < *Fr. asocial*

aspirin *is.* < *Fr. aspirine*
astım *is.* < *Fr. asthme*
astroloji *is.* < *Fr. astrologie*
astrolojik *is.* < *Fr. astrologique*
astronomi *is.* < *Fr. astronomie*
astronot *is.* < *Fr. astronote*
ateist *sf.* < *Fr. athéiste*
ateizm *is.* < *Fr. athéisme*
atlas *is.* < *Fr. atlas.*
atlet *is.* < *Fr. athlète*
atletizm *is.* < *Fr. athlétisme*
atmosfer *is.* < *Fr. atmosphère*
atmosferik *sf.* < *Fr. atmosphérique*
atom *is.* < *Fr. atome*
atölye *is.* < *Fr. atelier*
avanta *is.* < *Fr. avantage*
avakado *is.* < *İsp. avacado*
avro *is.* < *İng. euro*
azot *is.* < *Fr. azote*

B

badana *is.* < *Fr. badigeon*
bagaj *is.* < *Fr. bagage*
baget *is.* < *Fr. baguette*
bakalit *is.* < *Fr. bakélite*
bakalorya *is.* < *Fr. baccalauréat*
bakara *is.* < *Fr. baccara*
bakteri *is.* < *Fr. bactérie*
bakteridi *is.* < *Fr. bactériodie*
bakteriyel *sf.* < *Fr. bactériel*
bakteriyolog *is.* < *Fr. bactériologie*
bakteriyolojik *is.* < *Fr. bactériologique*

- bakteriyoskopi** *is.* < *Fr. bactérioscopie*
- balans** *is.* < *Fr. balance*
- balat** *is.* < *Fr. ballade*
- balata** *is.* < *Alm. balata*
- bale** *is.* < *Fr. ballet*
- balerin** *is.* < *Fr. ballerine*
- balet** *is.* < *Fr. ballet*
- balina** *is.* < *It. balena*
- balistik** *is.* < *Fr. balistique*
- balkon** *is.* < *Fr. balcon*
- balo** *is.* < *It. ballo*
- balon** *is.* < *Fr. ballon*
- balya** *is.* < *It. bella*
- balyos** *is.* < *Yun. varea*
- bambu** *is.* < *Fr. bambou*
- banal** *sf.* < *Fr. banal*
- bandaj** *is.* < *Fr. bandage*
- bandana** *is.* < *Ing. bandanna*
- bandıra** *is.* < *It. bandiera*
- bando** *is.* < *It. bando.*
- bandrol** *i* < *Fr. banderole*
- bank** *is.* < *Fr. banc*
- banka** *is.* < *It. banca*
- bankamatik** *is.* < *It. banca* + < *Fr. automatique*
- banker** *is.* < *Fr. banquier*
- banket** *is.* < *Fr. banquette*
- banknot** *is.* < *Ing. bank-note*
- banko** *is.* < *İlbanco*
- banliyö** *is.* < *Fr. banlieue*
- bant** *is.* < *Fr. bande*
- banyo** *is.* < *It. bagno*
- bar (I)** *is.* < *Ing. bar*

- bar (II)** *is.* < *Fr. bar*
- baraj** *is.* < *Fr. barrage*
- baraka** *is.* < *İt. baracca*
- baranga** *is.* < *İt. baracca*
- barba** *is.* < *İt. barba*
- barbar** *sf.* < *Fr. barbare*
- barbekü** *is.* < *İng. barbecue*
- barbunya (I)** *is.* < *Yun. barbouni*
- barbunya (II)** *is.* < *Yun. barbouni*
- barfiks** *is.* < *Fr. barre fix*
- barfiks** *is.* < *Fr. barre fix*
- bariton** *is.* < *Fr. baryton*
- bariyer** *is.* < *İng. barrier*
- barkod** *is.* < *İng. barcode*
- barmen** *is.* < *İng. barmen*
- baro** *is.* < *Fr. barreau*
- barok** *is.* < *Fr. baroque*
- barometre** *is.* < *Fr. baromètre*
- baron** *is.* < *Fr. baron*
- baryum** *is.* < *Fr. baryum*
- bas** *is.* < *Fr. basse*
- basen** *is.* < *Fr. bassin*
- basil** *is.* < *Fr. bacille*
- basket** *is.* < *İng. basket*
- basketbol** *is.* < *İng.*
- basklarnet** *is.* < *Fr. basse clarinette*
- baskül** *is.* < *Fr. bascule*
- baston** *is.* < *İt. bastone*
- batarya** *is.* < *İt. batteria*
- bateri** *is.* < *Fr. batterie*
- baterist** *is.* < *Fr. batteriste*
- bavul** *is.* < *İt. baule*

- baypas** *is.* < *İng.* *by-pass*
- baz** *is.* < *Fr.* *base*
- baza** *is.* < *İt.* *base*
- bazilika** *is.* < *Fr.* *basilique*
- bazuka** *is.* < *İng.* *bazooka*
- benzin** *is.* < *Fr.* *benzine*
- berber** *is.* < *İt.* *barbiere*
- bere** *is.* < *Fr.* *béret*
- bergamot** *is.* < *İt.* *bergamotto*
- berilyum** *is.* < *Fr.* *béryllium*
- berjer** *is.* < *Fr.* *bergère*
- bermuda** *is.* < *Fr.* *bermuda*
- bestseller** *sf.* < *İng.* *bestseller*
- beşamel** *is.* < *Fr.* *béchamel*
- beton** *is.* < *Fr.* *béton*
- betonarme** *is.* < *Fr.* *béton armé*
- beze (I)** *is.* < *Yun.* *maza*
- beze (II)** *is.* < *Fr.* *baiser*
- bezik** *is.* < *Fr.* *bésigue*
- biberon** *is.* < *Fr.* *biberon*
- bibliyograf** *is.* < *Fr.* *bibliographe*
- bibliyografik** *is.* < *Fr.* *bibliographique*
- bibliyografya** *is.* < *Fr.* *bibliographie*
- biblo** *is.* < *Fr.* *bibelot*
- bidon** *is.* < *Fr.* *bidon*
- bienal** *sf.* < *Fr.* *biennal*
- biftek** *is.* < *Fr.* *bifteck*
- bigudi** *is.* < *Fr.* *bigoudi*
- bijuteri** *is.* < *Fr.* *bijouterie*
- bikini** *is.* < *Fr.* *bikini*
- bilanço** *is.* < *İt.* *bilancio*
- bilardo** *is.* < *İt.* *biliardo*

- bilet** *is.* < *Fr. billet*
- bilye** *is.* < *Ít. biglia*
- bira** *is.* < *Ít. birra*
- bisiklet** *is.* < *Fr. bicyclette*
- bisküvi** *is.* < *Fr. biscuit*
- bitter** *is.* < *Alm. bitter*
- biye** *is.* < *Fr. biais*
- biyodizel** *is.* < *Fr. biodiesel*
- biyoelektrik** *is.* < *Fr. bioélectrique*
- biyoenerji** *is.* < *Fr. bioénergie*
- biyofizik** *is.* < *Fr. biophysique*
- biyogaz** *is.* < *Fr. biogaz*
- biyograf** *is.* < *Fr. biographie*
- biyografi** *is.* < *Fr. biographie*
- biyografik** *sf.* < *Fr. biographique*
- biyokimya** *is.* < *Fr. bio* + < *Ar. kīmyā*
- biyokütle** *is.* < *Fr. bio* + < *Ar. kutle*
- biyolog** *is.* < *Fr. biologiste*
- biyoloji** *is.* < *Fr. biologie*
- biyolojik** *sf.* < *Fr. biologique*
- biyomedikal** *sf.* < *Fr. biomédical*
- biyomekanik** *is.* < *Fr. biomécanique*
- biyometeoroloji** *is.* < *Fr. biométéorologie*
- biyometeorolojik** *sf.* < *Fr. biométéorologique*
- biyomikroskop** *is.* < *Fr. biomicroscope*
- biyopsi** *is.* < *Fr. biopsie*
- biyosfer** *is.* < *Fr. biosphère*
- biyotin** *is.* < *Fr. biotine*
- bizon** *is.* < *Fr. bison*
- blender** *is.* < *İng. blender*
- blok** *is.* < *Fr. bloc*
- blokaj** *is.* < *Fr. blocage*

- bloke** *sf.* < *Fr. bloqué*
- bloknot** *is.* < *Íng. block note*
- bloknot** *is.* < *Íng. block note*
- blucin** *is.* < *Íng. blue-jeans*
- bluz** *is.* < *Fr. blouse*
- bobin** *is.* < *Fr. bobine*
- bobinaj** *is.* < *Fr. bobinage*
- boca** *is.* < *Ít. poggia*
- bocuk** *is.* < *Erm. poci*
- bodoslama** *is.* < *Yun. potostamo*
- bodrum** *is.* < *Yun. boudroumi*
- bohem** *sf.* < *Fr. bohème*
- boks** *is.* < *Fr. boxe (sp.)*
- boksör** *is.* < *Fr. < boxeur*
- bol** *is.* < *Fr. bol*
- bolero** *is.* < *Fr. boléro*
- bomba** *is.* < *Ít. bomba*
- bombardıman** *is.* < *Fr. bombardement*
- bombe** *is.* < *Fr. bombé*
- bone** *is.* < *Fr. bonnet*
- bonfile** *is.* < *Fr. bonfilet*
- bonkör** *sf.* < *Fr. bon coeur*
- bono** *is.* < *Ít. buono*
- borda** *is.* < *Ít. bordo*
- bordo** *is.* < *Fr. bordeaux*
- bordro** *is.* < *Fr. bordereau*
- bordür** *is.* < *Fr. bodure*
- borsa** *is.* < *Ít. borsa*
- bot (I)** *is.* < *Íng. boat*
- bot (II)** *is.* < *Fr. botte*
- botanik** *is.* < *Fr. botanique*
- boykot** *is.* < *Íng. boycott*

- branda** *is.* < *İt. branda*
- branş** *is.* < *Fr. branche*
- bravo** *ünl.* < *İt. bravo*
- bre** *ünl.* < *Yun. vre*
- briç** *is.* < *İng. bridge*
- brifing** *is.* < *İng. briefing*
- briket** *is.* < *Fr. briquette*
- briyantın** *is.* < *Fr. brillante*
- brokoli** *is.* < *İt. broccoli*
- brom** *is.* < *Fr. bromme*
- bromhidrik** *sf.* < *Fr. bromhydrique*
- bromür** *is.* < *Fr. bromure*
- bronş** *is.* < *Fr. bronche*
- bronşit** *is.* < *Fr. bronchite*
- bronz** *is.* < *Fr. bronze*
- broş** *is.* < *Fr. broche*
- broşür** *is.* < *Fr. brochure*
- brozlamak** *Fr.* < *Yun. bros/mpros*
- brüt** *is.* < *Fr. brut*
- buat** *is.* < *Fr. boite*
- buğaç** *is.* < *Yun. bugaç*
- buket** *is.* < *Fr. bouquet*
- bukle** *is.* < *Fr. boucle*
- buklet** *is.* < *Fr. bouclette*
- buldok** *is.* < *Fr. bouledogue*
- buldozer** *is.* < *Fr. bulldozer*
- burjuva** *sf.* < *Fr. bourgeois*
- burjuvazi** *is.* < *Fr. bourgeoisie*
- burs** *is.* < *Fr. bourse*
- butik** *is.* < *Fr. boutique*
- buton** *is.* < *Fr. bouton*
- buzuki** *is.* < *Yun. buzuki*

büfe *is.* < *Fr. buffet*
bülten *is.* < *Fr. bulletin*
büro *is.* < *Fr. bureau*
bürokrasi *is.* < *Fr. bureaucratie*
bürokrat *is.* < *Fr. bureaucrate*
bürokratik *sf.* < *Fr. bureaucratique*
büst *is.* < *Fr. buste*
büstiye *is.* < *Fr. bustier*
bütan *is.* < *Fr. butane*
bütçe *is.* < *Fr. budget*

C

caz *is.* < *İng. jazz*
ceket *is.* < *Fr. jaquette*
centilmen *sf.* < *İng.*
cibre *is.* < *Yun. tsipoura*
ciklet *is.* < *Fr. jiclet*
cin(I) *is.* < *Fr. jiclet*
cin(II) *is.* < *İng. jean*
ciro *is.* < *İt. giro*
conta *is.* < *İt. giunta*
cunta *is.* < *İsp. junta*

Ç

çaçaron *sf.* < *İt. chiacchierone*
çağanoz *is.* < *Yun. çaganos*
çapa *is.* < *İt. zappa*
çar *is.* < *Rus. çar*
çariçe *is.* *Rus. çariçe*
çarliston *is.* < *İng. charleston*
çay *is.* < *Çince'den*
çek *is.* < *İng. check*

çello *is.* < *İt. cello*
çete *is.* < *Bul. çeta*
çetele *is.* < *Yun. çetula*
çingar *is.* < *Yun. tsingra*
çimento *is.* < *İt. cemento*
çinekop *is.* < *Yun. çinekopi*
çipura *is.* < *Yun. çipura*
çiroz *is.* < *Yun. çiros*
çakra *is.* < *Sanskritçe*

D

daktilo *is.* < *Fr. dactylo*
dalavere *is.* < *İt. il dare el'avere*
dam *is.* < *Fr. dame*
dama *is.* < *İt. dama*
damacana *is.* < *İt. damigiana*
damper *is.* < *İng. dumper*
dans *is.* < *Fr. dance*
dansöz *is.* < *Fr. danseuse*
dantel *is.* < *Fr. dentelle*
dara *is.* < *İt. tata*
data *is.* < *İng. data*
debi *is.* < *Fr. débit*
debriyaj *is.* < *Fr. debrayage*
dedektif *is.* < *İng. detective*
dedektör *is.* < *Fr. détecteur*
defans *is.* < *Fr. défense*
defile *is.* < *Fr. défilé*
defne *is.* < *Yun. dafni*
defo *is.* < *Fr. défaut* Kusur
deformasyon *is.* < *Fr. déformation*
deforme *sf.* < *Fr. deforme*

- degaje** *sf.* < *Fr. dagagé*
- dejenere** *sf.* < *Fr. dégénéré*
- dekagram** *is.* < *Fr. décagramme*
- dekalitre** *is.* < *Fr. décalitre*
- dekametre** *is.* < *Fr. décamètre*
- dekan** *is.* < *Alm.*
- deklanşör** *is.* < *Fr. déclencheur*
- deklarasyon** *is.* < *Fr. déclaration*
- deklare** *sf.* < *Fr. déclarer*
- dekoder** *is.* < *İng. decoder*
- dekolte** *is.* < *Fr. décolléte*
- dekont** *is.* < *Fr. décompte*
- dekor** *is.* < *Fr. décor*
- dekorasyon** *is.* < *Fr. décoration*
- dekoratif** *is.* < *Fr. décoratif*
- dekoratör** *is.* < *Fr. décotateur*
- dekore** *is.* < *Fr. décoré*
- delegasyon** *Is.* < *Fr. délégation*
- delege** *is.* < *Fr. délégué*
- delta** *is.* < *Yun. delta*
- demagoji** *is.* < *Fr. démagogie*
- demet** *is.* < *Yun. dema*
- demode** *sf.* < *Fr. démodé*
- demograf** *is.* < *Fr. démographe*
- demografi** *is.* < *Fr. démographie*
- demografik** *sf.* < *Fr. démographique*
- demokrasi** *is.* < *Fr. démocratie*
- demokrat** *sf.* < *Fr. démocrate*
- demokratik** *sf.* < *Fr. démocratique*
- demonstrasyon** *is.* < *Fr. démonstration*
- deodorant** *is.* < *Fr. déodorant*
- depar** *is.* < *Fr. départ*

- departman** *is.* < *Fr. département*
- deplasman** *is.* < *Fr. déplacement*
- derbi** *is.* < *İng. derby*
- dermatit** *is.* < *Fr. dermatite*
- dermatolog** *is.* < *Fr. dermatologue*
- dermatoloji** *is.* < *Fr. dermatologie*
- dermatolojik** *sf.* < *Fr. dermatologique*
- desen** *is.* < *Fr. dessin*
- desibel** *is.* < *Fr. décibel*
- desigram** *is.* < *Fr. décigramme*
- desilitre** *is.* < *Fr. décilitre*
- desimetre** *is.* < *Fr. décimètre*
- desinatör** *is.* < *Fr. dessinateur*
- despot** *is.* < *Yun. despotis*
- destroyer** *is.* < *İng. destroyer*
- deşarj** *is.* < *Fr. décharge*
- deşifre** *sf.* < *Fr. déchiffré*
- detay** *is.* < *Fr. détail*
- deterjan** *is.* < *Fr. détergent*
- determinant** *is.* < *Fr. déterminant*
- determinasyon** *is.* < *Fr. détermination*
- determinist** *is.* < *Fr. déterministe*
- determinizm** *is.* < *Fr. déterminisme*
- detoksifiye** (Kökeni tespit edilmemiştir.)
- detone** *is.* < *Fr. détonner*
- devalüasyon** *is.* < *Fr. dévaluation*
- dezavantaj** *is.* < *Fr. désavantage*
- dezenfeksiyon** *is.* < *Fr. < désinfection*
- dezenfektan** *sf.* < *Fr. désinfectant*
- dezenfekte** *sf.* < *Fr. désinfecter*
- diaspora** *is.* < *İt. diaspora*
- didaktik** *sf.* < *Fr. didactique*

- difenbahya** *is.* < *Alm. diffenbach*
- diferansiyel** *is.* < *Fr. différentiel*
- difteri** *is.* < *Fr. diphtérie*
- difüzyon** *is.* < *Fr. diffusion*
- dijital** *is.* < *Fr. digital*
- diksiyon** *is.* < *Fr. diction*
- dikta** *is.* < *Alm. Diktat*
- diktatör** *is.* < *Fr. dictateur*
- dikte** *is.* < *Fr. dictée*
- dimit** *is.* < *Yun. dimito*
- din** *is.* < *Fr. dyne*
- dinamik** *sf.* < *Fr. dynamique*
- dinamik** *sf.* < *Fr. dynamique*
- dinamizm** *is.* < *Fr. dynamisme*
- dinamo** *is.* < *Fr. dynamo*
- dinozor** *is.* < *Fr. dinosaure*
- dipfriz** *is.* < *İng. deep freeze*
- diploma** *is.* < *İt. diploma*
- diplomasi** *is.* < *Fr. diplomatie*
- diplomat** *is.* < *Fr. diplomate*
- diplomatik** *sf.* < *Fr. diplomatique*
- direksiyon** *is.* < *Fr. direction*
- direk** *sf.* < *Fr. directe*
- direktif** *is.* < *Fr. directive*
- direktör** *is.* < *Fr. directeur*
- disiplin** *is.* < *Fr. discipline*
- disipline** *is.* < *Fr. discipliner*
- disk** *is.* < *Fr. disque*
- diskalifiye** *sf.* < *Fr. disqualifier*
- disket** *is.* < *İng. diskette*
- disjokey** *is.* < *Fr. disc-jockey*
- disko** *is.* < *Fr. disco*

- diskotek** *is.* < *Fr. discothèque*
- dispanser** *is.* < *Fr. dispensaire*
- disribütör** *is.* < *Fr. distributeur*
- divitin** *is.* < *Fr. duvetin*
- diyabet** *is.* < *Fr. diabète*
- diyabetik** *sf.* < *Fr. diabétique*
- diyabetolog** *is.* < *Fr. diabétologue*
- diyabetoloji** *is.* < *Fr. diabétologie*
- diyafram** *is.* < *Fr. diaphragme*
- diyagram** *is.* < *Fr. diagramme*
- diyalekt** *is.* < *Fr. dialecte*
- diyalektik** *is.* < *Fr. dialectique*
- diyalektolog** *is.* < *Fr. dialectologue*
- diyalektoloji** *is.* < *Fr. dialectologie*
- diyalektolojik** *sf.* < *Fr. dialectologique*
- diyaliz** *is.* < *Fr. dialyse*
- diyalog** *is.* < *Fr. dialogue*
- diyet** *is.* < *Fr. diète*
- diyetisyen** *is.* < *Fr. diététicien*
- diyez** *is.* < *Fr. diése*
- dizanteri** *is.* < *Fr. dysenterie*
- dizayn** *is.* < *İng. design*
- doçent** *is.* < *Alm. dozent*
- dogma** *is.* < *Fr. dogme*
- dogmatik** *sf.* < *Fr. dogmatique*
- dogmatizm** *is.* < *Fr. dogmatisme*
- doktor** *is.* < *Fr. docteur*
- doktora** *is.* < *Fr. doctorat*
- doktrin** *is.* < *Fr. doctrine*
- doküman** *is.* < *Fr. document*
- dokümantasyon** *is.* < *Fr. documentation*
- dokümanter** *sf.* < *Fr. documantaire*

- domates** *is.* < (*Amerika yerlilerinin dilinden*) *domates*
- domino** *is.* < *Fr. domino*
- dopamin** *is.* < *İng. dopamine*
- doping** *is.* < *İng. doping*
- dosya** *is.* < *Fr. dossier*
- doz** *is.* < *Fr. dose*
- dozaj** *is.* < *Fr. dosage*
- dozer** *is.* < *İng. dozer*
- döviz** *is.* < *Fr. devise*
- dragon** *is.* < *Fr. dragon*
- drahmi** *is.* < *Yun. drahmi*
- drahoma** *is.* < *Yun. drahoma*
- draje** *is.* < *Fr. dragée*
- dram** *is.* < *Fr. dramme*
- dramatik** *sf.* < *Fr. dramatique*
- dramatize** *sf.* < *İng. dramatize*
- dramaturg** *is.* < *Fr. dramaturge*
- dramaturji** *is.* < *Fr. dramaturgie*
- duayen** *is.* < *Fr. doyen*
- dublaj** *is.* < *Fr. doublage*
- duble** *is.* < *Fr. double*
- dubleks** *sf.* < *Fr. duplex*
- dublör** *is.* < *Fr. doublure*
- düet** *is.* < *İt. duetto*
- düka** *is.* < *İt. duca*
- duş** *is.* < *Fr. douche*
- duy** *is.* < *Fr. douille*
- dübel** *is.* < *Fr. double*
- düello** *is.* < *İt. duello*
- dük** *is.* < *Fr. duc*
- dümen** *is.* < *İt. timone*
- düşes** *is.* < *Fr. duchesse*

düzine *is.* < *İt. dozzina*
dejenere *is.* < *Fr. dégénéré*
delegasyon *is.* < *Fr. délégation*
delege *is.* < *Fr. délégué*
depo *is.* < *Fr. dépôt*
diikitis *is.* < *Yun. dikitis*
dikta *is.* < *Alm. diktat*
dikte *is.* < *Fr. dictée*

E

editör *is.* < *Fr. éditeur*
efekt *is.* < *İng. effect*
efektif *is.* < *Fr. effectif*
efemine *sf.* < *Fr. efféminé*
efendi *is.* < *Yun. afendis*
efor *is.* < *Fr. effort*
egoist *sf.* < *Fr. égoïste*
egzama *is.* < *Yun. ekzema*
egzistensiyalist *is.* < *Fr. existentialiste*
egzistensiyalizm *is.* < *Fr. existentialisme*
egzotik *sf.* < *Fr. exotique*
egzotizm *is.* < *Fr. exotisme*
egzoz *is.* < *İng. exhaust*
ekarte *is.* < *Fr. écartier*
ekip *is.* < *Fr. équipe*
ekipman *is.* < *Fr. équipement*
eklektik *sf.* < *Fr. éclectique*
eklektizm *is.* < *Fr. éclectisme*
ekler *is.* < *Fr. éclair*
ekol *is.* < *Fr. école*
ekolog *is.* < *Fr. écologue*
ekoloji *is.* < *Fr. écologie*

- ekolojik** *is.* < *Fr. écologique*
- ekolojist** *is.* < *Fr. écologiste*
- ekonomi** *is.* < *Fr. économi*
- ekonomist** *is.* < *Fr. économiste*
- ekose** *sf.* < *Fr. écossais*
- ekran** *is.* < *Fr. écran*
- eksantrik** *sf.* < *Fr. excentrique*
- ekselans** *is.* < *Fr. excellence*
- eksper** *is.* < *Fr. expert* Bilirkişi.
- ekspertiz** *is.* < *Fr. expertiz*
- ekspoze** *is.* < *Fr. exposé*
- ekspres** *is.* < *Fr. express*
- ekspresyonist** *is.* < *Fr. expressioniste*
- ekspresyonizm** *is.* < *Fr. expressionisme*
- ekstra** *sf.* < *Fr. extra*
- ekstrafor** *is.* < *Fr. extrafort*
- ekstre** *is.* < *Fr. extrait*
- ekstrem** *sf.* < *Fr. extrême* Aşırı.
- ektoderm** *is.* < *Fr. ectoderme*
- ekvator** *is.* < *Fr. équateur*
- ekvatorial** *is.* < *Fr. equatorial*
- ekzotermik** *sf.* < *Fr. exothermique*
- elastik** *sf.* < *Fr. élastique*
- elastiki** *sf.* < *Fr. elastique* +<Ar. -i
- elektrik** *is.* < *Fr. électrique*
- elektro** *is.* < *électro*
- elektrodinamik** *is.* < *Fr. électrodynamique*
- elektrodinamometre** *is.* < *Fr. électrodynamomètre*
- elektrodiyaliz** *is.* < *Fr. électrodialyse*
- elektrofil** *is.* < *Fr. électrophile*
- elektrofon** *is.* < *Fr. électrophone*
- elektrogitar** *is.* < *Fr. électro + guitare*

elektrojen *is.* < *Fr. électrogène*
elektrokardiyografi *is.* < *Fr. éleccrocardiogrphie*
elektrolit *is.* < *Fr. électrolyte*
elektroliz *is.* < *Fr. électrolyse*
elektromanyetik *is.* < *Fr. électromagnétique*
elektromanyetizma *is.* < *Fr. électromagnétisme*
elektromekanik *is.* < *Fr. électromécanique*
elektrometre *is.* < *Fr. électrometre*
elektromotor *is.* < *Fr. électromoteur*
elektron *is.* < *Fr. électron*
elektronegatif *sf.* < *Fr. électronégatif*
elektronik *sf.* < *Fr. électronique*
elektropozitif *sf.* < *Fr. électropositif*
elektroradyoloji *is.* < *Fr. électroradiologie*
elektroskop *is.* < *Fr. électroscope*
elektrostatik *sf.* < *Fr. électrostatique*
elektroşok *is.* < *Fr. électrochoc*
elektrot *is.* < *Fr. électrode*
elektroteknik *sf.* < *Fr. électrotechnique*
eleman *is.* < *Fr. élément*
element *is.* < *Alm. element*
elips *is.* < *Fr. ellipse*
eliptik *is.* < *Fr. elliptique*
elit *sf.* < *Fr. élite*
emay *is.* < *Fr. émail*
emaye *sf.* < *Fr. émaille*
embesil *sf.* < *Fr. imbécile*
embrime *is.* < *Fr. < impimé*
embriyo *is.* < *Fr. embryon*
embriyolog *is.* < *Fr. embryologue*
embriyolji *is.* < *Fr.embryologue*
embriyolojik *sf.* < *Fr. embryologique*

- emisyon** *is.* < *Fr. émission*
- empati** *is.* < *Fr. empathie*
- emperyalist** *is.* < *Fr. impérialiste*
- emperyalizm** *is.* < *Fr. impérialisme*
- empoze** *is.* < *Fr. imposé*
- empresyonist** *is.* < *Fr. impressionniste*
- empresyonizm** *is.* < *Fr. impressionisme*
- endirekt** *sf.* < *Fr. indirect*
- endoderm** *is.* < *Fr. endoderme*
- endokrin** *is.* < *Fr. endocrine*
- endokrinoloji** *is.* < *Fr. endocrinologie*
- endokrinolojik** *sf.* < *Fr. endocrinologique*
- endoskop** *is.* < *Fr. endoscope*
- endotermik** *sf.* < *Fr. endothermique*
- endüstri** *is.* < *Fr. industrie*
- endüstriyel** *sf.* < *Fr. industriel*
- enerji** *is.* < *Fr. énergie*
- enerjik** *sf.* < *Fr. énergique*
- enfarktüs** *is.* < *Fr. infarctus*
- enfeksiyon** *is.* < *Fr. infection*
- enflasyon** *is.* < *Fr. inflation*
- enformatik** *is.* < *Fr. informatique*
- enginar** *is.* < *Yun. anginara*
- engizisyon** *is.* < *Fr. inquisition*
- enjeksiyon** *is.* < *Fr. injection*
- enjekte** *is.* < *Fr. injecté*
- enjektör** *is.* < *Fr. injecteur*
- ensest** *is.* < *Fr. inceste*
- enstantane** *is.* < *Fr. instantané*
- enstitü** *is.* < *Fr. institut*
- enstrüman** *is.* < *F. <instruman*
- enstrümantal** *sf.* < *Fr. instrumental*

- entegrasyon** *is.* < *Fr. intégration*
entegre *sf.* < *Fr. intégré*
entel *sf.* < *Fr. intellectuelle*
entellektüel *sf.* < *Fr. intellectuel*
enterasan *sf.* < *Fr. intéressant*
enternasyonal *is.* < *Fr. international*
enternasyonalizm *is.* < *Fr. internasionalisme*
enterne *sf.* < *Fr. interné*
entomoloji *is.* < *Fr. entomologie*
entomolojik *is.* < *Fr. entomologique*
entomolojist *is.* < *Fr. entomologiste*
entrika *is.* < *Fr. intrigue*
envanter *is.* < *Fr. inventaire*
enzim *is.* < *Fr. enzyme*
epiderm *is.* < *Fr. épiderme*
epigraf *is.* < *Fr. épigraphie*
epik *sf.* < *Fr. épique*
epilasyon *is.* < *Fr. épilation*
epilepsi *is.* < *Fr. épilepsie*
epileptik *sf.* < *Fr. épileptique*
epilog *is.* < *Fr. épilogue*
epope *is.* < *Fr. épopée*
ergonomi *is.* < *Fr. ergonomie*
ergonomik *sf.* < *Fr. ergonomics*
eritrosit *is.* < *Fr. érythrocyte*
eroin *is.* < *Fr. héroïne*
eroinman *is.* < *Fr. héroïnman*
erotik *sf.* < *Fr. érotique*
erotizm *is.* < *Fr. érotisme*
erozyon *is.* < *Fr. érosion*
esans *is.* < *Fr. essence*
eskiz *is.* < *Fr. esquisse*

- eskort** *is.* < *Fr. escorte*
- eskrim** *is.* < *Fr. escrime*
- espas** *is.* < *Fr. espace*
- espri** *is.* < *Fr. esprit*
- espritüel** *sf.* < *Fr. esprituel*
- ester** *is.* < *Alm. ester*
- estetik** *is.* < *Fr. esthétique*
- estetizm** *is.* < *Fr. esthétisme*
- eşantiyon** *is.* < *Fr. échantillon*
- eşarp** *is.* < *Fr. écharpe*
- etajer** *is.* < *Fr. étagère*
- etamin** *is.* < *Fr. étamine*
- etap** *is.* < *Fr. étape*
- eter** *is.* < *Fr. éther*
- etik** *is.* < *Fr. éthique*
- etiket** *is.* < *Fr. étiquette*
- etil** *is.* < *Fr. éthyle*
- etilen** *is.* < *Fr. éthylène*
- etimolog** *is.* < *Fr. étymologue*
- etimoloji** *is.* < *Fr. étymologie*
- etimolojik** *is.* < *Fr. étymologique*
- etiyoloji** *is.* < *Fr. étiologie*
- etiyolojik** *is.* < *Fr. étiologique*
- etnik** *sf.* < *Fr. ethnique*
- etnograf** *is.* < *Fr. ethnographe*
- etnografya** *is.* < *Fr. ethnographie*
- etnolog** *is.* < *Fr. ethnologue*
- etnoloji** *is.* < *Fr. ethnologie*
- etnolojik** *sf.* < *Fr. ethnologique*
- etol** *is.* < *Fr. étoile*
- etoloji** *is.* < *Fr. éthologie*
- etolojik** *sf.* < *Fr. éthologique*

etüt *is.* < *Fr. étude*

evye *is.* < *Fr. évier*

F

fabl *is.* < *Fr. fable*

fabrika *is.* < *İt.. fabrica*

fabrikasyon *sf.* < *Fr. fabrication*

fabrikatör *is.* < *Fr. fabricant*

faça *is.* < *İt. faccia*

fahrenheit *is.* < *Alm. (Fahrenheit'in adından)*

faks *is.* < *Fr. fax*

faksimile *is.* < *Fr. fac-similé*

faktör *is.* < *Fr. facteur*

fakülte *is.* < *Fr. faculté.*

falçata, falçeta *is.* < *İt. falchetto*

falso *is.* < *İt. falso*

familya *is.* < *İt. famiglia*

familya *is.* < *İt.. famiglia*

fanatik *sf.* < *Fr. fanatique*

fanatizm *is.* < *Fr. fanatisme*

fanila *is.* < *İt. phanella*

fantastik *sf.* < *Fr. fantastique*

fantezi *is.* < *Fr. fantasia*

far (I) *is.* < *Fr. phare*

far (II) *is.* < *Fr. fard*

farenjit *is.* < *Fr. pharyngite*

farmakolog *is.* < *Fr. pharmacologue*

farmakoloji *is.* < *Fr. pharmacologie*

farmakolojik *sf.* < *Fr. pharmacologique*

fasarya *sf.* < *Yun. fasariya*

fasikül *is.* < *Fr. fascicule*

fason *is.* < *Fr. facon*

- fasulye** *is.* < Yun. *fasoli*
- faşist** *is.* < Fr. *fasciste*
- faşizan** *sf.* < Fr. *fascisant*
- faşizm** *is.* < Fr. *fascisme*
- fatura** *is.* < İt. *fattura*
- faul** *is.* < İng. *faul*
- fauna** *is.* < Lat. *fauna*
- fava** *is.* < Yun. *fava*
- favori** *sf.* < Fr. *favori*
- fay** *is.* < Fr. *faill*
- fayans** *is.* < Fr. *faïence*
- fedaralist** *sf.* < Fr. *fédéraliste*
- fedarel** *sf.* < Fr. *fédéral*
- federalizm** *is.* < Fr. *fédéralisme*
- federasyon** *is.* < Fr. *fédération*
- federatif** *sf.* < Fr. *fédératif*
- federe** *sf.* < Fr. *fédéré*
- feminen** *sf.* < Fr. *féminin*
- feminist** *sf.* < Fr. *féministe*
- feminizm** *is.* < Fr. *féminisme*
- fenner** *is.* < Yun. *fanari*
- fenoloji** *is.* < Fr. *phénologie*
- fenolojik** *sf.* < Fr. *phénologique*
- fenomen** *sf.* < Yun. *fenomenos*
- fenomenal** *sf.* < Fr. *phénoménal*
- fenomenizm** *is.* < Fr. *phénoménisme*
- fenomenoloji** *is.* < Fr. *phénoménologie*
- fenomenolojik** *is.* < Fr. *phénoménologique*
- feodal** *sf.* < Fr. *féodal*
- feodalite** *is.* < Fr. *féodalité*
- feodalizm** *is.* < Fr. *féodalisme*
- ferforje** *is.* < Fr. *fer forge*

- feribot** *is.* < *İng. ferry-boat*
- fermantasyon** *is.* < *Fr. fermentation*
- fermuar** *is.* < *Fr. fermir*
- festival** *is.* < *Fr. festival*
- fetiş** *is.* < *Fr. fétishe*
- fetişist** *sf.* < *Fr. fétichiste*
- fetişizm** *is.* < *Fr. fétichisme*
- fiçı** *is.* < *Yun. vareli*
- fırça** *is.* < *Yun. bourtsa*
- fırın** *is.* < *Yun. furnos*
- firkata** *is.* < *İt. fregata*
- firkateyn** *is.* < *İt. fregatone*
- firtına** *is.* < *İt. fourtuna*
- fiber** *is.* < *İng. fiber*
- fiberglas** *is.* < *İng. fiber glass*
- fidan** *is.* < *Yun. phytane*
- fide** *is.* < *Yun phitia*
- figür** *is.* < *Fr. figure*
- figüran** *is.* < *Fr. figurant*
- figüratif** *sf.* < *Fr. figuratif*
- fiks menü** *is.* *Fr.* < *fîz menu*
- fikstür** *is.* < *İng. fixture*
- filarmoni** *is.* < *Fr. philharmonie*
- filarmonik** *sf.* < *Fr. philharmonique*
- file** *is.* < *Fr. filet*
- fileto** *is.* < *İt. filetto*
- filika** *is.* < *İt. feluca*
- filit** *is.* < *İng. flit*
- filiz** *is.* < *Yun. elika*
- film** *is.* < *Fr. film*
- filo** *is.* < *İt. filo*
- filolog** *is.* < *Fr. filologue*

- filoloji** *is.* < *Fr. filologie*
- filolojik** *sf.* < *Fr. philologique*
- filozof** *is.* < *Fr. philosophe*
- filtre** *is.* < *Fr. filtre*
- final** *is.* < *Fr. final*
- finalist** *is.* < *Fr. finaliste*
- finans** *is.* < *Fr. finance*
- finansal** *is.* < *Fr. finance*
- finanse** *is.* < *Fr. finance*
- finansman** *is.* < *Fr. financement*
- fino** *is.* < *İt. fino*
- fire** *is.* < *Yun. fira*
- firma** *is.* < *İt. firma*
- fisto** *is.* < *İsp. festone*
- fiş** *is.* < *Fr. fiche*
- fişne** *is.* < *Sl. vişnya*
- fit (II)** *is.* < *İng. feet*
- fit(I)** *is.* < *İng. fit*
- fiyaka** *is.* < *İt. fiacco*
- fiyasko** *is.* < *İt. fiasco*
- fiyort** *is.* < *Fr. fjord*
- fizibilite** *is.* < *İng. feasibility*
- fizik** *is.* < *Fr. physique*
- fiziksel** *sf.* < *Fr. physique+Tr. sel*
- fizyolog** *is.* < *Fr. physiologue*
- fizyoloji** *is.* < *Fr. physiologie*
- fizyolojik** *sf.* < *Fr. physiologique*
- fizyolojist** *is.* < *Fr. physiologiste*
- fizyonomi** *is.* < *Fr. physionomie*
- fizyoterapi** *is.* < *Fr. physiothérapie*
- fizyoterapist** *is.* < *Fr. physiothérapeute*
- flama** *is.* < *İt. flamma*

- flamingo** *is.* < *İng. flamingo*
- flanel** *is.* < *Fr. flanelle*
- flaş** *is.* < *İng. flash*
- flaşör** *is.* < *İng. flasher*
- flor** *is.* < *Fr. fluor*
- floresans** *is.* < *Fr. fluorescence*
- florin** *is.* < *Fr. florin*
- florür** *is.* < *Fr. fluorure*
- floş** *is.* < *Fr. floche*
- flört** *is.* < *Fr. flirt*
- flu** *sf.* < *Fr. flo*
- flüt** *is.* < *Fr. flute*
- fobi** *is.* < *Fr. phobie*
- fok** *is.* < *Fr. phoque*
- fol** *is.* < *Yun. foli*
- folklor** *is.* < *İng. folklore*
- fon** *sf.* < *Fr. found*
- fondan** *is.* < *Fr. fondant*
- fondöten** *sf.* < *Fr. fond de teint*
- fonetik** *is.* < *Fr. fonétique*
- fonksiyon** *is.* < *Fr. fonction*
- fonksiyonel** *sf.* < *Fr. fonctionnel*
- font (I)** *is.* < *Fr. fonte*
- font (II)** *is.* < *İng. fount*
- fora** *is.* < *İt. fuori*
- form** *is.* < *Fr. forme*
- forma** *is.* < *İt. forma*
- formalite** *is.* < *Fr. formalité*
- formasyon** *is.* < *Fr. formation*
- formik asit** *is.* < *Fr. acide formique*
- formül** *is.* < *Fr. formule*
- formüle** *is.* < *Fr. formule*

- fors** *is.* < *İng. force*
- forum** *is.* < *Lat. forum*
- forvet** *is.* < *Fr. phosphate*
- fosfor** *is.* < *Fr. phosphore*
- fosforik asit** *i.s.* < *Fr. acide phosphorique*
- fosil** *is.* < *Fr. fossile*
- fotoğraf** *is.* < *Fr. photographie*
- fotojen** *sf.* < *Fr. photogène*
- fotojenik** *sf.* < *Fr. photogénique*
- fotokopi** *is.* < *Fr. photocopie*
- fotomekanik** *sf.* < *Fr. photomécanique*
- fotomodel** *is.* < *Fr. photomodèle*
- fotomontaj** *is.* < *Fr. photomontage*
- fotoroman** *is.* < *Fr. photoroman*
- fotosentez** *is.* < *Fr. photosynthèse*
- foya** *is.* < *İt. foglia*
- fön** *is.* < *Fr. foehn*
- fötr** *is.* < *Fr. feutre*
- fragman** *is.* < *Fr. fragment*
- frak** *is.* < *Fr. frac*
- fraksiyon** *is.* < *Fr. fraction*
- frank** *is.* < *Fr. franc*
- frapan** *sf.* < *Fr. frappant*
- frekans** *is.* < *Fr. fréquence.*
- fren** *is.* < *Fr. frein*
- fresk** *is.* < *Fr. fresque*
- freze** *is.* < *Fr. fraiser*
- frikik** *is.* < *İng. free-kick*
- fritöz** *is.* < *Fr. friteuse*
- fruktoz** *is.* < *Fr. fructose*
- fuar** *is.* < *Fr. foire*
- ful** *sf.* < *İng. full*

fular *is.* < *Fr. fullard*
fulya *is.* < *İt. foglia*
funda *is.* < *İt. fondo*
fundamentalist *is.* < *Fr. fondamentalest*
fundamentalizm *is.* < *Fr. fondamentalisme*
furya *is.* < *İt. furia*
futbol *is.* < *İng. football*
füme *is.* < *Fr. fumé*
fütürist *is.* < *Fr. futuriste*
fütürizm *is.* < *Fr. futurisme*
füze *is.* < *Fr. fusée*
füzyon *is.* < *Fr. fusion*

G

gabardin *is.* < *Fr. gabardine*
gaf *is.* < *Fr. gaffe*
galaksi *is.* < *Fr. galaxie*
galeri *is.* < *Fr. galerie*
galeta *is.* < *İt. galletta*
galon *is.* < *İng. galon*
galop *is.* < *İng. gallop*
galoş *is.* < *Fr. galoche*
galvaniz *is.* < *Fr. galvanise*
galyum *is.* < *Fr. gallium*
gamet *is.* < *Fr. gamét*
gangster *is.* < *İng. gangster*
ganyan *is.* < *Fr. gagnant*
gar *is.* < *Fr. gare*
garaj *is.* < *Fr. garage*
garanti *is.* < *Fr. garantie*
garantör *is.* < *Fr. garant*
gard *is.* < *Fr. garde*

- gardenya** *is.* < *Fr. gardenia*
- gardırop** *is.* < *Fr. garde-robe*
- gardiyan** *is.* < *İt. guardiano*
- garnitür** *is.* < *Fr. garniture*
- garnizon** *is.* < *Fr. garnision*
- garson** *is.* < *Fr. garçon*
- gastrit** *is.* < *Fr. gastrite*
- gastroenterolog** *is.* < *Fr. gastroenterologue*
- gastroenteroloji** *is.* < *Fr. gastro-entéroloji*
- gastronom** *is.* < *Fr. gastronome*
- gastronomi** *is.* < *Fr. gastronomie*
- gastroskop** *is.* < *Fr. gastroscope*
- gastroskopi** *is.* < *Fr. gastroscopie*
- gayda** *is.* < *Bul. gayda*
- gaz** *is.* < *Fr. gaz*
- gazete** *is.* < *İt. gazetta*
- gazino** *is.* < *İt. casino*
- gazoz** *is.* < *Fr. gazeuse*
- gen** *is.* < *Alm. gen*
- general** *is.* < *Alm. general*
- genetik** *is.* < *Alm. genetik*
- geometri** *is.* < *Fr. géométrie*
- geometrik** *sf.* < *Fr. géométrique*
- geriatri** *is.* < *Fr. geriatrie*
- gerilla** *is.* < *Fr. guérilla*
- germanyum** *is.* < *Fr. germanium*
- gestapo** *is.* < *Alm. Geheime Staatspolizei* 'den
- getto** *is.* < *Fr. ghetto*
- geyşa** *is.* < *İng. geisha*
- gişe** *is.* < *Fr. guichet*
- gitar** *is.* < *Fr. guitare*
- gitarist** *is.* < *Fr. guitariste*

- giyotin** *is.* < *Fr. guillotine*
- gladyatör** *is.* < *Fr. gladiateur*
- glase** *sf.* < *Fr. glacé*
- glasnost** *is.* < *Rus.*
- glikojen** *is.* < *Fr. glycogène*
- glikoz** *is. Fr.* < *glycose*
- gliserin** *is.* < *Fr. glycérine*
- global** *sf.* < *Fr. global*
- globalizm** *is.* < *Fr. globalisme*
- globin** *is.* < *Fr. globuline*
- goblen** *is.* < *Fr. gobelin*
- gocuk** *is.* < *Bulg. gocuk*
- gofret** *is.* < *Fr. gaufrette*
- gol** *is.* < *İng. goal*
- golf** *is.* < *Fr. golf*
- gomalak** *is.* < *İt. gomma lacca*
- gondol** *is.* < *İt. gondole*
- gong** *is.* < *Malezya dilinden*
- goril** *is.* < *Fr. gorille*
- gönder** *is.* < *Yun. kondari*
- gönye** *is.* < *Yun. gonia*
- grafik** *is.* < *Fr. graphique*
- grafit** *is.* < *Fr. graphite*
- grafolog** *is.* < *Fr. graphologue*
- grafoloji** *is.* < *Fr. graphologie*
- grafolojik** *sf.* < *Fr. graphologique*
- gram** *is.* < *Fr. gramme*
- gramaj** *is.* < *Fr. gramme+ age*
- gramer** *is.* < *Fr. grammaire*
- grandük** *is.* < *Fr. grand-duc*
- granit** *is.* < *Fr. granite*
- granül** *is.* < *Fr. granoule*

gravür *is.* < *Fr.gravure*
gravyer *is.* < *Fr.gruyère*
grekoromen *is.* < *Fr.grécoromain*
grev *is.* < *Fr. grève*
greyder *is.* < *İng. grader*
greyfurt *is.* < *İng.grapefruit*
gri *is.* < *Fr.gris*
gril *is.* < *Fr.grille*
grip *is.* < *Fr.grippe*
grizu *is.* < *Fr.grisou*
grup *is.* < *Fr.groupe*
guaj *is.* < *Fr.gouache*
gurme *is.* < *Fr.gourme*
gübre *is.* < *Yun. kopriyos*
gümrük *is.* < *Yun. kumerkion*
güverte *is.* < *İt.coverta*

H

habitat *is.* < *İng.habitate*
haç *is.* < *Erm.*
haham *is.* < *İbr. hohma*
hal *is.* < *Fr. halle*
halat *is.* < *Yun. sxoini*
halter *is.* < *Fr.haltère*
halüsinasyon *is.* < *Fr.hallucination*
hamak *is.* < *Fr.hamac*
hamburger *is.* < *Alm. hamburger*
handikap *is.* < *İng. handicap*
havra *is.* < *İbr. hebhrah*
haymatlos *sf.* < *Alm.heimatlos*
hegemonya *is.* < *Yun. igemonia*
hektar *is.* < *Fr.hectare*

- hektogram** *is.* < *Fr. hectogramme.*
- hektolitre** *is.* < *Fr. hectolitre*
- hektometre** *is.* < *Fr. hectomètre*
- helikopter** *is.* < *Fr. hélicoptère*
- helyum** *is.* < *Fr. hélium*
- hematolog** *is.* < *Fr. hématologue*
- hematoloji** *is.* < *Fr. hématologie*
- hematolojik** *sf.* < *Fr. hématologique*
- hemodiyaliz** *is.* < *Fr. hémodialyse*
- hemofil** *is.* < *Fr. hémophile*
- hemofili** *is.* < *Fr. hémophilie*
- hemoglobin** *is.* < *Fr. hémoglobine*
- hemoroit** *is.* < *İng. hemorrhoid*
- hentbol** *is.* < *İng. hand ball*
- hepatit** *is.* < *Fr. hépatite*
- hepatoloji** *is.* < *Fr. hépatologie*
- hepatolojik** *sf.* < *Fr. hépatologique*
- heterojen** *sf.* < *Fr. hétérogène*
- heyemola** *is.* < *İt. hey a molla*
- hidrasit** *is.* < *Fr. hydracide*
- hidrat** *is.* < *Fr. hydrate*
- hidrodinamik** *is.* < *Fr. hydrodynamique*
- hidroelektrik** *is.* < *Fr. hydro-électrique*
- hidrojen** *is.* < *Fr. hydrogene*
- hidrokarbon** *is.* < *Fr. hydrocarbon*
- hidrokarbonat** *is.* < *Fr. hydrocarbonate*
- hidroksil** *is.* < *Fr. hydroxile*
- hidroksit** *is.* < *Fr. hydroxide*
- hidrolik** *sf.* < *Fr. hydraulique*
- hidroliz** *is.* < *Fr. hydrolyse*
- hidrosefali** *is.* < *Fr. hydrocéphalie*
- hidrosfer** *is.* < *Fr. hydrosphère*

- hidrostatik** *is.* < *Fr. hydrostatique*
- hipermarket** *is.* < *Fr. hyper* + *İng. market*
- hipermetrop** *sf.* < *Fr. hypermétrope*
- hipnotize** *sf.* < *Fr. hypnotisé*
- hipnotizma** *is.* < *Fr. hypnotisme*
- hipnoz** *is.* < *Fr. hypnose*
- hipodrom** *is.* < *Fr. hippodrome*
- hipofiz** *is.* < *Fr. hypophyse*
- hipoglisemi** *is.* < *Fr. hypoglycémie*
- hipotez** *is.* < *hypothèse*
- hippi** *is.* < *İng. hippy*
- hiyerarşi** *is.* < *Fr. hiérarchie*
- hiyerarşik** *sf.* < *Fr. hiérarchique*
- hiyeroglif** *is.* < *Fr. hieroglyphe*
- hobi** *is.* < *İng. hobby*
- hol** *is.* < *İng. hall*
- holding** *is.* < *İng. holding*
- holigan** *is.* < *İng. hooligan*
- homojen** *sf.* < *Fr. homogène*
- homoseksüel** *is.* < *Fr. homosexuel*
- hoparlör** *is.* < *Fr. haut-parleur*
- hormon** *is.* < *Fr. hormone*
- hostes** *is.* < *İng. hostess*
- hoyrat** *sf.* < *Yun. horiatis*
- hümanizma** *is.* < *Fr. humanisme*
- hümanist** *sf.* < *Fr. humaniste*

I

- ırgat** *is.* < *Yun. ergatis*
- ıskarmoz** *is.* < *İt. scarmos*
- ıskarta** *is.* < *İt. scarto*
- ıspanak** *is.* < *Yun. ispanaki.*

istavroz *is.* < Yun. stavros

i

idea *is.* < Fr. idée

ideal *is.* < Fr. idéal

idealist *is.* < Fr. idéaliste

idealize *is.* < Fr. idéaliser

idealizm *is.* < Fr. idéalisme

ideoloji *is.* < Fr. idéologie

ideolojik *is.* < Fr. idéologique

idol *is.* < Fr. idol

ikona *is.* < Yun. eikona

ikumenik *sf.* Yun. < ikumenikos

illüstrasyon *is.* < Fr. illustration

illüzyon *is.* < Fr. illusion

illüzyonist *is.* < Fr. illusioniste

imaj *is.* < Fr. image

imitasyon *is.* < Fr. Imitation

imparator *is.* < İt. imperatore

inaktivite *is.* < İng. inactivite

internet *is.* < İng. International network

iris *is.* < Fr. iris

ironi *is.* < Fr. ironie

iskele *is.* < İt. scala

iskelet *is.* < Fr. squelette

iskemle *is.* < Yun. skamni

istatistik *is.* < Fr. statistique

istavrit *is.* < Yun. stravrids

istif *is.* < İt. stiva

istiridye *is.* < Yun. streidi

italik *sf.* < Fr. italique

işporta *is.* < Fr. sporta

iyon *is.* < *Fr. ion*
iyot *is.* < *Fr. iode*
izmarit *is.* < *Yun. smaris,marida*
izolasyon *is.* < *Fr. isolation*

J

jaguar *is.* < *Fr. jaguar*
jakuzi *is.* < *Fr. jakouzi*
jaluzi *is.* < *Fr. jalousie*
jambon *is.* < *Fr. jambon*
janjan *sf.* < *Fr. changeant*
jant *is.* < *Fr. jante*
japone *sf.* < *Fr. japonais*
jartiyer *is.* < *Fr. jarretière*
jel *is.* < *Fr. jel*
jenerasyon *is.* < *Fr. génération*
jeneratör *is.* < *Fr. générateur*
jenerik *is.* < *Fr. générique*
jenosit *is.* < *Fr. génocide*
jeodinamik *is.* < *Fr. géodynamique*
jeofizik *is.* < *Fr. géophysihque*
jeolog *is.* < *Fr. géologue*
jeol. *is.* < *Fr. géologie*
jeolojik *sf.* < *Fr. géologique*
jeomorfoloji *is.* < *Fr. géomorphologie*
jeomorfolojik *sf.* < *Fr. géomorphologique*
jeopolitik *is.* < *Fr. géopolitique*
jest *is.* < *Fr. geste*
jet *is.* < *Fr. <jet*
jeton *is.* *Fr.* < *jeton*
jile *is.* *Fr.* < *gilet*
jilet *is.* < *Fr. gillette*

jimbox *is.* < *İng. jimbox*
jinekolji *is.* < *Fr. gynécologie*
joker *is.* < *Fr. joker*
jöle *is.* < *Fr. gelée*
jön *is.* < *Fr. jeune*
judo *is.* < *Fr. judo*
jul *is.* < *İng. joule*
jurnal *is.* < *Fr. journal*
jübile *is.* < *Fr. jübilé*
jüri *is.* < *Fr. jury*

K

kaban *is.* < *Fr. caban*
kabin *is.* < *Fr. cabine*
kabine *is.* < *Fr. cabinet*
kablo *is.* < *Fr. câblo*
kabotaj *is.* < *Fr. cabotage*
kadastro *is.* < *İt. catastro*
kadavra *is.* < *İt. cadavere*
kadro *is.* < *İt. quadro*
kafeterya *is.* < *İng. cafeteria*
kakao *is.* < *Fr. cacao*
kakofoni *is.* < *Fr. cacophonie*
kaktüs *is.* < *Fr. cactus*
kalamar *is.* < *Yun. kalamari*
kalamata *is.* < *Yun. Kalamata*
kalantor *is.* < *İt. galantuomo*
kalas *is.* < Romanya'nın *Galati* şehrinden
kaligrafi *is.* < *Fr. calligraphie*
kalite *is.* < *Fr. qualité*
kalori *is.* < *Fr. calorie*
kalsiyum *is.* < *Fr. calcium*

kamara *is.* < *It. camera*
kamelya *is.* < *Fr. camélia*
kamera *is.* < *Fr. caméra*
kameraman *is.* < *Ing. cameraman*
kamp *is.* < *Fr. camp*
kampanya *is.* < *It. campagna*
kamping *is.* < *Ing. camping*
kampüs *is.* < *Ing. campus*
kamuflaj *is.* < *Fr. camouflage*
kamufle *sf.* < *Fr. camouflé*
kamyon *is.* < *Fr. camion*
kamyonet *is.* < *Fr. camionette*
kanal *is.* < *Fr. canal*
kanalizasyon *is.* < *Fr. canalisation*
kanarya *is.* < *Ísp. canario*
kanepe(I) *is.* < *Fr. canapé*
kanepe(II) *is.* < *Fr. canapé*
kangal *is.* < *Yun. kouloura*
kangren *is.* < *Fr. gangrène*
kanguru *is.* < *Fr. kangourou*
kanola *is.* < *Fr. canole*
kanser *is.* < *cancer*
kantaron *is.* < *Yun. kentaurio*
kantin *is.* < *Fr. cantine*
kapari *is.* < *Yun. kapari*
kapasite *is.* < *Fr. capacité*
kapik *is.* < *Rus.*
kapital *is.* < *Fr. capital*
kapitalist *is.* < *Fr. capitaliste*
kapitalizm *is.* < *Fr. capitalisme*
kapitone *is.* < *Fr. capitoné*
kapitülasyon *is.* < *Fr. capitulation*

- kapris** *is.* < *Fr. caprice*
- kapsül** *is.* < *Fr. capsule*
- kaptan** *is.* < *İt. capitano*
- kaput** *is.* < *Fr. capote*
- karantina** *is.* < *İt. quarantina*
- karbon** *is.* < *Fr. carbone*
- karbonat** *is.* < *Fr. carbonate*
- kardinal** *is.* < *Fr. cardinal*
- kardiyolog** *is.* < *Fr. cardiologue*
- kardiyoloji** *is.* < *Fr. cardiologie*
- kargo** *is.* < *İng. cargo*
- karikatür** *is.* < *Fr. caricature*
- kariyer** *is.* < *Fr. carrière*
- karizma** *is.* < *Fr. charisme*
- karizmatik** *sf.* < *Fr. charismatique*
- karnaval** *is.* < *Fr. carnaval*
- karne** *is.* < *Fr. carnet*
- kart** *is.* < *Fr. carte*
- kartel** *is.* < *Fr. cartel*
- karton** *is.* < *Fr. carton*
- kartpostal** *is.* < *carte postale*
- karyola** *is.* < *İt. carriole*
- kasa** *is.* < *İt. cassa*
- kaset** *is.* < *Fr. cassette*
- kasket** *is.* < *Fr. casquette*
- kasko** *is.* < *İt. casco*
- kaşe** *is.* < *Fr. cahcet*
- kaşkaval** *is.* < *İt. cacciocavallo*
- kaşkol** *is.* < *Fr. cache-col*
- kaşmir** *is.* < *Fr. cachemire*
- kategori** *is.* < *Fr. catégorie*
- kategorik** *sf.* < *Fr. catégorique*

kategorize *is.* < *Fr. catégorisé*
kavanoz *is.* < *Yun.*
kazak *is.* < *Fr. casaque*
kefal *is.* < *Yun. kefalos*
kek *is.* < *Ing. cake*
kemoterapi *is.* < *Fr. chimiothérapie*
kep *is.* < *Ing. cap*
kerata *is.* < *Yun. keratas*
keratin *is.* < *Fr. kératine*
kerte *is.* < *It. quarta*
kestane *is.* < *Yun. kastana*
kilise *is.* < *Yun. ekklisia*
kilo *is.* < *Fr. kilo*
kilogram *is.* < *Fr. kilogramme*
kilometre *is.* < *Fr. kilomètre*
kilovat *is.* < *Fr. kilowatt*
kimono *is.* < *Fr. kimono*
kiremit *is.* < *Yun. keramidi*
kist *is.* < *Fr. kyste*
klakson *is.* < *Fr. klaxon*
klan *is.* < *Fr. clan*
klarnet *is.* < *Fr. clarinette*
klasik *is.* < *Fr. classique*
klasisizm *is.* < *Fr. classicisme*
klasman *is.* < *Fr. classement*
klasör *is.* < *Fr. classeur*
klavye *is.* < *Fr. clavier*
linik *is.* < *clinique*
klip *is.* < *Ing. clip*
klips *is.* < *Ing. clips*
klişe *sf.* < *Fr. cliché*
klor *is.* < *Fr. chlore*

- kloş** *is.* < *Fr.cloché*
- klozet** *is.* < *İng.closet*
- koalisyon** *is.* < *Fr.coalition*
- kobay** *is.* < *cobaye*
- kobra** *is.* < *Fr.cobra*
- kod** *is.* < *Fr.code*
- kofra** *is.* < *Fr.coffret*
- koka** *is.* < *İsp.coca*
- kokain** *is.* < *Fr.cocaine*
- kokainman** *is.* < *Fr.cocainnomane*
- kokona** *is.* < *Yun.kokona*
- kokoreç** *is.* < *Yun.kokoretsi*
- kokteyl** *is.* < *İng.cocktail*
- kola** *is.* < *İt.colà*
- kolaj** *is.* < *Fr.collage*
- kolanya** *is.* < *İt.colonia*
- kolestrol** *is.* < *Fr.cholestérine*
- kolonya** *is.* < *İt.colonia*
- kolye** *is.* < *Fr.collier*
- koma** *is.* < *Fr.coma*
- komando** *is.* < *Fr.commando*
- kombi** *is.* < *Fr.combi*
- kombinasyon** *is.* < *İng.combination*
- kombinezon** *is.* < *Fr.combination*
- komedi** *is.* < *Fr.comédie*
- komedyen** *is.* < *İt.commedia*
- komik** *sf.* < *Fr.comique*
- komisyon** *is.* < *Fr.commission*
- komita** *is.* < *Sl.komita*
- komite** *is.* < *Fr.comité*
- komodin** *is.* < *Fr.commodine*
- kompartıman** *is.* < *Fr.compartment*

- komple** *sf.* < *Fr. complet*
- kompleks** *sf.* < *Fr. complexe*
- komplo** *is.* < *Fr. complot*
- kompozisyon** *is.* < *Fr. composition*
- kompres** *is.* < *Fr. compresse .*
- kondisyon** *is.* < *Fr. condition*
- konfederasyon** *is.* < *Fr. confédération*
- konferans** *is.* < *Fr. conférence*
- konfor** *is.* < *Fr. confort*
- kongre** *is.* < *Fr. congrés*
- koni** *is.* < *Fr. cône*
- konsantrasyon** *is* < *Fr. concentration*
- konsantre** *sf.* < *Fr. concentré*
- konsensüs** *is* < *Fr. consensus*
- konsept** *is.* < *Fr. concept*
- konser** *is.* < *Fr. concert*
- konserva** *is.* < *Fr. conserve*
- konsey** *is.* < *Fr. conseil*
- konsolos** *is.* < *Lat. consulus*
- kont** *is.* < *Fr. comte*
- kontak** *is.* < *Fr. contact*
- kontenjan** *is.* < *Fr. contingent*
- kontes** *is.* < *Fr. comtesse*
- kontra** *sf.* < *It. contra*
- kontrat** *is.* < *Fr. contrat*
- kontrol** *is.* < *Fr. contrôle*
- konvasiyon** *is.* < *Fr. convection*
- konvasiyonel** *sf.* < *Fr. conventionnel*
- konvoy** *is.* < *Fr. convoi*
- konyak** *is.* < *Fr. cognac*
- kooperatif** *is.* < *Fr. coopérative*
- koordinasyon** *is.* < *Fr. coordination*

koordinatör *is.* < *Fr. coordinateur*
kopil *is.* < *Rum. kopeli*
kopya *is.* < *It. copia*
kordon *is.* < *Fr. cordon*
koridor *is.* < *Fr. corridor*
korna *is.* < *It. corna*
koro *is.* < *It. coro*
korsan *is.* < *It. corsar*
kortej *is.* < *Fr. cortège*
kortizon *is.* < *Fr. cortisone*
kostüm *is.* < *Fr. costume*
koton *sf.* < *Fr. coton*
koton perle *is.* < *Fr. coton perlé*
kotra *is.* < *Fr. cotre*
kozmetik *is.* *Fr. cosmetique*
körfez *is.* < *Yun. korphos*
kraliçe *is.* < *Slavca'dan*
kramp *is.* < *Fr. crampe*
kravat *is.* < *Fr. cravate*
kreasyon *is.* < *Fr. création*
kredi *is.* < *Fr. crédit*
krem *is.* < *Fr. crème*
krema *is.* < *It. crema*
krep (I) *is.* < *Fr. crêpe*
krep (II) *is.* < *Fr. crêpe*
krepsaten *is.* < *Fr. crêp*
kreş *is.* < *Fr. crèche*
kristal *is.* < *Fr. cristal*
kritik *sf.* < *Fr. critique*
kriz *is.* < *Fr. crise*
kroki *is.* < *Fr. croquis*
krokodil *is.* < *Fr. crocodile*

- krom** *is.* < *Fr. chrome*
- kromozom** *is.* < *Fr. chromosome*
- kronik** *sf.* < *Fr. chronique*
- kronolojik** *sf.* < *Fr. chronologique*
- kronometre** *is.* < *Fr. chronomètre*
- kuruasan** *is.* < *Fr. croissant*
- kuka** *is.* < *Yun. kouka*
- kulis** *is.* < *Fr. coulisse*
- kulp** *is.* < *Yun. lavi*
- kuluçka** *is.* < *Sl. kločka*
- kulüp** *is.* < *Fr. club*
- kumpas** *is.* < *Fr. compas*
- kundak** *is.* < *Yun. kontaki*
- kup** *is.* < *Fr. coupe*
- kupa** *is.* < *İt. coppa*
- kupon** *is.* < *Fr. coupon*
- kur (I)** *is.* < *Fr. cours*
- kur (II)** *is.* < *Fr. cour*
- kurdela** *is.* < *İt. cordella*
- kurs** *is.* < *Fr. cours*
- kuzen** *is.* < *Fr. cousine*
- kübizm** *is.* < *Fr. cubiste*
- küfe** *is.* < *Yun. kofini*
- kültür** *is.* < *Fr. culture*
- kültürel** *sf.* < *Fr. culturel*
- külüstür** *sf.* < *Yun. kilistra*
- kümes** *is.* < *Yun. koumasi*
- küp** *is.* < *Fr. cube*
- kürtaj** *is.* < *Fr. curettage*
- küvet** *is.* < *Fr. cuvette*

L

labada *is.* < Yun. *lapadho*

labirent *is.* < Fr. *labyrinthe*

laboratuvar *is.* < Fr. *laboratoire*

laçka *sf.* < İt. *lasca*

lake *sf.* < Fr. *laqué*

lakerda *is.* < Yun. *lakerda*

lama *is.* < Fr. *lama*

lamba *is.* < Yun. *lampa*

lastik *is.* < Fr. *elastique*

laterna *is.* < İt. *lanterna*

lav *is.* < Fr. *lave*

lavabo *is.* < İt. *lavabo*

lavanta *is.* < İt. *lavanda*

lazer *is.* < İng. *laser*

lektör *is.* < Fr. *lecteur*

legal *sf.* < Fr. *légal*

lenf *is.* < Fr. *lymphe*

lenfosit *is.* < Fr. *lymphocyte*

lens *is.* < İng. *lens*

leopar *is.* < Fr. *léopard*

lepiska *is.* < Lipzig şehrinin adından

levrek *is.* < Yun. *lavraki*

lezbiyen *is.* < Fr. *lesbien*

lezyon *is.* < Fr. *lésion*

liberal *sf.* < Fr. *libéral*

liberalizm *is.* < Fr. *libéralisme*

liberasyon *is.* < Fr. *libéraltion*

libido *is.* < Fr. *libido*

lider *is.* < İng. *lader*

lig *is.* < Fr. *ligue*

likit *sf.* < Fr. *liquide*

- likör** *is.* < *Fr. liquer*
- liman** *is.* < *Yun. limani*
- limit** *is.* < *Fr. limite*
- limitet** *sf.* < *Íng. limited*
- limon** *is.* < *Yun. lemoni*
- limonata** *is.* < *Ít. limonada*
- limuzin** *is.* < *Fr. limousine*
- lir** *is.* < *Fr. lyre*
- lira** *is.* < *Ít. lira*
- lirik** *sf.* < *Fr. lyreque*
- lirizm** *is.* < *Fr. lyresme*
- lisans** *is.* < *Fr. licence*
- lise** *is.* < *Fr. lycée*
- liste** *is.* < *Ít. lista*
- literatur** *is.* < *Fr. literature*
- litre** *is.* < *Yun. li'tre*
- lobi** *is.* < *Íng. lobby*
- loca** *is.* < *Ít. loggia*
- logaritma** *is.* < *Fr. logarithme*
- logaritmik** *is.* < *Fr. logarithmique*
- logo** *is.* < *Íng. logo*
- lojistik** *is.* < *Fr. logistique*
- lojman** *is.* < *Fr. logement*
- lokal** *sf.* < *Fr. local*
- lokanta** *is.* < *Ít. locanda*
- lokavt** *is.* < *Íng. lock-out*
- lokomotif** *is.* < *Fr. locomotive*
- lort** *is.* < *Íng. lord*
- losyon** *is.* < *Fr. Lation*
- lökosit** *is.* < *Fr. leucocyte*
- lunapark** *is.* < *Ít. luna+* < *Íng. park*
- lüfer** *is.* < *Yun. loufari*

lüks *is.* < *Fr. luxe*

lüks *is.* < *Fr. lux*

M

maç *is.* < *İng. match*

maça *is.* < *İt. mazza*

madalya *is.* < *İng. medaglia*

madalyon *is.* < *Fr. madamme*

mafya *is.* < *İt. mafia*

magazin *is.* < *İng. magazine*

magma *is.* < *Fr. magma*

magnezyum *is.* < *Fr. magnesium*

mağaza *is.* < *Fr. magasin*

makarna *is.* < *İt. maccherone*

maket *is.* < *Fr. maquette*

maki *is.* < *İt. macchia*

makine *is.* < *İt. macchina*

makinist *is.* < *Fr. machiniste*

makro *sf.* < *Fr. macro*

makrome *is.* < *Fr. macromé*

maksi *sf.* < *Fr. maxi*

maksimum *sf.* < *Fr. maximum*

makyaj *is.* < *Fr. maquillage*

mamografi *is.* < *İng. mammography*

manastır *is.* < *Yun. monastiri*

manav *is.* < *Yun. manavis*

manda *is.* < *Fr. mandat*

mandıra *is.* < *Yun. mantra*

mandolin *is.* < *Fr. mandoline*

manga *is.* < *İt. banco*

manifatura *is.* < *İt. manifatura*

manifesto *is.* < *İt. manifesto*

- manikür** *is.* < *Fr. manucure*
manken *is.* < *Fr. mannequin*
manolya *is.* < *Fr. magnolia*
mansiyon *is.* < *Fr. mention*
manşet *is.* < *Fr. manchette*
mantar *is.* < *Yun. manitari*
manuel *sf.* < *Fr. manuel*
manyak *sf.* < *Fr. maniaque*
manyetik *sf.* < *Fr. manétique*
manyetizma *is.* < *Fr. magnétisme*
marangoz *is.* < *Yun. marankos*
mareşel *is.* < *Fr. maréchal*
margarin *is.* < *Fr. margarine*
marina *is.* < *İt. marina*
marjinal *sf.* < *Fr. marginal*
marka *is.* < *İt. marca*
markaj *is.* < *Fr. marquage*
market *is.* < *İng. market*
marki *is.* < *Fr. marquise*
markiz *is.* < *Fr. marquise*
marmelat *is.* < *Fr. marmelade*
marş *is.* < *Fr. marche*
mart *is.* < *lat. martius*
martı *is.* < *İt. martn*
martin *is.* < *İt. martini*
martini *is.* < *İt. martini*
marul *is.* < *Yun. marouli*
masa *is.* < *lat. mensa*
masaj *is.* < *Fr. massage*
masif *is.* < *Fr. massif*
mask *is.* < *Fr. masque*
maske *is.* < *Fr. masque*

- maskot** *is.* < *Fr. mascotte*
- mason** *is.* < *Fr. mason*
- masura** *is.* < *Yun. masoura*
- mastika** *is.* < *Yun. mastiha*
- mat** *sf.* < *Fr. mat*
- matematik** *is.* < *Fr. mathématique*
- matine** *is.* < *Fr. matinée*
- matiz** *sf.* < *Yun. methise*
- matmazel** *is.* < *Fr. mademoisille*
- matris** *is.* < *Fr. matrice*
- maydanos** *is.* < *Yun. maydano*
- mayıs** *is.* < *Yun. mayios*
- mayo** *is.* < *Fr. maillot*
- mayonez** *is.* < *Fr. mayonnaise*
- mazgal** *is.* < *Yun. maskhali*
- mazoşist** *sf.* < *Fr. masochisme*
- mazot** *is.* < *Rus. mazout*
- meç** *is.* < *Fr. méche*
- meditasyon** *is.* < *Fr. méditation*
- medya** *is.* < *İng media*
- medyatik** *sf.* < *Fr. médiatique*
- medyum** *is.* < *Fr. medium*
- megafon** *is.* < *Fr. mégaphone*
- megaloman** *sf.* < *megalomane*
- megavat** *is.* < *Fr. mégawatt*
- mekanik** *sf.* < *Fr. mécanique*
- melankoli** *is.* < *Fr. mélancolie*
- melankolik** *sf.* < *Fr. mélancolique*
- melisa** *is.* < *Yun. melissa*
- melodi** *is.* < *Fr. mélodie*
- melodik** *sf.* < *Fr. mélodique*
- melodram** *is.* < *Fr. mélodrame*

- menajer** *is.* < *Fr. menager*
- mengene** *is.* < *Yun. mangano*
- menopoz** *is.* < *Fr. ménopause*
- mentol** *is.* < *Fr. menthol*
- menü** *is.* < *Fr. menu*
- meridyen** *is.* < *Fr. méridien*
- mesaj** *is.* < *Fr. message*
- metabolizma** *is.* < *Fr. métabolisme*
- metafizik** *is.* < *Fr. métaphysique*
- metafor** *is.* < *Fr. métaphore*
- metal** *is.* < *Fr. metal*
- metalik** *sf.* < *Fr. métal*
- metalürji** *is.* < *Fr. métallurgie*
- metamorfoz** *is.* < *Fr. métamorphose*
- metastas** *is.* < *Fr. métastase*
- meteor** *is.* < *Fr. météore*
- metoroit** *is.* < *Fr. météorite*
- meteorolog** *is.* < *Fr. météorologue*
- meteoroloji** *is.* < *Fr. météorologie*
- metot** *is.* < *Fr. méthode*
- metraj** *is.* < *Fr. métrage*
- metre** *is.* < *Fr. mètre*
- metres** *is.* < *Fr. maitresse*
- metro** *is.* < *Fr. métro*
- metropolit** *is.* < *Fr. métropolitaine*
- metroseksüel** *is.* < *Fr. métrosxuel*
- mezura** *is.* < *It. misura*
- mızıka** *is.* < *It. musica*
- mika** *is.* < *Fr. mica*
- mikro** *sf.* < *Fr. micro*
- mikrobiolog** *is.* < *Fr. microbiologue*
- mikrobiyoloji** *is.* < *Fr. microbiologie*

- mikrobiyolojik** *sf.* < *Fr. microbiologique*
- mikrofilm** *is.* < *Fr. microfilm*
- mikrofon** *is.* < *microphone*
- mikroorganizma** *is.* < *Fr. micro-organisme*
- mikrop** *is.* < *Fr. microbe*
- mikroskop** *is.* < *Fr. microscope*
- mikser** *is.* < *İng .mixer*
- mil** *is.* < *Yun. amyliion*
- mil** *is.* < *Fr. mille*
- milföy** *is.* < *Fr. mille-feuille*
- miligram** *is.* < *Fr. milligramme*
- milimetre** *is.* < *Fr. mililitre*
- milim** *is.* < *Fr. millimètre*
- milimetre** *is.* < *Fr. millimètre*
- milimetrik** *sf.* < *Fr. millimetrique*
- milis** *is.* < *Fr. milice*
- militan** *is.* < *Fr. militant*
- militarist** *sf.* < *Fr. militariste*
- militarizm** *is.* < *Fr. militarisme*
- milyar** *is.* < *Fr. milliard*
- milyarder** *is.* < *Fr. milliardaire*
- milyon** *is.* < *Fr. million*
- milyoner** *is.* < *Fr. millionnaire*
- mimik** *is.* < *Fr. mimique*
- mimoza** *is.* < *Fr. mimosa*
- mineral** *is.* < *Fr. minéral*
- mini** *sf.* < *Fr. mini*
- minimum** *is.* < *Fr. minimum*
- minyatür** *is.* < *Fr. miniature*
- minyon** *sf.* < *Fr. mignon*
- misina** *is.* < *İt. messina*
- mistik** *is.* < *Fr. mysticisme*

- mistisizm** *is.* < *Fr. mysticisme*
- misyon** *is.* < *Fr. mission*
- misyoner** *is.* < *Fr. missionnaire*
- mit** *is.* < *Fr. mith*
- miting** *is.* < *İng meeting*
- mitokondri** *is.* < *Fr. mitochondrie*
- mitoloji** *is.* < *Fr. mithologie*
- mitolojik** *sf.* < *Fr. mythologique*
- mitral** *sf.* < *Fr. mitral*
- mitralyöz** *is.* < *Fr. mitrailleuse*
- miyokart** *is.* < *Fr. myocarde*
- miyom** *is.* < *Fr. myome*
- miyop** *sf.* < *Fr. myope*
- mobil** *sf.* < *Fr. mobile*
- mobilya** *is.* < *İt. mobilia*
- moda** *is.* < *İt. moda*
- model** *is.* < *Fr. modèle*
- modelist** *is.* < *Fr. modéliste*
- modern** *sf.* < *Fr. moderne*
- modernizasyon** *is.* < *Fr. modernisation*
- modernize** *sf.* < *Fr. modernisation*
- moher** *is.* < *Fr. mohair*
- moketa** *is.* < *İt. mocetta*
- mola** *is.* < *İt. molla*
- molekül** *is.* < *Fr. molécule*
- moleküler** *sf.* < *Fr. moléculaire*
- moloz** *is.* < *Yun. molos*
- monarşi** *is.* < *Fr. monarchie*
- monarşizm** *is.* < *Fr. monarchisme*
- monitör** *is.* < *Fr. moniteur*
- monoton** *sf.* < *Fr. monotone*
- montaj** *is.* < *Fr. montage*

- moral** *is.* < *Fr. morale*
morfin *is.* < *Fr. morphine*
morfoloji *is.* < *Fr. morphologie*
morg *is.* < *Fr. morgue*
mostra *is.* < *İt. mostra*
motel *is.* < *İng. motel*
motif *is.* < *Fr. motif*
motivasyon *is.* < *Fr. motivation*
motive *is.* < *Fr. motive*
motorlu *is.* < *Fr. moteur*
motorsiklet *is.* < *Fr. motocyclette*
multimedya *is.* < *Fr. multi* + < *İng. media*
muşmula *is.* < *Yun. musmulo*
müze *is.* < *Fr. musée*
müzik *is.* < *Fr. musique*
müzikal *sf.* < *Fr. musical*
müzisyen *is.* < *Fr. musicien*

N

- naftalin** *is.* < *Fr. naphtaline*
narkotik *sf.* < *Fr. narcotique*
narkotizm *is.* < *Fr. narcotizme*
narkos *is.* < *Fr. narcose*
narsisizm *is.* < *Fr. narcissime*
narsist *sf.* < *Fr. narcissist*
nasyonal *sf.* < *Fr. national*
nasyonalist *sf.* < *Fr. nationaliste*
nasyonelizm *is.* < *Fr. nationalisme*
natüralist *sf.* < *Fr. naturaliste*
natüralizm *is.* < *Fr. naturalisme*
natürel *sf.* < *Fr. naturel*
natürmort *is.* < *Fr. nature morte*

naylon *is.* < *Ing. nylon*
negatif *sf.* < *Fr. négatif*
nektar *is.* < *Fr. nectar*
neolitik *sf.* < *Fr. néolithique*
neon *is.* < *Fr. néon*
net *sf.* < *Fr. net*
nevroz *is.* < *Fr. névrose*
nevroloji *is.* < *Fr. neurologie*
nevton *is.* < *Ing. newton*
nikel *is.* < *Fr. nickel*
nikotin *is.* < *Fr. nicotine*
norm *is.* < *Fr. norme*
normal *sf.* < *normal*
nostalji *is.* < *Fr. nostalgie*
nostaljik *sf.* < *Fr. nostalgique*
not *is.* < *Fr. note*
nota *is.* < *It. nota*
noter *is.* < *Fr. notaire*
nörolog *is.* < *Fr. neurologue*
nöroloji *is.* < *Fr. neurologie*
nörolojik *sf.* < *Fr. neurologique*
nötr *sf.* < *neutre*
nötron *is.* < *Fr. neutron*
numara *is.* < *It. numero*
nü *is.* < *Fr. nu*
nüans *is.* < *Fr. nuance*
nükleer *sf.* < *Fr. nucléaire*

O

obje *is.* < *Fr. objet*
objektif *sf.* < *Fr. objectif*
obua *is.* < *Fr. hautbois*

- odeon** *is.* < *Fr. odéon*
- oditoryum** *is.* < *Fr. auditorium*
- ofis** *is.* < *Fr. office*
- ofsayt** *is.* < *Ing. off side*
- ofset** *is.* < *Ing. ofset*
- oftalmog** *is.* < *Fr. ophtalmologue*
- oftalmoji** *is.* < *Fr. ophtalmologie*
- oftalmojik** *sf.* < *Fr. ophtalmologique*
- oftalmoskop** *is.* < *Fr. ophtalmomoscope*
- okaliptus** *is.* < *Fr. eucalyptus*
- oksijen** *is.* < *Fr. oxygène*
- oksitosin** *is.* < *Ing. oxytocin*
- oktav** *is.* < *Fr. octave*
- okyanus** *is.* < *Yun. okeanos*
- oligarşi** *is.* < *Fr. oligarchie*
- olimpik** *sf.* < *Fr. olympique*
- olimpiyat** *is.* < *Fr. olimpiade*
- olta** *is.* < *Yun. volta*
- omlet** *is.* < *Fr. omlette*
- ombudsman** *is.* < *Ing. ombudsman*
- onkoloji** *is.* < *Fr. oncologie*
- onkolojik** *sf.* < *Fr. oncologique*
- opera** *is.* < *It. opera*
- operasyon** *is.* < *Fr. opération*
- operatör** *is.* < *Fr. opérateur*
- operet** *is.* < *Fr. opérette*
- opsiyon** *is.* < *Fr. option*
- optik** *sf.* < *Fr. optique*
- oral** *sf.* < *Fr. oral*
- orangutan** *is.* < *Fr. oran-outan*
- org** *is.* < *Fr. orgue*
- organ** *is.* < *Fr. organe*

- organik** *sf.* < *Fr. organique*
- organizasyon** *is.* < *Fr. organisation*
- organizatör** *is.* < *Fr. organisateur*
- organize** *is.* < *Fr. organize*
- organizma** *is.* < *organisme*
- organze** *is.* < *Fr. organza*
- orgazm is.** < *Fr. orgasme*
- orjin** *is.* < *Fr. origine*
- orjinal** *sf.* < *Fr. orginial*
- orjinalite** *is.* < *Fr. orginalité*
- orkestra** *is.* < *It. orchestra*
- orkide** *is.* < *Fr. orchidée*
- orkinos** *is.* < *Yun. orkinos*
- orlon** *is.* < *Fr. orlon*
- ortanca** *is.* < *Lat. hortensia*
- ortodonti** *is.* < *Fr. orthodontie*
- ortopedi** *is.* < *Fr. orthopédie*
- ortopedik** *sf.* < *Fr. (tıp) orthopédique*
- oryantal** *sf.* < *Fr. oriental*
- otel** *is.* < *Fr. hôtel*
- otist** *is.* < *Fr. autiste*
- otistik** *sf.* < *Fr. autistique*
- otizm** *is.* < *Fr. autisme*
- otoban** *is.* < *Alm. autobahn*
- otobiyografi** *is.* < *Fr. autobiographie*
- otobiyografik** *sf.* < *Fr. autobiographique*
- otobüs** *is.* < *Fr. autobus*
- otogar** *is.* < *Fr. autogare*
- otomasyon** *is.* < *Fr. automation*
- otomatizm** *is.* < *Fr. automatisme*
- otonom** *sf.* < *Fr. autonome*
- otonomi** *is.* < *Fr. autonomie*

otopark *is.* < *Fr. auto parc*
otopsi *is.* < *Fr. autopsie*
otorite *is.* < *Fr. autorité*
otoriter *sf.* < *Fr. autoritaire*
ozon *is.* < *Fr. ozone*

Ö

ödem *is.* < *Fr. oedème*
ökse *is.* < *Yun. oksos, iksos*
öreke *is.* < *Yun. roka*
östaki *is.* < *Fr. İtalyan fizikçisi Eustachio'nun adından*
ötanazi *is.* < *Fr. euthanasie*

P

paçavra *is.* < *Yun. patsavra*
paçoz *is.* < *Yun. patsos*
pagan *sf.* < *Fr. pagan*
paket *is.* < *Fr. paquet*
palamut *is.* < *Yun. palamida*
palamut *is.* < *Yun. valanidi*
palas *is.* < *Fr. palace*
palaska *is.* < *Sl. palaska*
palavra *is.* < *İsp. palabra*
palet *is.* < *Fr. palette*
palmiye *is.* < *Fr. palmier*
palto *is.* < *Fr. paletot*
palyaço *is.* < *İt. pagliaccio*
panayır *is.* < *Yun. panigiri*
panda *is.* < *İng. panda*
pandispanya *is.* < *İt. pan di spagna*
pandomim *is.* < *İt. pantomima*
panel *is.* < *Fr. panel*

- panelist** *sf.* < *Fr. paneliste*
- panik** *is.* < *Fr. panique*
- pankart** *is.* < *Fr. pancarte*
- pankreas** *is.* < *Fr. pancrace*
- pano** *is.* < *Fr. panneau*
- panorama** *is.* < *Fr. panorama*
- panaromik** *is.* < *Fr. panoramique*
- pansiyon** *is.* < *Fr. pension*
- pansuman** *is.* < *Fr. pansement*
- panter** *is.* < *Fr. panthère*
- pantolon** *is.* < *Fr. pantalon*
- panzer** *is.* < *Alm. panzer*
- papa** *is.* < *It. pappa*
- papara** *is.* < *Yun. papara*
- papatya** *is.* < *Yun. papadiya*
- papaz** *is.* < *Yun. papas*
- papel** *is.* < *İsp. papel*
- papirüs** *is.* < *Fr. papyrus*
- papyon** *is.* < *Fr. pappilion*
- paradoks** *is.* < *Fr. paradigme*
- paradoksal** *sf.* < *Fr. paradoxal*
- paragraf** *is.* < *Fr. paragraphe*
- pararel** *sf.* < *Fr. parallèle*
- parametre** *is.* < *Fr. Paramètre*
- paranoya** *is.* < *Fr. paranoïaque*
- parantez** *is.* < *Fr. paranthèse*
- parapsikoloji** *is.* < *Fr. parapsychology*
- paraolimpik** *is.* < *Yun. paraolimbiki*
- paraşüt** *is.* < *Fr. parachute*
- paravan** *is.* < *Fr. paravent*
- parazit** *is.* < *Fr. parasite*
- pardon** *is.* < *Fr. pardon*

- parfüm** is. < *Fr. parfum*
park is. < *Ing. park*
parkur is. < *Fr. parcours*
parodi is. < *Fr. parodie*
parola is. < *It. parola*
parsel is. < *Fr. parcelle*
parti is. < *Fr. parti*
partizan is. < *Fr. partisan*
partner is. < *Ing. partner*
pas is. < *Ing. pass*
pasaj is. < *Fr. pasage*
pasif sf. < *Fr. passif*
paso is. < *It. passo*
paspal is. < *Yun. paspal*
pasta is. < *It. pasta*
pasta (I) is. < *It. pasta*
pasta (II) is. < *It. pasta*
pasta (III) is. < *It. pasta*
pastel is. < *Fr. pastel*
pastil is. < *Fr. pastille*
pastoral sf. < *Fr. pastoral*
pastorize sf. < *Fr. pasteurisé*
patates is. < *Yun. patates*
paten is. < *Fr. Patin*
patent is. < *Ing. patent*
patik is. < *Yun. patiki*
patika is. < *Bul. pateka*
patinaj is. < *Fr. patinage*
patiska is. < *It. batista*
patolog is. < *Fr. pathologue*
patoloji is. < *Fr. pathologie*
patolojik sf. < *Fr. pathologique*

- patrik** *is.* < *Yun. patriarhis*
- patron** *is.* < *Fr. patron*
- patron** *is.* < *Fr. patron*
- pavyon** *is.* < *Fr. pavillion*
- pazen** *is.* < *Fr. basin*
- peçe** *is.* < *İt. pezza*
- pedagog** *is.* < *Fr. pédagogue*
- pedagoji** *sf.* < *Fr. pédagogie*
- pedagojik** *sf.* < *Fr. pédagogique*
- pedal** *is.* < *Fr. pédale*
- pediatri** *is.* < *Fr. pédiatrie*
- pediatrik** *sf.* < *Fr. pédiatrique*
- pedikür** *is.* < *Fr. pédicure*
- pelerin** *is.* < *Fr. pélerine*
- pelikan** *is.* < *Fr. pélican*
- pelin** *is.* < *Yun. pelin*
- pelüş** *is.* < *Fr. peluche*
- pena** *is.* < *İt. penna*
- penaltı** *is.* < *İng. penalty*
- penguen** *is.* < *İng. pingouin*
- penisilin** *is.* < *Fr. pénicilline*
- pens** *is.* < *Fr. pince*
- penye** *is.* < *Fr. peigné*
- performans** *is.* < *Fr. performance*
- perma** *is.* < *Fr. permanente*
- permanat** *is.* < *Fr. permanante*
- peron** *is.* < *Fr. perron*
- personel** *is.* < *Fr. personnel*
- perspektif** *is.* < *Fr. perspective*
- peruka** *is.* < *İt. parrucca*
- peryodik** *sf.* < *Fr. périodique*
- pesimist** *sf.* < *Fr. pessimiste*

- petrol** *is.* < *Fr. pétrole*
- peyzaj** *is.* < *Fr. paysage*
- pide** *is.* < *Yun. pita.*
- pigment** *is.* < *Fr. pigment*
- pijama** *is.* < *Fr. pyjama*
- pikap** *is.* < *İng. pick-up*
- pike** *is.* < *Fr. piqué*
- piknik** *is.* < *Fr. picnic*
- piko** *is.* < *Fr. picod*
- piling** *is.* < *İng. peeling*
- pilot** *is.* < *Fr. pilote*
- pist** *is.* < *Fr. piste*
- piyango** *is..* < *İt. biyanico*
- piyanist** *is.* < *Fr. pianiste*
- piyano** *is.* < *İt. piano*
- piyasa** *is.* < *İt. piazza*
- plaj** *is.* < *Fr. plage*
- plaket** *is.* < *Fr. plaquett*
- plan** *is.* < *Fr. plan*
- plastik** *sf.* < *Fr. plastique*
- platform** *is.* < *Fr. plate-forme*
- polemik** *sf.* < *Fr. polemique.*
- politik** *sf.* < *Fr. politique*
- pop** *is.* < *İng. pop*
- porselen** *is.* < *Fr. porcelaine*
- portakal** *is.* < *Fr. portugal*
- posta** *is.* < *İt. posta*
- poşet** *is.* < *Fr. pochette*
- potansiyel** *sf.* < *Fr. potentiel*
- potin** *is.* < *Fr. bottine*
- potur** *is.* < *Erm. potor*
- poyraz** *is.* < *Yun. vorias*

poz *is.* < *Fr. pose*
pozisyon *is.* < *Fr. position*
pratik *sf.* < *Fr. pratique*
problem *is.* < *Fr. problème*
profesyonel *is.* < *Fr. professionnel*
program *is.* < *Fr. programme*
proje *is.* < *Fr. projet*
propaganda *is.* < *It. propoganda*
prostat *is.* < *Fr. prostate*
protein *is.* < *Fr. protéine*
protesto *is.* < *It. protesto*
protez *is.* < *Fr. prothèse*
protokol *is.* < *Fr. protocole*
provokasyon *is.* < *Fr. provocation*
provokatif *sf.* < *Fr. provacative*
psikolog *is.* < *Fr. psychologue*
psikolojik *sf.* < *Fr. psychologique*
puan *is.* < *Fr. point*
pudra *is.* < *Fr. poudere*
pulluk *is.* < *Slv. plug*
pulman *is.* < *Ing. pull-man*
pusula *is.* < *It. bussola*

R

radar *is.* < *Ing. radar*
radika *is.* < *Yun. radikia*
radikal *sf.* < *Fr. radical*
radikalizm *is.* < *Fr. radikalimse*
radyasyon *is.* < *Fr. radiation*
radyatör *is.* < *Fr. radiateur*
radio *is.* < *Fr. radio*
radyoaktif *sf.* < *Fr. radioactif*

radyolog *is.* < *Fr. radiologue*
radyoloji *is.* < *Fr. radiologie*
radyolojik *sf.* < *Fr. radiologique*
radyoterapi *is.* < *Fr. radiothérapie*
rafine *sf.* < *Fr. raffiné*
rafineri *is.* < *Fr. raffinerie*
raket *is.* < *Fr. raquette*
rampa *is.* < *It. rampa*
randevu *is.* < *Fr. rendez-vous*
rapor *is.* < *Fr. rapport*
rapsodi *is.* < *Fr. rhapsodie*
rasyonel *sf.* < *Fr. rationnel*
raşitizm *is.* < *Fr. rachitisme*
raunt *is.* < *Ing. round*
ray *is.* < *Fr. rail*
reaksiyon *is.* < *Fr. réaction*
reaktör *is.* < *Fr. réacteur*
realist *sf.* < *Fr. réaliste*
realite *is.* < *Fr. réalité*
realizm *is.* < *Fr. réalisme*
reçete *is.* < *It. ricetta*
reçina *is.* < *Yun. retsina*
reçine *is.* < *Yun. retsina*
referans *is.* < *Fr. référence*
referandum *is.* < *Fr. référendum*
refleks *is.* < *Fr. réflexe*
reform *is.* < *Fr. réforme*
reformist *sf.* < *Fr. réformiste*
reglan *sf.* < *Ing. raglan*
rehabilitasyon *is.* < *Fr. réhabilitation*
reji *is.* < *Fr. régie*
rejim *is.* < *Fr. régime*

- rejisör** *is.* < *Fr. régisseur*
- reklam** *is.* < *Fr. réclame*
- rekör** *is.* < *Íng. record*
- rekortmen** *is.* < *Íng. recordman*
- rektör** *is.* < *Fr. recteur*
- repertuvar** *is.* < *Fr. répertoire*
- resepsiyon** *is.* < *Fr. reception*
- rest** *is.* < *Fr. rest*
- restoran** *is.* < *Fr. restaurant*
- retina** *is.* < *Lat. retina*
- revizyon** *is.* < *Fr. révision*
- rezerv** *is.* < *Fr. réserve*
- rimel** *is.* < *Fr. rimmel*
- ring** *is.* < *Íng. ring*
- risk** *is.* < *Fr. risqué*
- ritim** *is.* < *Fr. rythme*
- ritmik** *sf.* < *Fr. rythmique*
- riziko** *is.* < *Ít. risico*
- roba** *is.* < *Ít. roba*
- robot** *is.* < *Fr. robot*
- roka** *is.* < *Lat. ruca*
- roket** *is.* < *Íng. Rocket*
- rol** *is.* < *Fr. rôle*
- roman** *is.* < *Fr. roman*
- romantik** *sf.* < *Fr. romantique*
- romantizm** *is.* < *Fr. romantisme*
- romatizma** *is.* < *Fr. rhumatisme*
- rota** *is.* < *Ít. rotta*
- rozet** *is.* < *Fr. rosette*
- röfle** *is.* < *Fr. relief*
- rölyef** *is.* < *Fr. relief*
- römork** *is.* < *Fr. remorque*

röntgen *is.* < *Fr. Rontgen*'in adından

röportaj *is.* < *Fr. reportage*

rötüş *is.* < *Fr. retouche*

ruj *is.* < *Fr. rouge*

rulet *is.* < *Fr. roulette*

rulo *is.* < *Fr. rouleau*

rutin *sf.* < *routine*

S

sabo *is.* < *Fr. sabot*

sabotaj *is.* < *Fr. <sabotage*

sabote *is.* < *Fr. saboté*

sadist *is.* < *İng. sadist*

safari *is.* < *Fr. safari*

safir *is.* < *Fr. saphir*

sakarın *is.* < *Fr. saccharine*

sakkaroz *is.* < *Fr. saccharose*

sako *is.* < *İt. sacco*

saksafon *is.* < *Fr. saxophone*

sakula *is.* < *Yun. sakoula*

sakuleta *is.* < *İt. saccoleta*

salam *is.* < *İt. salame*

salamanje *is.* < *Fr. salle a' manger*

salamura *is.* < *İt. salumiere*

salaş *is.* < *Mac. szállás*

salata *is.* < *İt. salata*

salça *is.* < *İt. salsa*

salon *is.* < *Fr. salon*

samba *is.* < *Port. samba*

sanatoryum *is.* < *Fr. sanatorium*

sandalet *is.* < *Fr. sandalette*

sandüviç *is.* < *İng. sandwich*

- sansasyon** *is.* < *Fr. sensation*
- sansür** *is.* < *Fr. censure*
- santigram** *is.* < *Fr. centigramme*
- santigrat** *is.* < *Fr. centigrade*
- santilitre** *is.* < *Fr. centilitre*
- santim** *is.* < *Fr. centime*
- santimantal** *sf.* < *Fr. sentimental*
- santimantalite** *is.* < *Fr. sentimentalité*
- santimantalizm** *is.* < *Fr. sentimentalisme*
- santimetre** *is.* < *Fr. centimetre*
- santra** *is.* < *Fr. centre*
- santral** *is.* < *Fr. central*
- santrfor** *is.* < *İng. center-for*
- santrhaf** *is.* < *İng. center-half*
- sardunya** *is.* < *İt. sardonya*
- sarkom** *is.* < *Fr. sarcome*
- satanist** *sf.* < *İng. satanist*
- satanizm** *is.* < *İng. satanisme*
- satın** *is.* < *Fr. satin*
- sauna** *is.* < *Fr. sauna Fince'den*
- savla** *is.* < *İt. sagola*
- seans** *is.* < *Fr. séance*
- sedimantasyon** *is.* < *Fr. sédimentation*
- sedir** *is.* < *Lat. cedrus*
- segman** *is.* < *Fr. segman*
- sek** *sf.* < *Fr. sec*
- sekreter** *is.* < *Fr. secrétaire*
- sekreteryası** *is.* < *Fr. secrétariat*
- seks** *is.* < *Fr. sexe*
- seksapel** *is.* < *İng. sex-appeal*
- seksi** *sf.* < *İng. sexy*
- seksiyon** *is.* < *Fr. section*

- seksolog** *is.* < *Fr. sexologie*
seksolojik *sf.* < *Fr. sexologique*
seksüel *is.* < *Fr. sexuel*
sekte *sf.* < *Fr. sectaire*
sektör *is.* < *Fr. secteur*
sektörel *sf.* < *Fr. secturiel*
sekülarist *is.* < *Fr. secularist*
seküler *is.* < *Fr. séculaire*
sele *is.* < *Fr. selle*
seleksiyon *is.* < *Fr. sélection*
selektör *is.* < *Fr. sélecteur*
selfservis *is.* < *İng. self-service*
selobant *is.* < *İng. celloband*
seloteyp *is.* < *İng. cellotape*
selülit *is.* < *Fr. cellulite*
selüloz *is.* < *Fr. cellulose*
selülozik *sf.* *Fr. cellulosique*
semantik *is.* < *Fr. sémantique*
sembolik *sf.* < *Fr. symbolique*
sembolist *sf.* < *Fr. symboliste*
sembolizm *is.* < *Fr. symbolisme*
semer *is.* < *Yun. samarion*
seminer *is.* < *Fr. séminaire*
sempati *is.* < *Fr. sympathie*
sempatik *sf.* < *Fr. sympathique*
sempatizan *is.* < *Fr. sympathisant*
sempozyum *is.* < *Fr. symposium*
septom *is.* < *Fr. symptome*
senarist *is.* < *Fr. scénariste*
senaryo *is.* < *Fr. scénario*
senato *is.* < *İt. senato*
senatör *is.* < *Fr. sénateur*

- sendika** *is.* < *Fr. syndicat*
- sendikal** *sf.* < *Fr. syndical*
- sendikalist** *is.* < *Fr. syndicaliste*
- sendikalizm** *is.* < *Fr. syndicalisme*
- sendrom** *is.* < *Fr. syndrome*
- senfoni** *is.* < *Fr. symphonie*
- senfonik** *is.* < *Fr. symphonique*
- senkron** *sf.* < *Fr. synchrone*
- senkronik** *sf.* < *Fr. synchronique*
- senkronizasyon** *is.* < *Fr. synchronisation*
- sent** *is.* < *İng. cent*
- sentaks** *is.* < *Fr. syntaxe*
- sentetik** *sf.* < *Fr. synthétique*
- sentez** *is.* < *Fr. synthèse*
- senyör** *is.* < *Fr. seigneur*
- septik** *sf.* < *Fr. sceptique*
- septisizm** *is.* < *Fr. scepticisme*
- sera** *is.* < *İt. serra*
- seramik** *sf.* < *Fr. céramique*
- seremoni** *is.* < *Fr. cérémonie*
- serenat** *is.* < *Fr. sérénade*
- seretonin** *is.* < *serotonin*
- seri** *is.* < *Fr. série*
- sertifika** *is.* < *Fr. certificat*
- serum** *is.* < *Fr. sérum*
- servis** *is.* < *Fr. service*
- set** *is.* < *İng. set*
- sezon** *is.* < *Fr. saison*
- sfenks** *is.* < *Fr. sphinx*
- sınır** *is.* < *Yun. sinoron*
- sibernasyon** *is.* < *İng. cybernation*
- sibernetik** *is.* < *Fr. cybernétique*

- sifon** *is.* < *Fr. siphon*
- siklamen** *is.* < *Fr. cyclamen*
- silikon** *is.* < *Fr. cilikone*
- silindir** *is.* < *Fr. cylindre*
- silo** *is.* < *Fr. silo*
- simetri** *is.* < *Fr. symétrie*
- simetrik** *sf.* < *Fr. symétrique*
- simultane** *sf.* < *Fr. simultané*
- sinagog** *is.* < *Yun. sinagogi*
- sinarit** *is.* < *Yun. sinagrida*
- sinema** *is.* < *Fr. cinéma cinématographe*'in kısaltılmışı
- sintigrafi** *is.* < *Fr. (tıp)*
- sinüs** *is.* < *Fr. sinus*
- sinyal** *is.* < *Fr. signal*
- sinyor** *is.* < *İt. signore*
- siren (I)** *is.* < *Fr. sirène*
- siren (II)** *is.* < *Fr. sirène*
- sirkülasyon** *is.* < *Fr. circulation*
- siroz** *is.* < *Fr. cirrhose*
- sirtaki** *is.* < *Yun. sirtaki*
- sismik** *sf.* < *Fr. sismique*
- sismograf** *is.* < *Fr. sismographe*
- sismolog** *is.* < *Fr. sismologue*
- sismoloji** *is.* < *Fr. sismologie*
- sismolojik** *sf.* < *Fr. sismologique*
- sistem** *is.* < *Fr. système*
- sistematik** *sf.* < *Fr. systématique*
- sistemik** *is.* < *Fr. systémique*
- sistit** *is.* < *Fr. cystite*
- sit** *is.* < *Fr. site*
- site** *is.* < *Fr. cité*
- sitoloji** *is.* < *Fr. cytologie*

- sitolojik** *sf.* < *Fr. cytologique*
- sitoplazma** *is.* < *Fr. cytoplasme*
- sitrik asit** *is.* < *Fr. acide cirtique*
- sivil** *is.* < *Fr. civil*
- siyanür** *is.* < *Fr. cyanure*
- siyanürik** *is.* < *Fr. cyanurique*
- siyatik** *is.* < *Fr. sciatique*
- siyonist** *sf.* < *Fr. sioniste*
- siyonizm** *is.* < *Fr. sionisme*
- skala** *is.* < *İt. scala*
- skandal** *is.* < *Fr. scandale*
- skandal** *is.* < *Fr. scandale*
- skeç** *is.* < *İng. sketch*
- skambil** *is.* < *Briscambille* 'nin adından
- ski** *is.* < *İng. ski* Kayak.
- skleroz** *is.* < *Fr. sclérose*
- skolastik** *is.* < *Fr. scolastique*
- skor** *is.* < *İng. score*
- skorbort** *is.* < *İng. score board*
- slayt** *is.* < *İng. slide*
- slip** *is.* < *İng. slip*
- slogan** *is.* < *İng. slogan*
- smaç** *is.* < *İng. smash*
- smokin** *is.* < *İng. smoking*
- soba** *is.* < *Mac. zsoba*
- soda** *is.* < *İng. soda water* ' dan
- sodyum** *is.* < *Fr. sodium*
- sofistik** *sf.* < *Fr. sophistique*
- sofistike** *sf.* < *Fr. sophistiqué*
- sofizm** *is.* < *Fr. sophisme*
- sokogofrete** *is.* < *Yun. sokogofreta*
- sokolata** *is.* < *Fr. chocolat*

- sol** *is.* < *İt. sol*
- solaryum** *is.* < *Fr. solarium*
- solfej** *is.* < *Fr. solfege*
- solist** *is.* < *Fr. soliste*
- solo** *is. İt.* < *solo*
- somon** *is.* < *Fr. saumon*
- somon (I)** *is.* < *Yun. karveli*
- somon (II)** *is.* < *Fr. saumon*
- somya** *is.* < *Fr. sommier*
- sonar** *is.* < *İng. so(und) na(vigation) r(anging)*
- sonat** *is.* < *Fr. sonate*
- sonda** *is.* < *İt. sonda*
- sondaj** *is.* < *Fr. sondage*
- sone** *is.* < *Fr. sonnet*
- soprano** *is.* < *İt. soprano*
- sos** *is.* < *Fr. sauce*
- soşis** *is.* < *Fr. saucisse*
- sosyal** *sf.* < *Fr. social*
- sosyalist** *is.* < *Fr. socialiste*
- sosyalistik** *sf.* < *Fr. socialistique*
- sosyalizasyon** *is.* < *Fr. socialisation*
- sosyalizm** *is.* < *Fr. socialisme*
- sosyete** *is.* < *Fr. société*
- sosyetik** *sf.* < *Fr. sociétique*
- sosyoekonomik** *sf.* < *Fr. socio- économique*
- sosyokültürel** *sf.* < *Fr. socio- culturel*
- sosyolengüistik** *is.* < *Fr. sociolinguistique*
- sosyolog** *is.* < *Fr. sociologue*
- sosyoloji** *is.* < *Fr. sociologie*
- sosyolojik** *sf.* < *Fr. sociologique*
- sosyolojizm** *is.* < *Fr. sociologisme*
- sote** *is.* < *Fr. sauté*

- soya** *is.* < *Fr. soja.*
- sömestir** *is.* < *Fr. semestre*
- sör** *is.* < *İng. sir*
- sörf** *is.* < *İng. surf*
- spagetti** *is.* < *İt. spaghetti*
- spazm** *is.* < *Fr. spasme*
- spekülasyon** *is.* < *Fr. spéculation*
- spekülatif** *is.* < *Fr. spéculatif*
- spekülatör** *is.* < *Fr. spéculateur*
- sperma** *is.* < *Fr. sperme*
- spesifik** *sf.* < *Fr. spécifique*
- spesiyal** *sf.* < *Fr. spécial*
- spesiyalist** *is.* < *Fr. spécialiste*
- spesiyalite** *is.* < *Fr. spécialité*
- spiker** *is.* < *İng. speaker*
- spiral** *sf.* < *Fr. spirale*
- spiritüal** *sf.* < *Fr. spirituel*
- spirtüalizm** *is.* < *Fr. spiritualisme*
- sponsor** *is.* < *İng. sponsor*
- spontane** *sf.* < *Fr. spontané*
- spor (I)** *is.* < *Fr. sport*
- spor (II)** *is.* < *Fr. spore*
- sportif** *sf.* < *Fr. sportif*
- spot** *is.* < *İng. spot*
- stabil** *sf.* < *Fr. stabil*
- stabilizasyon** *is.* < *Fr. stabilisation* .
- stabilizatör** *sf.* < *Fr. stabilisateur*
- stabilize** *sf.* < *Fr. stabilisé*
- stadyum** *is.* < *Lat. stadium*
- staj** *is.* < *Fr. stage*
- stajyer** *is.* < *Fr. stagiaire*
- standardizasyon** *is.* < *Fr. standardisation*

standart *sf.* < *Fr. standart*
stand-by *is.* < *Ing. stand-by*
stant *is.* < *Ing. stand*
star *is.* < *Ing. star*
start *is.* < *Ing. start*
statü *is.* < *Fr. statut*
statüko *is.* < *Fr. statu Que*
steno *is.* < *Fr. sténographe 'nin*
stenograf *is.* < *Fr. sténographe*
stenografi *is.* < *Fr. stenographie*
stent *is.* < *Ing. stand*
step (I) *is.* < *Ing. step*
step (II) *is.* < *Fr. stepp*
stereofoni *is.* < *Fr. stéréophonie*
stereografi *is.* < *Fr. stéréographie*
stereografik *sf.* < *Fr. stéréographique*
stereoskop *is.* < *Fr. stéréoscope*
stereoskopik *sf.* < *Fr. stéréoscopique*
stereotip *sf.* < *Yun. stereotipos*
steril *sf.* < *Fr. stérile*
sterilazyon *is.* < *Fr. stérilisation (*
sterilize *sf.* < *Fr. stérilise*
sterlin *is.* *Ing.* < *sterling*
sterofonik *sf.* < *Fr. stéréophonique*
stetoskop *is.* < *Fr. stéthoscope*
steşim *is.* < *Ing. station*
stihima *is.* < *Yun.*
stil *is.* < *Fr. style*
stilst *is.* < *Fr. styliste*
stok *is.* < *Ing. stock*
stop *ünl.* < *Ing stop*
stopaj *is.* < *Fr. stoppage*

- stor** *is.* < *Fr. store*
- strateji** *is.* < *Fr. stratégie*
- stratejik** *sf.* < *Fr. stratégique*
- streç** *sf.* < *İng.*
- stres** *is.* < *İng. stress*
- striptiz** *is.* < *İng. strip-tease*
- stüdyo** *is.* < *Fr. studio*
- suare** *is.* < *Fr. soirée*
- subjektif** *sf.* < *Fr. subcektif*
- subjektivist** *is.* < *Fr. subjektiviste*
- subjektivite** *is.* < *Fr. subjectivité*
- subjektivizm** *is.* < *Fr. subjectivisme*
- sufle** *is.* < *Fr. suufler*
- süflör** *is.* < *Fr. souffleur*
- süflöz** *is.* < *Fr. souffleuse*
- suistimal** *zf.* < *Fr.*
- sulina** *is.* < *Yun. solinas*
- supangle** *is.* < *Fr. soupe-anglaise*
- susta** *is.* < *İt. susta*
- sübvanse** *is.* < *Fr. subvenier'den*
- sübvansiyon** *is.* < *Fr. subvention*
- süet** *is.* < *Fr. suéde*
- süit** *is.* < *Fr. suite*
- sükse** *is.* < *Fr. succès*
- sülfamit** *is.* < *Fr. sulfamide*
- sülfat** *is.* < *Fr. sulfate*
- sülfıt** *is.* < *Fr. sulfite*
- sülfür** *is.* < *Fr. sulfure*
- sülfürık** *is.* < *Fr. sulfurique*
- sülfürük asıt** *is.* < *Fr. sulfuriqueacid*
- sünger** *is.* < *Yun. sfungari*
- süper** *sf.* < *Fr. super*

süpermarket *is.* < *İng. supermarket*

süpriz *is.* < *Fr. surprise*

sürfile *is.* < *Fr. surfiller*

sürmanşet *is..* < *Fr. sur manchete*

sürmenaj *is.* < *Fr. surmenage*

sürrealist *is.* < *Fr. surréaliste*

sürrealite *is.* < *Fr. surréalité*

sürrealizm *is.* < *Fr. surréalisme*

süspansiyon *is.* < *Fr. suspension*

sütyen *is.* < *Fr. soutien*

süveter *is.* < *Fr. sweater*

Ş

şablon *is.* < *Alm. schablone*

şaft *is.* < *İng. shaft*

şalter *is.* < *Alm. schalter*

şamandıra *is.* < *Yun. simadura*

şambrel *is.* < *Fr. chambrelle*

şampanya *is.* < *Fr. champagne*

şampiyon *is.* < *Fr. champion*

şampiyona *is.* < *Fr. championnat*

şampuan *is.* < *İng. shampooing*

şandel *is.* < *Fr. chandelle*

şano *is.* < *İt. scena*

şans *is.* < *Fr. chance*

şansölye *is.* < *Fr. chancelier*

şantaj *is.* < *Fr. chantage*

şantiye *is..* < *Fr. chantier*

şantör *is.* < *Fr. chanteur*

şantöz *is.* < *Fr. chanteuse*

şanzıman *is.* < *Fr. changement*

şapka *is.* < *Rus. şapka*

- şarampol** *is.* < *Bul.sarampola*
- şarbon** *is.* < *Fr. charbon*
- şarj** *is.* < *Fr. charge*
- şarküteri** *is.* < *Fr. charcuterie*
- şarlatan** *is.* < *Fr. charlatan*
- şase** *is.* < *Fr. sachet*
- şasi** *is.* < *Fr. châssis*
- şato** *is.* < *Fr. château*
- şef** *is.* < *Fr. chef*
- şematik, şamatik** *is.* < *Fr.schématique*
- şempanze** *is.* < *Fr. chimpanzé*
- şerapnel** *is.* < *Fr. shrapnel*
- şerif** *is.* < *İng. sheriff*
- şezlong** *is.* < *Fr. chaiselongue*
- şık** *sf.* < *Fr. chic*
- şifon** *is.* < *Fr. chiffon*
- şifonyer** *is.* < *Fr. chiffonier*
- şifre** *is.* < *Fr. chiffre*
- şike** *is.* < *Fr. chiqué*
- şilep** *is.* < *Alm. schlepp*
- şilt** *is.* < *İng. shield* .
- şimendifer** *is.* < *Fr. chemin de fer*
- şinik** *is.* < *Yun.*
- şinitzel** *is.* < *Alm.*
- şizofren** *is.* < *Fr. schizophréne*
- şizofreni** *is.* < *Fr. schizophrénie*
- şofben** *is.* < *Fr. chauffe-bain*
- şofer, şoför** *is.* < *Fr. chauffeur*
- şok** *is.* < *İng. shock*
- şoke** *is.* < *Fr. choquer*
- şarjör** *is.* < *Fr.*
- şort** *is.* < *İng. short*

- şoşet** *is.* < *Fr. chausette*
şov *is.* < *İng. show*
şoven *is.* < *Fr. chavvin*
şovenizm *is.* < *Fr. chauvinisme*
şovmen *is.* < *İng. showman*
şovrum *is.* < *İng. showroom*
şömine *is.* < *Fr. cheminée*
şömiz *is.* < *Fr. chemise*
şömizye *is.* < *Fr. chemisier*
şövale *is.* < *Fr. chevalet*
şövalye *is.* < *Fr. chevalier*
şuşka *is.* < *Bulg. suska*
şut *is.* < *İng. shoot*

T

- taba** *is.* < *Fr. tabac*
tabaka *is.* < *İsp. tabaca*
tabela *is.* < *İt. tabela*
tablet *is.* < *Fr. tablette*
tablo *is.* < *Fr. tableau*
tabu *is.* < *Fr. tabou*
taç *is.* < *İng. touch*
takoz *is.* < *Yun. dakos, takos*
taksi *is.* < *Fr. taxi*
taksimetre *is.* < *Fr. taximètre*
taktik *is.* < *tactique*
takunya *is.* < *Yun. takounia*
talika *is.* < *Slavca'dan*
tampon *is.* < *Fr. tampon*
tango *is.* < *İsp. tango*
tanjant *is.* < *Fr. tangent*
tank *is.* < *İng. tank*

- tanker** *is.* < *İng. tanker*
- tansiyon** *is.* < *Fr. tension*
- tapa** *is.* < *İt. tappo*
- tapon** *sf.* < *Fr. tapon*
- taraça** *is.* < *İt. terrazza*
- tarot** *is.* < *İt. tarot*
- taşeron** *is.* < *Fr. tâcheron*
- taverna** *is.* < *İt. taverna*
- tavla** *is.* < *İt. tavola*
- tayfun** *is.* < *İng. typhoon meteor*
- tayt** *is.* < *İng. tight*
- tayyör** *is.* < *Fr. tailleur*
- teflon** *is.* < *Fr. téflon*
- teknik** *is.* < *Fr. technique*
- teknisyen** *is.* < *Fr. technicien*
- teknoloji** *is.* < *Fr. technologie*
- teknolojik** *is.* < *Fr. technologique*
- tela** *is.* < *İt. tela*
- telefon** *is.* < *Fr. téléphone*
- telepati** *is.* < *Fr. télépathie*
- telepatik** *sf.* < *Fr. télépathique*
- telesekreter** *is.* < *Fr. telesecrétaire*
- teleskop** *is.* < *Fr. télescope*
- televizyon** *is.* < *Fr. télévision*
- telgraf** *is.* < *Fr. télégraphe*
- telve** *is.* < *Fr. telhe*
- tema** *is.* < *Yun. thema*
- tematik** *sf.* *İs.* < *Fr. thémaque*
- temel** *is.* < *Yu. themelio*
- tempo** *is.* < *İt. tempo*
- tenis** *is.* < *İng. tennis*
- teokrasi** *is.* < *Fr. théocratie*

- teokratik** *sf.* < *Fr. théocratique*
- teori** *is.* < *Fr. théorie*
- teorik** *sf.* < *Fr. théorique*
- terapi** *is.* < *Fr. thérapie*
- terapist** *sf.* < *Fr. thérapist*
- teras** *is.* < *Fr. terrasse*
- termal** *is.* < *Fr. thermal*
- termik** *sf.* < *Fr. thermique*
- terminal** *is.* < *Fr. terminal*
- termometre** *is.* < *Fr. thermomètre*
- termos** *is.* < *Fr. thermos*
- termosifon** *is.* < *Fr. thermosiphone*
- termostat** *is.* < *Fr. thermostat*
- terör** *is.* < *Fr. terreur*
- test** *is.* < *İng. test*
- testis** *is.* < *Lat. testis*
- testosteron** *is.* < *Fr. testostérone*
- tez** *is.* < *Fr. thèse*
- tırpan** *is.* < *Yun. drepani*
- tırpana** *is.* < *Yun. rina*
- tifo** *is.* < *Yun. tifos*
- tifüs** *is.* < *Fr. typhus*
- tik** *is.* < *Fr. tic*
- tim** *is.* < *İng. team*
- tiner** *is.* < *İng. thinner*
- tip** *is.* < *Fr. type*
- tipik** *sf.* < *Fr. typique*
- tiraj** *is.* < *Fr. tirage*
- tiran** *sf.* < *Fr. tyran*
- tirat** *is.* < *Fr. tirade*
- tiren,tren** *is.* < *Fr. train*
- tişört** *is.* < *İng. tee-shirt*

- tiyatroy** *is.* < *It. teatro*
- toka** *is.* < *It. tocca*
- toksin** *is.* < *Fr. toxine*
- tolerans** *is.* < *Fr. tolérance*
- tombala** *is.* < *Fr. tombala*
- tomografi** *is.* < *Fr. tomographie*
- ton (I)** *is.* < *Fr. tonne*
- ton (II)** *is.* < *Fr. ton*
- tonaj** *is.* < *Fr. tonnage*
- toner** *is.* < *Ing. tunner*
- tonik** *is.* < *Fr. tonique*
- topaz** *is.* < *Fr. topaze*
- torna** *is.* < *It. torna*
- tornavida** *is.* < *It. torna-vite*
- tornistan** *is.* < *Ing. turn-stern*
- torpido** *is.* < *Ing. torpedo*
- torpil** *is.* < *Fr. torpille*
- tost** *is.* < *ing. toast*
- trafik** *is.* < *Fr. trafic*
- trafo** *is.* < *Fr. trapho*
- trajedi** *is.* < *Fr. tragédie*
- trajik** *sf.* < *Fr. tragique*
- trajikomik** *sf.* < *Fr. tragi-comique*
- tramvay** *is.* < *Fr. tramway*
- transfer** *is.* < *Fr. transfert*
- transit** *is.* < *Fr. transit*
- travesti** *is.* < *Ing. travesty*
- travma** *is.* < *Fr. trauma*
- trend** *is.* < *Ing. trend*
- trejler** *is.* < *Ing. trailer*
- tribün** *is.* < *Fr. tribune*
- trigonometri** *is.* < *Fr. trigonométrie*

- triko** *is.* < *Fr. tricot*
tripleks *is.* < *Fr. triplex*
triptik *is.* < *Fr. triptyque*
trolleybüs *is.* < *İng. trolley-bus*
tulumba *is.* < *İt. tromba*
tumba *is.* < *İt. tombo*
tunik *is.* < *Fr. tunique*
tur *is.* < *Fr. tour*
turist *is.* < *Fr. touriste*
turistik *sf.* < *Fr. touristique*
turkuaz *is.* *Fr.* < *turquoise* (*Türk* adından)
turne *is.* < *Fr. tournée*
turnike *is.* < *Fr. tourniquet*
turnuva *is.* < *Fr. tournoi*
turta *is.* < *İt. tourta*
tuş *is.* < *Fr. touche*
tuval *is.* < *Fr. toile*
tuvalet *is.* < *Fr. toilette*
tüberküloz *is.* < *Fr. tuberculose*
tül *is.* < *Fr. tulle*
tünel *is.* < *İng. tunnel*
türban *is.* < *Fr. torban*
tüyo *is.* < *Fr. tuyau*

U

- ultramodern** *is.* < *Fr. ultramodern*
ultrason *is.* < *Fr. ultrason*
ultraviyole *is.* < *Fr. ultraviolet*
uranyum *is.* < *Fr. uranium*
urba *is.* < *İt. roba*
uskumru *is.* < *Yun. skombrion, skumbri*
uvertür *is.* < *Fr. ouverture*

Ü

- ülser** *is.* < *Fr. ulcère*
ültimatom *is.* < *Fr. ultimatum*
üniforma *is.* < *İt. uniforma*
ünite *is.* < *Fr. unité*
üniter *sf.* < *Fr. unitaire*
üniversal *sf.* < *Fr. universal*
üniversalizm *is.* < *İng. universalizm*
üniversite *is.* < *Fr. université*
üre *is.* < *Fr. urée*
üremi *is.* < *Fr. urémie*
üremik *sf.* < *Fr. urémique*
ürük asit *is.* < *Fr. acide urique*
ürolog *is.* < *Fr. urologue*
üroloji *is.* < *Fr. urologie*
ürolojik *is.* < *Fr. urologique*
ürtiker *is.* < *Fr. urticaire*
ütopik *sf.* < *Fr. utopique*
ütopist *is.* < *Fr. utopiste*
ütopya *is.* < *Yun. outopia*
üvendire *is.* < *Yun. vukendri*

V

- vagon** *is.* < *İng. wagon*
vajina *is.* < *Lat. vagina*
vakum *is.* < *Lat. vacuum*
vale *is.* < *Fr. valet*
vals *is.* < *Fr. valse*
vamp *is.* < *Fr. vamp (vampir'den)*
vampir *is.* < *Fr. vampire*
vana *is.* < *Lat. venna*

- vantilatör** *is.* < *Fr. ventilateur*
- vantus** *is.* < *Fr. ventouse*
- vapur** *is.* < *Fr. vapeur*
- vardiya** *is.* < *Fr. guardia*
- varil** *is.* < *Fr. baril*
- varis** *is.* < *Fr. varice*
- varoş** *is.* < *Mac. város*
- varyant** *is.* < *Fr. variante*
- varyasyon** *is.* < *Fr. variation*
- varyete** *is.* < *Fr. variété*
- varyos** *is.* < *Yun. varios*
- vasektomi** *is.* < *İng. vasectomy*
- vasistas** *is.* < *Fr. vasistas*
- vat** *is.* < *İng. watt*
- vatoz** *is.* < *Yun. vatos*
- vazelin** *is.* < *Fr. vaseline*
- vazo** *is.* < *İt. vaso*
- vejatarizm** *is.* < *Fr. végétarisme*
- vektör** *is.* < *Fr. vecteur*
- velespit** *is.* < *Fr. vélocipédé*
- vermut** *is.* < *Alm. vermunt*
- vernik** *is.* < *Yun. verniki*
- versiyon** *is.* < *Fr. version*
- vestiyer** *is.* < *Fr. vestiaire*
- veteriner** *is.* < *Fr. vétérinaire*
- veto** *is.* < *Fr. veto*
- vibrasyon** *is.* < *Fr. vibration*
- vibratör** *is.* < *Fr. vibreur*
- vida** *is.* < *İt. vite*
- vidanjör** *is.* < *Fr. vidangeur*
- villa** *is.* < *İng. villa*
- vinç** *is.* < *İng. winch*

- vira** *zf.* < *It. vira*
- viraj** *is.* < *Fr. virage*
- virgül** *is.* < *Fr. virgule*
- virman** *is.* < *Fr. virement*
- virüs** *is.* < *Fr. virus*
- viski** *is.* < *İng. whisky*
- vitamin** *is.* < *Fr. vitamine*
- vitray** *is.* < *Fr. vitrail*
- vitrin** *is.* < *Fr. vitrine*
- viyadük** *is.* < *Fr. viaduc*
- viyola** *is.* < *It. viola*
- viyolonist** *is.* < *Fr. violoniste*
- viyolonsel** *is.* < *Fr. violoncelle*
- viyolonselist** *is.* < *Fr. violoncelliste*
- vize** *is.* < *Fr. visa*
- vizite** *is.* < *It. visita*
- vizon** *is.* < *Fr. vison*
- vizyon** *is.* < *Fr. vision*
- vodvil** *is.* < *Fr. vaudeville*
- vokalist** *is.* < *Fr. vocaliste*
- volan** *is.* < *Fr. volant*
- vole** *is.* < *Fr. volée*
- voleybol** *is.* < *İng. volley-ball*
- voli** *is.* < *Yun. voli*
- volkan** *is.* < *Fr. volcan*
- volkanik** *is.* < *Fr. volcanique*
- volkmen** *is.* < *İng. walkman*
- volt** *is.* < *Fr. volt*
- volta** *is.* < *It. volta*
- voltaj** *is.* < *Fr. voltage*
- voltametre** *is.* < *Fr. voltamètre*
- voltamper** *is.* < *Fr. voltampère*

voltmetre *is.* < *Fr. voltmètre*

votka *is.* < *Rus. votka*

voyvoda *is.* < *Sl. voyvoda*

vulgarize *sf.* < *Fr. vulgarisé*

Y

yakamoz *is.* < *Yun. fosforismos*

yahı *is.* < *Yun. gialos*

yat *is.* < *İng. yacht*

yortu *is.* < *Yun. yorti*

Z

zangoç *is.* < *Erm. zangoç*

zaping *is.* < *İng. zapping*

zargana *is.* < *Yun. zargana*

zebra *is.* < *İt. zebra* (Yapımcısı Kont Ferdinand von *Zeppelin*'in adından)

zeplin *is.* < *Alm. Zeppelin*

zoka *is.* < *Yun. gancos, angistri*

zona *is.* < *Lat. zona*

zoolog *is.* < *Fr. zoologue*

zooloji *is.* < *Fr. zoologie*

zoolojik *is.* < *Fr. zoologique*

zum *is.* < *İng. zoom*

**Gümölcine Türk Ağzında Türkiye Türkçesindeki Kullanımına Göre Farklı Ses
Özelliği Gösteren Batı Kaynaklı Kelimeler¹**

A

abacur *is.* < *Fr. abat-jour* Bk. **abajur**

acan *is.* < *Fr. agent* Bk. **ajan**

acanta *is.* < *Fr. agenda* Bk. **ajanda**

acans *is.* < *Fr. agence* Bk. **ajans**

acur *is.* < *Fr. ajour* Bk. **ajur**

aforos *is.* < *Yun. aphorismos* Bk. **aforoz**

aftomatik *sf.* < *Fr. automatique* Bk. **otomatik**

akordiyon *is.* < *Fr. accordeon* Bk. **akordeon**

alemin *is.* < *Fr. aluminu* Bk. **alümin**

alentrık *is.* < *Fr. electrique* Bk. **elektrik**

amfıtiyatıro *is.* < *Fr. amphitheatre* Bk. **amfiteatr**

anatar *is.* < *Yun. aniktirion* Bk. **anahtar**

angar *is.* < *Fr. hangar* Bk. **hangar**

ateşe *is.* < *Fr. attaché* Bk. **ataşe**

artiz *is.* < *Fr. artiste* Bk. **artist**

aşortman *is.* < *Fr. échauffement* Bk. **eşofman**

austos *is.* < *Lat. augustus* Bk. **ağustos**

avkat *is.* < *İt. avvocato* Bk. **avukat**

B

balyos *is.* < *Yun. varea* Bk. **balyoz**

bezelya *is.* < *İt. pisello* Bk. **bezelye**

¹ Buradaki kelimelerin bir kısmı Türkiye Türkçesinin çeşitli ağızlarında Gümölcine ağızındaki biçimleriyle kullanılmaktadır..

C

- candırma** *is.* < *İt. gendarma* Bk. **jandarma**
celatin, cilatin *is.* < *Fr. gélatine* Bk. **jelatin**
cigara *sf.* < *İt. sigaro* Bk. **sigara**
cilet *is.* < *Fr. jilette* Bk. **jilet**
cimnastik *is.* < *Fr. gymnastisque* Bk. **jimnastik**
cinsenk *is.* < *İng. ginseng* Bk. **ginseng**
cokey *is.* < *İng. jockey* Bk. **jokey**
corcet *is.* < *Fr. Georgette* Bk. **orjet**

Ç

- çinka** *is.* < *İt. zinco* Bk. **çinko**
çukulata *is.* < *İt. cioccolata* Bk. **çikolata**

D

- dalavere** *is.* < *İt. il dare el' avere* Bk. **dalavera**
dinozor *is.* < *Fr. dinosaure* Bk. **dinazor**
direk *sf.* < *Fr. directe* Bk. **direkt**
diya *is.* < *Fr. diapositive* Bk. **dia**
domata *is.* < *Amerika yerlilerinden domates* Bk. **domates**
döpyes *is.* < *Fr. deux pièces* Bk. **döpiyes**
düzine *is.* < *İt. dozzina* Bk. **düzüne**

E

- emprime** *is.* < *Fr. imprimé* Bk. **emprime**
endeks *is.* < *Fr. index* Bk. **indeks**

F

- fanile, fanle** *is.* < *İt. phanella* Bk. **fanila**
farbala *is.* < *İt. falbala* Bk. **farbela**

fasile is. < Yun. *fasolia* Bk. **fasulye**

filim is. < Fr. *film* Bk. **film**

filis is. < Yun. *elika* Bk. **filiz**

fiska is. < Yun. *fouska* Bk. **fiske**

fişne, vişne is. < Sl. *vişnya* Bk. **vişne**

fiyong is. < İt. *fianco* Bk. **fiyonk**

formayka is. < İng. *formica* Bk. **formika**

francola is. < İt. *frangiula* Bk. **francala**

furketa is. < İt. *fourchetta* Bk. **firkete**

G

garides is. < Yun. *garida* Bk. **karides**

garsonyer is. < Fr. *garçonnière* Bk. **garsoniyer**

gaste is. < İt. *gazetta* Bk. **gazete**

gramafon is. < Fr. *gramophone* Bk. **gramofon**

gırep is. < Fr. *crépe* Bk. **krep**

gresa, greso is. < Fr. *graisse* Bk. **gres**

güpür is. < Fr. *guipure* Bk. **küpür**

güüm, güğüm is. < Yun. *guyumi* Bk. **güğüm**

H

hijen is. < Fr. *hygiène* Bk. **hijyen**

hijenik sf. < Fr. *hygiénique* Bk. **hijyenik**

horo is. < Yun. *horos* Bk. **horon**

I

ılamır, olamır is. < Yun. *flamuri* Bk. **ıhlamur**

ıskarto, skarta is. < İt. *scorto* Bk. **ıskarta**

ıskonta, skonto is. < İt. *isconto* Bk. **ıskonto**

istakoz *is.* < *Yun. stakos* Bk. **stakoz**

izbandut *sf.* < *It. spandito* Bk. **izbandut**

I

insiyatif *is.* < *Fr. initiative* Bk. **inisiyatif**

ipopotam *is.* < *Fr. hippopotame* Bk. **hipopotam**

ispirta *is.* < *It. spirito* Bk. **ispirto**

J

jip *is.* < *Ing. jeep* Bk. **cip**

K

kalifer, kalirifer *is.* < *Fr. calorifère* Bk. **kalorifer**

kambana *is.* < *It. campana* Bk. **kampana**

kanserojik *is.* < *Fr. cancérogène* Bk. **kansorejen**

kapara *is.* < *It. caparro* Bk. **kapora**

kapıska *is.* < *Rus. kapıska* Bk. **kapuska**

kapiçino *is.* < *It. cappuccino* Bk. **kapuçino**

kapşon *is.* < *Fr. capuchon* Bk. **kapüşon**

karanbina *is.* < *It. carabina* Bk. **karabina**

karakter *is.* < *Fr. caractère* Bk. **karakter**

katalok *is.* < *Fr. catalogue* Bk. **katalog**

kavale *is.* < *Fr. cavalier* Bk. **kavalye**

kavonoz, kavanos *is.* < *Yun. kauki* Bk. **kavanoz**

kıral *is.* < *Fr. kral* Bk. **kral**

kilot *is.* < *Fr. culotte* Bk. **külot**

kılma *is.* < *Fr. climat* Bk. **klima**

klika *is.* < *Fr. clique* Bk. **klik**

- kolonya** *is.* < *Ít. colonia* Bk. **kolonya**
- kolpa** *is.* < *Ít. colpo* Bk. **kolpo**
- komser** *is.* < *Fr. commissaire* Bk. **komiser**
- komposta** *is.* < *Ít. composta* Bk. **komposto**
- kominikasyon** *is.* < *Fr. communication* Bk. **komünikasyon**
- kominist** *is.* < *Fr. communiste* Bk. **komünist**
- kominizm** *is.* < *Fr. communisme* Bk. **komünizm**
- komplimenta** *is.* < *Fr. compliment* Bk. **kompliman**
- konfeksion** *is.* < *Fr. confection* Bk. **konfeksiyon**
- konservatuvar** *is.* < *Fr. conservatoire* Bk. **konservatuvar**
- konserva** *is.* < *Fr. conserve* Bk. **konserve**
- kontras** *sf.* < *Fr. contraste* Bk. **kontrast**
- kontiraplak** *is.* < *Fr. contreplaque* Bk. **kontrplak**
- kontür** *is.* < *Fr. contour* Bk. **kontör**
- kontür** *is.* < *Fr. compteur* Bk. **kontur**
- kopçe** *is.* < *Mac. kapocs* Bk. **kopça**
- korniz** *is.* < *Fr. corniche* Bk. **korniş**
- korsa** *is.* < *Fr. corse* Bk. **korse**
- kuruasan** *is.* < *Fr. croissant* Bk. **kruvasan**
- kuruvaze** *sf.* < *Fr. croisé* Bk. **kruvaze**
- kuafer** *is.* < *Fr. coiffeur* Bk. **kuaför**
- kukleta** *is.* < *Ít. coccolatta* Bk. **kukuleta**
- kukumak** *is.* < *Yun. koukouvagia* Bk. **kukumav**
- kuryer** *is.* < *Fr. courrier* Bk. **kurye**

L

- lana** *is.* < *Yun. lahano* Bk. **ahana**

langata is. < *Bul. langata* Bk. **lalanga**

lusa, nusa is. < *Yun. lehona* Bk. **loğusa**

M

mandalin is. < *İt. mandarina* Bk. **mandalina**

mantu is. < *Fr. manteau* Bk. **manto**

marijuana is. < *İng. marihuana* Bk. **marihuana**

mastır is. < *Fr. master* Bk. **master**

maydanos is. < *Yun. maydano* (Makedonya adından) Bk. **maydanoz**

menejer is. < *Fr. menager* Bk. **menajer**

menüsküs is. < *Lat. meniscus* Bk. **menisküs**

mozayik is. < *Fr. mosaïque* Bk. **mozaik**

N

nusa, lusa is. < *Yun. lehona* Bk. **loğusa**

O

obesite is. < *İng. obesity* Bk. **obezite**

ohtopot is. < *Yun. ohtopodi* Bk. **ahtopot**

olamır is. < *Yun. flamouri* Bk. **ıhlamır**

ormon is. < *Fr. hormone* Bk. **hormon**

P

pancur is. < *Fr. abat-jour* Bk. **panjur**

pardüse, paradise is. < *Fr. pardessus* Bk. **pardöse**

parku, parko is. < *Yun. parko* Bk. **park**

paska is. < *Yun. paskalya* Bk. **paskalya**

pastiçyo is. < *İt. pastitsio* Bk. **pastiço**

paşaport *is.* < *Fr. passeport* Bk. **pasaport**
payton *is.* < *Fr.* < *phaéton* Bk. **fayton**
peçeta *is.* < *İt. pezzetta* Bk. **peçete**
pensa *is.* < *Fr. pince* Bk. **pense**
peryot *is.* < *Fr. période* Bk. **periyot**
peryodik *sf.* < *Fr. périodique* Bk. **periyodik.**
peslan *is.* < *Yun. vasilikion* Bk. **fesleğen**
piça *is.* < *İt. pizza* Bk. **pizza**
pilastik *sf.* < *Fr. plastique* Bk. **plastik**
pisimet *is.* < *Yun. paksimadi* Bk. **peksimet**
piskot *is.* < *Fr. biscuit* Bk. **bisküvi**
platforma *is.* < *Fr. plateforme* Bk. **platform**

R

rembetiko *is.* < *Yun. rebetiko* Bk. **rebetiko**

S

sandüviç *is.* < *İng. sandwich* Bk. **sandöviç**
sardale *is.* < *İt. sardella* Bk. **sardelye**
sgara, zgara *is.* < *Yun. shara* Bk. **ızgara**
senbol *is.* < *Fr. symbole* Bk. **sembol**
sezaryan *is.* < *Fr. césarienne* Bk. **sezeryen**
siliüet *is.* < *Fr. silhouette* Bk. **silüet**
skarta *is.* < *İt. scarto* Bk. **iskarta**
skambil *is.* < *Briscambille* 'nin adından Bk. **iskambil**
skarpin *is.* < *İt. scarpino* Bk. **iskarpin**
spatula *is.* < *İt. spatola* Bk. **ıspatula**
spiyon *is.* < *Fr. espion* Bk. **ispiyon**
stasyon *is.* < *Fr. station* Bk. **istasyon**

stat *is.* < *Fr. stade* Bk. **stadyum**
sünüzüt *is.* < *Fr. sinusite* Bk. **sinüzüt**

Ş

şiringa *is.* < *Fr. siringa* Bk. **şiringa**
şöfer *is.* < *Fr. chargeur* Bk. **şöför**
şoşa, şoşe *is.* < *Fr. chaussée* Bk. **şose**

T

takine *is.* < *Yun. takounia* Bk. **takunya**
tarta *is.* < *Fr. tarte* Bk. **tart**
teksil *is.* < *Fr. textile* Bk. **tekstil**
teleferik *is.* < *Fr. téléferique* Bk. **teleferik**
telekarta *is.* < *Fr. télé + carte* Bk. **telekart**
tendüryot *is.* < *Fr. teintur d'iode* Bk. **tentürdiyot**
termus *is.* < *Fr. thermos* Bk. **termos**
termusefon, termusifon < *Fr. thermosiphone* Bk. **termosifon**
terorist *is.* < *Fr. terroriste* Bk. **terörist**
terorizm *is.* < *Fr. terrorisme* Bk. **terörizm**
teyip *is.* < *İng. tape* Bk. **teyp**
tiren *is.* < *Fr. train* Bk. **tren**
trakter *is.* < *Fr. tracteur* Bk. **traktör**
trampet *is.* < *Fr. trompette* Bk. **trompet**
tula *is.* < *Yun. touvla* Bk. **tuğla**

V

vaftis *is.* < *Yun. vaftisi* Bk. **vaftiz**
valiçe *is.* < *Fr. valise* Bk. **valiz**
vanile *is.* < *İt. vaniglia* Bk. **vanilya**
vantus *is.* < *Fr. ventouse* Bk. **vantuz**
vata *is.* < *Sl. vatka* Bk. **vatka**
vejetaryan *is.* < *Fr. végétarien* Bk. **vejiteryan, vejetaryen**

velenca *is.* < *İsp. velenca* Bk. **velense**
verenda *is.* < *Fr. véranda* Bk. **veranda**
vidyo *is.* < *İng. video* Bk. **video**
virtüyo *is.* < *Fr. virtuose* Bk. **virtüöz**
vişne *is.* < *Bul .vişna* Bk. **fişne**

Z

zaparta *is.* < *İt. sapordo* Bk. **saparta**
zgara, sgara *is.* < *Yun. shara* Bk. **ızgara**
zigzag *is.* < *Fr. zigzag* Bk. **zikzak**
zirgon *is.* < *Fr. zircon* Bk. **zirkon**

**Türkiye Türkçesinde Bulunmayıp Gümülçine Türk Ağzında Kullanılan Batı
Kaynaklı Kelimeler**

A

- adya** *is.* < Yun. *adeia*
alfavitaryo *is.* < Yun. *alfavitario*
analfabetizm *is.* < Fr. *analfabetisme*
andart *is.* < Yun. *andartis*
asfalya² (I) *is.* < Yun. *asfalia*
asfalya (II) *is.* < Yun. *asfalia*
astiko *is.* < Yun. *astiko*
astinomia *is.* < Yun. *astinomia*

B

- batariya** *is.* < İt. *bataria*
batöz *is.* < Fr. *batteuse*
buzera *is.* < Yun. *buzeria*
bufan *is.* < Yun. *mpouthan*

D

- diikitis** *is.* < Yun. *dikitis*

F

- fita** *is.* < Yun. *futa*
fide *is.* < Yun. *fides*
fodra *is.* < İt. *fodera*
fortigo *is.* < Yun. *fortigos.*
frape *is.* < Yun. *frape*

---

² Türkiye'nin Ege Bölgesinde, bilhassa Aydın ve Söke ağzlarında da görülür.

G

garidaki *is.* < *Yun. garida*

H

hristugena *is.* < *Yun. xristougena*

K

kadron *is.* < *İt. quadrone*

kalanda *is.* < *Yun. kalanda*

kanata *is.* < *İt. canetta*

kapela *is.* < *İt. capello*

karfiça *is.* < *Yun. karphitsa*

kastor *is.* < *Fr. castor*

kaşnika *is.* < *Bul. kasnika*

kir *is.* < *Yun. kiryos*

kiri *is.* < *Yun. kirios*

kiriya *is.* < *Yun. kiria*

kompil *is.* < *Bulg. kompil*

konopana *is.* < *Yun. kolo + pano*

konter *is.* < *İt. contere*

kufopiyeta *is.* < *Yun. koufopieta*

kukla *is.* < *Yun. koukla*

kuverta *is.* < *İt. cuverta*

kuvertura *is.* < *Yun. kuvertoura*

L

lamarina *is.* < *Yun. lamarinas*

lipazma *is.* < *Yun. lipasma*

M

mako *is.* < *Yun. mako*

manga *is.* < *Yun. mangas*

maskara *is.* < *İt. mascara*

maşına *is.* < *Fr. machine*

motoza *is.* < *İt. motosa*

mustarda *is.* < *İt. mostarda*

P

paraolimpik *is.* < *Yun. para + olimbiki*

parelesi *is.* < *Yun. parelasi*

periferia *is.* < *Yun. periferia*

petrogaz *is.* < *Yun. petrogazi*

pilake *is.* < *Yun. plake*

pilastirin *is.* < *Yun. plastelini*

piravuşta *is.* Kökeni tespit edilememiştir.

platiya *is.* < *Yun. platia*

politografisi *is.* < *Yun. politografisi*

portakalada *is.* < *Yun. portokalada*

punta *is.* < *Yun. pounta*

R

roz *sf.* < *Yun. Roz*

T

taftotita *is.* < *Yun. tavgotita*

tiropita *is.* < *Yun tiropita*

V

vatoza *is.* (Kökeni tespit edilememiştir.)

**Türkiye Türkçesi ve Gümölcine Türk Ağzında Ortak Kullanılıp Anlamları
Farklı Olan Batı Kaynaklı Kelimeler**

B

barba *is.* < *Yun. barbas*

baraka *is.* < *İt. baracca*

P

pilaki *is.* < *Yun. plake*

BİBLİYOGRAFYA

I. Antolojiler:

Sağlam, Feyyaz (1990), *Batı Trakya Yunanistan'da / Çağdaş Türk Edebiyatı Antolojisi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları 1172, Türk Dünyası Edebiyatı Dizisi 8.

Sağlam, Feyyaz (1995), *Batı Trakya'da / Yunanistan'da Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi*, İzmir: Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneği, İzmir Şubesi Yayınları.

II. Kitaplar:

Dede, Abdurrahim (2003), *İnhanlı Destanı* (Batı Trakya Türklerinin Direnişi Hikâyesi), 2. Baskı, İstanbul: Trakya'nın Sesi Yayınları.

Dede, Abdurrahim (2004), *Batı Trakya Türk Folkloru*, 2. Baskı, İstanbul: Trakya'nın Sesi Yayınları.

Turan, Ahmet (1991), "Batı Trakya ve Doğu Anadolu Köy Adları Üzerine Bir Mukayese", S 70-72, *Türk Dünyası Araştırmaları*.

Saraçoğlu, Alırıza (1989), *Ey Yağız Toprak*, Gümülcine: Akın Yayınları.

Saraçoğlu, Alırıza (1989), *Yarınlar Sizin Olacak*, Gümülcine: Akın Yayınları.

Hammer, Baron Joseph Von (1983), *Osmanlı Devleti Tarihi I*, İstanbul: Üçdal Neşriyat.

Mustafa Aliosman, Gülten (2005), *Sessizliğin Sesleri*, (Şiir Kitabı), Gümülcine (Komotini).

Gümülcineli, Mazlum Hüseyin (1994), *Az Önce Geldim*, Gümülcine: Mazlum Yayınları.

Arslan, H. Çetin (2001), *Türk Akıncı Beyleri ve Balkanların İmarına Katkıları*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Alibabaoğlu, Hüseyin (1982), *Durdur ile Kurkur*, Gümülcine: Öğretmen Dergisi Yayınları.

İslam Ansiklopedisi (1987), "Türkler maddesi", İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Bıçakçı, İsmail (2003), *Yunanistan' da Türk Mimari Eserleri*, İstanbul: İSAR Vakfı Yayınları.

Tuna, İsmail (2003), "Gümülcine'nin Tarihi ve Bugünü", *Öğretmenin Sesi*, S. 116.

Nuri, Nuri (1974), (*Bitirme Tezi*) Numara 1565, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Tuğlacı, Pars (1985), *Osmanlı Şehirleri*, İstanbul: Milliyet Yayınları

Ersoylu, Halil (1999), "Batı Kaynaklı Kelimeler (3)", *Türk Dili*, Haziran, S 570.

Gülensoy, Tuncer (1981), *Anadolu ve Rumeli Ağzları Bibliyografyası*, Ankara: Başbakanlık Basımevi.

R.T. (1966), "Dilimizin Melezleşme Tehlikesi", *Birlik*, Ekim, S 8.

Ali, Rahmi (1982), *Ay ile Güneş*, Gümülcine: Öğretmen Dergisi Yayınları.

Ali, Rahmi (2002), *Zor İş*, Gümülcine: Şafak Dergisi Yayınları.

Salim, Reşit ve Osman H. Arda (1994), *Öyküsüyle Notasıyla Batı Trakya Türküleri*, Gümülcine: Osman Mustafaoğlu Matbaası.

Batıbey, Şevket Kemal (1999), *Batı Trakya Türk Devleti (1919 – 1920)*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Hüseyinoğlu, Tevfik (2001), *Meslek Borcu*, Gümülcine (Komotini).

Bostancı, Aydın ve diğerleri (Haz.) (2008), *Türkçe Kitabımız* (Batı Trakya'nın Edebiyatı, Gazete ve Dergi Metinleri), Yunanistan: PEM Programı Çalışmaları.

Danışman, Zuhuri (Çev.) (1971), *Evliya Çelebi Seyahatnamesi / Evliya Çelebi*, Cilt 8, İstanbul: Zuhuri Danışman Yayınevi.

III. Sözlükler:

Ayverdi, İlhan (2008), *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, 3. Baskı, İstanbul: Kubbealtı.

Georgos, Babinioti (2002), *Leksiko Tis Neas Ellinikis Glossas*, 2. Baskı, Atina: Kentro Leksikologias.

Rıza Mollova, Mefkûre (2003), *Doğu Rodop Türk Ağızlarının Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu.

Türkçe Sözlük (2005), 10. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu.

İmlâ Kılavuzu(2000), Ankara: Türk Dil Kurumu.

DERGİ VE GAZETELER

I. Gazeteler:

Bülten (1998 -), Gümölcine

Gündem (1996 -), Gümölcine

Millet (2004-), Gümölcine

Olay (1998-), Gümölcine

Ötüken (2005- 2008), Yayın hayatına *Birlik* gazetesi olarak devam ediyor.

Rodop Rüzgârı (2000 – 2007), Yayın hayatına aynı isim altında dergi olarak devam ediyor. Gümölcine

Trakya'nın Sesi (1981-), Gümölcine

II. Dergiler:

Arkadaş Çocuk Dergisi (1982 -2007), Gümölcine

Azınlıkça (2004-), Gümölcine

Birlik (1963-1968), Gümölcine

Hür Hakka Davet (1981-), Gümölcine

Öğretmen (1970-1975), Gümölcine

Öğretmenin Sesi (1998-), Gümölcine

Şafak (1989-2004), Gümölcine

Batı Trakya'nın Sesi (1987-), İstanbul

ÖZ GEÇMİŞ

14.07.1968 yılında Yunanistan'ın Gümülcine (Komotini) şehrinde doğdum.

1981'de İdadiye Merkez Okulundan, 1985 yılında Gümülcine Celal Bayar Lisesi orta bölümünden mezun oldum. 1989 yılında Küçük Çekmece Lisesini bitirdikten sonra, Mimar Sinan Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girdim ve 1994 yılında mezun oldum.

Çeşitli dersane ve okullarda Türkçe öğretmenliği yaptıktan sonra, 2002-2008 yıllarında Yunanistan'ın Gümülcine (Komotini) şehrinde bulunan Trakya Dimokritos Üniversitesinde Türkçe okutmanlığı görevinde bulundum.2004 yılında beri Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı, Yeni Türk Dilinde Yüksek Lisans yapmaktayım.

2009 yılı itibariyle İstanbul'da yabancı öğrencilere özel Türkçe dersleri vermekteyim. Evli ve bir çocuk annesiyim.